

TMMOB
Maden Mühendisleri Odası

8. MADEN MÜHENDİSLİĞİ EĞİTİMİ ÇALIŞTAYI

8 Kasım 2014, İstanbul

Yayına Hazırlayan
Hürriyet DEMİRHAN

© Tüm Hakları Saklıdır.

TMMOB Maden Mühendisleri Odası'nın yazılı izni olmaksızın bu kitap ya da bu kitabın bir kısmı herhangi bir biçimde çoğaltılamaz.

ISBN : 978-605-01-0740-1

Baskı : AYDOĞDU OFSET MATBAACILIK

AMBALAJ SAN. VE TİC. LTD ŞTİ.

İvedik Organize Sanayi Ağaç İşleri Sanayi Sitesi 21. Cad. 1366.
Sok. (598) Sok. No: 20 Yenimahalle - Ankara

Tel: 0312 395 81 44 (PBX) Faks: 0312 395 81 45

İsteme Adresi : TMMOB Maden Mühendisleri Odası

Selânik Cad. No:19/4 Kızılay Ankara

Tel : (0312) 425 1080 Faks: (0312) 417 5290

İnternet Adresi : www.maden.org.tr

E-posta : maden@maden.org.tr

ÖNSÖZ

Küreselleşme politikaları sonucu madencilikte uygulamaya konulan özelleştirme, taşeronlaştırma, rödovans, sendikasızlaştırma, kamu madenciliğinin yok edilmesi ve kamu kurumlarında uzun yıllar sonucu elde edilmiş olan madencilik birikiminin dağıtılması gibi neoliberal politikalar sonuçlarını, Afşin-Elbistan’da, Karadon’da, Kozlu’da, Soma’da, Şırnak’ta, Ermenek’te yaşanan iş cinayetleri ile acı bir şekilde göstermiştir.

Soma faciası sonrası Odamızca hazırlanan “Soma Faciası Ön Raporu”nda faciaya ilişkin sorumluluklar sayılırken “Eğitim sistemi, üniversiteler ve YÖK”ün de sorumlu olduğu tespiti yapılmıştır. Ülkemizdeki maden mühendisliği eğitimi, bilimsel ve teknik gerekliliklerden çok siyasal hesaplarla açılan 26 lisans programında verilmektedir. Bu bölümlerin birçoğunun akademisyen kadrosu ve fiziksel altyapısı hem nicelik hem de nitelik olarak yetersizdir. Yetersizlikler içinde okuyup, doğru dürüst bir staj bile yapamadan mezun olan mühendislerin bir kısmı; dünyanın en ağır ve tehlikeli iş kollarının başında gelen maden iş kolunda çalışmaya başlamaktadır.

Diğer yandan, 21.yüzyılda yaşanan teknolojik gelişme hızı, gelişmekte olan ülkelerin bu alanda politikalar üretemedikleri sürece çok hızlı bir şekilde geride kalacaklarını ortaya koymaktadır. Bu nedenle ülkemizdeki mühendislerin daha donanımlı, birikimli ve bilinçli olarak yetiştirilmesinin yanı sıra toplumsal ve teknik işbölümü içerisinde mesleki eğitimleri ile uyumlu üretken bir konuma sahip olmaları için gerekli politikaların uygulanması da çok büyük bir önem ve öncelik taşımaktadır. Gelişen teknoloji mühendislik disiplinleri arasındaki sınırların belirsizleşmesine ve tartışılmasına neden olmaya başlamıştır. Bu tartışma süreci ders müfredatlarının gelişen teknoloji ve mesleki ihtiyaçlar anlamında yeniden gözden geçirilmesini gerekli kılmaktadır.

Odamızca, 8 Kasım 2014 tarihinde düzenlenmiş olan “8. Maden Mühendisliği Eğitim Çalıştayı”nın ana teması “Ne İçin”, “Kimin İçin” ve “Nasıl Bir” EĞİTİM olarak seçilmiştir. Çalıştayda maden mühendisliği eğitiminin amacı, olması gereken nitelikleri, taslak eğitim programı ve mühendislik eğitiminde etik sorunu tar-

tıslmış ve öneriler kamuoyu ile paylaşılmıştır. Çalıştayın düzenlenmesinde emeği geçen başta İstanbul Şubemiz olmak üzere sunum yapan değerli konuklarımıza, çalıştayın düzenlenmesinde önemli katkılarda bulunan Sosyal Araştırmalar Vakfı'na, çalıştayımıza katılım sağlayan bölüm başkanlarımıza ve akademisyenlerimize, Odamızın değerli merkez ve şube yöneticileri ile geleceğimiz olan sevgili öğrencilere teşekkür ederiz.

TMMOB
MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI
YÖNETİM KURULU

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI 44. DÖNEM YÖNETİM KURULU

Başkan	AYHAN YÜKSEL
II. Başkan	HÜSEYİN CAN DOĞAN
Yazman	NECMİ ERGİN
Sayman	MEHMET ÖZYURT
Üye	EMRE DEMİR
Üye	MEHMET ZAMAN
Üye	EMRA ERGÜZELOĞLU KARATAŞ
Adres	Selanik Cad. No: 19/4 Yeşim Apt. Kızılay / Ankara Tel: 312 425 1080 – 418 3657 Faks: 312 417 5290 e-Posta: maden@maden.org.tr

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI İSTANBUL ŞUBESİ 10. DÖNEM YÖNETİM KURULU

Başkan	NEDRET DURUKAN
II. Başkan	NİHAT ALPİN MÜTEVELLİOĞLU
Yazman	HÜRRİYET DEMİRHAN
Sayman	SELÇUK ŞİMŞEK
Üye	BURHAN ERDİM
Üye	ZEYNEP SERTABİPOĞLU
Üye	BÜŞRA ERTUĞRUL
Adres	Büyükdere Cad. Çınar Apt. No:95/31 Mecidiyeköy / İstanbul Tel: 212 356 7410 Faks: 212 356 7412 e-Posta: istanbul@maden.org.tr

İÇİNDEKİLER

Açılış konuşmaları

Sosyal Araştırmalar Vakfı Katkıları ile Çağrılı Konuşmalar

Moderator: Doç.Dr. Melda Yaman

Samsun Ondokuz Mayıs Üniversitesi

Değişen Türkiye’de Eğitim Sisteminde Değişim Sancıları.....

Prof.Dr. Fuat Ercan, Yrd.Doç.Dr. Berna Güler Müftüoğlu

Marmara Üniversitesi İktisat Fakültesi İktisat Bölümü Öğretim Üyesi

Yeni Türkiye’nin Yeni Üniversitesi (!)

Yrd.Doç.Dr. Özgür Müftüoğlu

Marmara Üniversitesi İktisat Fakültesi

Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü Öğretim Üyesi

Teknoekonomi Politikaları ve Mühendislik Emeği.....

Doç.Dr. Sinan Alçın Kültür Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

İktisat Bölümü Öğretim Üyesi

Nasıl Bir Meslektaş İstiyoruz

Hürriyet Demirhan

Maden Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi

Yapılandırılmamış Forum

Moderator: Yrd.Doç.Dr. Erdoğan Kaymakçı

Bülent Ecevit Üniversitesi

Sonuç Bildirgesi.....

**TMMOB
MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI
İSTANBUL ŞUBESİ**

8. MADEN MÜHENDİSLİĞİ EĞİTİMİ ÇALIŞTAYI

Ne için Kimin için Nasıl

EĞİTİM

**8 Kasım 2014 Saat:09.30
İTÜ Maçka Sosyal Tesisleri**

ÇALIŞTAY PROGRAMI

09.30-10.00	Açılış ve Kayıt
10.00-10.30	Açılış Konuşmaları
10.45-12.30	1. Oturum Sosyal Araştırmalar Vakfı Katkıları ile Çağrılı Konuşmalar Moderator: Doç.Dr Melda Yaman Samsun Ondokuz Mayıs Üniversitesi "Değişen Türkiye'de Eğitim Sisteminde Değişim Sancıları" Prof.Dr. Fuat Ercan, Yrd.Doç.Dr. Berna Güler Müftüoğlu Marmara Üniversitesi İktisat Fakültesi İktisat Bölümü Öğretim Üyesi "Yeni Türkiye'nin Yeni Üniversitesi (!) " Yrd.Doç.Dr. Özgür Müftüoğlu Marmara Üniversitesi İktisat Fakültesi Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü Öğretim Üyesi "Teknoekonomi Politikaları ve Mühendislik Emeği" Doç.Dr. Sinan Alçın Kültür Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İktisat Bölümü Öğretim Üyesi
13.30-14.30	3. Oturum Nasıl Bir Maden Mühendisi TMMOB Maden Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi
14.45-18.00	4. Oturum Yapılandırılmamış Forum
18.15-19.00	Bölüm Temsilcileri ile değerlendirme toplantısı

Sosyal Araştırmalar Vakfı'nın (SAV) katkılarıyla

8. Maden Mühendisliği Eğitimi Çalıştayı

- **SUNUCU:** İş Cinayetlerinde yitirdiğimiz emekçiler ve meslektaşlarımız adına bir dakikalık saygı duruşuna davet ediyorum.

“Karıcığım hoşça kal.

İşığım azalıyor.

*Yanımda ölü arkadaşlarım, artık kömür kokulu ekmekler
getiremeyeceğim sanırım.*

Buraya kadarmış çocuklarım, hoşça kalın.

Hakkınızı helal edin.

Anacığım, babacığım, ışığım azalıyor hoşça kalın.

Üstüme çöken o can sessizliğinde tek tek seslerinizi duyuyorum.

Yüzlerinizi görüyorum.

İşığım azalıyor, soluğum azalıyor,

yavaş yavaş dünyanın kara kalbine gömülüyorum.

İşığım söndü, işte gidiyorum.

*Ah en çok da şimdi, bir bilseniz nasıl da bulutları, ağaçları,
gökyüzünü özlüyorum.*

İşığım söndü, hoşça kalın.

Arkadaşlarım çoktan gitti, artık ben de gidiyorum.”

- **SUNUCU:** Teşekkür ederiz. Şimdi açılış konuşmasını yapmak üzere Maden Mühendisleri Odası İstanbul Şube Başkanı Sayın Nedret Durukan'ı davet ediyoruz.

NEDRET DURUKAN: Saygıdeğer yol arkadaşlarımız, 8. Eğitim Çalıştayı'mız için hepinize hoş geldiniz diyor, sizleri saygıyla selamlıyorum. Ne yazık ki çok ağır bir yılı ardımızda bırakıyoruz. Umarım daha da ağırlaşmadan yolumuza devam ederiz. Hepimizin üstüne düşen sorumluluklar var. Bu eğitim çalıştayında da, maden mühendislerinin, üniversitelerin, yollarında daha ileri bir adım için faydalı olmasını, ileriye dönük yeni kıvılcımlar üretmesini diliyorum. Bir daha acılar yaşamamak üzerinden, özgürlük ve demokrasinin tesis edilebilmesi üzerinden bir günü tartışacağız sizlerle. Üniversiteler bizlere bilim ve teknoloji aktarıyor, ancak, bilim ve teknoloji, demokrasi ve özgürlüklerle birlikte gelişir ve ışık tutar. Biz de bugün, kör karanlıkta kaybettiğimiz insanları bir daha aynı acılar yaşanmasın diye bir arada yeni umutlar üretmeye çalışacağız. Tekrar hepinizi saygıyla selamlıyorum.

- **SUNUCU:** Konuşmasını yapmak üzere Maden Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu Başkanı Sayın Ayhan Yüksel'i davet ediyorum.

AYHAN YÜKSEL: Sayın başkanlarım, Saygı değer bölüm başkanlarım, Değerli akademisyenler, Sevgili meslektaşlarım, Sevgili öğrenciler

Hepinizi TMMOB Maden Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu ve şahsım adına sevgiyle selamlıyorum. Odamız İstanbul Şubesi tarafından düzenlenen 8. Maden Mühendisliği Eğitim Çalıştayı'na hepiniz hoş geldiniz. TMMOB Maden Mühendisleri Odası, Birliğimiz ve pek çok odamız ile birlikte bu yıl 60. onur yılını yaşamaktadır. 60 yıllık onurlu geçmişimizin son kırk yılında yönetim yürüten çağdaş maden mühendisleri bu süre içerisinde daima bilimden, emekten ve halktan yana olmuştur. Hayatın her alanına müdahil olmuş olan Odamız, mesleki demokratik bir kitle örgütü olarak, mevzuatımızdan gelen görev ve sorumluluklarımızla birlikte toplumsal yaşama ekonomik, sosyal ve siyasal anlamda müdahil olmayı ihmal etmemiştir.

Bu kapsamda, Maden Mühendisleri Odası olarak

- Mesleki sorunlarımızı toplumsal sorunlardan ayrı tutmamak,
- Mesleki gelişimimizle birlikte mesleki etik değerler ile işçi sağlığı ve iş güvenliğine uygun ulusal madencilik politikaları geliştirmek,

Bu amaçlarla katkıda bulunmak amacıyla maden mühendisliği eğitim çalışmalarına destek olmak öncelikli görevlerimizdendir.

Son 30 yıldır ülkemizde ve dünyada yaşanan neo liberal politikalar sonucu yaşanan özelleştirme, taşeronlaştırma, esnekleştirme, kuralısızlaştırma ve denetimsizleştirme uygulamaları toplumun tüm kesimlerinde olduğu gibi mesleğimizde de önemli sorunların yaşanmasına neden olmuştur. Küresel politikalar kalkınma modellerinin ucuz emek gücüne dayanmasına, istihdam politikalarının örgütsüzleştirme üzerinden kuralısızlaşmasına ve mühendis emeğinin değersizleştirilmesine neden olmuştur. Son günlerde ülkemizde yaşanan iş cinayetleri ve sonuçları yaşadığımız bu sorunların somut bir göstergesidir. Soma ve Ermenek Faciaları göstermiştir ki maden mühendisleri de artık işçileşmiş ve küçük burjuva kapsamından çıkarak sömürülen emek kapsamına girmiştir.

Yaşanan bu süreçler, mühendislerin sorunlarına sahip çıkma görevi olan Odamızın sorunların çözümüne maden mühendisliği eğitiminden başlanmasını zorunlu kılmıştır.

Maden Mühendisleri Odası olarak eğitim alanında, sektörde yaşadığımız en önemli sorun, istihdam ve istihdam sorunlarının çözümüne yönelik eksikliklerdir. İstihdam sorununun öncelikli nedeni, ihtiyaç fazlası olan üniversite öğrenci kontenjanları olup, 2007 yılında 2000’li rakamlara ulaşan kontenjanların Odamız tarafından yürütülen mücadele sonrasında 600’ler civarına düşmüştür. Ancak bu sayı halen fazla olup, bu sayının bir kısmının, akademik kadroları yetersiz ve yetersiz sınıf laboratuvar koşullarında yetişen öğrencilerden oluşması, yaşadığımız sürecin nedenlerinden biridir.

Gelişen teknoloji, mühendislik disiplinleri arasında sınırların belirsizleşmesine ve tartışılmasına neden olmaya başlamıştır. Bu tartışma süreci, ders müfredatlarının gelişen teknoloji ve mesleki ihtiyaçlar anlamında yeniden gözden geçirilmesi gerektiği kılmaştır.

Yaşanan tüm bu sorunların yanında, sadece maden mühendisliği alanında değil, tüm mühendislik eğitimlerinde yaşanan en önemli konu, mühendislik eğitiminin olmazsa olmazı olan stajdır. Bugün ülkemizde gerek TMMOB, gerekse Odalar tarafından yürütülen tüm mücadelelere rağmen, sorunun çözümüne yönelik çağrılarımıza yetkili merciler maalesef kulak tıkamış, sorunun çözümüne destek olmamışlardır.

Yaşanan ve siyasal iktidar tarafından çözümlenmesi gereken tüm bu sorunlar mühendisleri başarısızlığa sürüklemekte ve maalesef mesleği toplumun gözü önünde değersizleştirmektedir. Başarısızlıklar ve değersizleştirme istihdam sorunlarıyla birleştiğinde, meslek etiğinin tartışılmasına neden olmaktadır.

Saygı değer konuklar,

TMMOB Maden Mühendisleri Odası olarak, yaşadığımız tüm bu sorunların nedeni olarak küresel ve liberal politikaları görmekte olup, yaşanan süreçte ülkemize biçilen rol gereği eğitim ve öğretim hizmetlerinin metalaştırıldığı ve piyasalaştırıldığını görmekteyiz. Bu nedenledir ki, 8. Eğitim Çalıştayı'nın ana teması, "Ne için eğitim, kim için eğitim ve nasıl bir eğitim?" olarak seçilmiştir.

Saygı değer konuklar, sizlerin de katkılarıyla bu sorulara ve sorunlara doğru ve etkin cevaplar bulduğumuz, mesleğimize ve meslektaşlarımıza belki en değerli katkıyı sağlamış olacağız. Katkılarınızla düzenlenecek olan bu çalıştayı sonuçları, Odamız tarafından tüm Maden Mühendisliği Bölümlerine, Yüksek Öğretim Kurumuna ve ilgili bakanlıklara iletilecektir.

Bu Çalıştayı düzenlenmesinde emeği geçen, başta İstanbul şubemiz olmak üzere, sunum yapan değerli konuklarımıza, Çalıştayı düzenlenmesinde önemli katkılarda bulunan Sosyal Araştırmalar Vakfı'na, Çalıştaya katılım sağlayan bölüm başkanlarımıza ve akademisyenlerimize, Odamızın değerli merkez ve şube yöneticileriyle geleceğimiz olan sevgili öğrencilere, hepinize teşekkür ediyorum.

Hepinizi tekrar, Odamız ve şahsım adına saygıyla selamlıyorum.

- **SUNUCU:** TMMOB İstanbul İl Koordinasyon Kurulu adına açılış konuşmasını yapmak üzere Sayın Süleyman Solmaz'ı kürsüye davet ediyorum.

SÜLEYMAN SOLMAZ: Herkese günaydın. Ben de sizi, Türk Mimar Mühendis Odaları Birliği adına dostlukla selamlıyorum. Bu etkinlik bence İstanbul'da son dönemde yaptığımız en önemli etkinliklerden bir tanesi. Niye? Çünkü yaşadığımız dönemde bilgi o kadar itibarsızlaştırıldı ki, bilgi yaşamda o kadar az kullanılır hale geldi ki ve bizler de farkında olmadan bize dayatılan hayat içerisinde bilgiyi çok az kullanır hale geldik.

Bilginin önemini, yaşamımızın her alanında yeterince kullanmama gibi bir alışkanlık oluşmaya başladı. Bu normal bir durum mudur; değildir, ama diyalektik böyle bir şeydir. Hayatla yaşadığımız ilişki sizin düşüncelerinizi bir şekilde etkiliyor. Ülkede bir kudretli var. Kudretli, hiçbir bilgi ve bilimi kullanmadan her şeye karar veriyor. Böyle bir süreçte bilginin etkisizleşmesi kaçınılmaz bir sonuç. Bu açıdan, Maden Mühendisleri Odamızın eğitimle ilgili bu etkinliği bence son dönemde yapılan, İstanbul için söylüyorum, en önemli etkinliklerden bir tanesi. Umuyorum bu bir başlangıç olacaktır. Diğer şubelerimiz de benzer etkinlikleri bilimin ve bilginin öneminin yaşamımızın her alanında etkin kılacak etkinlikler

yapmaya başlayacak ve bunu büyüterek toplumun tamamını, yaşamın her alanında bilginin ve bilimin yeniden etkin olmasını sağlayacak bir süreci başlatacaktır.

Benim söyleyeceklerim, tabii bu konuda çok fazla uzun olamaz. Zaten hocalarımız konuyla ilgili bizi yeterince bilgilendireceklerdir; ama ben bilginin tek başına dogma olduğunu, eğer bilgi, diyalektik, kendi dışındaki yaşam alanlarıyla bağ kurmadığında bir şey ifade etmediğinin de bilinmesini isterim.

Ne yazık ki son dönemde bilgiye ulaşmak, teknolojinin gelişmesiyle birlikte çok kolay; ama bu kadar bilgiye sahip olan biz bireylerin yaşam alanlarımızda bilginin ne kadar etkin olması konusunda refleks gösterdiğimiz tartışmalı bir konudur.

Soma'da biliyorsunuz çok ciddi bir katliam yaşadık ve bu sonuçtan sonra bir yerel seçim oldu ve bu sürecin direkt sorumluları, bütün bilginin toplumun gözü önünde yaşanmasına rağmen gene birinci parti oldular. Bu açıdan bilginin tek başına kullanılması değil, bilginin hayatın diğer alanlarıyla, bilgiyi birlikte çıkarmak mücadelesinin çok önemli olduğunu düşünüyorum. Bu etkinliklerin bu alanda güç oluşturmalarını diliyorum. Hepinize saygılar sunuyorum. Kolay gelsin.

- **SUNUCU:** Üniversitelerden gelen bilim insanlarımız adına açılış konuşmasını yapmak üzere şimdi de Dokuz Eylül Üniversitesi Maden Mühendisleri Bölümü Başkanı Sayın Ahmet Hakan Onur'u kürsüye davet ediyorum.

- **AHMET HAKAN ONUR:** Çok değerli meslektaşlarım, biraz önce haber aldım bu konuşmayı yapmamla ilgili olarak, o yüzden biraz spontane konuşacağım.

Öncelikli olarak, mühendislik tanımıyla ilgili kısa bir açıklama yapmak istiyorum. Toplumun refahı ve sağlığını ön planda tutmak suretiyle toplumu birinci plana alacak olan ve temel bilimleri kullanacak olan insanlar olarak tarif ediliyor mühendislik ve bu tarifi içinde en önemli kısımlardan bir tanesi, etik. Bu eğitim çalıştayının programı içerisinde etiğin ön plana alınması, çok çok önemli unsurlardan bir tanesi.

Bizim üniversitemizde şu anda etik, zorunlu bir ders olarak maden mühendisleri bölümünde okutuluyor. Şu anda öğretim üyesi sayısı ve kalitesi bakımından diğer üniversitelerle karşılaştırıldığı zaman en fazla öğretim elemanına sahip olan bölümlerden bir tanesiyiz; ama Soma'da maalesef Dokuz Eylül Üniversitesi Maden Mühendisleri Bölümü'nden mezun üç mühendisimiz hayatını kaybetti. Şu anda üç ya da dört tanesi de yargı süreci içerisinde. Eksik olarak verilen herhangi bir bilgi olduğunu çok fazla tahmin etmiyorum esasında. İşin içerisine bir şekilde etiği mutlaka ama mutlaka sokmak mecburiyetindeyiz.

Bu etik kavramları içerisinde bir, ideal ahlak, bir de pozitif ahlak kavramları çok çok önemli. Pozitif ahlak dediğimiz, toplumdan topluma zaman dilimi içerisinde değişime uğrayan ve insanların kabul ettiği bir ahlak sistemidir. İdeal ahlak ise, zaman içerisinde değişmez, evrenseldir, herkes tarafından kabul edilmek durumunda olan bir ahlak sistemidir.

Maalesef, çok üzülerək söyleyeceğim; Türkiye’de son zamanlar içerisinde artık kabul edilmemesi gereken birçok ahlaksal kavram vardır; bu kavramlar insanlar tarafından çok rahatlıkla kabul edilebilir vaziyete gelmeye başlamıştır. Eğitim sistemini sorgulamak çok önemli, buradan çok şeyler kazanacağımıza fazlasıyla eminim. Bunları bir şekilde bölümümüzdeki arkadaşlara da aktaracağım. Ancak sadece eğitimin tek başına sorgulanmasının yeterli olacağını sanmıyorum; bütün toplumun bir şekilde aynı etik değerlere sahip olması gerektiğini düşünüyorum aynı zamanda; çünkü yaşadığımız süreç içerisinde bunu görme olanağına sahibiz şu an. Bu çalıştayı düzenlenmesinde emeği geçen tüm Oda yönetimindeki arkadaşlara, herkese çok çok teşekkür ediyorum ve başarılar diliyorum. Umarım hedeflediğiniz amaçlara bir şekilde ulaşırsınız. Çok teşekkür ediyorum.

- **SUNUCU:** İlk oturumumuz Sosyal Araştırmalar Vakfı tarafından organize edilmiştir. Değerli konuşmacılarımızı kürsüye davet ediyorum.

- **MELDA YAMAN:** Merhabalar. İlk oturumda bize söz veren ve maden mühendisliğini sosyal bilimcilerle birlikte tartışmak için böyle bir girişimde bulunan Maden Mühendisleri Odası'na çok çok teşekkür ederiz.

Sizlere Sosyal Araştırmalar Vakfı'ndan (SAV) size çok kısaca bahsetmek istiyorum: 1996 yılından beri fiilen etkinliklerini sürdürse de esas olarak 2000 yılında kuruldu; çünkü 1996 yılındaki başvuru 2000 yılında onaylandı. O zamandan bu yana atölyeler, kitap basımı, sempozyumlar sürüyor. 2001'den itibaren de Almanak çıkıyor her sene. Emek çalışmaları SAV'ın çok önemli bir etkinliği; 2004 yılında Türkiye Sınıf Araştırmaları Merkezi TÜSAM, SAV bünyesine katıldı ve çalışmalarını birlikte sürdürdüler. SAV'da kadın çalışmaları da yapılıyor. Kadın emeği üzerine çalışma yürütüyoruz. 74-83 grubu "Oğlumuz Erdal" belgeselini yaptı ve çalışmalarına da devam ediyor. Ekonomi grubumuz var; 15 günde bir Kapital okuması yapıyoruz genç arkadaşlarla. Sosyalizm deneyimleri çalışma grubu yeni başladı, bunun üzerine bir çalışma yürütüyor. Gençlerin oluşturduğu SAV katkı grubu var; gençler bir araya gelip kendi çalışmalarını tartışıyorlar. Aynı zamanda bir e-dergi çıkarma aşamasındalar.

Bu oturumla ilgili ben birkaç bir şey söylemek istiyorum:

Birincisi, şimdi sosyal bilimler alanındayım; ama aslında lisans eğitimimde mühendislik okudum. Ben mühendislik eğitiminin temel olarak, az önce hocamın ısrarla vurguladığı gibi, toplumun refahı için üretim yapan kadın ve erkeklerden oluşmakla birlikte, eğitim sisteminin çok teknik bir biçimde götürüldüğünü söylemek durumundayım ve giderek bu teknik eğitim, mühendisi aslında niçin yaptığı sorusunu sormaktan ziyade nasıl yaparım sorusuyla baş başa bırakıyor ve böyle olunca da, yine hocamı referans vereyim, etik diye vurguladığı çok kritik bir nokta; ama bütün topluma dair bütün düşünsel analizlerinizi bitirirseniz, uzak kalırsanız iş sadece teknik bir işe dönüşüyor ve böylece de, hangi mühendislik dalında olursa olsun toplum için yapılan üretimden biraz uzaklaşma riskini barındırıyor açıkçası. O nedenle, sosyal bilimle birlikte mühendisliği düşünmeyi çok önemsiyorum.

İkincisi şu, son otuz yıldır Türkiye’de yaşanan dönüşüm elbette ki üniversiteleri etkileyecekti. Yani üniversiteler bu süreçten hiç muaf olmadılar. Tam tersine, aslında bu dönüşümün kurgulayıcısı, yürütücüsü haline de geldiler. Giderek sermayenin yaşamımızın bütün alanlarına sirayet ettiğine tanıklık ettik ve bu süreç içerisinde artık üniversiteler de bilim üreten kurumlar olmaktan giderek uzaklaştılar ve sermayenin ihtiyaçları doğrultusunda hem ders müfredatını düzenlediler hem de aslında girişimcileri yetiştirmek üzere bir örgütlenme içine girdiler.

Bu süreç içerisinde öğretim üyesi de çok değişti elbette. Öğretim üyesi de aslında kendisini bilim üreten insan olmaktan ziyade, dersini verip daha fazla para kazanma arayışı içerisine girdiler. Elbette ki, burada genel bir eğilimi aktarıyorum, tek tek öğretim üyeleri üzerine bir söz söylemiyorum; ama bu sürecin her birimizi dönüştürdüğünü ve çok çok ciddi bir müdahale olduğunu görmemiz gerekiyor. Özellikle kâr getiren ya da sermaye için ihtiyaç duyulan alanlara yapılan yatırımlar, üniversite adına yapılan yatırımlar çok acı gerçekler de karşımıza çıkardı. Yani, temel bilimlerin giderek zayıfladığı, hatta artık sadece son sınıflara biyoloji, kimya, fizik okutulduğu bir Türkiye’de yaşıyoruz ve fizik olmadan, kimya olmadan nasıl bir mühendislik eğitimi olabilir, biyoloji olmadan nasıl bir tıp eğitimi olabilir? Bunlar inanılmaz karanlık bir geleceği imliyor.

O bakımdan da tartışacak, konuşacak çok şeyimiz var. Arkadaşlarımız bu konuları çok farklı açılardan ele alacaklar ve dilerim her biriniz için verimli bir toplantı olsun.

Biz bu oturumu art arda yaşanan katliamlarda, madenlerde yaşanan facialarda kaybettiğimiz maden işçilerine adıyoruz. Zaten bütün çalıştay da onlara adanmıştı. Teknik 1-2 bir şey söyleyeyim: Konuşmacılarımıza 25 dakika verelim diye konuştuk, soruları, bütün sunuşlar yapıldıktan sonra toptan alalım diye düşündük arkadaşlar.

İlk konuşmacımızı size takdim edeceğim, sevgili Berna Güler Müftüoğlu hocamız ilk konuşmayı yapacak. Bu tebliği Fuat Ercan'la birlikte hazırladılar. Hocamız yurt dışında olduğu için katılamadı, size sevgi ve selamlarını iletiler. Berna hocamız değişen Türkiye'deki eğitim sisteminin sonuçlarını bizimle konuşacak ve kapitalist dönüşümün üniversitelerde yarattığı sonuçlara değinecek ve bununla birlikte mühendislik eğitimindeki değişimleri bize aktaracak.

**TMMOB
MADEN MÜHENDİSERİ ODASI
İSTANBUL ŞUBESİ**

8. Maden Mühendisleri Eğitim Çalıştayı Ne İçin, Kimin İçin, Nasıl Eğitim

**Ydr. Doç. Dr. Berna Güler Müftüoğlu & Prof. Dr. Fuat Ercan
Marmara Üniversitesi
İktisat Fakültesi**

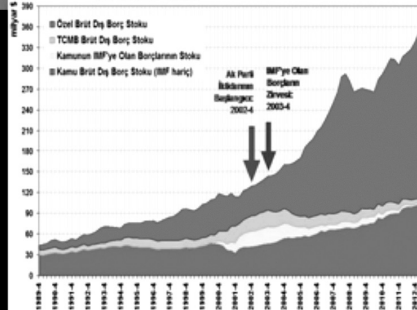
- **BERNA GÜLER MÜFTÜOĞLU:** Teşekkür ederim sayın başkan. Değerli konuklar, 8. Eğitim Çalıştayı'nı düzenleyen Maden Mühendisleri İstanbul Şubesi Odası'na çok çok teşekkür ediyorum.

Biz Fuat Hoca'yla birlikte, değişen Türkiye'deki eğitim sancıları üzerine oluşturduğumuz sunumu sunmaya çalışacağım. Bahsedilen, sürekli olarak “yeni Türkiye” ve “daima ileri”den bahsediliyor. Baktığınızda bu Türkiye’de on iki yıldır kesintisiz büyüyor, deniyor. Bakıyoruz, Türkiye’nin dış borcu özellikle son yıllarda almış başını gidiyor. Kamunun IMF’ye olan borçlarının stoku azalmış; ama kamunun ve özel sektörün dış borç stoku IMF hariç ciddi bir yükselişte.

«Öyle bir yerdeyim ki
Dostum dostum güzel dostum
Bu ne beter çizgidir bu
Bu ne çıldırtan denge
Yaprak döker bir yanımdır
Bir yanımdır bahar bahçe
Öyle bir yerdeyim ki
Bir yanımdır çılgılık çılgılığa
Öyle bir yerdeyim ki»

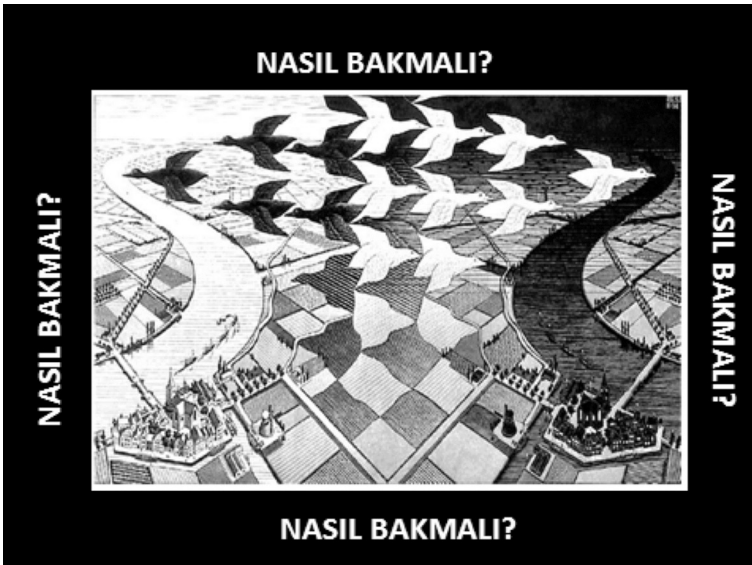
Şarkının da sözü var: “Yaprak döker bir yanımız, bir yanımız bahar bahçe...” Bir bahar bahçede geziniyoruz, ama yapraklar dökülüyor. Bu yaprakların dökülmesinde, emeğin üzerinde yükselen bir ekonominin yükseltisi var ve bu bir yandan maden sektöründe ciddi anlamda emek tahribatının yükseldiği, ölümlerin yükseldiği; ama aynı zamanda da inşaat sektöründen tutun da mevsimlik tarım işçisine varınca ya kadar yaşadığımız süreç içerisinde yok olan emekçi hayatlarıyla karşı karşıyayız. Baktığınızda son on iki yıl içerisinde 14 bin 455 işçi hayatını kaybetmiş ve bu kaybedilen, aslında yeni Türkiye’nin bir bilançosu olarak karşımıza çıkıyor.

Bu anlamıyla aslında ben de burada anmadan geçemeyeceğim, yüksek lisans öğrencim, iş cinayetlerinin politik ekonomisini çalışacaktı ve bize gerçekleri aslında bir bir yüzümüze de vuracaktı. Kendisi toplumsal özgürlük mücadelesinde Kobane’de vuruldu. Sevgili Kader Ortakaya’yı anmadan geçemeyeceğim. Gençler zaten bir bir gidiyorlar; ama aynı zamanda gençlerimiz bir yarınlara da karşı karşıyalar. Acaba yarın ne olacak? Çok tahminimiz yok, ne olacağımız meçhul; ama yarına odaklanmış durumdayız hiç kuşku yok.

Peki biz bu gerçekliği nasıl anlayacağız? Yani, gerçeklik kendi içinde bir olgusallık mıdır, yoksa gerçeklik kendi içerisinde yaratılan bir şey midir, yoksa gerçeklik hepinize göre farklı bir şey midir? Evet, aslında gerçeklik, bir yanılsamanın da ifadesi. Nereden baktığımıza göre de değişebilir. Nereden bakıyoruz? Bakıyoruz, göklerden çıktığımız zaman kuşları da görebiliriz. Aşağıdan bakarsak tabanı görebiliriz. Soldan bakarsak denizi görebiliriz. Sağdan bakarsak da karaları görebiliriz.

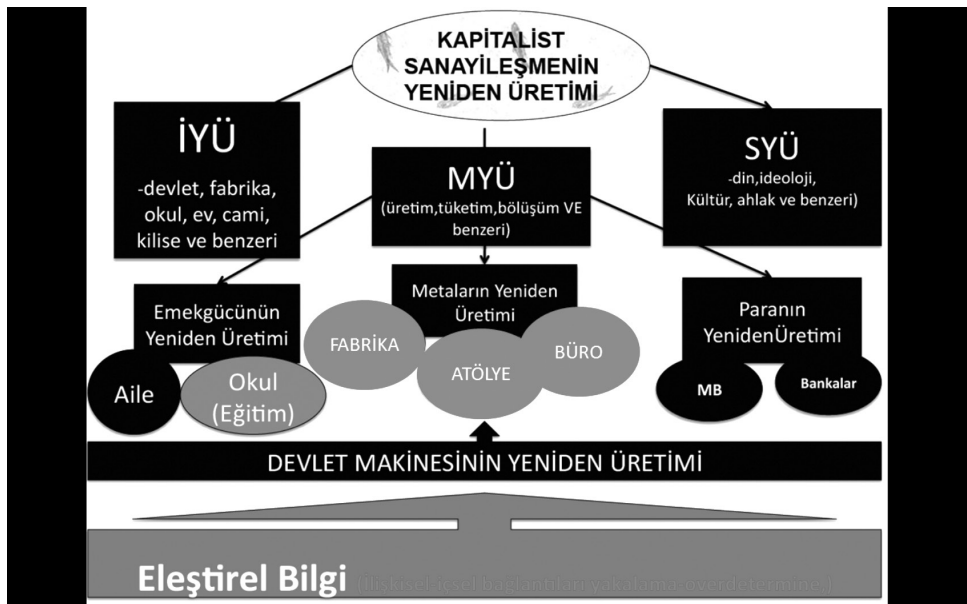
O zaman nereden bakmalıyız? Toplumu analiz ederken nasıl bakmamız gerekiyor? Bir kere, eleştirel bir mesafenin konulması gerekiyor. Ancak bu eleştirel mesafe kurulurken bazı engeller var. Bunlardan bir tanesi, disiplin bilgisine mahkûm kalabiliriz. Bütüncül bilgiye mahkûm kalabiliriz, aşırı genellemeler yapabiliriz. O yüzden de bütüncül bakış açısı oldukça önem arz ediyor. Bu da yetmiyor. İlişkisel bir analiz yapmak gerekiyor. Bu da yetmiyor. Güncel olanla yapısal olanı birlikte ele almak gerekiyor; ama bu da yetmiyor. Ele alınan gerçekliğin kendine özgünlüğünün olması gerekiyor; ama bu da yetmiyor. Sınıfsal bir bakışın olması gerekiyor.

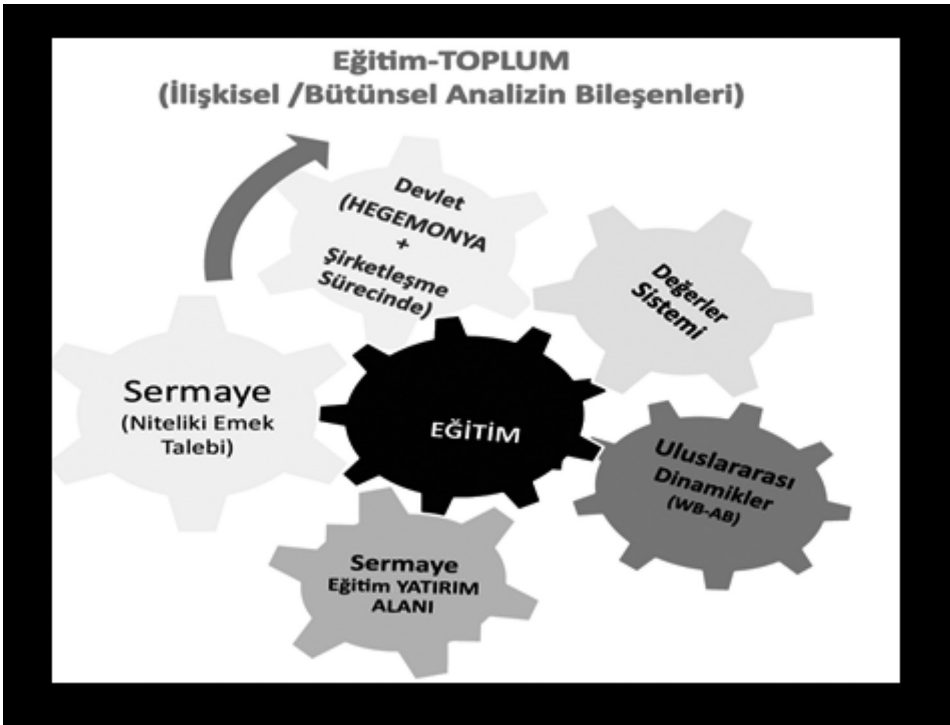
O yüzden de eğitim ve topluma bütüncül, eleştirel, sınıfsal bir bakışı ele alabilmek için eğitimin toplumla olan ilişkisine öncelikle bakmak gerekir.

Bireyle toplum arasındaki eğitim, sonuç itibarıyla bir sosyalizasyon süreci. Dinamik bir toplumsal ilişki olan kapitalist sanayileşmedeki her değişim dönüşüm, eğitim sistemini de değiştirmekte ve dönüştürmektedir. O zaman kapitalist sanayileşmeyi nasıl anlayacağız?

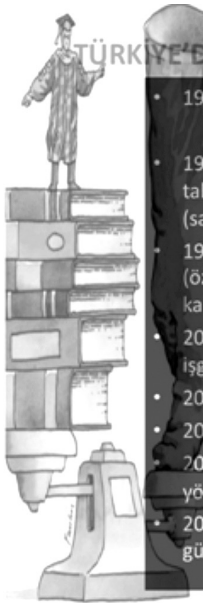
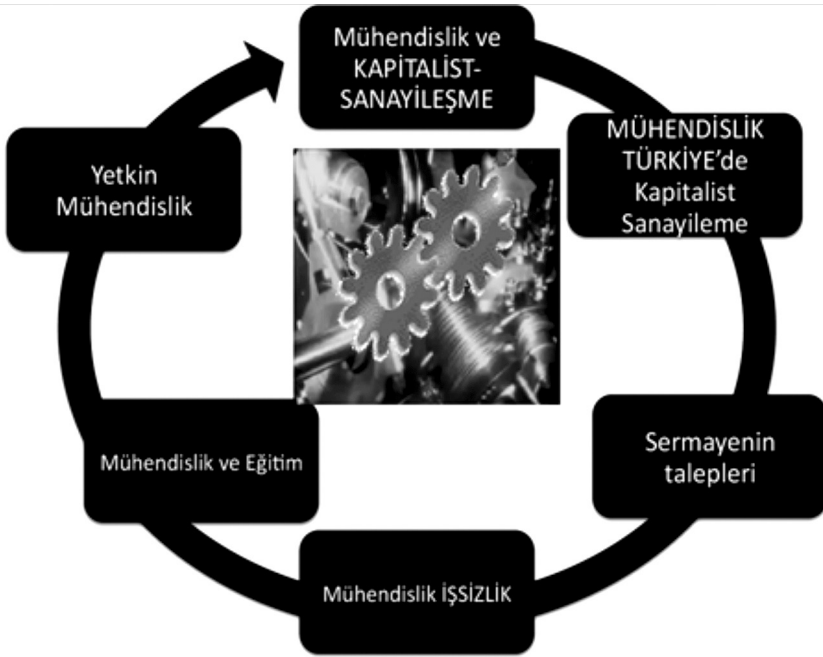

Kapitalist sanayileşmenin yeniden üretim mekanizmalarına bakarak anlamamız gerekiyor. Pandora'nın kutusunu açmamız gerekiyor ve yavaş yavaş açıyoruz. Maddi yeniden üretim; üretim, tüketim, bölüşüm ve benzeri şeyler. İktidarın yeniden üretimi; devlet, fabrika, okul, ev, cami, kilise ve benzeri. Anlam dünyasının yeniden üretimi; din, ideoloji, kültür, ahlak ve benzeri. Maddi yeniden üretimin ise metaların yeniden üretimi; nerede üretiliyor, fabrika, atölye, büro. Ve emek gücünün yeniden üretimi; bunun için hem ailenin önemli rolünün düşünülmesi gerekiyor hem de okulun. Paranın yeniden üretimi; Merkez Bankası ve bankalar. Böylelikle de devlet makinesinin yeniden üretimi gerekiyor. Peki biz bunu nasıl bu şekilde açıklayabiliyoruz? Eleştirel bir bilgiyle bakarsak ortaya koyabiliyoruz. Sayın Solmaz çok güzel bir şey söylendi; yani biz bugün bilgiyi nasıl alıyoruz? Aslında biz bugün bilgiyi ana akım bilgi üzerinden alıyoruz. Artık eleştirel bilgi ortadan kaldırılmış durumda.

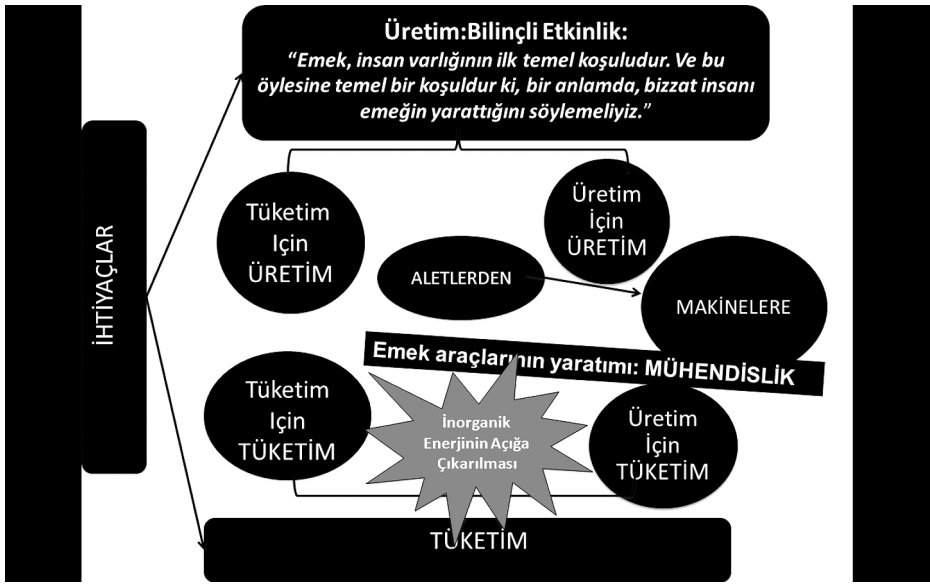
Ve eğitim; ilişkisel ve bütünsel bir analizin bileşenleri olduğu zaman çok daha net ve çarpıcı hale gelebiliyor. Mühendislik ve eğitimi anlayabilmek için mühendislik ve kapitalist gelişmeyi anlamak gerekiyor. Mühendislik, Türkiye’de kapi-

talist sanayileşme, sermayenin talepleri, mühendislik ve işsizlik, mühendislik ve eğitim, yetkin mühendislik üzerinde konuşmaya çalışacağım.

TÜRKİYE'DE EĞİTİMİN İŞLEVLERİNDE DÖNÜŞÜMLER

- 1920'lerde; yurttaşlık bilinci geliştirme(modernleşme)
- 1960'larda; birikim sürecinin gelişmesi ve artan nitelikli işgücü talebinin karşılanması açısından eğitimin kitleselleştirilmesi (sanayileşme ve kapitalizm)
- 1980'ler: kamusal hizmet olarak eğitimin metalaştırılması (özelleştirme-volarizasyon)ve ticarileşmesi (kamunun bir fiyat karşılığı eğitimi sunması)
- 2000' ler; üretim ve görece artı-değer artışını destekleyecek bir işgücü üretim birimi olarak üniversiteler-yüksekokullar
- 2000'ler:Kamu Hizmeti olarak metalaşma (eğitmcilerin ve ürünün)
- 2000'ler:Eğitimin Volarizasyon aracı olarak finansallaşması
- 2000'ler: Eğitim görece artı-değer üretim için değişmez sermaye yönelimli etkinliklere girmesi,
- 2000'ler :Eğitim kar oranlarını düşüren SOB'ne karşılık nitelikli emek-gücünün değersizleştirilmesi

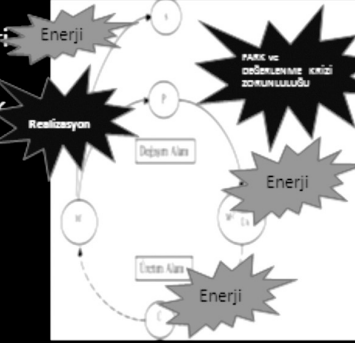

İlk önce, kapitalist sanayileşmenin gelişimi üzerine bir değerlendirme yapmak istiyorum. Üretim, bilinçli bir etkinlik ve bu bilinçli etkinlik içinde aslında çok önemli, emek araçlarının yaratımı mühendislik tarafından gerçekleştiriliyor. Peki üretim neden yapılıyor? Aslında ihtiyaçlarımız var, bunun için yapılıyor ve ilk önce tüketim için üretim gerçekleşiyor. Daha sonra üretim için üretim ve bu süreç içerisinde, tarihsel süreçlerden, aletlerden makinelere doğru evrilme süreci var. Burada mühendislik oldukça önemli ve etkin bir yere konumlanıyor. Yani üretim için üretim yapma ediminde gerçekleştirme. Ve tüketim gerçekleşiyor. Tüketimin gerçekleşmesi, tüketim için tüketim ve üretim için tüketim. Üretim için tüketim gerçekleştirmeyi ve buna çabalayan aslında sermayenin kendisi oluyor. Burada en temel nokta ise, özellikle enerji; inorganik enerjinin açığa çıkarılması.

KAPİTALİZM=ENERJİ=EMEK-Gücü

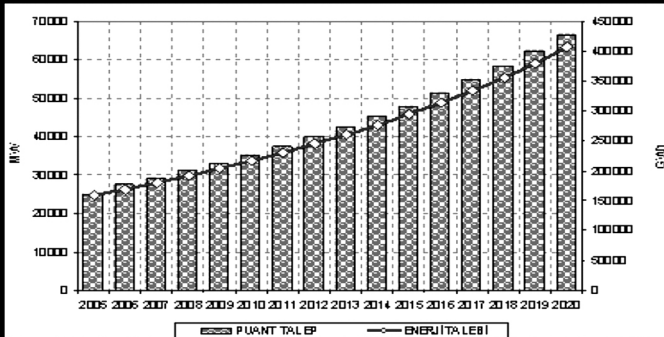
SANAYİLEŞME

Doğadan elde edilen HAMMADDE (emek-enerji) üzerinde emek-gücünün (emek-enerji) makineleri (enerji) harekete geçirerek yeni bir ürün elde edilmesi olarak tanımlayabiliriz. Muazzam meta birikimi, muazzam emek-gücü birikimi, muazzam enerji birikimi anlamına gelir..

Şimdi kapitalizm, enerji ve emek gücüne baktığımızda sanayileşmenin doğadan elde edilen hammadde, emek-enerji üzerinde, emek gücünü, makineleri harekete geçirerek yeni bir ürün elde etmesi olarak tanımlayabiliriz ve böylece muazzam meta birikimi, muazzam emek gücü birikimi, muazzam enerji birikimi anlamını açığa çıkartıyor. O yüzden tüketim için üretim sürecinde enerjinin açığa çıkarılması anlamında çok önemli tüketim için enerji ve aynı zamanda da, bu enerjinin sermaye için yeni bir değerlendirme alanı olarak karşımıza çıkması ve meta üretimi arttıkça enerji ihtiyacımız da peyderpey yükselerek devam ediyor.

Meta üretimi arttıkça enerji ihtiyacı artıyor

Enerji, Türkiye'nin aynı zamanda bir "aşıl toğuğu"nu oluşturuyor.

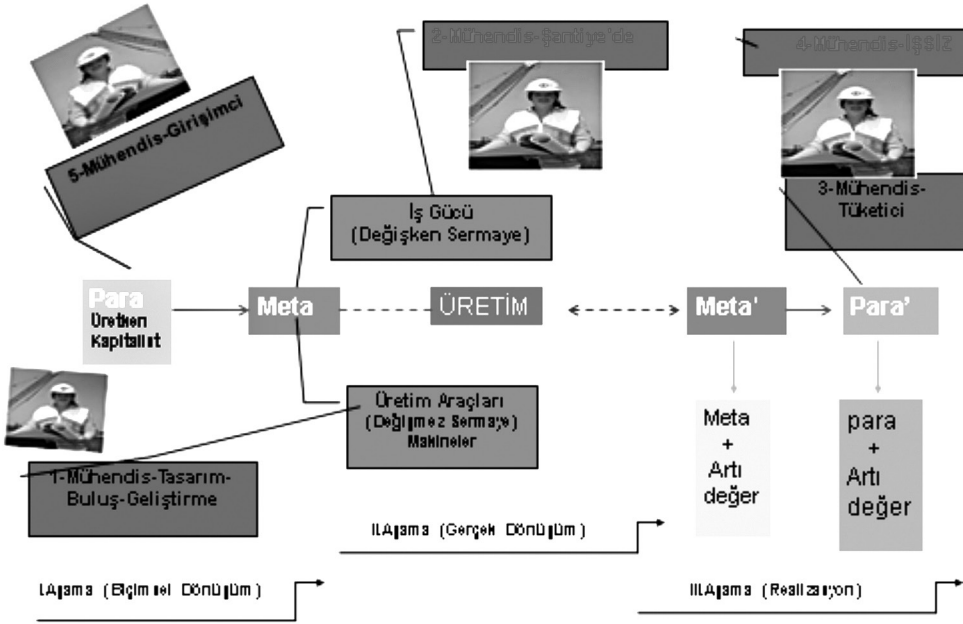
Sermayenin genişleyen yeniden üretimi için, artan meta ve tüketimi, artan enerji kullanımı ihtiyacı ve enerji ithalatı ile ilişkili döviz kısıtı ile işleyen bir mekanizma.

Mühendislik Kapitalist-Sanayileşmenin Stratejik Unsuru Fark Yaratmak

Peki mühendislik kapitalist sanayileşmenin stratejik unsurunda nasıl bir fark yaratıyor? Kavramlarımız, sanayileşme; doğadan çıkartılan ürünler üzerinde işlem yaparak ihtiyaçları karşılayacak ürünleri elde etmek; kapitalizm ise, insanların ihtiyaçları için değil, kârlılık için üretim yapmak ve bunun kapitalist sermayesini kârlılık amacı ile üretimi başlatmak için makineler (yani mühendislik) ve ücretli işçiye yatırarak üretim sürecini başlatır. Çok hoş bir karikatür var: “– Bak tekerleği buldum. – Yetkinlik belgen var mı? – O da nesi? – Onu da ben buldum.” Mühendislik sanayi+kapitalistleşme arasında gerilimli stratejik bir konumu içeriyor.

Kapitalist-Sanayileşme ve Mühendis(lik)

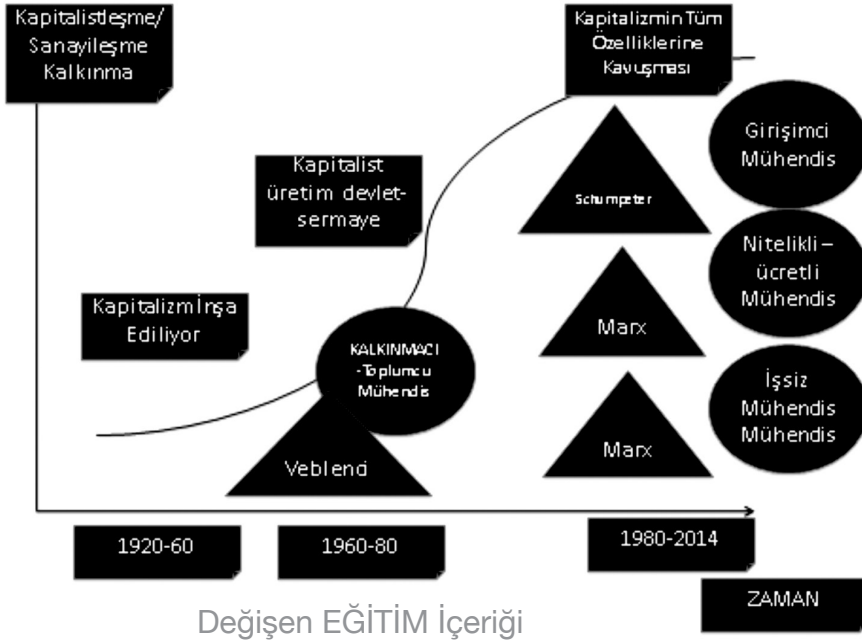
Peki kapitalist sanayileşme ve mühendislikte acaba nasıl bir ilişkisel bütünlüğü var? Üretim sürecine baktığımız zaman onların da konumlarını görmemiz mümkün. Bir kere, metanın açığa çıkarılması. Metanın açığa çıkarılması üretimle başlıyor ve bu üretime, yani metaya karar verme sürecinde iş gücünün, yani değişken sermayenin satın alınması, üretim araçlarının, yani değişmez sermayenin (makinenin) alınması ve tabii bunu sağlayacak olan üretken kapitalist, parayı yatırmayıyla gerçekleşiyor. Böylece, aslında çok temel bir nokta tabii ki, karşılığı ödenmemiş emeğe el konulmasıyla ortaya çıkan artı değer ve bunun görünümü:

para. Burada birinci aşamamız, üretken sermayenin sürece yatırılma aşaması. Gerçek dönüşüm üretimde oluşuyor ve üçüncü aşaması ise, gerçekleşme süreci olarak karşımıza çıkıyor. Mühendis nerede? Mühendis şantiyede. Mühendis buluş geliştirme ve tasarım içerisinde. Mühendis aynı zamanda bir tüketici; ama aynı zamanda da mühendisler artık girişimci konumunda da ve mühendisler işsiz. Dolayısıyla da, beşli bir mühendislik konumu mevcut. Burada mühendislik konumuna ilişkin olarak önemli, yani bilim alanında yapılan çalışmalarda da bu konumlara ilişkin bilgileri görebiliyoruz.

Bunların içerisinde Taylor, mühendisliği şu şekilde tanımlıyor: “Mühendis, mesleğinin doğası gereği ekonomisttir. Onun görevi yalnızca tasarlamakla sınırlı olmayıp aynı zamanda en iyi ekonomik sonucu verecek biçimde tasarlamaktır. Güvenli olmayan bir yapı veya çalışmayan bir makine tasarlayan bir mühendis kötü mühendistir; bunları, güvenli ve çalışabilir ancak gereksiz ölçüde pahalıya çıkacak biçimde tasarlayan mühendis yoksul mühendistir ve genellikle düşük ücret kazandığı söylenebilir. İyi bir işi makul bir maliyetle yürütebilecek biçimde tasarlayan mühendis güçlü ve genellikle başarılı bir mühendistir; en iyi işi en düşük maliyetle yapan ise eninde sonunda mesleğinin zirvesine çıkar ve genellikle de bunun karşılığı olan ödülü kazanır.” diyor W. Taylor ve “verimliliğim artışı için, üretim düzeyinde ilk rasyonelleşmeyi getirenler üretimde karşılaşılan her soruna tek ve doğru bilimsel çözümü getiren mühendislerdir“ diye altını çiziyor.

Veblen, bütün mühendisleri iktidara çağırıyor. Veblen’in söylediği, “Kapitalist sistem’ yani piyasa ekonomisi, içinde bir irrasyonelite taşımaktadır. Bunu ancak ‘sanayi mantığı’ ile düzenleyebiliriz. Piyasanın karmaşasına toplumu bırakamayız. Bilimsel bir yaklaşım gerekmektedir. Bunu da en iyi mühendislerin yerine getirebileceğini öne sürer. Sadece fabrika düzeyinde değil, toplumdaki sorunları da, sanayi modelinden kalkarak, en iyi mühendislerin çözebileceğine olan inanç ortaya çıkıyor.

Schumpeter de şunu söylüyor: “Mühendislerin gerçekleştirdikleri icatları aynı zamanda piyasa ile buluşturulmasını sağlayan girişimciler de olmuşlardır. Mevcut şirketlerin içinde şirket sahibi ya da profesyonel yönetici olmayan, mühendis veya ustabaşı gibi herhangi bir çalışan da girişimci olabilir mi? diye baktığımızda firmadaki herhangi bir çalışanın da yenilik yaparak girişimci olabileceğinin altını çizer.

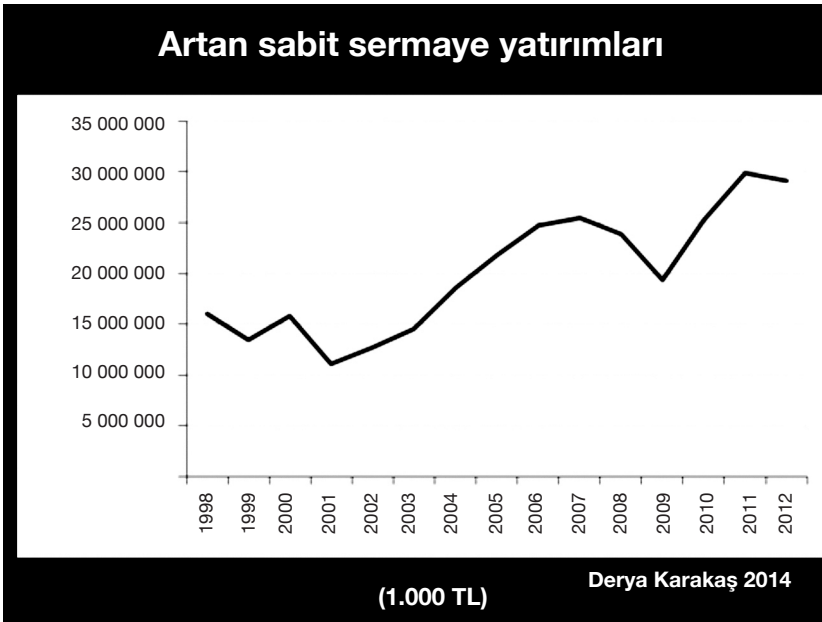

O zaman baktığımızda, kapitalistleşme ve sanayileşme, kalkınmayla zamanla birlikte ele aldığımızda değişen eğitimin içeriğini de görebiliriz. 1920-60'lı yıllarda kapitalizmin inşa edildiği süreç var. 1960-80'li dönemde kapitalist üretim, devlet-sermaye ilişkisi çerçevesinde kalkınmacı, toplumcu mühendis anlayışının oturtulduğu Veblenci bir anlayışın geçerli olduğunu görüyoruz; ama kapitalizm, dinamik bir süreçtir demiştik ve bu dinamik süreçte kapitalizmin tüm özelliklerinin konuşmaya başladığı bir dönem. 1980 ve artık zirvesini de tamamlıyor, 2014 yılı içerisinde girişimci mühendis, Schumpeter. Nitelikli-ücretli mühendisin olmaya başlaması artık ve işsiz mühendisin daha da yayılmaya başlaması, artık Marx'ın ortaya koyduğu teoriyle de özdeşleştiğini görmek gerekiyor.

1980 Sonrasında Türkiye’de Kapitalist Sanayileşmede Sermayenin Dönüşümü

1980 sonrasında kapitalist sanayileşmede sermayenin dönüşümü nasıl gerçekleşmiştir? Bu da sermayenin uluslararasılaşması, sermayenin saçılması, sermayenin merkezileşmesi ve aynı zamanda da, sektörel olarak da değişimi beraberinde getirmiştir.

Türkiye yatırım yapmıyor mu? Yapıyor; ama sabit sermaye yatırımlarında da önemli bir artış olması da, sonuç itibarıyla bir yükselişin olduğunu görüyoruz.

İHRACATIN DEĞİŞEN İÇERİĞİ					
YILLAR	Industrial Production				TOPLAM İHRACAT
	Tüketim Malları	ARAMALLAR	ÜRETİM İÇİN ÜRETİM	Toplam	
1996	11.668	5.271	3.588	20.266	23.224
1997	13.344	5.961	4.008	23.313	26.261
1998	13.585	5.608	4.872	24.065	26.974
1999	12.619	5.504	3.85	23.968	26.587
2000	12.810	6.448	3.85	25.518	27.775
2001	13.369	5.504	3.85	28.826	31.334
2002	15.287	9.502	9.502	33.702	36.059
2003	19.335	10.605	14.434	44.378	47.253
2004	22.865	15.756	20.969	59.579	63.167
2005	25.640	18.287	24.810	68.737	73.414
TUİK 2006					

Burada, ihracatın da değişen içeriğinde ara mallar, üretim için üretim anlamındaki ihracattaki değişim var. Peki bu neyi getiriyor? Nitelikli emek gücü ihtiyacını beraberinde getiriyor.

Nedenlerin nedeni var?

"Education" sözcüğü, okunuş ve yazılış olarak birbirine çok benzeyen, ama anlam yönünden birbirine taban tabana zıt olan iki Latince sözcükten türemiştir.

EDUCARE: Bunlar, öğreneni dışsal amaçlar doğrultusunda özel bir beceriyle donatmak için "talim ettirmek" (bireyi "insangücü"ne dönüştürmek) anlamına gelen "educare" ile

EDUCERE: "dışarı ya da ileri götürmek", "özerkleşmek", "kendini aşmak" anlamına gelen "educere" sözcükleridir. Bu sözcükler, hem içerik hem de biçim olarak temelden farklı iki eğitim türünü ifade etmektedir.

"Educare" yaklaşımında, öğrenen kişiye belli bir mesleğe/işe özgü ya da bununla bağlantılı yeterlik kazandırılır. Bunun eğitim açısından iki önemli uzantısı vardır. Birincisi, kişiye ne tür yeterliklerin kazandırılacağı, başka bir anlatımla, öğretilecek konuların seçimi, ağırlıklı olarak öğrenen kişiye dışsal etkenlere göre, örneğin toplumun ya da devletin ekonomik ya da toplumsal gereksinimlerine göre belirlenecektir. (Seçkin;2011)

O zaman, mühendislik ve eğitime bakalım. Acaba eğitim neyi anlatıyor bize? Eğitim, "education" sözcüğünden, okunuş ve yazılış olarak birbirine çok benzeyen iki kelimesi var: "educare" ve "educere". Educare, bunlar, öğrenimi dışsal amaçlar doğrultusunda özel bir beceriyle donatmak için talim ettirmek (bireyi insangücüne dönüştürmek) anlamına geliyor. Educere ise, dışarı ya da ileri götürmek, özerkleşmek, kendini aşmak anlamına gelen bir sözcüktür. Bu sözcükler, hem içerik hem de biçim olarak temelden farklı iki eğitim türünü ifade eder. Böylelikle de, educare yaklaşımında, öğrenen kişiye belli bir mesleğe/işe özgü ya da bununla bağlantılı yeterlik kazandırılır. Bunun eğitim açısından iki önemli uzantısı vardır: Birincisi, kişiye ne tür yeterliliklerin kazandırılacağı, başka bir anlatımla, öğretilecek konuların seçimi, ağırlıklı olarak öğrenen kişiye dışsal etkenlere göre, örneğin toplumun ya da devletin ekonomik ya da toplumsal gereksinimlerine göre belirlenecektir.

O zaman, yüksek öğretimin yeniden yapılandırılması nasıl gerçekleşiyor? Yüksek öğretim, küreselleşme sürecinde bilgi ve toplum arasındaki etkileşim çerçevesinde ortaya çıkan toplumsal değişimden insan kaynağının özelliklerinin değişen dünya koşullarına göre yeniden yapılandırılmasında önemli bir kurum olmuştur.

Peki eğitimdeki dönüşüm nasıl? Bu da, küreselleşen dünya modelinde yeni bir insan profilinin yaratılması anlamını taşıyor. Mesela, 2006 yılında işadamlarının oluşturduğu Türkönfed'in yaptığı açıklamada şöyle diyor: "Ekonomideki ve işgücündeki değişim sürecinde bireylerin sahip olması gereken genel ve mesleki beceriler arasındaki klasik katı sınırları birçok ülkede yumuşamakta, yapı ve içerik farklılıkları azalmaktadır."

Dolayısıyla da, bir benzeşme noktasına gitmek istenmesi. Şimdi, 20. yüzyılda yönetimin en önemli ve gerçekten eşsiz katkısı imalatla el işçisinin verimliliğini 50 kat artırmasıdır, deniyor. 21. yüzyılda bilgi işi ve bilgi işçisinin verimliliğini artırmak olacaktır.

"20. yüzyılda yönetimin en önemli ve gerçekten eşsiz katkısı imalatla el işçisinin verimliliğini 50 kat arttırmasıdır.
21.yüzyılda bilgi işi ve bilgi işçisinin verimliliğini arttırmak olacaktır.
Ölçemediğinizi yönetemezsiniz, yönetmek için ölçmelisiniz

Bilgi işçisinin verimliliğini 6 temel faktör belirler.

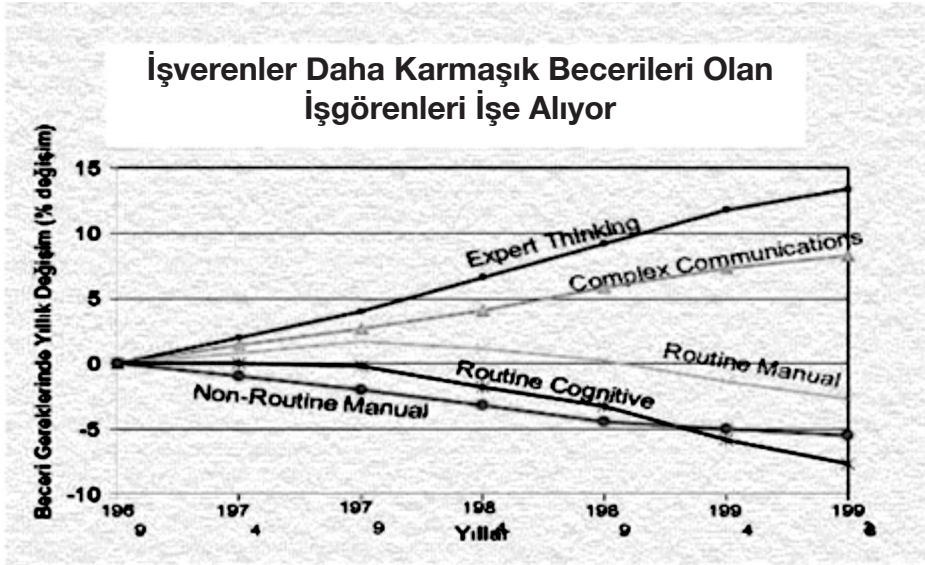
1. Bilgi işçisinin verimliliği "Görev nedir" sorusunu sormamızı ister.
2. Bilgi işçisi kendi verimliliğinden kendi sorumludur ve kendini yönetmek durumundadır. Özerkliği olmalıdır.
3. Sürekli yenilik görev ve sorumluluğunun bir parçasıdır.
4. Bilgi işi sürekli öğrenme ve öğretmeyi gerektirir.
5. Bilgi işçisinin verimliliği sadece ürettiği şeyin miktarıyla ölçülmez. Kalite de en az o kadar önemlidir.
6. Bilgi işçisinin verimliliği ona maliyetten ziyade varlık (asset) olarak bakılmasını gerektirir. Onun verimliliği kurum için çalışmayı tüm diğer fırsatlara seçmesini gerektirir.

Bu gereklerden her biri (belki sonuncusu hariç) el işçisinin verimliliğini gerektiren şartların tam zıddıdır.

Peter Drucker'ın 21.Yüzyılda Yönetim Anlayışı

Drucker aslında önemli bir işletme gurusu. Guru demekle de aslında Hindistan'ın son derece budi bir tanımlaması içerisine sokulmuş durumda. O da şunu söylüyor ve ölçme meselesine çok önemli bir katkı da getiriyor: "Ölçemediğinizi yönetemezsiniz, yönetmek için ölçmelisiniz." Bu aslında çok önemli bir slogan.

Sermaye: “Bak işsizlik var, kamu harcamaları azaldı, iş mi bulmak istiyorsun, emek gücünün niteliğini kazandır, bu artık senin piyasanın gününbirlik talepleri üzerinden kendini yetiştirmen demek.”

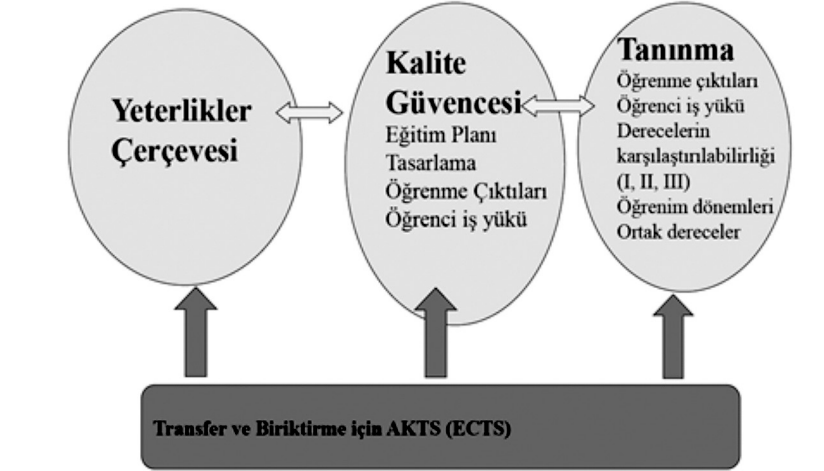
Teknoloji ve küreselleşmenin, işverenlerin yeni işçilerden beklentilerini nasıl değiştiğini göstermektedir.

Sermaye: “Bak işsizlik var”, diyor. “Kamu harcamaları azaldı. İş mi bulmak istiyorsun? Emek gücünün niteliğini kazandır, bu artık senin piyasanın gününbirlik talepleri üzerinden kendini yetiştirmen demek.” diyor ve işverenler, daha karmaşık becerileri olan işgörenleri (emekçi kavramı onlara göre zaten sakıncalı) işe almak istiyorlar. O yüzden de, uzman düşünme, kompleks iletişim becerilerini kullanma, rutin el işçiliğinde daha düşük beceri, rutin bilişselliğin daha düşük olması ve rutin olmayan el işçiliğinde de nispeten daha yüksek nitelik bekleniyor.

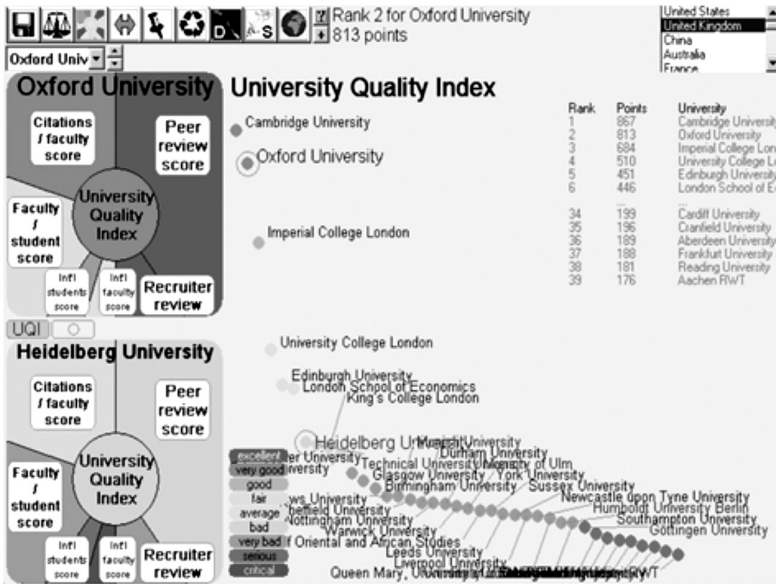

Burada tabii önemli, Avrupa yeterlilikler çerçevesinde sekiz referans seviyesi var: Bu referans seviyesi içerisinde 7 ve 8 en yüksek, yani doktora ve yüksek lisans diplomaları ve dolayısıyla da diplomalarla sınırlandırılmış ve diploma alanlarla almayanlar arasında önemli bir ayırım yapılıyor.

ÖZET OLARAK BOLOGNA SÜRECİ

Burada Bologna Süreci önemli bir nokta. Yeterlilikler çerçevesi, kalite güvencesi ve tanınma. Bu kalite güvencesi de sonuç itibarıyla bir malın mal gibi algılanması, öğrencilerin de. Bu anlamıyla önemli. Transfer ve birikim için AKTS (ECTS) çıktılarının gerçekleştirilmesi

ve sonuç itibariyle üniversitelerin kalite endeksi bağlamında bir sıralamaya tabi tutulması ve bu sıranın en yukarısına doğru erişimin gerçekleştirilme çabasını beraberinde getirmesi.

Peki o zaman yetkin mühendislik ne? Aslında şu an güzide bir kurumdayız, İstanbul Teknik Üniversitesi; ama bir dönemi temsil ediyor, Prof. Dr. Muhammed Şahin'i. Eski İTÜ rektörü ve şuna işaret ediyor kendisi. Diyor ki, Türkiye deprem kuşağına olan bir ülke olmasına rağmen İTÜ'den çıkan bir inşaat mühendisi ile, Anadolu'da iki hocası olmayan üniversiteyi bitiren mühendis aynı imza yetkisine sahip olduğunu, yani bazı öğrencilere haksızlık yapıldığı işaret ediliyor. Ve ABET. "Bu sınav (ABET) Türkiye için önemli. Öğrenci, eğitiminin son yılında bu sınava girip geçerli not alırsa, 4 yıl endüstride çalıştıktan sonra ancak "yetkin mühendislik" unvanı alabilecek, diye altını çiziyor.

ABET Türkiye sıralaması

Üniversite	ABET sayısı
İTÜ	23
ODTÜ	13
Boğaziçi	6
Doğu Akdeniz	5
Bilkent	1

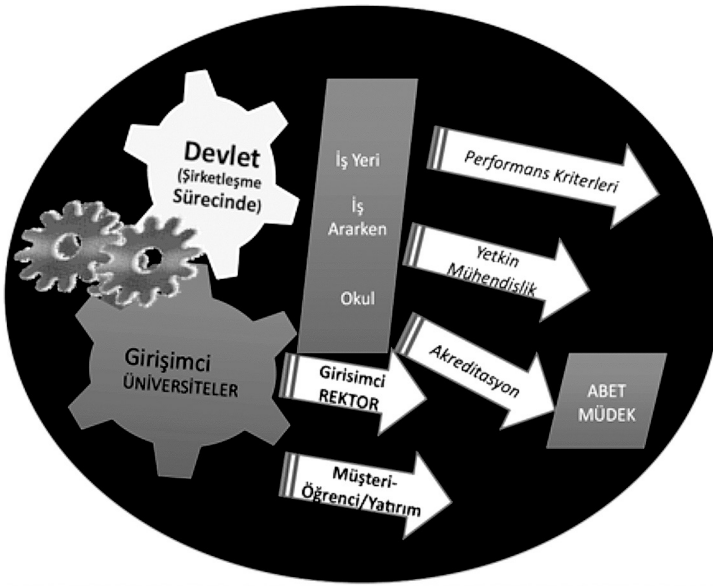
ABET dünya sıralaması

Üniversite	Ülke	ABET sayısı
İTÜ	Türkiye	23
Georgia Institute of Technology	ABD	16
Missouri University of Science and Technology	ABD	16
Pennsylvania State University	ABD	16
North Carolina State University at Raleigh	ABD	16
Purdue University at West Lafayette	ABD	14
Massachusetts Institute of Technology	ABD	14
The Ohio State University	ABD	14
Virginia Polytechnic Institute and State University	ABD	14

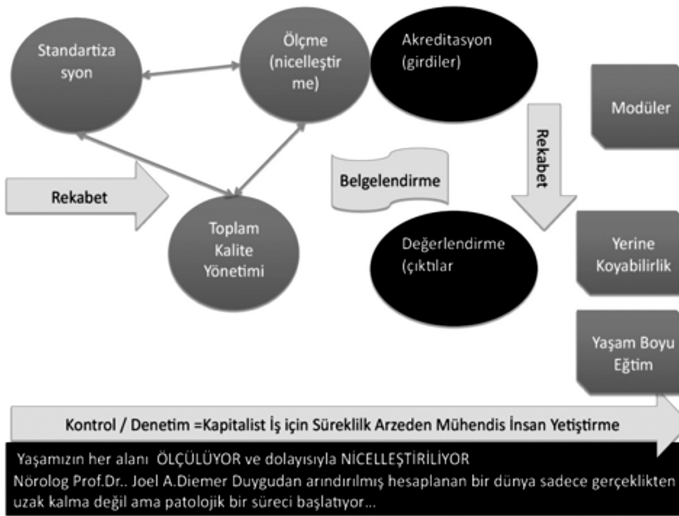
Tescilli 23 bölüm (2012)

Bilgisayar, Çevre, Elektrik, Endüstri, Gemi İnşaatı ve Gemi Makineleri, Gemi ve Deniz Teknolojisi, Geomatik, Gıda, İmalat, İnşaat, İşletme, Jeofizik, Jeoloji, Kimya, Kontrol, **Maden**, Makine, Metalürji ve Malzeme, Meteoroloji, Petrol ve Doğalgaz, Uçak, Tekstil, Uzun.

Aslında önemli. 2012 yılı itibariyle ABET'te İTÜ 23 bölümle birinciliğe yerleşiyor ve bunun içinde madenin de yer aldığını görüyoruz.

Peki bütün sürecin içerisinde mevcut sistemin nasıl işlediğine bakıldığında, o zaman devlet, şirketleşmiş bir sürecin içerisinde yer alıyor; çünkü girişimci üniversiteyi teşvik ediyor. Girişimci üniversiteler, müşteri-öğrenciye yatırım anlamında bakılıyor. İş yerinde de performans kriterleri var. İş ararken yetkin mühendislik isteniyor. Okulda akreditasyon ve böylelikle de akredite edilmiş bir çıktılar kümesinin yaratılması.

Tabii burada standardizasyon, ölçme ve toplam kalite, belgelendirme ve bununla birlikte rekabet ve kontrol, denetim. Kapitalizmin sürekli arz ettiği mühendis insanın yetiştirilmesi. Yaşamımızın her alanının ölçülüyor ve nicelleştiriliyor olduğunu görüyoruz.

<i>Edinilen Bilginin Türüne Göre Sağladığı Fayda</i>		
	'Yarı ömrü' uzun bilgi	Yarı ömrü' kısa bilgi
Bilgi Türü	Akademik, temel, teorik	Mesleki, pratik, uygulanabilir
Algılama Süreci		Kısa-günler, haftalar, aylar
Çabuk ve net ekonomik geri dönüş, getiri	Yok	Var
Sosyal Boyutu, faydası	Yüksek	Düşük
Finans Kaynağı	Aile, devlet	Bireyler, şirketler
Örnekler	Temel şartlanma, vatandaşlık bilgisi, lisan, matematik, mantık, profesyonel eğitimin teknik boyutları	Endüstriyel süreçler, yazılım kullanımı, özel teknik ve profesyonel beceriler
Kaynak: Vladimir Serdiuk'tan aktaran D.Judson(2006)		

Yarı ömrü uzun bilgiler, akademik bilgi, soyut, yüksek bilgi, finans kaynağı aile ve devlet. Artık şimdi yarı ömürlü kısa bilgi var. Yani, çabuk ve net ekonomik dönüşümün sağlanması ve faydası ise düşük; ama burada finans kaynağı bireyler ve şirketler olarak karşımıza çıkıyor.

İnsan Mühendisten Mühendis İnsana

Şekil-1 Ampirik Çalışmalarda Tanımlanan Etkin Mühendislik Kriterleri			
A-İlk çalışmalarda :			
	a-) Mühendis kişiliğine sahip olmak		
	b-) Mühendis bilgisine sahip olmak		
B-Son Dönem Çalışmalarında :			
1-BİLME (Knowing)			
a- Olguusal Bilgi (iş dünyası, çevre, toplulukların ve politik dünyaya ilişkin bilgiler)		b- Deneyysel Bilgiler (pratik donanım sahibi olma)	
2-YAPMA (Doing)			
a-Malumat Donanımı (Information Skills): Sorgulayıcı, kavrayıcı yüksek, becerikli	b-Analitik Donanım: Duyguları ile düşüncelerini kolayca ayırt edebilme, sorunu derinliği içinde kavrama,	c-Eyleme geçiş donanımı: İnisiyatif sahibi, kararlı, yargılama yeteneği.	d-Sosyal donanım: Liderlik, insanlarla iyi ilişki kurma, anlaşabilme, başkalarının düşüncelerine değer verme, ekip çalışmalarına uyma yeteneği
3- Varolma (Being)			
a-) Zihinsel karakterler: -esneklik, -yaratıcılık, -zeki, -çiz zamanlı farklı şeyleri düşünebilme	b-Davranış ve değerleri: -öz saygı, -azimli, -iyimser.		c-Kişisel özellikleri: -aktif, -enerjik, -dışa dönük, -motivasyonu yüksek, -risk alan, -kriz anında sükunet.

Peki nasıl bir mühendis? Artık insan mühendisten mühendis insana tipolojisinin de yaratılması. Burada sürekli esneklik, yaratıcılık, zeki olmak, risk alabilen, kriz anında sükunetini koruyabilecek bir insan tipolojisinin de işlem görmesi.

O zaman baktığımızda aslında şu ifade çok önemli: “Ölçerim, ölçebilmek için biçimlendiririm, biçimlendiğinde standartlaşmışsındır, standartlaştığında yönetebilirim, ölçemediğimi de yönetemem o zaman cezalandırırım, dışlarım.”

Dolayısıyla da ölçmenin getirdiği nokta bu. Biz görüyoruz aslında. Oda’nın da yaptığı bir çalışma var.

Mühendis İşsizler

- İş-Kur verilerine göre geçen yılın sonunda toplam 10 bin 606 mimar, mühendis ve şehir plancısı kuruma kayıtlı işsiz durumundayken bu yıl haziranda bu sayı yüzde 33 arttı ve 14 bin 79'a yükseldi. TMMOB'a göre 90 bin mimar, mühendis ve şehir plancısı ya işsiz ya da mesleği dışında işlerde çalışmak zorunda kalmış durumda.

Mühendis İşsizler

- TMMOB'un bağlı odaların yaklaşık 350 bin üyesi bulunuyor. Bu kişilerin yüzde 25'i, yani yaklaşık 90 bin kişi ya işsiz ya da meslek dışı alanlarda çalışıyor. Teknik personel arzının, ihtiyacın üzerine çıktığı anlatılırken, "Her yıl tüm mühendislik-mimarlık fakültelerinden yaklaşık 35 bin yeni meslektaşımız mezun olmaktadır. Meslekte yeni iş yaratma hızı ve sayısı bu olmadığına göre, mühendis, mimar ve şehir plancıları için işsizlik oranları hızla yukarı çıkmayacak mıdır?" diye soruldu.

Muazzam büyüyen, hem maden mühendisleri arasında geniş bir kitlede ortaya çıkan, gittikçe rafineleştirilen durumda, emek piyasası içerisinde işsizlerle ortaya çıkıyor.

İş-Kur'a kayıtlı 14 bin işsiz mimar, mühendis ve şehir plancısı var

Meslek	Kayıtlı işsiz (2009/6)	Meslek	Kayıtlı işsiz (2009/6)
Ağaç işleri endüstri müh.	24	Jeoloji mühendisi	798
Gemi baş mühendisi	1	Kimya mühendisi (genel)	921
Bilgisayar mühendisi	519	Kimya mühendisi (konveyör)	1
Biyo tıbbi mühendisi	4	Kontrol mühendisi	1
Deniz teknolojileri müh.	5	Maden mühendisi (genel)	411
Deniz ulaş. ve ışılt. müh.	24	Makine m. (PG montaj kont.)	1
Deri mühendisi	24	Makine m. (Ar-Ge/aerodinamik)	4
Diğer elektrik mühendisleri	54	Makine mühendisi (genel)	2.332
Diğer endüstri mühendisleri	13	Malzeme-bilimi mühendisi	22
Diğer inşaat mühendisleri	38	Matematik mühendisi	21
Diğer kimya mühendisleri	18	Mekatronik mühendisi	3
Diğer maden mühendisleri	15	Metalurji ve malzeme m.	242
Diğer makine mühendisleri	8	Metalurji müh. (röntgen)	3
Diğer metalurji mühendisleri	46	Meteoroloji mühendisi	15
Diğer mühendisler	25	Metot mühendisi	3
Elektrik müh. (genel)	192	Mimar (bina)	535
Elektrik-elektronik m.	421	Nükleer enerji mühendisi	41
Elektronik mühendisi	978	Orman endüstri mühendisi	103
Elektronik ve haberi. m.	269	Orman mühendisi	163
Endüstri mühendisi (genel)	80	Otomotiv mühendisi	10
Fizik mühendisi	90	Petrol ve doğalgaz m.	64
Gemi inşaatı mühendisi	12	Peyzaj mimarı	203
Gemi makineleri müh.	80	Seramik mühendisi	4
Gemi ve deniz yapı. m.	5	Sistem mühendisi	26
Harita mühendisi	126	Şehir plancısı	83
Havacılık mühendisi	4	Tekstil mühendisi	455
Havacılık ve uzay m.	1	Telekomünikasyon müh.	3
Hidroloji mühendisi	33	Uçak mühendisi	10
Isıtma, haval., soğutma m.	7	Uzay mühendisi	2
İç mimar	136	Üretim mühendisi	24
İnşaat mühendisi (genel)	1.075	Yazılım mühendisi	46
İşletme mühendisi	74	Ziraat mühendisi	1.928
Jeodezi ve fotogrametri m.	75		
Jeofizik mühendisi	243		
		TOPLAM	14.079

Bu, git gide büyüyor ve baktığımızda, mühendislik alanında İş-Kur'un yapmış olduğu çalışmada artık git gide yükselen işsizlik sayısı görülüyor.

 Nitelikli işgücü isteyen patron Eğitimi nitelikli emek-gücünün üretilmesi aracı olarak gören sermaye	Nitelikli işgücü talebinden para kazanmak isteyen patron Eğitimi sermayenin değerlendirilmesi için bir yatırım alanı olarak gören sermaye
---	---

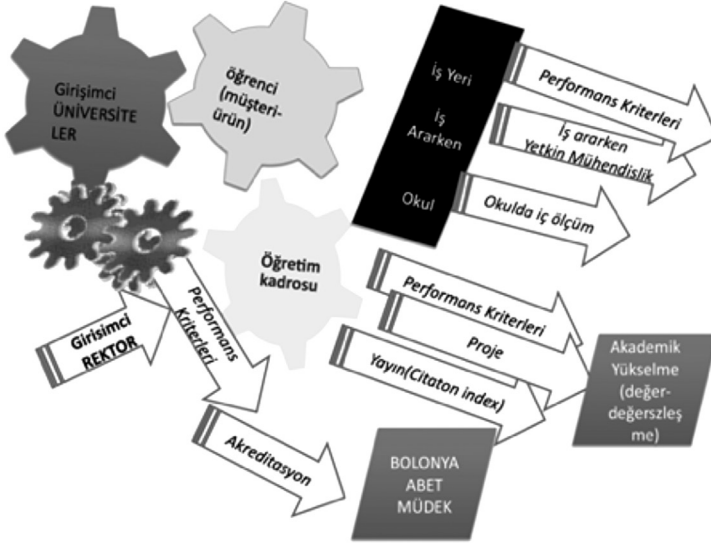
Peki sermayenin talepleri ne? Sermaye diyor ki, nitelikli emek, nitelikli işgücü isteyen patron ve aynı zamanda da değerlendirme alanı burası. Nitelikli işgücü talebinden para kazanmak isteyen patronların git gide çoğalması ve bu çoğalmanın, istegin, kârlılığın yüksek seviyede olması, sonuçta TÜSİAD'ın yaptığı açıklamalar burada çok açık ve net.

TÜSİAD

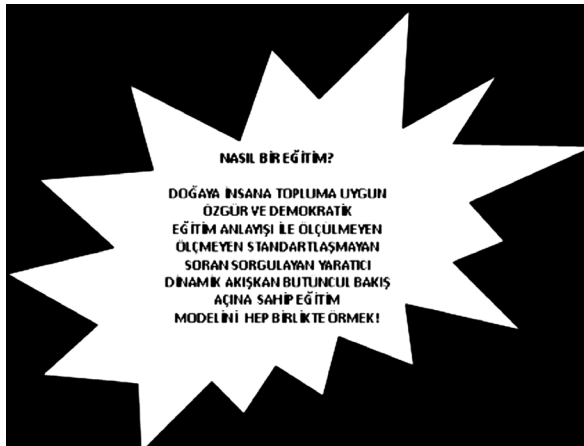
- “ekonominin dışı açılması süreçlerinin başarıyla uygulanmasında ortak noktayı insan sermayesinin geliştirilmesi oluşturmaktadır..., nüfusun bilgi ve beceri düzeyinin yükseltilmesi yeni büyüme modelinin ana unsurlarını kesen bir nitelik taşımaktadır.” (TÜSİAD, 2006)

İşte, TİSK'in yaptığı çalışmalar, yaşam boyu istihdam garantisi için yaşam boyu eğitim geliştirilmesi. MÜSİAD da diyor ki, Eğitim Bakanlığı'nın Eğitim ve İnsan Kaynakları Bakanlığı olarak yeniden yapılandırılmasını talep ediyor.

Küresel girişimcilerin olmasını istiyor. Böylelikle de, bütün bu puzzle'ı tamamladığımızda, girişimci üniversiteler, üniversitelerin performans kriterleri, öğretim kadrosunun bunun üzerine sıkışması, öğrenciler üzerinde Bologna, akademik yükselmenin bu şekilde gerçekleşmesi ve hayatın her alanı içerisinde ölçmeyle gelişen bir süreç.

Peki nasıl bir eğitim olabilir? Doğaya, insana, topluma uygun özgür ve demokratik eğitim anlayışı ile ölçülmeyen, ölçmeyen, standartlaştırılmayan, soran, sorgulayan, yaratıcı, dinamik, akışkan, bütüncül bakış açısına sahip eğitim modelini hep birlikte örmekten geçiyor. Çok çok teşekkür ediyorum.

- **MELDA YAMAN:** Berna Hoca'mıza çok teşekkür ediyorum. Bir şey söylemek isterim. Ben 1994 yılında üniversiteden mezun olduğumda, ben ve benim arkadaşlarım çok fazla iş aramak durumunda kalmamıştık ve bir şekilde bir işin içinde yer edinmiştik. Daha sonra 3-4 sene çalıştıktan sonra yüksek lisans eğitimi için ayrıldım mühendislikten ve 4-5 sene sonra tekrar iş aramaya başladım. Yeni çalıştığım iş yerinde genç arkadaşlarla çalışıyordum ve şunu gördüm, hepsi panik içerisinde türlü türlü eğitimler alma ihtiyacı hissediyordu. Elektronik mühendisiyim ben, genç arkadaşlarım da öyleydi fakat gerçekten ciddi bir sıkıntı vardı gençlerde. Sonra yavaş yavaş bu süreç iyice gün yüzüne çıktı ve bunun için itibarsızlaşma, değersizleşme dediğimiz şey giderek mühendislerin proleterleşmesi sonucunu doğuruyor. Çok ciddi anlamda işsizlik var ve iş bulunduğu da ücretler çok çok düşük.

- **SUNUCU:** İkinci konuşmacımız Özgür Müftüoğlu, Marmara Üniversitesi İktisat Fakültesi, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü Öğretim Üyesi olan Özgür Müftüoğlu bizlere "Yeni Türkiye'nin Yeni Üniversitesi (!)" konulu sunumu yapacak.

- **ÖZGÜR MÜFTÜOĞLU:** Kapitalist sistem doğayı, insanı ve toplumsal yapıyı tahrip ettikçe ideolojik meşruiyetini kaybediyor ve "yeni" kavramıyla günahlarından arındığı ve yenilendiği algısı yaratmaya çalışıyor.

"YENİ"

TÜRKİYE'NİN

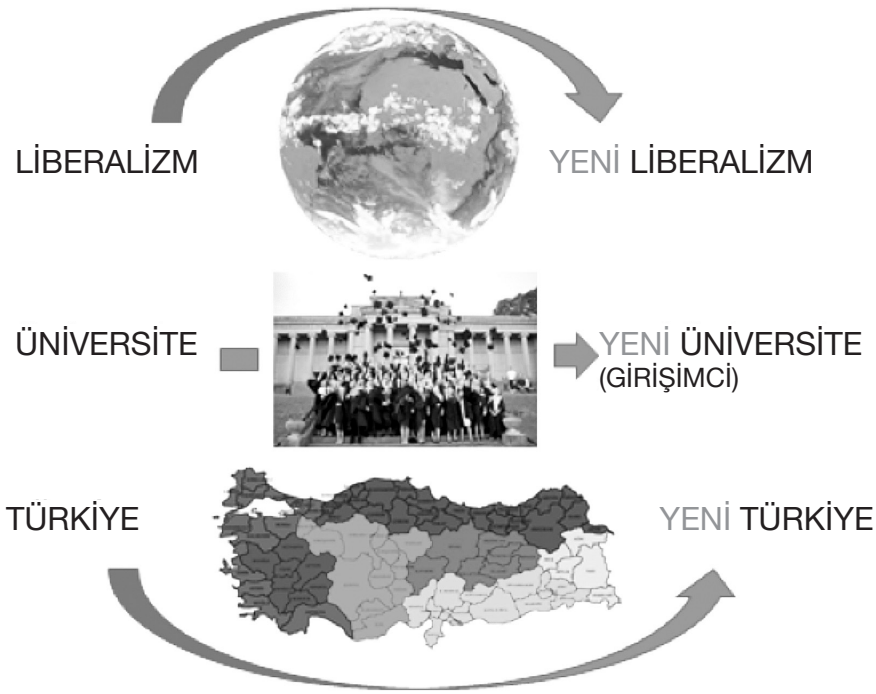
"YENİ"

ÜNİVERSİTELERİ

Öte yandan kapitalizmin krizlerini aşmak üzere üretim sisteminden başlayarak, tüm toplumsal ilişkilerde ve devlet başta olmak üzere tüm kurumlardaki dönüşümü de yine “yeni”, “post” gibi kavramlar üzerinde meşrulaştırmaya çalışıyor.

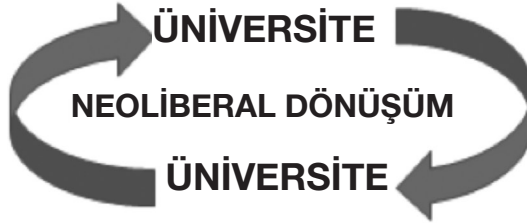
12 yıldır Türkiye’de kapitalizmin uygulayıcısı olan AKP de aynı yöntemi izleyerek hem büyük bir sadakatle uyguladığı politikaların tahribatını sırtından atıp, yaratmaya çalıştığı “Yeni Türkiye” algısıyla yoluna devam etmek istiyor.

1970’li yılların başından itibaren yaşanan neoliberal dönüşüm süreci, 24 Ocak 1980 kararlarıyla birlikte Türkiye’ye uygulamaya konulmak istendiğinde bunun asgari düzeyde bir demokraside dahi gerçekleşmeyeceği görülmüştü. Emekçiler başta olmak üzere geniş toplum kesimlerinin haklarını ortadan kaldırmaya yönelik neoliberal politikalar, ancak bir cunta rejiminde uygulanabilirdi. 12 Eylül darbesi neoliberalizm için gereken koşulları oluşturdu. Bunu yaparken önce 1402 sayılı yasayla demokrat, aydın akademisyenleri üniversiteden uzaklaştırdı. Daha sonra oluşturduğu YÖK düzeni içinde ise üniversite üzerine baskılarını sistematik hale getirerek üniversiteyi neoliberal düzenin gereklerine uygun bir olarak “yeniledi”. Böylece AKP’nin 2023, 2071 vizyonu ile ortaya koyduğu “yeni” Türkiye’sinin temelleri 12 Eylül rejiminin baskı altındaki üniversitelerde hazırlanmış oldu.

Elbette bu durum Türkiye’ye özgü değildir. Tüm kapitalist dünyada üniversite, diğer birçok kurumdan farklı olarak “yenilenme” olarak ifade edilen dönüşüm sürecinin gerek teknik gerekse ideolojik zeminin hazırlandığı kurumların başında gelmektedir. Kapitalizmin dönüşüm süreçlerinde ve “yeni” algısı yaratarak yoluna devam etmesinde üniversite hem dönüşmüş hem de bu dönüşümün temel aracı olmuştur.

NEOLİBERAL DÖNÜŞÜM SÜRECİNDE ÜNİVERSİTE HEM DÖNÜŞTÜRÜYOR HEM DÖNÜŞÜYOR.

Washington Üniversitesi Rektörü Prof. Mark Wrighton, 2009 yılında Mumbai’de yapılan 2. Dünya Üniversite Forumuna açılış konuşmasında, çoğunluğunu Asya Pasifik ülkelerinden gelen akademisyenlerin oluşturduğu izleyicilere şunları veriyordu:

“Enerji kaynakları, hammadde ve emek gücü bakımından erken sanayileşmiş, merkez ülkeler insanlığın ihtiyacı olan üretimi gerçekleştirmekte yetersiz kalmaktadır ve üretimin çevre ülkelere kayması kaçınılmazdır. Bu nedenle çevre ülkeler bir taraftan artacak enerji ihtiyacını karşılamak üzere nükleer elektrik ve hidroelektrik santralleri gibi yeni enerji yatırımlarına ağırlık vermeli, diğer taraftan da ihtiyaç duyulan nitelikte işgücünü yetiştirmelidir. Bu süreçte en önemli görev üniversitelere düşmektedir.”

Üniversitenin tüm yönetsel yapısı ve işlevlerinin neoliberal politikalar doğrultusunda yeniden yapılandırılması üç temel gerekçeye dayandırılmaktadır:

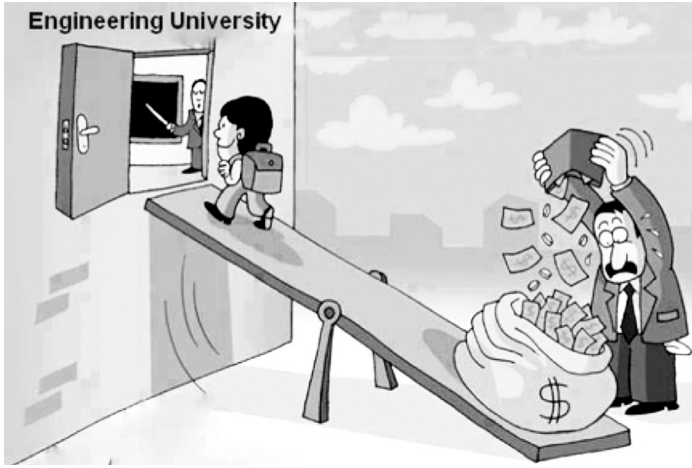
- **küresel rekabet,**
- **devletin kaynakları sınırlandırması nedeniyle ortaya çıkan finansal sıkıntılar,**
- **sürekli değişen piyasa ihtiyaçları**

Neoliberal dönüşüm sürecinde yükseköğretim yeniden yapılandırılırken şu iki temel hedef gözetilmiştir:

****Yükseköğretimin finansmanı genel bütçeden alınıp, “hizmeti alan öder” ilkesi geçerli kılınmalı ve üniversiteler, metalaşmış olan bilgiyi üreten ve pazarlayan ticari kuruluşlara dönüştürülerek sermaye için kârlı yatırım alanları haline getirilmelidir.***

****Yükseköğretimde araştırma ve öğretim faaliyetleri, tamamen piyasanın gereksinimleri doğrultusunda gerçekleştirilmelidir. Ayrıca toplumun geniş kesimlerinde bilimsel bilgiyi temsil ettiği düşünülen üniversiteler aracılığıyla, neoliberal politikaların ideolojik zemini oluşturulmalı ve bu politikalar meşru hale getirilmelidir.***

Devletin üniversitelerinin finansmanı için ayırdığı kaynakları sınırlandırması, üniversiteleri kendi finans kaynaklarını yaratmaya itmiş; üniversiteler araştırma ve eğitsel faaliyetlerini piyasa koşulları içerisinde fiyatlandırılmaya başlıyor. Burada, araştırma faaliyetleri sermaye kuruluşları tarafından finanse edilen üniversite, öğretim faaliyetleri de yüksek öğrenim harçlarıyla öğrenci tarafından finanse edilen bir üniversite karşımıza çıkıyor.

Böylece, üniversitenin akademin faaliyetlerini fiyatlandırarak piyasaya sunulması, bir taraftan akademik bilginin metalaşmasına yol açarken, diğer taraftan üniversitelerin kâr-maliyet hesabı yapan işletmeler biçimine dönüşmesini, birer işletme halini almasını da beraberinde getiriyor.

Üretimin esnekleştiği, teknolojinin hızla geliştiği ve emek piyasasının küreselleştiği koşullarda, iş gücü, emek gücü kendisini bu koşullara uyumlu sağlamak için daha fazla eğitime ve yüksek öğrenime talepte bulunuyor; çünkü emek piyasasında var olan emekçi, emek piyasasındaki rekabette üstünlük sağlayabilmek için üniversitelere yönelmeye başlıyor. Bu durum, üniversiteleri bir taraftan yükseköğretime artan talebe karşılık vermeye, diğer taraftan da piyasanın sürekli değişen nitelikli emek gücü ihtiyacını karşılamak durumunda bırakmıştır. Piyasanın sürekli değişen ihtiyaçlarını karşılama çabasına giren üniversitelerin araştırma gibi eğitsel faaliyetlerinde de esnek bir yapıya bürünmesi gerekmiştir. Bu neoliberal dönüşüm süreci içerisindeki bu üniversite modeline genel olarak “girişimci üniversite” deniyor.

Tarihsel süreç içerisinde üniversitenin gelişimine bakarsak, önce ortaçağ üniversiteleri, bizdeki medreseler şeklinde olan, daha çok dinin egemen olduğu üniversiteler mevcuttu. Daha sonra, daha modern, dinden, siyasi iktidardan ve sermayeden göreceli olarak daha özerk olan, toplumun daha fazla egemen olduğu, toplum için bilginin üretilme kaygısını taşıyan bir üniversite modeli vardı. Şimdi geldiğimiz girişimci üniversite modelinde ise, tamamen sermayenin egemen olduğu, tamamen sermayenin kontrolü altında bulunan bir üniversite modeli karşımıza çıkıyor. Girişimci üniversite çok hızlı olarak şöyle tarif ediliyor:

- Aktif,
- Rekabetçi,
- Kendi finansal kaynaklarını yaratabilen,
- Yüksek kaliteye sahip,
- Yerel iş çevreleriyle ilişkilenmiş,

- İşletmelerle ortaklık ilişkisinde piyasa odaklı bir yaklaşım benimseyen,
- Dünya ölçeğinde öğrenim talebini karşılayan,
- Uluslararası düzeyde tanınmış araştırmacı ve eğitim personeli olan,
- Kendi gelişimini etkileyecek sosyo-ekonomik gereksinimlerine cevap verebilen,
- Yetenekli öğrenci, araştırmacı ve öğretim üyeleri ile araştırma fonlarını çekebilen üniversitelerdir.

Burada girişimci üniversite artık, piyasanın isteklerine uyum sağlamak amacıyla öğretim, araştırma yapma ve topluma (piyasaya) –burada toplum kelimesi her dendiğinde aslında piyasanın vurgulandığını görüyoruz–hizmet sunma işlevini yüklenen organizasyonlar topluluğu haline gelmiştir. Girişimci üniversite modelinde bütçe, kamu kaynakları, kurumun piyasaya sunduğu hizmetler karşılığında elde ettiği gelirler ve öğrencilerden alınan öğretim ücretlerinden oluşmaktadır. Bunu çok iyi içselleştirdiğimizi de gösteren, bundan birkaç sene önce I. öğretimde üniversite harçlarının kaldırıldığında Penguen’in güzel bir karikatürü vardı: - Kesin bunun altından bir pislik çıkar, diye. Evet yani, tabii ki vardı bunun arkasında pislik ve karikatür güzel yansıtıyordu.

Kısacası, girişimci üniversite modelinde öğrenci ve işletmeler müşteri olarak görülüyorlar. Üniversitenin akademik birimleri (fakülte, enstitü ve yüksek okullar) piyasa için değer yaratan birer üretim aracı olarak değerlendiriliyorlar. Üniversitenin “girişimci” işlevine bürünmesiyle birlikte bilimsel araştırma ve eğitim faaliyetlerinin ticari bir boyut kazanması “akademik kapitalizm” olarak tanımlanıyor.

Bilimsel çalışmaların piyasa tarafından yönlendirildiği “akademik kapitalizm” anlayışında üniversitenin idari ve akademik özerkliği ortadan kalkmakta ve akademik faaliyetler piyasa mantığı içerisinde metalaşmaktadır. Artık üniversite tümüyle piyasanın ya da diğer bir ifadeyle sermayenin denetimi altına girmiştir.

Akademik faaliyetlerin metalaşması ve üniversitenin sermayenin denetimi altına girmesiyle birlikte öncelikle yönetsel yapıda bir değişim yaşanıyor.

Bildiğiniz gibi, daha önceki daha toplumcu üniversite modelinde esas olan, “meslektaşlar yönetim modeli” idi. Yani, üniversite bileşenleri ve akademisyenler hatta öğrenciler ve diğer emekçileri de katıldığı, seçim yöntemiyle belirlenen bir yönetim modelinden artık girişimci üniversitede sermayenin paydaş olarak kabul edildiği, müteveli heyetlerinin de egemen olduğu ve “atama sisteminin” geçerli olduğu bir yönetim modeline geçiliyor.

Dolayısıyla artık akademisyenler üniversite içindeki karar alma mekanizmalarından uzaklaştırılıyor. Dolayısıyla artık buradaki tüm mekanizma sermaye temsilcilerinin de bulunduğu bir yapıyla yürütülmeye başlandı.

Bu girişimci üniversitede yönetsel yapının yanı sıra çalışma ilişkilerini de, bilgi üretim süreçlerini de büyük ölçüde etkiliyor. Üniversitelerin diğer üniversite ve kurumlarla rekabeti, kaynak tasarrufu ve maliyet azaltma stratejilerini de beraberinde getirmektedir. Çünkü artık diğer işletmeler gibi, yani bir işletme haline dönüştüğünüz zaman sunacağınız hizmetin aynı zamanda maliyet hesabını da yapmak zorundasınız.

Dolayısıyla artık burada akademisyenler ve diğer üniversite emekçilerinden beklenen, en düşük maliyetle en yüksek getiriye sağlamalarıdır. Bunun için akademisyenlerden işletmeler için araştırma ve danışmanlık hizmeti vermesi; bilimsel projelerde yer alması; üniversite dışı eğitim (sertifika) programlarına katılması; patent-lisans çalışmalarını yürütmesi; yaşam boyu eğitim programlarında yer alması ve eğitim-öğretim müfredatını piyasanın ihtiyaçları doğrultusunda düzenlemesi gibi görevleri üstlenmesi bekleniyor.

Üniversitelerde yaşanan neoliberal yeniden yapılanma sürecinde üniversite kapitalist bir işletmeye dönüşmüştür ve kapitalist üretim sisteminin doğal sonucu olan emek-sermaye çelişkileri üniversitelerde de geçerli hale gelmiştir.

Bu süreçte üniversite emekçileri akademik özgürlüklerini, çalışma standartları ve sosyal haklarını ortadan kaldıran düzenlemelerle karşı karşıya kalmıştır.

Üniversitenin ve üniversite emekçilerinin karşı karşıya kaldığı bu sorunların kaynağı sermayenin örgütlü gücünü temsil eden kapitalizmdir.

Bu örgütlü güç karşısında bireysel niteliği ne kadar yüksek olursa olsun –ya da akademik kariyeri ne kadar parlak olursa olsun- bir emekçinin bireyci bir anlayışla çözüm üretebilmesi mümkün değildir.

İşte bu nedenle üniversitenin yeniden toplum için bilimsel üretim gerçekleştiren bir yapıya dönüşmesi; akademik özgürlüğün yeniden kazanılması; üniversite emekçisinin insanca çalışma ve yaşama koşullarına sahip olmasının tek yolu örgütlenmedir(!)

Bütün bu değişim süreci içinde aslında mühendisler için olduğu gibi, aynı şekilde akademisyenler için de özellikle artık bir istihdam güvencesinin olmadığı ve artık yavaş yavaş niteliksizleşmenin, vasıfsızlaşmanın gerçekleştiği, başka bir tarafından da akademisyenin hem kendi üretim sürecine hem de topluma yabancılaştığı bir süreç de bununla beraber geliyor. Türkiye’de baktığımız zaman, aslında yeni Türkiye’nin adımlarını bildiğiniz gibi 24 Ocak 1980 kararları ve ardından 12 Eylül Darbesi’yle almıştı. 12 Eylül Darbesi yeni Türkiye’nin en temel eylemi olarak görülebilir ve 12 Eylül’ün en temel kurumlarından bir tanesi hemen 81 yılında kurulan YÖK’tür.

12 Eylül darbesinden aldığı güçle YÖK ;

- Üniversitelerde idari ve akademik özerkliği ortadan kaldırmış,
- Genel bütçeden yüksek öğretime ayrılan payın azalmasını gerekçe göstererek getirdiği öğrenim harçları ile üniversitenin paralı hale gelmesinin yolunu açmış,
- Araştırma faaliyetlerinin finansmanını karşılamak gerekçesiyle üniversite-sanayi işbirliği adı altında teknoparklar oluşturulmuş,

- Piyasanın talepleri doğrultusunda projeler ve sertifika programları geliştirilmeye başlanmış,
- Vakıf görüntüsü altında kâr amacı güden özel üniversiteler açılmasına olanak sağlamıştır.

2001 yılında Avrupa Yüksek Öğrenim Alanı oluşturmayı amaçlayan Bologna sürecine dâhil olmasıyla birlikte girişimci üniversite modeli daha hızlı ve daha sistematik bir biçimde uygulamaya konulmuştur. Yani, aslında Yüksek Öğrenim Kurumu, girişimci üniversitenin de ilk adımlarının atıldığı ve öte yandan yeni Türkiye’ye giden yolda neoliberal politikanın yerleşmesinde önemli bir işlev gören bir mekanizma olarak görebilir. Diğer ülkelerde olduğu gibi, Türkiye’deki üniversite-deki dönüşüm, ilişkiler ve emek süreçlerinde köklü bir değişimi beraberinde getirmiştir. Bu bağlamda, bir taraftan akademisyenler temel ücretlerdeki kayıplarını gidermek için tezsiz yüksek lisans, ikinci öğretim, yaz okulları, sertifika programları gibi ek ders yükleri altına girerken; öğrenci sayısındaki olağanüstü artış da öğretim faaliyetlerinde iş yüklerini daha da arttıran bir başka etken olmuştur. Yani artık akademisyen, araştırma yapmak için zaman ayırmak değil, adeta bir öğretmen gibi sürekli olarak birtakım derslere girip çıkmak zorunda kalan bir hale dönüşmüştür.

Üniversitelerde araştırma faaliyetleri büyük ölçüde üniversite-sanayi işbirliği kapsamında, finansmanı işletmelerce karşılanan projeler biçiminde gerçekleştirilmeye başlamıştır. Akademik özgürlüğü bütünüyle ortadan kaldıran bu uygulamalar aynı zamanda akademisyenin iş güvencesi ve ücreti üzerinde de belirleyici bir etkiye sahip olmaktadır. Akademik özgürlük adına üniversite-sanayi işbirliği içerisinde yer almayan bir akademisyen, akademik özgürlüğüm engelleniyor diye bunun içinde yer almıyorsanız, “performansı düşük” olarak kabul edilmektedir. Bu durumdaki bir akademisyen ya daha düşük ücrete razı olmak zorunda bırakılmakta ya da akademik yaşamdan dışlanmakta, yani işten atılmaktadır.

Bir diğer, YÖK düzeniyle birlikte getirilen hiyerarşi daha da keskinleşmeye başlıyor ve iş güvencesinin, daha yüksek ücretin ve sınırlı ölçüde de olsa üniversite içi karar alma mekanizmalarında yer almanın koşulu haline getirilmeye başlanıyor. Yani hiyerarşiye göre ücretinizi alırsınız, hiyerarşiye göre iş güvenceniz olur.

Akademik hiyerarşi içinde yükselebilenin ya da daha güncel tabirle, akademik kariyer basamaklarını çıkabilmenin koşulu olan atama ve yükselmelerde değerlendirmeler büyük ölçüde, girişimci üniversite modeline uygun kriterler üzerinden yapılmaktadır.

Yani işte doktora çalışmalarımızı yürütürken daha sonra akademik kadrolara atanmak istiyorsanız, doçentlik kadrolarını almak istiyorsanız bu anlamda sizden istenen puanlamalara uymak durumundasınız ve bunları tutturmak zorundasınız ve bunlar da son derece yönlendirilmiş dergilerde, özellikle sosyal bilimlerde, yapılması istenen çalışmalar ve eğer siz, o genel modele uyan çalışmalar yürütmüyorsanız başarısız olarak kabul edilirsiniz ve akademik kariyer basamaklarını çıkmanız mümkün olmaz.

Dolayısıyla akademisyenleri mecburen bu yola, kendileri istemese bile, üniversite içinde kalacaklarsa bu aşamaları kabullenmek zorunda bırakan bir durum. Bu tabii aynı zamanda akademisyeni toplumdan da uzaklaştıran, toplumsal sorunlardan da uzaklaştıran bir durum ve böyle baktığınız zaman, şunu hemen söyleyebiliriz: ben hani özellikle örneğin bu son iş cinayetlerinde akademinin sorumluluğu meselesini çok ciddi biçimde düşünmemiz gerektiğine inanıyorum; çünkü özellikle bizim alanımız, çalışma ekonomisinin alanı.

Bizim hocalarımızın birçoğu 1980’lerde yasaların çalışanı koruyacağını söyleyen hocalarımız, daha sonra bütün bu iş cinayetlerine neden olan esnek çalışma yasalarının altına imzalarını attılar. Bugün bakarsanız bütün bu yasal düzenlemeler, esnek işten, taşerondan tutun birçok düzenlemeye kadar hepsinin altında akademisyenlerin imzası vardır. Diğer taraftan, ortaya çıkan kazalar ya da koşullara baktığınız zaman yine akademisyenlerin, mesela iş cinayetleri konusunda birçok üniversitenin, ben en azından sosyal bilim alanında olanları biliyorum, çıkıp bir söz söylemişliği yoktur.

Türkiye’nin yaşadığı en temel sorunlar karşısında üniversitenin, akademinin kurumsal olarak söylediği hiçbir söz yoktur. Ne Güneydoğu sorunuyla, Kürt sorunuyla ilgili, ne diğer iş cinayetleriyle ilgili ne de ekonomik konularda. Her biri artık bu sistemi veya siyasi yapının, iktidarın, çarkın içine girmiş çok büyük bir kısım. Bireysel çabalar vardır; ama toplu halde kurumsal bir mekanizmayı yürütmek maalesef artık mümkün değildir. Dolayısıyla bu da yine akademik özgürlüklerin tamamıyla ortadan kalkmış olduğu ve artık sermayenin ve siyasi iktidarın yürüngesi içerisine girmiş bir akademiye karşımıza çıkıyor.

Dolayısıyla diğer ülkelerdeki gibi Türkiye’de de akademisyenler akademik özgürlükleriyle birlikte bilgi üretim sürecindeki özgürlüklerini de kaybetmişler, vasıfsızlaşmaya başlamışlar ve emeklerine yabancılaşarak piyasanın (sermayenin) denetimi altına girmiş yani tam anlamıyla işçileşmiştir.

Şimdi, birkaç örnekle çok temel kısaca İstanbul Üniversitesi'nden bir örnekle bu girişimci üniversite meselesini ifade etmeye çalışacağım. İstanbul Üniversitesi, teknoloji transfer merkezi kuruyor ve burada da amacını şöyle ifade ediyor:

“İstanbul Teknoloji Transfer Uygulama ve Araştırma Merkezi, kısa adıyla İstanbul TTM, Üniversitenin, bilim, teknoloji transferi ve yenilikçilik birikimini merkezi bir yapı çerçevesinde toplayarak; bilgiyi, yeni ve rekabetçi ürünlere veya süreçlere dönüştürmeyi, katma değer oluşturmayı, sanayiye aktarmayı ve lisanslanabilir patent sayısını artırarak ticarileştirmeyi amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda, bilim insanları ve sanayi şirketlerinin, ulusal ve uluslararası araştırma destek programlarından yararlanmasını sağlayarak kamu ve özel sektör kuruluşlarının teknolojik, yenilikçilik, araştırma ve geliştirme yeteneklerinin artırılmasını hedeflemektedir.”

“Bunu nasıl yapar, amaç nedir?” diyor.

TTM İş Fikrini Nasıl Korur?

İstanbul TTM, fikri mülkiyetin korunması için gerekli yapıların oluşturulması, buluş bildirim sayısının arttırılması ve ortaya çıkartılan buluşların ticarileşmesi için uygun ortamın oluşturulmasında etkin rol almaktadır. İstanbul TTM, günümüz teknolojisinde ürün döngüsünün oldukça kısalmış olmasından dolayı stratejik alanlarda ve stratejik bölgelerde patentlenmeye giderek hem patent sayısını hem de değerini arttırmak hedefindedir. Böylece, İstanbul TTM mali girdi sağlayarak lisanslama sürecini kendi içinde gerçekleştirip, müşteri konumundaki pozisyonunu iyi kullanarak, şirketlerin aynı Silikon Vadisinde olduğu gibi yerli ve yabancı yatırımcıyı çeker konuma gelmesini sağlamaktadır. Lisanslanabilecek ve markalaşacak patentler serisi ve kümesi oluştururken, özellikle öncelikli alanlar başta olmak üzere FSMH ve Lisanslamada fark yaratan bir platform oluşturulmaktadır. Akıllı, proaktif ve koordinasyon içinde özellikle öncelikli alanlarda lisanslanacak patent sayısını arttırıp, kendi bünyesinde tüketimini sağlamak üzere sistem kurulmuştur. **Asıl amaç; lisanslanabilir patentler ile akademisyenlerin ve öğrencilerin çok hızlı şekilde sürdürülebilir şirket kurma potansiyellerini arttırmaktır. Bu anlamda şeffaflık ve adil bir sistemin oluşturulması asıl amaçlar içinde yer alıp, buluş sahibine buluş gelir paylaşımından %70 pay vermektedir.**

Burada da, lisanslanabilir patentleriyle akademisyenler ve öğrencilerin çok hızlı şekilde sürdürülebilir şirket kurma potansiyelini arttırmak. Yani burada akademisyenleri ve öğrencileri de girişimci haline dönüştürmek niyetinde. Bu anlam-

da şeffaflık ve adil bir sistemin oluşturulması asıl amaçlar içinde yer alıp, buluş sahibine buluş gelir paylaşımından %70 pay vermektedir.

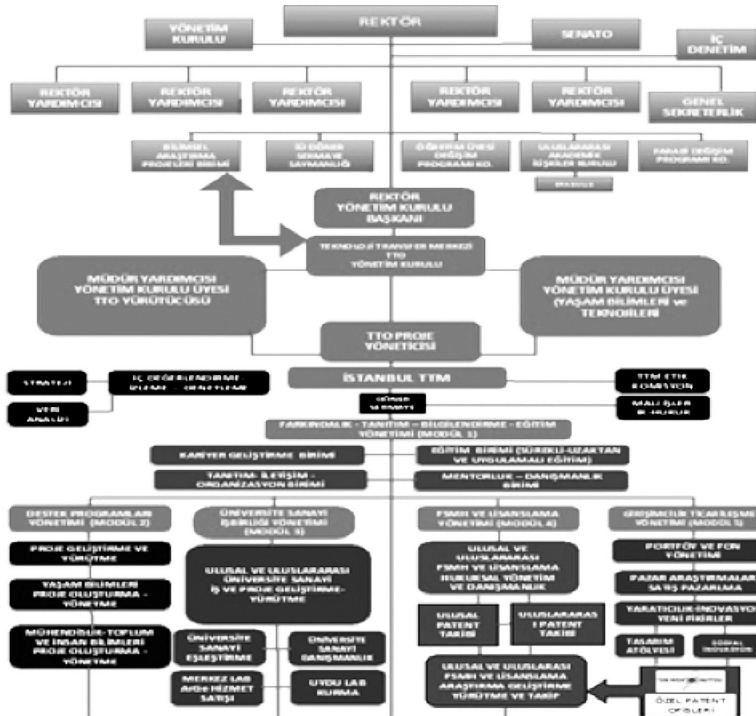
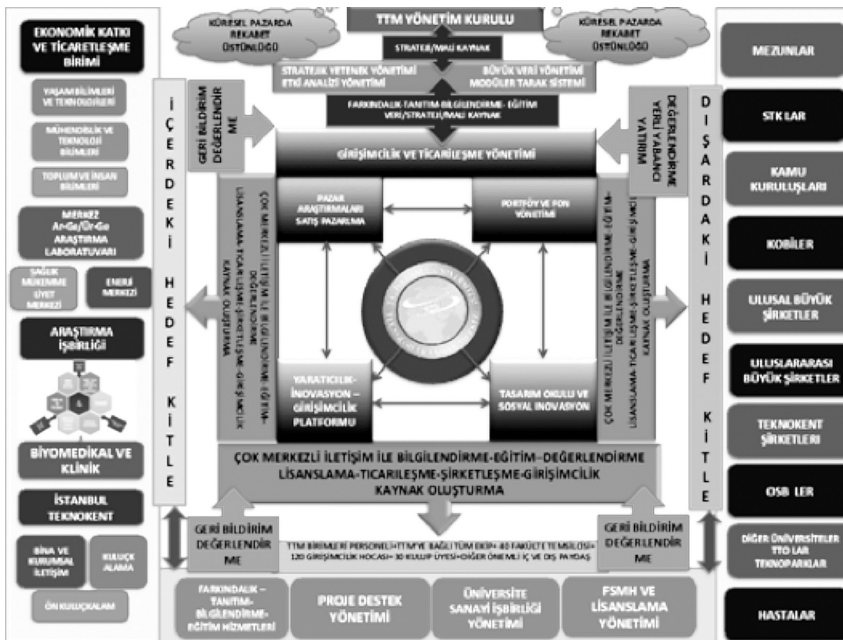
TTM İş Fikrinizi Nasıl Ticarileştirir?

İstanbul TTM, günümüz küresel iş dünyasının değişkenliğinde fark yaratacak ve değer oluşturacak karlı kuruluşların kurulmasını ve sürdürülebilirliğini sağlamak istemektedir. Bu anlamda ön kuluçka ve kuluçka imkanları ile öğrenci, araştırmacı ve akademisyenleri hedef kitlesi içindeki paydaşları ile birlikte özendirmek ve yatırımcı çekme eğilimi içindedir. Stratejik alanlarda ve stratejik bölgelerde yatırımları arttırarak karlılık oranını ve ciroyu arttırmak hedefindedir. **Yenilikçi fikir ve/veya rekabet üstünlüğü içeren bir buluşun ticari değere dönüştürülmesi aşamasında fikri hakları da korunarak girişimcilik ve ticarileştirme konularında iç ve dış paydaşlara destek verilmektedir.** Pazar araştırmaları ve değişik iş modelleri vasıtasıyla sonuç odaklı olarak başta akademisyenlerin şirketleri olmak üzere, başarılı sürdürülebilir şirketler kurup, bunlara yerli ve yabancı ortak veya sahip bulmalarına da yardımcı olmaktadır.

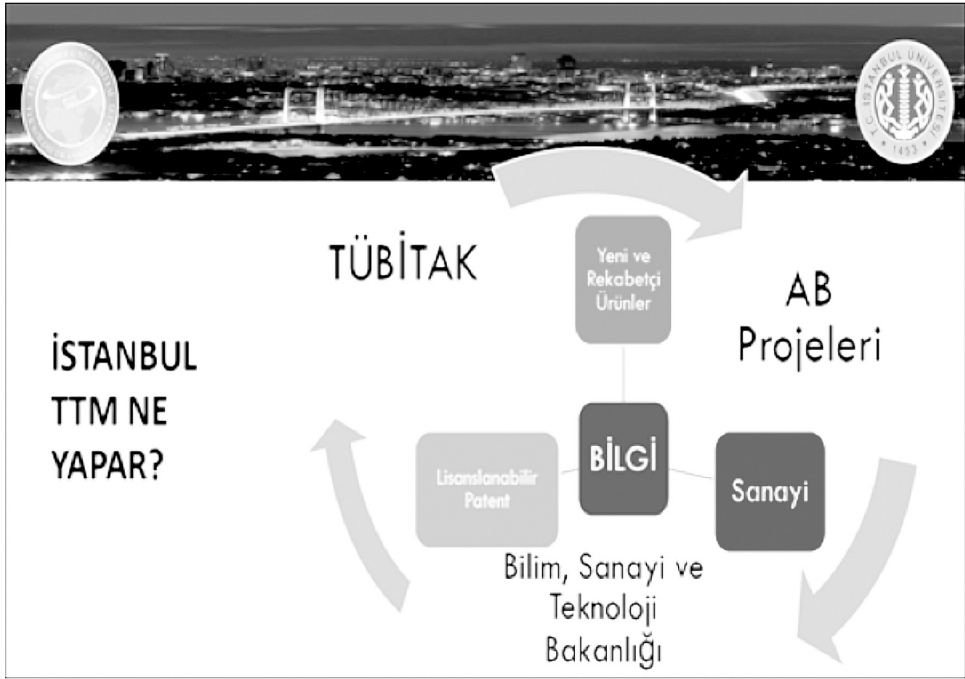
Bu ticarileştirme meselesinde de yine yenilikçi fikir ve rekabet üstünlüğü içeren bir buluşun ticari değere dönüştürülmesi aşamasında fikri hakları da korunarak girişimcilik ve ticarileştirme konularında iç ve dış paydaşlara destek verilmektedir. Pazar araştırmaları ve değişik iş modelleri vasıtasıyla süreç işletilmektedir, diyor.

Peki, nasıl bir yapısı var? Bunu da İstanbul Üniversitesi'nin internet sitesinden bulabilirsiniz,

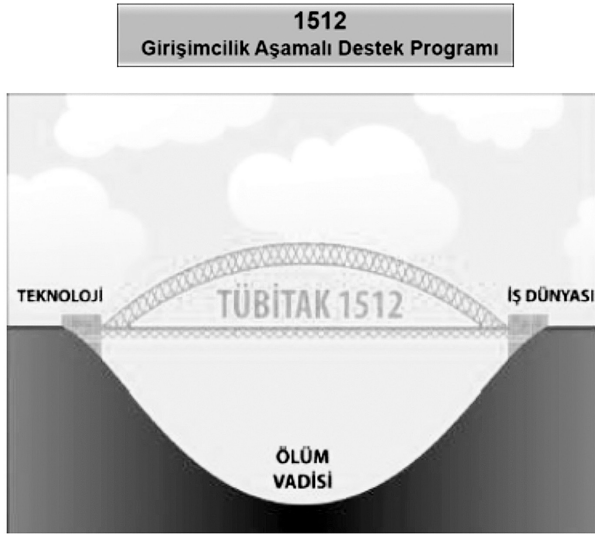
Teknoloji Transferi Merkezi. Dikkat ederseniz bir tarafta küresel pazarda rekabet üstünlüğü sağlama meselesi var. Diğer tarafta içerideki hedef kitleler var. İşte yaşam, biyoloji, ekonomi, ticarileşme birimleri, toplum-insan bilimleri, mühendislik teknoloji birimleri vs. diye.

Diğer tarafta, mezunlar, STK'lar, kamu kuruluşları, KOBİ'ler, şirketler vs. ler var. Böyle bir genel karmaşık yapı içerisinde yer alan fon yönetimi vs. gibi, tamamen bir piyasa mekanizmasını oluşturuyor. Peki bunun başında kim var? Kim yönetecek buradaki girişimci üniversiteyi? Rektör, yönetim kurulu başkanı ve üniversite içerisindeki hiyerarşi aynı şekilde. Burada girişimci üniversitede artık rektör bir patrona, bir CEO'ya dönüştü. Bu piyasalaşma, biraz önce ifade ettiğim girişimci üniversite modeline kendisini uydurmaya çalışıyor. Bunu yaparken tabii TÜBİTAK'ı unutmamak lazım.

Bu piyasalaşma sürecinin çok önemli bir parçası. TÜBİTAK'tan alınan projeler Avrupa Birliği projeleri. Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ile bir döngü içerisinde.

TÜBİTAK önemli. Son dönemlerde bu girişimcilikte ciddi bir atılım yaptı. Bir destek programı var 1512 sayılı. Teknoloji bir tarafta, iş dünyası bir tarafta ve TÜBİTAK burada topluma değil, toplumsal bilgiye değil, teknolojiyi toplum için kullanmak değil, iş dünyası için, iş dünyasının kârlarını daha fazla arttırmak için kullandığı bir köprüyü oluşturmaya başlıyor. Biraz önce meral bir şey söyledi. Bu uluslar arası alanda sınıflandırma, derecelendirme...

TÜBİTAK Türkiye’de de bunu yapıyor.

2012 Sırası	2013 Sırası	2014 Sırası	Üniversite	2012 Puanı	2013 Puanı	2014 Puanı
2	1	1	ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	83	86,0	83,09
1	2	2	SABANCI ÜNİVERSİTESİ	84	85,8	81,44
6	4	3	BOĞAZİÇİ ÜNİVERSİTESİ	65	76,3	76,34
3	3	4	İ.D. BİLKENT ÜNİVERSİTESİ	70	82,7	74,96
8	8	5	KOÇ ÜNİVERSİTESİ	57	61,7	73,59
4	7	6	ÖZYEĞİN ÜNİVERSİTESİ	69	67,4	73,06
5	5	7	İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	67	72,5	72,42
10	9	8	TOBB EKONOMİ VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ	54	57,0	69,26
7	6	9	İZMİR YÜKSEK TEKNOLOJİ ENSTİTÜSÜ	58	68,1	67,83
16	11	10	SELÇUK ÜNİVERSİTESİ	43	55,2	59,58
19	15	11	YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	41	49,6	57,44
9	13	12	GEBZE YÜKSEK TEKNOLOJİ ENSTİTÜSÜ	57	54,7	56,81
37	16	13	ANADOLU ÜNİVERSİTESİ	30	47,9	54,51
11	10	14	HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ	49	56,7	43,53
12	14	15	EGE ÜNİVERSİTESİ	47	53,0	49,71

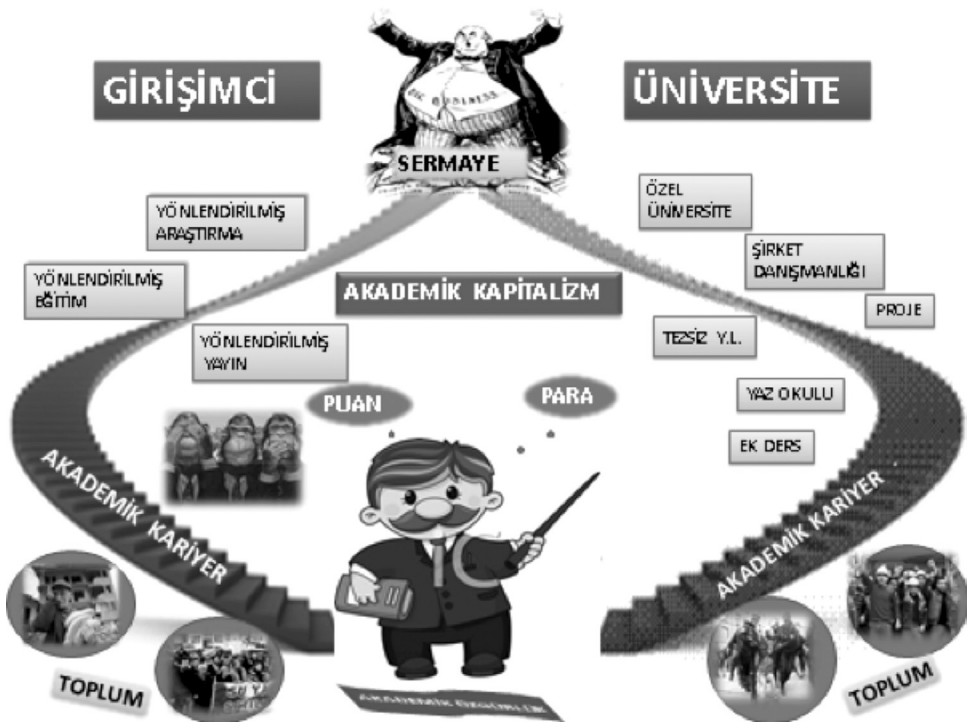
Girişimci ve Yenilikçi Üniversite Endeksi oluşturmuş çeşitli kriterlerle. Bu 2012’de başladı, en son 2014’te yapıldı. Burada ODTÜ 1. sırada, Sabancı 2. sırada, Boğaziçi Üniversitesi 3. sırada. Yani artık üniversiteler de bu çerçevede bir rekabet içindeler. Zaten İstanbul Üniversitesi’nin bu çalışması da bu rekabetin içerisinde daha iyi yer alabilmek gayesinde. Yani artık üniversiteler yaptıkları bilimsel çalışmalarla değil, daha çok bu girişimci üniversite kriterlerini yerine getirmelerine göre paylaşacaklar. Peki, girişimci üniversite üzerine görüşler neler? Bunların aynı zamanda CEO’ları olanlar ne diyorlar diye baktığımızda...

İTÜ rektörü Mehmet Karaca: “Girişimcilik ve yenilikçilik konusunda herkese görev düşüyor. Üniversitemiz akademisyenlerinin girişimciliğe ayırdığı zamanı ve çabayı azami düzeyde desteklemeli.» diyor.

Özyeğin Üniversitesi Rektör Vekili Esra Gençtürk: “TÜBİTAK’ın yayınlamaya başladığı Girişimcilik Endeksi pozitif motivasyon sağlıyor. Önümüzdeki dönemlerde Türkiye’den de başarılı girişimci ve girişimlerin çıkacağına inanıyoruz.” diyor.

Sabancı Üniversitesi Rektörü Nihat Berker: “Üniversite olarak kuruluşumuzdan bugüne kadarki tüm strateji ve uygulamalarımızı yenilikçilik temelli girişimcilik sistemi kapsamında planlamıştır. Kullandığımız eğitim sistemi buna en iyi örnektir.” diyor.

Boğaziçi Üniversitesi Rektörü Gülay Barbarosoğlu biraz daha soru işaretli: “Girişimci Üniversite Endeksli patent kriterlerini doğru bulmuyorum. Ayrıca şu anda devlet üniversitelerini bağlayan mevzuat vakıf üniversitelerini aynı şekilde kısıtlamıyor. Bu nedenle karşılaştırma doğru değildir.” diyerek çekincesini belli ölçülerde dile getiriyor.

Karşımıza ne çıkıyor? Akademik özgürlükler ayaklar altında. Esas olan akademik kapitalizm. Akademik kapitalizmde akademik kariyer basamakları var. Bu basamakları geçebilmek için yönlendirilmiş yayınlar, yönlendirilmiş eğitim sistemi, yönlendirilmiş araştırmalar.

Diğer taraftaki basamaklarda da ek ders, yaz okulu, tezsiz yüksek lisans, proje, şirket danışmanlığı, özel üniversite gibi yollar, yöntemler var. Burada akademisyen para ile puan arasında sıkıştırılmış durumda. Eğer daha iyi bir gelir istiyorsa mecburen bunları yapmak, daha çok ders vermek durumundasın vs. ya da senden istenen araştırmaları yaparsan ancak puan alacağın için, yaptığın bilimsel çalışmaları da bu tarafa doğru yönlendirmen gerekiyor.

Sonuçta da, aslında biraz önce söylediğimiz, üniversite ve akademisyenin artık toplumdan koptuğu ve basamaklarla beraber sermayeye doğru yöneldiği bir yapı geliyor. Akademisyen emeği burada tamamen sermayenin denetimi altına sokulmaya çalışılıyor ve akademik özgürlükler ortadan kaldırılırken, akademik kapitalizm makul hale getiriliyor.

Amacımız, yeni Türkiye’den özgür ve demokratik bir Türkiye’ye gitmektir. Bunun yolu da özgür ve demokratik bir üniversiteden geçer, çünkü üniversite toplumsal gücün de bir dinamiğidir. Bunun gerçekleşebilmesi için ise üniversitede her şeyden önce güçlü bir örgütlenme gerekir.

Yani diğer bütün etkenler bir tarafa, akademisyenlerin ve üniversite diğer bilim alanındaki emekçilerinin örgütlenmeleri ve mücadele yürütmeleri gerekir ve buradaki mücadelenin de aynı zamanda sınıf perspektifiyle yürütülmesi ve toplumun üniversite sadece kendi çocuğu gittiği zaman ilgilendiği ya da olay çıktığı zaman kulağını kabartıp n’oluyor dediği bir yer değil, aslında bütün hayatını ilgilendiren, yani maden işçisini o ölüme götüren mekanizmaların da o üniversitelerde kurulduğu bilincinde olması ve dolayısıyla da üniversitenin özgür ve demokratik bir Türkiye’nin parçası olduğunu düşünmesi gerektiğine inanıyorum. Teşekkür ederim.

- **MELDA YAMAN:** Özgür Hoca’mıza çok teşekkür ederiz. Geçenlerde eski YÖK başkanı, hatırlarsınız, görev süresince hiçbir usulsüzlüğe ses çıkarmayan eski YÖK başkanı, YÖK’ün, kendisinin ve üniversite öğretim üyeleri üzerindeki baskıcı tutumunu söylemişti ve YÖK’ün ortadan kaldırılması gerektiğini; çünkü bağımsız ve özerk bir üniversitenin ancak böyle kurulacağını söyledi. Tekrar ediyorum, bunu eski YÖK başkanı söyledi ve 6 Kasım kuruluş gününde görevden alındı manidar bir biçimde. Bir şey daha söyleyeceğim Özgür Hoca’mızın söylediklerine ek olarak. 2012 yılında yayımlanan Sanayi Stratejisi Belgesi’nde, ki bu belge bütün sermaye grupları, TÜBİTAK ve üniversiteler işbirliğiyle hazırlanmıştır, hiçbir emek örgütü ve meslek Oda’sının yer almadığı bir oluşumla birkaç sene içerisinde hazırlandı. 2012 yılının başında kamuoyuna duyuruldu. Buradaki en temel vurgulardan bir tanesi üniversite-sanayi işbirliğiydi. Girişimcilik vurgusu çok yüksekti. Hatta bırakın üniversiteyi, ilköğretim, ortaöğretimden itibaren girişimcilik derslerinin müfredata konulması tavsiye ediliyordu. Belki de şu anda ilköğretimdeki çocuklar daha hiçbir şey öğrenmeden nasıl girişimci olacaklarını öğrenmek zorunda bırakılıyorlar. Şimdi üçüncü konuşmacımıza söz vereceğim. Kültür Üniversitesi Öğretim Üyesi Doç. Dr. Sinan Alçın konuşacak ve bilim ve teknoloji arasındaki ilişkiyi ele alacak. Teknobilim sürecinin üniversite ve mühendislik arasındaki ilişkisini tartışacak.

- **SİNAN ALÇIN:** TMMOB Maden Mühendisleri Odası'na ve İstanbul Şubesi'ne teşekkür ediyorum. Böylesine zor zamanlarda gerçekten tartışılması gereken bir konu eğitim. Ben biraz daha mühendislik emeği üzerinden gideceğim.

İki gün önce biliyorsunuz ekonomide dönüşüm programının bazı maddeleri açıklandı başbakan tarafından. O maddelerden bir tanesi de şuydu: enerji kullanımında yerli üretimin %35'e çıkartılması. Bu bizim gündelik yaşamımıza nasıl yansıyor dediğimizde, Soma katliamı, Ermenek katliamı gibi maden katliamlarının artacağı, HES kurulmamış ırmağının kalmayacağı, termik santralsız zeytin bahçesinin kalmayacağı bir ülkeye koşar adım gittiğimizin göstergesidir.

Hükümet yetkilileri, ağızlarını her açtıklarında, üretime, ekonomiye dair konuştuklarında daha fazla enerjiye ihtiyacımız var diyorlar. Haklılar. Gerçekten de, özellikle son on beş yirmi sene içerisinde zorlu bir üretim sürecinden geçiyoruz. Yalnız bu üretim süreci, geçmişten biraz farklı. Entegre firmalar yerine daha çok saçılmış dediğimiz, dağılmış atölye tarzı üretimin yaygınlaştığını; ama ne olursa olsun giderek artan bir şekilde enerjiye ihtiyacın açığa çıktığını görüyoruz.

Şu soruyu sormak lazım? Bu bir kaçınılmazlık mıdır ya da topluma yansımaları nedir? Roma İmparatorlarından birine bir gün teknik bir olta çizimi götürüyorlar ve “müjdeler olsun hükümdarım, artık günde 1000 balıkçının tutabileceği kadar balığı bir günde bu olta sayesinde tutabileceğiz” diyor. Hükümdar sinirleniyor. “O çizimi hemen benim gözümün önünden kaldırın, benim doyuracak 1000'lerce yoksulum var” diyor.

Gereklik meselesi esasen kapitalizmin inşa sürecinde de ana felsefeyi oluşturmuştur. Bilimsel bilgi ve bilimsel bilginin toplum yararı için geliştirilmesi zaten ülkeden de bağımsız, dünya üzerindeki tüm insanlığın birbirine karşı sorumluluğu. Ancak bilimsel araştırma ve doğadaki, insandaki hareketler, dönüşüm bunların “nedir?” sorusuyla araştırılmasından ziyade, bunların bir yapı bilimine dönüştürülmesi süreci kapitalizmin inşa sürecinin de temel dayanaklarından birini oluşturmuş oldu.

Şimdi o süreçte de, yani kapitalist üretim süreçlerinin de ortaya çıkışına baktığımızda bir tarafta teknoloji bir tarafta teknikler bütünü ve bilim ve bu ikisinin aynı potada eritilmesinin “başarılı” bir süreç oluşturur. Yani tekno bilim. Tarihteki tek meslek, yani teknoloji ile bilimi bir araya getirmede yararlanılan tek meslek de mühendisliktir.

Mühendisliğin bu yönüyle kullanılmaya başlanması, aslında üretim sürecinde kapitalist artığın daha fazla yaratılması, sermaye birikiminin olanaklı olması biçiminde karşımıza çıkıyor. Ne oluyor mesela? İşte makinaların geliştirilmesi beraberinde Sanayi Devrimi’yle birlikte artık geçmişin, işte manifaktür alanlarında çalışan “nitelikli” erkek işçileri yerine kadın ve çocukların çalıştırılmasını olanaklı hale getiriyor. Yani makine bir anlamda o döneme kadarki toplumsal bilgiyi belki de kas gücünü de kendine içeren bir şeye dönüşmüş oluyor. Bu süreçte de mühendislik emeğinden yararlanılıyor.

Günümüze geldiğimize hükümetler, bunu tekno bilim ya da teknoekonomi dediğimiz politikalarla, yani bütünleştirilmiş teknoloji içeren politikalarla karşımıza çıkıyorlar. Bunun belli ayakları var. Bunlar üzerine kısa kısa konuşmak istiyorum.

Sayacak olursak, bir tanesi ulusal inovasyon sistemidir. Bir diğeri bölgesel inovasyon sistemidir. Fikri ve sınai mülkiyet hak uygulamaları yine karşımıza çıkıyor. Ar-ge destekleri karşımıza çıkıyor.

Bunlardan ilki ulusal inovasyon sistemi. Ulusal inovasyon sistemi bu ismiyle değil, ama ilk olarak Almanya’da geliştirilen bir yöntemdir. Ülke içerisinde bütün sanayi, teknoloji, eğitim, sağlık politikalarının bütünleştirilmiş bir biçimde uzun dönemli bir perspektifle hazırlanması gerektiğini öngörür. 19. yüzyıl Almanya’sına baktığımızda yine Sanayi Devrimi’ni hazırlayan en temel faktörleri biliyorsunuz, madencilikte yaşanan gelişmelerdi. Yani bu makinaların yapılmasını olanaklı kılan madenlerin bulunması, çıkartılması ve yine o makinaları çalıştıracak insan enerjisi dışında farklı bir kaynaktan, insan veya hayvan gücü dışında çalışabilecek kaynakları madencilik alanında yaşanan gelişmeler sağlıyordu.

Almanya madencilik konusunda kötü değildi. Yani Fransa'yla birlikte madencilğin ilk geliştiği yerler diyebiliriz; fakat Sanayi Devrimi Almanya'da çıkmadı ortaya. İlk kez İngiltere'de çıktı. Daha sonra ilk sıçrayışı da Almanya'ya değildir. Fransa'ya daha çabuk sıçradığını görürüz. Hatta Hollanda bile Almanya'dan daha hızlıdır ilk etapta. Burada şöyle bir tespitte bulunuluyor. İngiltere'de Sanayi Devrimi'nin ortaya çıkmış olması bizim onların kullandığı bilgiyi kullanamayacağımız anlamına gelmez, çünkü İngiltere'de bu üretim alanında makinaların kullanılmaya başlanmasının sebebi İngiltere'nin kendi kendine yarattığı bir şey değildir. Toplumsal bir şeydir. Yani yüz yıllar, bin yıllar boyunca insanlığın yarattığı bilgileri içermiştir. O makine dediğimiz şey bir anlamda antik çağdaki bir demir ustasının hareketini de içermektedir, üretim bilgisini de içermektedir. Onun niteliğini içermektedir. Dolayısıyla burada aslında İngilizler o toplumsal bilgiye el koymuştur. Önceliğimiz İngiltere ve Fransa'ya yetişmektir. Bunu başardıktan sonra onları geçebiliriz, o dönemden itibaren de bu öngörüler Almanya'da kabul görüyor ve uygulanıyor. Gerçekten de Almanya yetişiyor, daha sonra da bu ülkeleri geçiyor; yeniden üretebildiği için.

Bizim gibi ülkelerde ise, ulusal inovasyon sistemleri daha çok yakalamaya çalışma, peşinden koşma biçiminde karşımıza çıkıyor. “Yaratıcı yıkım” Heidegger bundan şöyle bahseder: “Yenilik öyle parıltılı, yeni teknoloji o kadar alımlı ortaya çıkar ki o an orada olan her şeyi karanlıkta bırakır.” . Yani o yenilenme süreci, o huşu hali mevcut olanı da parçalayan bir sürece dönüşüyor. Sabit yatırımları, amortisman süresini sürdürülemez biçimde kısıtlıyor; çünkü yeni bir mamul, yeni bir teknik ortaya çıktığı anda sizin bütün çabalarınız anlamını yitiriyor.

Berna Hocam bahsetti; bu kapitalist artık yaratma sürecinde de sürekli olarak daha fazla üretim gerçekleştirme isteği var; çünkü ancak onu satarak hayatta kalabilir. Ama bir taraftan da kapitalist rekabet var. Kapitalist rekabet ve kar oranlarındaki düşüş eğilimini bir arada düşündüğümüzde, kapitalistleri sürekli olarak daha verimli üretim tekniklerine yöneltmektedir.

Bu verimli üretim tekniği iki biçimde karşımıza çıkar: Bir, makinada bunu görürüz. Makina, emeğin aslında belli bir zamanını üstlenir, bir taraftan da organizasyonel yenilikleri görürüz. Taylor'da mesela bunu görüyoruz. Günümüze geldiğimizde toplam kalite yönetimi, kalite çemberleri, sıfır hatalı üretim gibi yöntemlerin tamamı bunların yansımalarıdır. İki ayakta da, yani hem makinalaşmada, hem de organizasyonel boyutta da mühendisin emeği çok önemli yer tutar. Fakat, temel almamız gereken başlangıç noktası, mühendis dediğimiz insan tek bir şey ifade etmez.

Meslek olarak mühendislikle, üretim ilişkileri içerisindeki mühendis birbirinden ayrılmaktadır. Nasıl bir ayrım var dediğimizde, mesela işsiz mühendis vardır. İşçi mühendis vardır. Kendi hesabına çalışan mühendis vardır, bir de kapitalist mühendis vardır. Yani dörtlü yapı var. Bunu görmediğiniz zaman genel olarak mühendis aslında gündelik yaşama olan müdahalelerini de bulanıklaştıran bir olgu haline geliyor.

Ulusal inovasyon sistemi konusunda Türkiye’de neler var dediğimizde, Cumhuriyet’in devletçi dönemi, 30’lu yıllarda bir rüzgar santrali yapılıyor. Hala kullanılır. Daha sonra, 50-60 arası bir kopuş dönemi. 60’larla birlikte yeniden bir hareketlenme oluyor ama OECD bir proje geliştiriyor, Türkiye de buna yer veriyor. Burada gerçekten ayrıntılı bir fotoğrafı çekiliyor Türkiye’deki bilim ve sanayi alanındaki gelişmelerin ve ihtiyaçlar kümesi oluşturuluyor. Bütün bunlar üzerine de 1982 yılında, Türk Bilim ve Sanayi Politikası 1983-2003 Strateji Belgesi çıkarılıyor. Bunda Teknik Üniversite’nin de büyük katkısı var. Gerçekten çok detaylı bir plandır. İçerisinde, tek tek geliştirilmesi gereken sektörler yer alır, yapılacak yatırımlar öngörülür. Belgeye dayalı ilk toplantı, 1989’da Demirel başkanlığında yapılıyor. O toplantıda, altı ayda bir yeniden toplanılması kararı veriliyor, fakat olmuyor. Sonra 92’de ikinci toplantıyı yapıyor. 92’deki ikinci toplantıda da, politika metninin ismi Türk Bilim ve Sanayi Politikası 1993-2003 olarak yenilenir. Ondan sonraki dönemde de bilim ve teknolojik altın projesi var. Şu an işte, 2023’e odaklı sanayileşme, bilim sanayinin gelişim projeleri var.

Bütün bunlara baktığımızda, çok soyut, genel hedefler, işte katma değer üreten alanlarda üretimin yoğunlaştırılması gibi şeyler var. Bir yandan bunlar oluyor, fakat bir yandan da örneğin eski YÖK başkanı çıkıp, fizik gibi, kimya gibi, biyoloji gibi “çok talep görmeyen bölümleri kapatacağız” diye açıklama yapabiliyor. Bu bölümler fiilen de kapanmaya başlıyor; çünkü öğrenci bunları yazmıyor. Temel bilim alanlarının yok edildiğini görüyoruz. Ne görüyoruz başka? Mesela ilahiyat fakültelerinde felsefe dersi, ki teolojinin temelini oluşturur, ortadan kaldırıldığını görüyoruz.

Peki, ne oluyor bunların yerine? Almanya’nın planlamasıyla Clinton döneminde başlayan süreç, yani bilimin ticarileştirilmesi. Özgür Hocam bahsetti, tekrar etmeyeceğim. Bu ticarileşme süreci, üniversite-sanayi işbirliği olarak da dillendirilen, mütevellî heyetlerinin oluşturulması, buraya paydaş dedikleri sermaye grupları üzerinde doğrudan etkide bulunması ve bir anlamda üniversitedeki bilginin ticarileşmesi, kapitalist sanayileşmeye katkı sağlamasının öğretim üyesinin

inisiyatifinden alıp bir zoraki düzene dönüştürülmesi, çünkü ticari bilgi ürettiği sürece o akademisyen üniversitede vardır. Gösterilebilecek proje alabildiği sürece varlığını sürdürebilir.

Ulusal inovasyon sistemi , temel problem, Türkiye’de böyle bir kurgu yapılmıyor; çünkü uzun dönemli politikalar yok. Yapılsa bile buradaki temel sorun şu: Ulusal inovasyon sisteminde merkezden yapılan planlamalar hep belli sermaye gruplarının palazlanmasına netice veriyor. Yani, bilgi tekelleşmesi dediğimiz durum yaşanıyor.

Şimdi ülkede %98 deniliyor KOBİ’lerin oranı. %98 olduğunu düşündüğümüzde, az sonra değineceğim, teknokent ve teknoparklardan KOBİ’lerin yararlanması söz konusu değil. İkinci ayak, teknokent, teknopark veya yeni ismiyle teknoloji transfer merkezi ya da teknoloji gelişim merkezleri. Bu, aslında biraz soyut gibi de kalan üniversite-sanayi işbirliğinin çok somutlaşmış hali olarak karşımıza çıkıyor. Teknokent ve teknoparklarda, şu ana kadar en azından, Teknik Üniversite’de de öyle, Yıldız’da da öyle, birçoğunda finansman kaynağını sağlayan büyük firma, orada yaratılan bilgiye de el koymuş oluyor. Şimdi buna bilgi tekeli diyoruz.

Dolayısıyla o sermayenin genel olarak merkezleşme eğilimine de, bilginin tekelleşmesi süreci eşlik ediyor. Burada da işte bir diğer ayak, tekno-ekonomi politikalarında, sınai ve mülki haklar düzenlemeleri. Bunun iki boyutu var. Bir, ülke içerisinde, büyük firmalar, büyük sermaye grupları geri kalan üretici sermaye gruplarına karşı korunması olarak karşımıza çıkıyor.

Böylelikle o küçük olanlar hiçbir zaman büyük olanlarla rekabet edebilir düzeye çıkartılmamış oluyor. İkinci boyut, uluslararası düzey. Uluslararası düzeyde de tahkim yasalarıyla, ki Türkiye bu konuda çok tutucudur yabancı, uluslararası tekelleri koruma konusunda çok inançlı, geçmişten bu yana sistematik biçimde uygulayan bir ülkedir. Yabancı, çokuluslu tekelleri de, onların ürünlerinin taktidini engellerek ülke içerisinde korunduğunu görürüz.

Mesela çok karşılaştırdığımız ülkelerden bir tanesi, Güney Kore. 70’lerden itibaren ulusal inovasyon sistemi geliştirdi. Özellikle yarı iletken teknolojisinde gerçekten başarılılar. Mikro çiplerin geliştirilmesinde, hidroelektrik alanındaki gelişmeler. Benzer bir örnek, Japonya yine ulusal inovasyon sistemi geliştirdi. Aslında orada taa 1500’lü yıllarda başlayan bir eğilim var. Örnek model olarak da bunlar ortaya çıkıyor. İki ülkeye de baktığımız zaman iki ülkede bu gelişim süreci, aynı zamanda sınıfsal ayrışmanın da temelini oluşturuyor. Japonya dediğimiz ülke,

asında uluslararası literatürde Japon A.Ş. diye uzun yıllar dillendirildi. Bu A.Ş. meselesi, bir tarafta devlet, bir tarafta sermaye grupları ve bir tarafta da sendikalar. Yani bunlar arasındaki, bu üçlü ittifak, yani kendimize de çok benzettiğimiz bu Japon aile modeli, işte toplu hareketleri, şirketi kendi aileleri gibi görmeleri aslında doğrudan bir tahakküm aracına dönüşmüş oldu.

Bunlar yine iyi örnekler. Neticede de, Japonya belli bir gelişmişlik düzeyine ulaşmış oldu; fakat o sınıfsal çelişkileri ortadan kaldırmış değil. Türkiye gibi ülkelerde ise, bu tekno-ekonomi politikaları, ulusal inovasyon sistemi konusundaki gelişmeler tamamen tekelci sermaye gruplarının, hem ülke içinde hem uluslararası, güçlendirilmesi...

Bütün doğa kaynakları da buna dâhildir. İşte Soma’da gördük daha dün. İşte doğa kaynakları da dahil, tekelci sermaye gruplarının birikim alanına katılması için kullanılmaktadır. Şimdi Çin’den bir örnek vereceğim. Çin’de mesela, bu taklitçilik ve sınai mülkiyet haklarıyla ilgili, Çin ürünlerinde CE işaretlerini kullanmaya başladılar bir on yıl önce ve bununla ilgili de Avrupa Birliği tahkime dava açtı ve dedi ki, bu CE işareti Certificate of Europe anlamına gelir. Dolayısıyla Çin’in CE işaretini kullanması rekabete vurulmuş bir darbedir. Sonra Çin kendini savundu, “hayır” dedi. Bu, CE işaretinin anlamı Chinese Export’tur, dedi ve davayı kaybetmemiş oldu ve hâlihazırda da Çin ürünlerinde CE işaretini görebiliyoruz.

Dolayısıyla hani bir de böyle bir mental farklılık var. Şimdi bizdeki birikim sürecinde Cumhuriyet’in başından itibaren, Türkiye’deki sermaye birikimi her ne kadar 80’lerle birlikte olgunlaştı desek bile hala devlet, çok önemli bir aktördür. Geçmişte bunu belki ihale sistemiyle biraz daha kapalı kapılar ardında yapıyordu. Günümüzde pro-aktif devlet denilen uygulamalarla doğrudan topa kendisi girerek yapıyor. Ha geçmişte yok muydu? E tabii ki vardı. İşte Hitler’e krom satan yegane ülkeyiz. Ne kadar övünsek gerçekten az kalır.

Şimdi tekno-ekonomi politikalarından bir diğeri de bölgesel inovasyon sistemleri. Bununla ilgili bizde Eskişehir’de, Mersin’de, İzmir’de, Antep’te kuluçka merkezleri denilen belli çalışmalar var. Kısmen anlaşılır yanları var bunların. Tabii doğru işletildiği takdirde bölgenin öne çıkan kaynakları üzerine ortak bir bilimsel gelişme çabasına gidilecek ve ortaya çıkan bilgi de oradaki küçük sermaye gruplarının tamamıyla paylaşılacak biçimde; ama bunlar bize tabii Avrupa Birliği Müktesebatı ve o süreçten gelen fonlardan yararlanmak için kullandığımız araçlara dönüşmüş oluyor.

Bir diğeri, Ar-ge destekleri. Ar-ge destekleri, Türkiye’de bir türlü %0,1’i aşmıyor. Merkez kapitalist ülkelerde belki bu oranın beli safi hasıla oranının %2-3’ü düzeyinde olduğunu biliyoruz. Bütün hükümet programlarında, orta vadeli kalkınma planında hepsinde bu Ar-ge payının artırılması hedefleri var.

Biz bir çalışma yaptık 1992-2012 yıllarını kapsayan. Burada makina ihracatı, çünkü dışarıya transferin en önemli göstergelerinden biri, içerisinde Ar-ge harcamalarının etkisini kamu ve özel kesim sermaye olarak ayırdık. İlginçtir mesele, kamu en çok Ar-ge harcamasını yapan gözüken; ama ülkeye bir etkisi yok. Özel kesimin var. Yani özel kesimin kendisi bir araştırma geliştirme faaliyetine girdiğinde bunun neticesini alıyor. Kamunun niye etkisi yok diye baktığımızda, kamudaki bu Ar-ge harcamaları aslında belli kişilere, kurumlara bir kaynak transferinden öte bir şey değil.

İşte TÜBİTAK’a mesela tarih bölümünde okuyan öğrenciye verdiği doktora bursu Ar-ge harcaması kapsamında değerlendirilen bir şey. Dolayısıyla sonuçlarının tartışılması da çok olası değil.

Şimdi araştırma-geliştirme fonlarına bu yönüyle baktığımızda da doğrudan belli kesimlerde bir birikim yaratmak üzere kullanılıyor.

Şimdi mühendislik emeğine geri döndüğümüz zaman, bütün bu süreç içerisinde mühendislerin çeşitli kademelerde, işte işsiz mühendis olarak, işçi mühendis olarak, kendi hesabına çalışan mühendis olarak ve kapitalist mühendis olarak belli rolleri var. Bugüne dair bir şey değil, kapitalizmin ortaya çıktığı dönemde de bu böyleydi. Yalnız Melda bahsetti az evvel, bunun yarattığı şöyle bir durum var bugün: Sadece bu sistemi yaratanlar değil bu mühendisler. Bugün açısından baktığımızda bu sistemin en önemli mağdurları durumuna gelmiş haldeler.

Geçen yıl yine bu üniversitede makina mühendisliğinde okuyan öğrencilerin konferansına gelmiştim. İTÜ, en iyi mühendisleri yetiştiren üniversitelerden biri; makinada, en iyi mühendislik alanlarından biri, korkunç bir gelecek kaygısı var. Özellikle yetkin mühendislik meselesiyle ilgili. Bunu dillendiriyorlar. Yine geçen yıl Ümraniye’de Makina Mühendisleri Odası’na gittim. 20 arkadaş falan vardı. O bölgeyi çok bilmiyorum. Nerede çalışıyorsunuz, dedim. İMES’te çalışıyorlarmış ve asgari ücretle. Böylesi bir koşula doğru gidiliyor.

Burada, kendimize biraz bakarsak, hani üniversitenin, akademisyenlerin rolünü Özgür Hoca çok açık ve yalın biçimde söyledi; bütün bu belgelerin, bütün bu eşitsizliği yaratan süreçlerin hepsinin altında da imzası var öğretim üyelerinin.

Peki mühendisliğe geldiğimizde karşımıza çıkan kurum nedir. Odalardır. Odaların bu süreçte, yani özellikle, belki ilk Türkiye’de meselenin tartışılmasını da getiren onlardır; hem Bologna Süreci’nin yerleşmesinde, hem akreditasyon tartışmalarının başlatılmasında, hem de yetkin mühendislik uygulamalarında bu sürecin mimarları olmuşlardır.

Yani Oda üyeleri bir anlamda Odalara gidip yetkin mühendislik kursları almış, Odalar da, genelleyerek söylüyorum, burayı bir gelir kaynağı olarak görmüşlerdir. Şimdi standartların sürekli arttığı bir durumda şu soruyu soracağız: yeni iş gerçekten daha yüksek nitelik gerektiriyor mu? Yeni iş gerçekten daha yüksek nitelik gerektirmiyor. Bununla ilgili yapılmış bir sürü çalışma var. Mesela Birleşik Metal İş Sendikası’nın dört yıl önce yaptığı bir üye profili araştırması var. Çalışanların, işçilerin %56’sı ilkökul mezunu. Nadir Surlar’ın yedi fabrikada yaptığı bi çalışma var, işçilere şu soruyu soruyorlar: Yeni işe giren bir işçi yaptığı işi ne kadar sürede öğrenir? En yüksek süreyi söyleyen bir hafta diyor. Bu şaşırılacak bir şey mi? Hayır değil; çünkü zaten o makina, aslında o toplumsal olan emeğe el konulma aracı.

Dolayısıyla makinalaşmadaki gelişme, otomasyondaki gelişmeyle birlikte tabii ki iş basitleşecek. Burada şu gelebilir: Tamam canım işçi için öyle; ama mühendis öyle mi? Mühendis de öyle. Niye? Çünkü neo-Taylorist, post-fordist de deniyor; ama bence neo-Taylorist dönemin getirdiği şu, fabrikalarda modül sistemi işliyor. Modül sisteminde bilgisayarla tümleşik üretim robotlarının her birini farklı mühendis tasarlıyor.

Yani ha o Taylorist yönetim anlayışıyla nasıl ki iş basitleşiyor, parçalara ayrılıyor ve işçi işin toplam bilgisinden soyutlanıyor, böylelikle de değersizleştirilebiliyorsa; benzer süreci mühendislik emeğinde yaşıyoruz. Yani, o fabrikadaki toplam döngüden bilgisi olamıyor mühendisin.

Bir başka şey, yine bu yarattığımız teknoloji, mesela geçmişte hangi mimarlar para kazanırdı? Çok büyük gözlem kabiliyeti olan, zeki olan, tasarım gücü gelişmiş, kalemi iyi kullanan mimarlar para kazanırdı. Bugün hangi mimarlar iyi para kazanıyor? İki katlı bir ofis tutabilen, içine 30 tane bilgisayar koyabilen, parası olan ve başlarına da mimarlar değil de, teknik çizimcileri oturtup en ileri Auto-Cad programını da bilgisayara yükleyen, tabii aynı zamanda yaptığı işin realizasyonu, yani satabilmesi için iktidar çevreleriyle, yerel yönetimlerle ilişkisini güçlendirmiş ve ihaleyi alabilen mimar parayı kazanır.

Şimdi dönüp bakıyoruz son 12 yıl içerisinde kamu ihale kanununda 164 tane değişiklik olmuş. Yerel yönetim yasasında defalarca değişiklik olmuş. Bütün bu küçük küçük değişiklikler hizmet ticareti genel anlaşmasıyla da birleştiğinde, aslında mühendislik emeğinin de zorunlu biçimde taşeronluğa itmiş oluyor. Yani GATS kapsamında biliyorsunuz ülkemizin 72 kalemdede taahhütü var. Türkiye belki en çok kalemle taahhüt altına giren ülke.

Bu neyi olanaklı kılıyor? Mühendislik emeğinin yurt dışından kayıtdışı yöntemlerle ülkemize geçebilmesine olanak sağlıyor. Netice itibariyle, mühendisliğin önemini bütün bunlar ortadan kaldırmaz. Tekniğin, bilimin, teknolojinin insanlığın ortak çıkarı için kullanılması mümkündür.

Üretimin, toplam artığın toplum çıkarı için kullanılması mümkündür. Bunun olabilmesi için de mühendisliğin diğer mesleklerden çok daha fazla sınıfsal karakteri olduğunu unutmamak gerekiyor. Mühendisliğin aydınlanmasının da iki döngüsünün olduğunu unutmamak gerekiyor. Birisi, kapitalist aydınlanmacı modernist yanıdır. O işte, kapitalist ayağını besleyen yanıdır. Diğerisi ise, toplumcu ayağıdır.

Ben Türkiye’de şimdilik her ne kadar TMMOB’un yetkisi kısıtlanmaya çalışılsa da en azından Türkiyeli mühendislerin toplumcu mühendisliğe daha yakın olduğunu, özellikle genç mühendislerin tabandan önemli baskılar yaptığını inanıyorum. Teşekkür ederim.

- **MELDA YAMAN:** Sinan Hocamıza da çok teşekkür ederiz. Şimdi çok az vaktimiz kaldı; ama isterseniz 15-20 dakikada da sorularınızı, katkılarınızı alalım. Daha sonra oturumu kapatacağım. Söz sizde buyurun.

- **MEHMET CEMİL KURTCEBE:** İstanbul Üniversitesi 2. sınıf maden mühendisliği öğrencisiyim, Benim sorum Yeni Türkiye ve örgütlenmeyle ilgili olacak. Liberal sistemle ilgili de birkaç sorum var.

Gerçekçi olmam gerekirse, Yeni Türkiye anlayışından ben de çok mutsuz ve karamsarım. Bunun nedenini şöyle açıklayabilirim size: Hocalarımızın da bahsettiği, Yeni Türkiye’de 80 ve günümüze kadarki dönemde girişimci üniversitelerin, 2001’den sonra ortaçağ üniversitelerinin ve girişimci üniversitelerin karması bir sistemde öne çıkarılması gerektiği gibi bir düşünceye kapıldım. Daha çok skolas-tik düşüncenin hâkim kılınmasına çalışılıyor ve öğrencilere siz işte proje yapın, projeniz karşılığında şu kadar para vereceğiz dedikten sonra bu öğrencilerin proje-lerinin daha sonra patent haline getirilip çok büyük paralara satıldığını ve öğrenci-lere çok az meblağların verildiğini görebiliyoruz.

Karamsarım; çünkü artık ülkemizde demokratik gelişmeler olmuyor. Baktı-ğımız zaman, mecliste konuşulan konuların karma eğitimin kaldırılması gerekti-ğinden, devlet operalarında baletlerin/balerinlerin giydiği taytların değiştirilmesin-den, muhafazakâr sanat anlayışının getirilmesine kadar bugün yaşadığımız birçok alanda büyük baskı uygulanmaya çalışıldığını görebiliyoruz.

Ben artık bunların muhalefet olmakla ya da oturup konuşmakla halledilebi-leceğini düşünmüyorum. Karamsarım... Size şöyle bir sorum olacak: Bu işlerin post-modernist akımlarla mı yürütmemiz gerekiyor? Bir de artık bunun bir sınırı-nın olmadığını, Malezya modelinin artık İran Şeriatına dönüştüğünü kabul ettirme-

ye çalışan bir hükümetin olduğunu da görmek istemiyorum. 21 yaşındayım; ama son zamanlarda yaşadığım olaylar o kadar çok doldurdu ki beni... Bu dönemin, kıstıtlı özgürlükler anlamında son şanslı dönemi olduğunu düşünüyorum. Yarın öbür gün benim çocuğum ne sokakta koşabilecek, ne de ona ben işte annenle şurada tanıştım diyebileceğim.

- **NECMİ ERGİN:** Bu yasaların ya da karmaşık işlerin altında imzası olan akademisyenler bu 80 sonrası neoliberal politikaların uygulanmasıyla mı ortaya çıktı ya da acaba daha önce de akademi bu işin içerisinde miydi? Biz bu kadar iletişim kaynakları olmadığı için mi bilemiyor muyduk? Sonuçta dışarıdan örnek vermek içeriği biraz rahatlatır; ama mesela çalışma yaşamında emek veren akademi, çalışma yaşamıyla ilgili hayatımızı karartan yasaların içinde oluyor. Burada şöyle bir nokta da var yani işin doğrusunu söylemek gerekirse, mühendislik alanındaki akademisyenler de sonuçta bu projelerin içerisinde yer alabiliyorlar. Bu doğru mu? Girişimci mühendislik açısından baktığımızda böyle bir şey olabilir; ama toplumcu mühendisliğe baktığımızda iyi bir şey olabilir mi?

- **TUĞRUL ERKİN:** Konuşmalar sırasında bir nokta üzerinde durduk; o da, mühendislerin niteliği ne olmalıdır, üniversiteler nasıl bir eğitim vermelidir vs. vs. ama şu konuyu atladık gibi geliyor bana: acaba piyasa ne arıyor? Ben toplantıya gelmeden önce 15-20 tane mühendis talebini gördüm. Mühendis arayan. Onlardan 4-5 tanesini örnek diye söyleyeceğim ne aradıklarını görmemiz için: Bir tanesi, Marmara Adası'na daimi nezaretçi aranıyor. Aranan nitelik: aktif araç kullanabilmek. Şoförlük zannediyorum. Tercihen yeni mezun. Niye tercihen yeni mezun? Esnek çalışabilecek. Esnek çalışabilecek nedir? Muhtemelen muhasebecilik de yapacak, işçiye yemek de pişirebilecek vs. Gemlik'te daimi nezaretçi mühendis. Başka bir nitelik yok. Firma mühendis arıyor, satış elemanı olarak. İstenilen mühendis her türlü riski üstlensin... Siz de buna göre nasıl öğrenci yetiştireceksiniz buna göre planlayın. Teşekkür ederim.

- **CEMİL BALCI:** İstanbul Teknik Üniversitesi Maden Mühendisliği Bölüm Başkan Yardımcısı'yım. Bölüm adına katılıyorum.

1935 yılında, meclis açılışında Atatürk açılış grubunda, “Maden işleri yeni bir çalışma evresindedir. Maden mühendislerimizi ihtiyaca yeter sayı ve değerde yetiştirmeye önem vermek gerekir” diyor.

Toplumsal kurumlarımızdan bir tanesi olan üniversite, toplumun sosyo-ekonomik koşullarından soyutlanarak yalnızca kendi içinde değerlendirerek konunun gerçek boyutlarının gözden kaçmasına neden olur.

Cumhuriyet'in ilk yıllarında başlatılan kalkınma hareketi, yerli kaynaklarımızı kullanmamızı sağlamış ve 1924'te Zonguldak Yüksek Maden Mühendis Mektebi Ali'si açılmış. Burada özellikle Anadolu'da yoksul ailelerin çocuklarının zeki olanlarını yatma, yeme ihtiyaçlarını karşılayarak yetiştirmiş. İlk maden teknik okulu dünyada 1736 yılında Avusturya'da kurulmuş. İlk maden mühendisimiz Sadrazam İbrahim Keten Paşa'dır. Birazcık zamanınızı alacağım ama küçük parçalarla ben Türkiye'deki maden mühendisliğinin eğitim-öğretimde yeri ve önemi konusunda

sonunda birkaç şey söyleyeceğim. Türkiye’de ilk maden mühendisliği bölümü de 1953 İTÜ, ODTÜ, Hacettepe, Dokuz Eylül, Karaelmas, Sivas diye gidiyor. Niğde, Afyon, Çanakkale, Aksaray... Yaklaşık yirmi yedinin üzerinde. Yani işlevselliğini yitirmiş durumda.

Bu algıyla beraber yetişen maden mühendislerimizin, biraz önce beyefendinin söylediği bu istekler çerçevesinde gelişiyor.

Soma’da acı bir kaza oldu. Sonra Ermenek’te ve dünyada oluyor. 2010 yılında Amerika’da, 2010 yılında Avustralya’da bu kazalarda bir komisyon kuruluyor. O komisyonlar araştırma yapıyor, 2000 sayfa ayrılıyor ve 2000 kişi dinleniyor. Bizde bir kaza olduğunda teknik ekip gittiğinde 110 sayfa bir rapor hazırlanıyor, 100 sayfası kitabı bilgi, 5 sayfası teknik rapor.

Şimdi yirmi yedi tane maden mühendisliği bölümü var, her yıl on mühendisin mezun olduğunu düşünelim. 270 tane maden mühendisi mezun ediyor. Türkiye’nin ihtiyacı beş on. Acaba işlevselliğini yitirmiş bölümleri kapatmalı mıyız, devam mı etmeliyiz? İlk başta söylediğim şey, maden mühendislerimizi ihtiyaca yeter sayıda yetiştirmeliyiz diyor Atatürk. Aynı şeyi akademideki bizler için de mi söylemeliyiz?

- **KEMAL ERKİN KARAÖZBEK:** Maden yüksek mühendisi. Öncelikle burada bizi bilgilendirdiğiniz için çok çok teşekkür ederiz. Ben şunu sormak istiyorum: Sayın konuşmacılarımız dediler ki, üretim; ihtiyaç için üretim, tüketim için üretim, üretim için üretim ve üretim için tüketim.

Şimdi tabii ki anladığım kadarıyla vahşi kapitalizmin istediği, tüketim için üretim olması lazım. Türkiye’de bu güzel işliyor, özellikle madenlerde. Devlet kömürü gayet güzel tüketiyor. Üreticiden alıyor, tutuyor satıyor. Satmıyor, kusura bakmayın. Torbaya koyup dağıtıyor bulgur, makarna gibi.

Bunun için ne lazım? Üretim lazım. Tüketicinin niteliği önemli. Yani üretim yapıyoruz da, tüketicinin niteliğine olacak. Bunun bir gelir düzeyi olacak. Geliri fazla olur; ama sosyal açıdan düşük olursa ne tüketeceğiz? Şayet orta sınıflara bir şey üretmek istiyorsanız, Türkiye’deki orta sınıfı ayakta kurmanız lazım. Ben şu an emekliyim, 950 lira emekli maaşım var. İşin enteresan tarafı, demin duydum, arkadaşlar asgari ücretle çalışıyor. 950 lira net emekli maaşı bugün 1800 lira akademisyenin gidip gelip çalışma parası. 2002-2014 yılı arasında da istatistiklere göre 14 bin 415 işçimizi bütün sektörlerden kaybetmişiz. Allah rahmet eylesin. Bu arada bir şey daha söylediniz, enerjimiz %35 daha fazla yerli olanaklarla karşılanması planlanıyor dediniz. Şimdi tüm bu söylediklerim içinde Türkiye’deki gelir dağılımını da göz önüne alırsak, tüketim için üretim ve üretim için tüketim ne kadar süre devam edecek? Yani bunun devam edebilmesi için, zaten Türkiye belirli süreç görüşmeleriyle zaten üçe bölündü. Daha kaç parçaya ayrılacağız, toprakları ne zaman, nasıl, kimlere satacağız ve bu ülke ne hale gelecek. Cevabını vererseniz çok teşekkür ederim.

- **MELDA YAMAN:** Çok teşekkür ederiz. Şimdi konuşmacılarımıza sırayla söz verelim.

- **BERNA GÜLER MÜFTÜOĞLU:** Kapitalist sanayileşmeyi anladığımız zaman, nasıl işlediğini kavradığımız zaman, sorularımızın cevabını çok kolay bulabiliriz. Bunun altını çizmek istiyorum.

Muazzam bir meta çıkarma eğiliminde olduğumuz zaman bir kere emek havuzumuzu da durmadan yükseltmemiz gerekiyor. Bu anlamda işsizlik bu nedenle önemli bir şey.

İşsizliğin yaratımı, sonuç itibarıyla bütün bu süreçlerin dinamitlenmesinde oldukça önemli bir rol oynuyor. Bunun altını çizmek gerekiyor. Maden Mühendisleri Odası’na gönderilmiş olan iş istekleri ile, özel istihdam bürolarına gönderilmiş istekler arasında çok büyük farklılık var. Çok yüksek nitelikli mühendisler için özellikle özel istihdam büroları çok önemli bir etkiye sahip.

Dolayısıyla da nitelikli elemanın yerleştirilmesi konusundaki bilginin burarlarda, özellikle de daha donanımı yüksek firmalar ve şirketlerle çalışabilecekler buraya iş isteklerini yönlendiriyorlar. Bu anlamıyla da Türkiye’de yapılan, yapısal yatırımlarda özellikle bir artışın olduğunu görüyoruz. İhracatın yanı sıra; büyük sermaye gruplarının da daha yüksek donanımlı ürünler için ihracatı arttırma ya da üretim yapma gayreti içinde olduğunu görüyoruz. Çünkü gidişat, çok büyük şirketler anlamında bakıldığında, birikimin en yoğun şekilde gerçekleştirebileceği en yüksek teknoloji ürünler olarak karşımıza çıkıyor.

Şu çok önemli: sermaye homojen değil. Sermaye kendi içinde heterojen. Üretim alanındaki sermaye, para sermayesi, ticari anlamdaki sermaye, hepsini kontrol eden sermaye grupları ya da büyük, küçük, orta sermaye grubu ya da ulusal düzeye hitap eden sermaye grubu ile uluslararasılaşma eğilimindeki sermaye grupları arasında çelişki var. Çatışma ve gerilimi var; ama baktığımız zaman bunların kendi arasında da bir şekilde birliktelik ve ittifakın da bir anda karşımıza çıktığını da görebiliyoruz.

Sonuç itibariyle, bütün bu sürecin kendisini, kapitalist sistemin nasıl işlediğini anlamak açısından önemli. Evet, sonuç itibariyle bakıldığında, mesela Türkiye İhracatçılar Meclisi şöyle bir açıklama yaptı: Türkiye dikkat tüketim düşüyor! Orada gelir dengesi tuzağına düşüyoruz. Geliri bir şekilde arttırmamız ve yukarıya tırmandırmamız gerekiyor. Tüketimi de yukarıya tırmandırmamız için gerekiyor; çünkü içeride denge bozulmuş durumda.

Gelirler azaldıkça tüketimin azalma eğilimi göstermesi, tabii burada aslında kapitalizm çok lineer işleyen bir sistem değil. Bir üretim sistemi olarak karşımızda görmemiz gerekiyor bu anlamıyla bakıldığında; çünkü nereden tuttuysanız oradan açık büyümeye başlıyor. Dolayısıyla da sistemi iyi işleteceğiz diye bir durum söz konusu olamayacak. Bu yüzden de sistemle mücadelenin kendi içerisinde verme, kapatma mücadelenin içinde ve kendi alışkanlıklarımızı sürdürmek için yapacağımız her türlü mücadele, bir sonraki dönemde daha da kötü sonuçlanabilir.

Şunu da çok kısa şey yapayım. Bölüm başkan yardımcımız 1930'lara atfetti. 1933'te bir sanayi fuarında çok önemli, aslında bu sanayi fuarının bütün dünya için de çok önemli bir etkisi var mühendislik alanında da geçerli olmak üzere, o da şu slogan: "Bilim bulur, sanayi uygular, insan uyar." Dolayısıyla da sistemin kendi iç dinamiklerinde uyumlulaştırılmış bir insana dair bir atf var. Bu, bundan sonraki süreç içerisinde de bir eylemliliğe sahip.

O yüzden bütünlüklü bir bakış açısına sahip olmadıkça ve sistemin açmazlarını görmedikçe ve öğrenci arkadaşımızın da coşkulu bir şekilde ifade ettiği gibi... Şuradan geçiyor: Hocalarımız da söylediler aslında, örgütlenme bu anlamda bütüncül bir bakış açısı, kavrayış dinamikleri içerisinde basınçları uygulama... Bu çok demokratik bir talebin yerine getirilmesi ve sonuç itibarıyla, toplumun ihtiyacına bağlı (hocamızın ifade ettiği gibi) üretim anlayışının inşasından geçiyor, diyerek sözümü bitireyim.

- **ÖZGÜR MÜFTÜOĞLU** : Bir taraftan girişimci üniversite getiriliyor karşı-mıza ve buradan “girişimci” gençler yetiştirmek... Bunun karşılığı yok biliyORSUnuz ki. Herkes girişimci olursa herkes birbirine bir şey mi satacak yani?

Bu sadece aldatmanın yolu. Diğer bir mekanizma da, bunun dışında olan en temel ihtiyaç, aslında bugün toplumdan beklenen sorgulamamak, düşünmemek, kendi önüne konulanı sorgulamadan doğru kabul edip kendisinden isteneni yapmak. Burada da dogmalar önemli hale geliyor.

Ortaçağ üniversitesi dediniz. Evet. Bugün Ortaçağ üniversitesi de var; medrese, ama burada sadece Ortaçağ üniversitesi derken gericilik, dogma, sadece bir din üzerinden değil, aynı zamanda kendisine getirilen her şeyi bir dogma olarak kabul etmek... “Kapitalizm mi var, napalım başka yapacak bir şey yok. N’apalım?” Bu bir dogmadır. Bunlar hiçbir şekilde değiştirilemez. Var olan budur. O zaman biz ne yapacaksak, ben bilim insanı olarak onun üzerinden gideceğim. Dogmalar üzerinden bu iş yürümez.

İşte o düşünceyi ortadan kaldırma açısından, dini de aynı şekilde kullanarak, böyle bir mekanizmayı ikili bir şekilde yürüttüklerini söyleyebiliriz. Yine buna bağlı olarak, Necmi Bey’in söylediği, bunlar 80’den önce ne yapıyordu? Siz şimdi bilimle ideolojiyi birbirinden tamamen ayrı, bilimi teknik bir iş gibi yaparsanız, o günün yasaları, o günün devlet kurumu ne getiriyorsa önünüze onu yaparsınız. O zaman ne vardı?

Sosyal devlet anlayışı vardı 80 öncesinde. Bunun yasaları, bunun kuralları da bunun üzerinden yürüyordu. Yani sadece yasayı teknik olarak hazırlayan bir insan olmaktan öteye geçemediğini gösterir bilim insanlarının. Bunlar ne oldular 80’den sonra? Eğer o zaman gerçekten düşünen ve o dönemin üniversitelerinin içinde olanlarının 1402’lik oldular biliyorsunuz. Üniversiteden uzaklaştırıldılar.

Onun dışında kalan bir kısmı bu teknik iş diye baktı, evet daha önceden çalışanı, emeği koruyan yasalar, düzenlemeler ön plandaydı. Şimdi döndü, sermaye dönemi, o zaman ben bunu yaparım. Sendikalar Yasası yapılırken akademisyenler öyle bir taslak getiriyorlar ki kendilerinin önüne, onlar bile “yok artık bu kadar olmaz” diyorlar.

Sonuçta bunu getiren, besleyen bir akademik alan da aynı zamanda geliyor. Burada şu çok önemli: Soma'daki katliamı gerçekleştiren patronun söylediği çok önemli. Ne diyordu? Hatta bir üniversitede galiba bunu söylüyor. Maliyeti 130 \$'dan 24 \$'a düşürdüm, diyor. Eğer siz başarıyı maliyeti düşürmek üzerinden alırsanız, evet, 130'dan 24 \$'a düşürürsünüz. Orada da yüzlerce işçiyi katledersiniz.

Burada bilim ne yapacak? Burada bilim, kendisinin getirdiği o ticarileşmiş girişimcilik üzerinden maliyeti en düşüğe getirip bunu mu araştırarak, öğrencilere bunu mu gösterecek? "Bak maliyeti ne kadar düşürürsen o kadar başarılı mühendis olursun" mu diyecek? Ama sen öbür tarafta kaç kişiyi katlediyorsun ya da o maden içindeki kendin de aynı şekilde yaşamını kaybedeceksin. Bunu sorgulamayacağın bir mekanizmayı esas olarak istiyorlar diye düşünüyorum. Bu kadar.

- **SİNAN ALÇIN:** Üretim ilişkileri içinde mühendisin, meslek olarak mühendisliğinin, yani aynı zamanda aydın olarak mühendisliğini gerçekleştirebilmesi için üretim alanıyla bilim alanının birbirinden ayrışması gerekiyor bir kere.

2011 yılında seçimden hemen önce, bu TMMOB'un da yetkilerinin büyük ölçüde kısıldığı kanun hükmünde kararnamenin çıkartıldığı dönemde yeni bakanlıklar oluşturuldu. Bunlardan bir tanesi de Bilim Sanayi ve Ticaret Bakanlığı. Defalarca, hatta ODTÜ'de düzenlenen Bilim Teknoloji Yüksek Kurulu'nda da aynı açıklamayı yaptım, Bilim Sanayi ve Ticaret Bakanlığı; ama resmi hali Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı olarak geçiyor. Böyle bir bakanlık kurulmuş olması bile başlı başına bir kayıptır bizim için. Yani bilim ile teknolojiyi zorla aynı potaya soktuğunuz anda ikisinden de özerklik bekleyemezsiniz. Ne bilimsel üretim alanındaki akademisyende onu beklersiniz, ne de sahada çalışan, gündelik yaşamda teknolojiyi üreten, üretim sürecinde onu geliştiren mühendisten onu beklersiniz.

Bu noktada bize bunun bir çıktısı, bilim ve teknolojinin böyle zoraki bir çıktısı olarak da arkadaşımızın söylediği, girişimcilik. Girişimcilik diye bir şey yoktur bir kere. Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı en girişimci, yani önde giden diyelim, 50 üniversiteyi çıkarıyor. Bir utanç tablosudur. Bir üniversite eğer o ilk 50'ye giriyorsa bence biraz durup düşünmelidir; çünkü orada tamamen bilginin ne kadar ticarileştirilebildiğinin ölçüldüğü bir sistemdir girişimci üniversite. O en iyi üniversite demek değil. İyi üniversitenin kriterleri başkadır.

Kaldı ki, girişimcilik diye dayatılan mesele, mikro kredi uygulamalarında da görüyoruz bunu, üniversitelere konulan girişimcilik derslerinde de görüyoruz, girişimcilik fuarlarında da görüyoruz, girişimcilik diye bir şey olmaz. Schumpeter

bunu tanımlıyor. Diyor ki: Bir insan hayatında bir, bilemediniz iki defa girişimci olur. Geri kalan zamanda yatırımcıdır. Yani sermayedardır. Şimdi bakın, Bill Gates falan, bunlar bile her sabah kalktığında yeni bir şey mi buluyor? Hayır. Bir şeyler buldular tabii, geliştirdiler, toplumsal ve tarihsel bilgiye, emeğe el koydular daha doğrusu, ama geri kalan yaşamları, nasıl hizmet fabrikalarını geliştirecekler, dünyaya yayacaklar diye buna bakıyorlar.

Mühendisliğin çalışma alanlarına baktığımız zaman, dört tip mühendis tanımlayabiliyoruz; ama bunların ötesinde, insan olarak, meslek olarak mühendisi bir aydın olarak tanımlayabiliriz. Ben ne zaman mühendislerin olduğu konferanslara katılsam, en sevdiğim kısım soru-cevap kısmı oluyor; çünkü herkesin gerçekten söyleyecek bir şeyi var, her mühendisin. Bu çok önemlidir. Bunun desteklenmesi, beslenmesi gerekir; çünkü sahada olan sizsiniz. Üretimi de gören, işçiyi de gören sizsiniz. Dolayısıyla toplumun geneline olanı anlatacak olan da yine sizsiniz.

Mesela sürdürülebilir büyümedeki vurgunun nereye yapıldığını siz anlatabilirsiniz. Sürdürülebilir büyüme, doğaya yapılan bir vurgu değil, kapitalizme yapılan bir vurgudur. Yani kapitalist üretim sürebilsin diye doğanın belli ölçüde korunmasını içerir. Yoksa oradan hareketle kapitalist sanayileşmeyi yıkalım, oradan doğal bir düzen kuralım şeyine gidilmez. Sürdürülebilir büyüme budur. İşte, “enerji ihtiyacımız var”ın arkasındaki şey budur. Bunu da en iyi siz anlatacaksınız. Teşekkür ederim.

- **MELDA YAMAN:** Şimdi sözü Sayın Nedret Durukan’a bırakacağım.

- **NEDRET DURUKAN:** Bugün için, emekleriniz için, yüreğiniz ve yürekliliğiniz için ben sizlerden bir alkış istiyorum. Çok çok sağ olun, var olun. Yürekli hocalarımız biraz ezber bozdular zannediyorum. Ben emeğe, emekçiye onlar gibi baktığım zannederken, ilk toplantıda sevgili Serap, Berna ve Melda’yla toplandığımızda bizim ezberimizi de bozdular çok doğru, ileri bir bakış açımız olduğunu zannederken. Bir şeyin bir tek ya da iki yönü olmadığını bize çok güzel anlattılar. Onun için biz bıraktık, bilenlerden dinleyelim. Neyin nasıl olduğunu, nasıl geliştiğini bilmeden biz öğleden sonra yapacağımız tartışmaları başlatamazdık; ona inandık. Onlar da bu talebimize çok güzel yanıt verdiler. Ben biliyorum, emekçi dostu onlar. Madencilere asla unutmazlar; ama ben gene de bugünün anısına birer madenci heykelciği verip, bizleri daima hatırlasınlar istedik. Öncelikle, oturumu yöneten Melda Hoca’ma Samsun’dan geldi, Ayhan Yüksel Başkanımın heykellerini takdim etmesini rica edeceğim.

Berna Güler Müftüoğlu'nun heykelciğini takdim etmek üzere Zonguldak Şube Başkanımız Erdoğan Hocamı isteyeceğim; çünkü Zonguldak'la ilgili çalışmaları var Berna Hocamın, madenciler onu gayet iyi tanıyorlar.

Sayın Özgür Müftüoğlu'nun heykelciğini vermek üzere İzmir Şube Başkanı Muhammed Yıldız arkadaşımı buraya davet etmek istiyorum.

Sayın Sinan Alçın arkadaşımızın heykelciğini vermek üzere Adana Şube Başkanı Sayın Sabahattin Sakatoğlu'nu davet edeceğim.

Ben Serap Kurt Hanım'ı buraya almak istiyorum. Geçen dönem SAV Yönetim Kurulu Başkanı, dostum, her yerde yollarımızın kesiştiği, gerek kadın mücadelesinde gerek emek mücadelesinde... Sayın Fuat Ercan burada yok. Fuat Ercan

adına Serap Hanım'a heykelciği takdim etmek üzere Diyarbakır Şube Başkanımız Sevgili Mustafa Doğu'yu çağırıyorum.

- **MELDA YAMAN:** Bu heykelcik benim hayatım boyunca aldığım en güzel armağan. Onur duydum ve hayatım boyunca bunun hakkını vermek isterim. Çok teşekkür ederim.

HÜRRİYET DEMİRHAN: Değerli meslektaşlarımız, 8. Maden Mühendisliği Eğitimi Çalıştayı'na hoş geldiniz. Öğlenden önceki oturumda üniversite, eğitim, sanayi, bunların arasındaki ilişkiler düzgün bir bakış açısı ile ortaya kondu. Öğleden sonraki oturuma da, “ Nasıl Bir Meslektaş istiyoruz” diye başlık koyduk. Konuşmama başlarken öğlenden öncede anılan bölümle başlayayım. Dört çeşit mühendisten bahsedildi. İşsiz mühendisler, ücretli mühendisler, kendi mesleğini yapan mühendisler ve sermaye sahibi olan mühendisler. Aslında günümüzde son yaşadığımız kazalardan sonra bu biraz değişti bence. Şimdi ölen mühendis arkadaşlarımız var. Bunlar bizim Odamızın üyesi. Bunun yanında, öldürmekle yargılanan mühendis arkadaşlarımız var. Bunlar da bizim Odamızın üyesi. Bu yargılanan üyelerimizin diğer ölen arkadaşlarımızın bulunduğu bölgeleri denetlemekle görevli üyelerimiz var. Bunlar da maden mühendisi. Aynı şekilde, bu oluşan kazalarda bilirkişi olarak çalışan arkadaşlarımız var. Bunlar da maden mühendisi. Yani maden mühendisleri olarak olayın bir tarafında değiliz, olayın her tarafındayız. Onun için bizim temelden bir şeyleri sorgulamamız gerekiyor artık: Aynı eğitimi alan arkadaşlar neden bu noktalara geliyorlar? Bunu sorgulayıp buradan devam etmemiz gerekiyor; ama ben kişisel olarak bir şeyi daha söylemek istiyorum. Öğretim üyesi arkadaşlarımız burada çoğunlukta, lütfen kazalardan sonra çıkıp, birçoğunuz demedi bunu ama, “güzel ölüm” demeyin. İnsanların vicdanlarıyla çok oynamayın. Lütfen kazalardan sonra çıkıp şirketlere güzelleme yapmayalım veya kömür ocaklarında yeraltında yemek yemenin zevkinden bahsetmeyelim. Bunlara lütfen söylemlerde dikkat edelim. Bunlar gerçekten hem emekçi arkadaşları hem mühendis arkadaşları, hepimizi yaralamakta. Bu sunumu çok kısa tutacağız arkadaşlar; çünkü burada sunulan yazıları katılımcı arkadaşların hemen hepsine göndermeye çalıştık. Girişte de sunum olarak yine size dağıtıldı. Burada amacımız, biz Maden Mühendisleri Odası olarak nasıl bir maden mühendisliği istiyoruz, tartışalım ve sizlerden gelecek görüşlere göre de bu yazının sonuç metninin yazılımını da sağlayalım.

Mühendislik ve mimarlık hizmetleri, gerek tek tek bireylerin, gerekse toplumun günlük yaşamının her noktasını daha çok etkilemekte, bu etki günümüzle sınırlı kalmayıp geleceğimizi ve kaynaklarımızın kullanımını da kapsamaktadır.

Eğitim, deneyim ve uygulama ile edinilen, matematik, doğa ve mühendislik bilimleri bilgileri sonucu kazanılan formasyonun, insanlık yararına bir gereksinmeye yanıt vermek üzere ekonomiklik öğeleri de göz önünde bulundurularak; teknik ağırlıklı ekipmanların, ürünlerin, proseslerin, sistemlerin ya da hizmetlerin tasarımı, hayata geçirilmesi, işletilmesi, bakımı, dağıtımı, teknik satışı ya da danışman-

lık ve denetiminin yapılması ve bu amaçlarla araştırma - geliştirme etkinliklerinde kullanılması sayesinde yerine getirilebilen mühendislik ve mühendislik hizmetleri gerçekleştirilirken uyulması gereken etik değerleri ve sorumlulukları bulunmaktadır. Etik, kişiye has, kişinin vicdan ve bilincine bağlı bireysel değerler değildir. En genel anlamda etik; tarihi, toplumsal ve dinamik bir süreç olarak tanımlanmaktadır

Bir insanın tutum, davranış ve kararlarını yönlendiren ahlak anlayışının, yaşadığı çevrenin koşulları ve etkisi altında oluştuğu, bu nedenle toplumsal bir nitelik taşıdığı kabul edilmektedir. İnsanın ahlaki karar süreçlerinde yeterince özgürlüğe sahip olamaması onu sorumluluktan kurtarmaz. Bireysel olarak sorumludur. Ama sorun toplumsal boyutta ele alındığı zaman sorumluluğun sınırları kişisel boyutları aşmaktadır. Bir toplumda, ahlaki sorumluluk duymayan, eline geçen olanakları kötüye kullanan insanların sayısı birkaç kişiyle sınırlı kaldığı zaman sorun kişiseldir, çözüm yolu da, toplumsal refleks içinde ayıplama dışlama vb, kişisel düzeyde bulunur. Ama etik ve ahlaki değerleri yok sayan, bireysel kararlarını her türlü değer üzerinde gören davranışlar toplumu etkisi ve baskısı altına alacak kadar çoğaldığı zaman sorun artık toplumsal soruna dönüşmüş olmakta, dolayısıyla çözümü de toplumsal boyutta aramak gerekmektedir.

Günümüzde küreselleşme, yenedünya düzeni (YDD), GATS (hizmet ticareti genel anlaşması) ve neo liberalizm süreçleri köşe dönmeçilik, özelleştirmecilik, serbest piyasa ekonomisi, yeniden yapılanma, sivil toplumculuk ve daha pek çok ideolojik yaklaşımlar yükselen değerler (!) olarak gösterilmektedir. Bunlar, yine bir yükselen değer olarak günlük konuşma dilimize yerleşen, İngilizce ifadeyle toplumun ‘ İn’leri olarak tanımlanmaktadır. Buna karşılık kamu yararı, sosyal devlet, hukukun üstünlüğü, üretim, örgütlenme, eşitlik, adil bölüşüm, emeğin değeri ve birçok temel hak, yükselen değer anlayışıyla, toplumun ‘ Out’ larıdır.

Bilim ve teknoloji bir toplumun yaşamında belirleyici bir konuma sahiptir. Bir taraftan yaşam koşulların geliştirip insan ömrünü uzatırken diğer taraftan insanları kitleler halinde yok edilmesi olanaklarını sağlamaktadır. Teknolojiyi, günümüz toplumlarındaki sosyal, politik, psikolojik, kültürel ve felsefi boyutlarıyla birlikte düşünmemiz gerekir. Ancak bu şekilde günümüz teknolojisinin anlamı kavranabilir.” Teknoloji toplumun değer yargılarını, gelenek ve göreneklerini de köklü değişikliğe uğratmaktadır. Bu nedenle bilim ve teknolojinin gelişmesi sadece bilim insanlarının, teknik kadrolarının bilgi ve iradesine bağlı olmamaktadır.

Doğan Cüceloğlu’nun bir yazısından, aşağıda, aktardığımız bilgiler mühendisliğin toplumsal konumunu ve geleceğini açıkça ortaya koyuyor. “Prof . W. G. Vicenti, yapılan mühendislik keşiflerinin ve teknolojik hamlelerin, belirli bir sosyal ve politik ortam içinde oluştuğunu ve bu ortamı anlamadan yapılan keşiflerin anlaşılamayacağını söylemiştir. Ona göre mühendislik sosyal bir girişimdir ve tesadüflere bağlı olarak değil, iyi düzenlenmiş sosyal koşullar altında canlanıp ürün veren ağaca benzer.”

Mühendislik bir yönetme ve yaratma biçimidir veya yöntemin kendisidir. Mühendislik yönetimi ve yöntemi de mesleki kavrayışa, yüklediği kamusal sorumluluğa ve bunların ortaya çıkardığı etik değerler ile davranışlara uygun olmalıdır.

Etik yapısal ve içerik olarak üçe ayrılabilir.

- 1- Genel etik
- 2- Meslek etiği
- 3- Görev etiği

Üniversite öğreniminde esas olarak meslek etiği ve buna bağlı görev etiği ele alınacaktır.

Amerika Elektrik-Elektronik Birliği Mühendislik Etiği Kodlarını aşağıdaki gibi sıralamıştır.

Mühendisler, faaliyetlerinde, kabul edilmiş mühendislik standartlarını kullanarak toplumun güvenlik, sağlık, refah ve mal varlığını gözetmek zorundadırlar.

Eğer mühendislik mesleği herhangi bir şekilde toplumun sağlık, güvenlik, refah ve mal varlığını tehdit eden bir durumla karşılaşır, mühendis bu durumu müşterisi, işvereni ve herhangi uygun bir otoriteye bildirmekle yükümlüdür.

Mühendisler, meslekleri ile ilgili topluma açıklayacakları profesyonel fikirlerini bilgiye dayandırmalıdır, konu ile ilgili yeteneklerini göz önünde bulundurmalıdır.

(Lütfen bunları okurken veya dinlerken son yaşadığımız olaylar da aklınızda olsun.)

Mühendisler, yetkin oldukları ve ancak kendilerinin direkt kontrolü altında olan konulardaki proje ve planları onaylayabilir ve kesinleştirebilir.

Mühendisler, profesyonel yargılarını, servis kalitesini etkileyecek herhangi bir çıkar çatışması ve çıkar çatışmasını işverenlerine ve müşterilerine bildirmekle yükümlüdürler.

Mühendisler, eğitimleri ve deneyimleri ile uzmanlaşmadıkları hiçbir teknik projeyi yüklenmemelidirler.

“Bu değerlerin içselleşip, toplumun ortak değerleri olarak bilince çıkmasına çalışılması, Mesleki uygulamalarda bu değerlerin çiğnenmesine karşı durulması, Bilim ve teknolojinin insanlığın evrensel kazanımları ve temel insan hakları çerçevesinde toplumsal, doğal ve kültürel değerleri geliştirici yönde kullanılması, Bilim ve teknolojinin bu amaçlar dışında insanlığa karşı baskı ve sömürü aracı olarak kullanılmaması, korunması, örgüt kültürüne dönüştürülmesi gereken meslek ilke-leridir. Bu değerlerin, korunması, toplumsal ve insani değerler dışına itilmesine karşı durulması, bir bütünsellik içinde, örgüt ve üyenin seçimini gerektirmektedir. (Etik, Ahlak ve Meslek İlkeleri-EMO yayını)

Meslek Örgütlerinin Sorumlulukları

“Örgüt; toplumda öne çıkarılan değerleri, yaratılmak istenen ekonomik, sosyal, siyasal, kültürel yapıyı, bunların dayandığı ideolojiyi, kimi gelenek, görenek diye tabulaştırılan alışkanlıkları sorgulayarak üyesini bilgilendirmeli, yozlaşmanın bireysel davranışlara değil sisteme bağlı olduğunu gösterip sergileyerek üyenin yolunu aydınlatmalı, oluşturulan yanlış bilinci kırmaya çalışmalıdır.

Odamızın son iş kazalarından sonra, yaşanan iş cinayetlerinden sonra aldığı tavır, basın açıklamalarını incelersek örgütümüzün bu konuda üzerine düşen görevi, basın açıklamalarını çok doğru bir şekilde yaptığını, kazaları doğru biçimde değerlendirip suçlanması gereken kişilerin kimler olduğunu net bir şekilde vurguladığını görüyoruz.

Örgüt; yolsuzluklara karışan üyesini sorgularken, yapılanların bedelini tam ödetmek için, bu tür olaylara kaynaklık eden nedenleri, kişi, kurum, kuruluşları, hiçbir ayrıcalık tanımadan, sorgulayıp kamuoyuna sergilemeyi, Mesleğin bilimsel veri ve ilkeler temelinde yerine getirilmesine karşı oluşan engellerin aşılması için, sosyal, siyasal, ekonomik, kültürel, hukuki vb her alanda mücadele vermeyi,

Örgüt; meslek ilkelerini yerleştirmek için, çevrenin bozucu, yozlaştırıcı etkilerine, yanlış bilinçlendirmelere karşı, savunduğu değerlere sahip çıkarak üyelerin bilinç düzeyinin yükseltilmeye, onların özerk gelişimini sağlamaya çalışmayı, Meslek içi eğitimde üyelerin mesleki bilgi ve becerilerini geliştirmeye yönelik etkinlikler yanında üyenin toplumsallaşma düzeyini geliştirecek sosyal kültürel etkinliklere yaşama geçirmeyi,

Üyelerinin siyasi, dil, din, mezhep, ırk, cinsiyet ayrımına uğratılmasına, bilgi ve kariyerlerine uygun olmayan görevlerde çalıştırılmalarına, eşitlik ilkelerine aykırı uygulamalara karşı yasal ve demokratik gelenekler çerçevesinde mücadele etmeyi,

Toplumsal ve ahlaki bir görev saymalıdır.

Örgüt, meslek ilkelerinin meslek kültürünün temel öğeleri olarak geliştirilip, toplum değerleri içinde yer alması hedeflenmelidir.” (Etik, Ahlak ve Meslek İlkeleri-EMO yayını)

Mühendislerin, sadece işverene karşı olan etik sorumluluğu yanı sıra ve eskilerde kalmıştır. Teknolojinin baş döndürücü hızla geliştiği günümüzde, günlük yaşamdaki birçok faaliyetten mühendis sorumlu tutulmaktadır.

Mühendislere kazandırılması gereken sorumluluklar:

A) Mühendislerin birey olarak kendilerine karşı sorumlulukları;

Mühendis ve Mimarlar; Bilim ve teknolojiyi insanlık yararına ve doğal dengeyi koruyacak biçimde kullanmayı mesleğinin temel ilkesi kabul eder.

Mesleki bilgilerini güncelleştirirler, kültürlerini ve mesleki yeterliliklerini geliştirirler.

Mesleki etkinliklerine ilişkin olarak meslektaşlarının dürüst ve nesnel eleştirilerini dikkate alırlar, gerektiğinde kendileri de eleştirmekten kaçınmazlar.

Birlikte çalıştığı insanları anlamaya, çok kültürlü çalışma ortamlarına uyum sağlamaya çalışırlar.

İşverenleri, müşterileri, meslektaşları da dahil olmak üzere, toplumdaki herkese adil, dürüst ve iyi niyetle davranırlar.

B) Toplumsal ve Sosyal Sorumluluklar;

Mesleki bilgi, beceri ve deneyimlerini, toplumun ortak çıkarları; evrensel insani kazanımların ve kültürel mirasın korunması ve insan refahının gelişimi için kullanırlar. Toplumun sağlığı, güvenliği ve refahı için duymuş oldukları sorumluluk her zaman kendi kişisel çıkarlarının, meslektaşlarının çıkarlarının ya da mimar ve mühendisler topluluğunun çıkarlarının üstünde yer alır. Kamusal çıkarları gözeterek çalışırlar.

Mühendis ve Mimarlar din, dil, ırk, her türlü inanç, cinsiyet farklılığı, coğrafi ayırım ile gözetmeden çok kültürlü bir yapının korunması, kültürel zenginliğin geliştirilmesi yönünde çaba sarf ederek hizmetleri bu anlayış içinde yürütürler.

Mühendis ve Mimarlar insan haklarına barışa, demokrasiye, topluma saygılı ön planda tutarak ilişki geliştirirler.

C) Doğaya ve Çevreye Karşı Sorumluluklar;

Mühendisler ve Mimarlar, doğayı ve çevreyi korumayı, onlara zarar vermemeyi, uygulamalarının doğayla uyumlu olmasını sağlamayı mesleki sorumluluklarının ayrılmaz parçası olarak görürler, doğal kaynakların ve enerjinin tasarrufuna özel önem verirler.

D) Bilime karşı Sorumluluklar;

Ülkenin teknoloji ve mühendislik yeteneğinin yükselmesi için, bilimin,

teknolojinin, teknolojinin uygun kullanımının ve potansiyel sonuçlarının toplum tarafından anlaşılması için çaba gösterirler.

E) Örgütsel Sorumluluklar;

Meslek örgütlerinin etkinliklerine aktif olarak katılmaya çaba gösterirler, onları desteklerler, mesleğin gelişmesine katkıda bulunurlar. Meslek ilkelerinin uygulama ve denetiminde etik kuralları geliştirir. Mesleki davranış ilkelerine aykırı davranışlara yardımcı olmazlar, onların etkinliklerinin içinde yer almazlar, onları uyarırlar, bu konuda meslek örgütleriyle işbirliği yaparlar; bu ilkelere uygun davranışları bütün güçleriyle desteklerler.

Mühendis ve mimarlar, kendilerinden istenen işin, toplum ve çevre için bir tehlike yaratacağı doğrultusunda şüpheleri olduğunda, düşünceleri işveren tarafından dikkate alınmıyorsa ilgili meslek örgütünü bilgilendirirler.

F) Çalışana karşı Sorumluluklar;

İş yerlerinde işçi sağlığını korumak ve iş güvenliğini sağlamak için gerekli önlemleri alırlar, iş yerlerinde çalışanları bu konularda bilgilendirirler. Çalıştığı alanda ve genel entelektüel faaliyetinde, işletme verimliliğinin yükseltilmesine, emeğin haklarını koruyup geliştirme; istihdamın daraltılmaması, ulusal çıkarları gözetme kaydıyla teknolojinin gelişimi ve enerji yoğunluğunun düşürülmesi doğrultusunda katkı koyar, bu doğrultudaki çalışmalarını desteklerler.

G) İşverene karşı Sorumluluklar;

Çalıştığı alanda ve genel entelektüel faaliyetinde, işletme verimliliğinin yükseltilmesine, teknolojinin gelişimi ve enerji yoğunluğunun düşürülmesi doğrultusunda katkı koyar, bu doğrultudaki çalışmalarını desteklerler.

İşveren/müşteriyle teknik konulardaki mesleki alışverişlerinde her zaman güvenilir bir iş gören ya da vekil ya da danışman olarak ve işveren/müşterinin çıkarları için, toplumun refah ve sağlığını ve güvenliğini tehlikeye atmaksızın, mesleki beceri ve deneyimlerini sonuna kadar kullanarak, uygun ve düzenli bir iş düzeyi ile çalışırlar.

H) Tüketicilere karşı sorumlulukları

Kendilerinden istenen işin toplum ve çevre için ciddi bir tehlike yaratacağı sonucuna varılırsa ve bu konudaki mesleki yargıları işveren ya da müşteri tarafından dikkate alınmıyorsa, görüşlerini işverene ya da müşterilerine yazılı olarak

bildirirler; sonuç alamamaları durumunda meslek örgütlerini ve gerektiğinde yetkili makamları ve kamu oyunu bilgilendirirler.

D) Müşteriye karşı sorumluluklar

İşverenin/müşterinin ticari ve teknolojik sırlarını izin almadan başkalarına açıklamazlar, kişisel çıkarları için kullanmazlar.

İ) Yasalara karşı Sorumluluklar;

Mühendis ve mimarlar, üretim süreçlerinde var olan yasa, yönetmelik, tüzük vd. yasal mevzuatta yer alan önlemlerin alınması ve uygulanması için uğraşı verirler. İş yerlerinde işçi sağlığı ve iş güvenliği için gerekli önlemlerin alınması amacıyla; Meslek örgütlerinin öncülüğünde, mevcut yasa, yönetmelik, tüzük vd. yasal mevzuatta yer alan önlemlerin hayata geçirilmesi için mücadele eder.

J) Kültürel Sorumluluklar;

Mühendis ve mimarlar, Mesleki bilgi, beceri ve deneyimlerini, toplumsal çıkarların, evrensel insani kazanımların ve kültürel mirasın korunması için kullanırlar. Toplum yararı için duymuş oldukları sorumluluk ve kaygı her zaman özel çıkarlarının üstünde yer alır. Mühendis ve Mimarlar, gelecek kuşaklar, diğer canlılar ve canlı organizmalar ile arzın varlığını sürdürmesini bir hak ve değer olarak kabul ederek davranış geliştirmeyi sorumluluk olarak görürler.

K) Mesleğe ve Meslektaşına Karşı Sorumluluklar

Toplumsal ilgi alanı içinde bulunan teknik konulardaki görüşlerini, raporlarını, konuyu yerinde ve tam anlamıyla araştırmış, incelemiş ve yeterli bir bilgi ve verilerle donanmış olarak, ticari ve kişisel kaygıları bir yana bırakarak, doğru, tam ve nesnel bir biçimde açıklarlar. Yalnızca yeterli oldukları alanlarda mesleki hizmet verirler; hizmetlerini etkileyebilecek diğer uzmanlık alanlarındaki yetkililerin görüşlerine başvururlar, disiplinler arası ortak çalışmayı özendirirler. Mesleki görev, yetki ve sorumluluklarını, sadece zorunlu durumlarda ve ehil olan meslektaşlarına devrederler.

Bireyler değerleri ve değer yargılarını, ebeveynleri, öğretmenleri, liderler, din adamları, arkadaşları kanalı ile üniversite öğrenimi yaşına kadar oluşturmaktadırlar. Üniversite eğitimi esnasında mesleki etik değerleri aşlamak çok kolay olmayacaktır. Hele ülkemizde yaşadığımız neo liberal sistemde, bireylerin kişisel kurtuluşlarının mümkün olabileceğinin aşılandığı bir ortamda, mesleki etik değerleri oluşturmak çok zordur. Bu yüzden, olayın toplumsal boyutunu göz ardı etmemek gerekir.

Bu değerlerin ve sorumlulukların gerçekleşmesi için

Tartışmaya Açılan Taslak Eğitim Programı:

Bu çalışma yurt içi ve yurt dışı eğitim programları incelenerek ve ülkemiz madencilik gerçekleri göz önüne alınarak hazırlanmıştır. Çokuluslu yapılar tarafından dayatılan sistemler dikkate alınmamıştır. Tartışmaya açılan ders programı belirlenirken; analitik düşünme yeteneği olan, gelişen teknoloji dayalı problem çözme becerisine sahip, sosyal olayların farkında, araştırmacı, yönetici, disiplinler arası grup çalışmalarına yatkın, değişime hızlı uyum sağlayan, teknik ve sosyal iletişim becerisi olan, meslek alanlarının geliştirilmesi ve yaşam boyu öğrenme ihtiyacı duyan meslektaşların yetiştirilmesi amaçlanmıştır. Önemli bir konu olan öğretme ve öğrenme yöntemlerine değinilmemiştir.

Temel maden mühendisliği dersleri verilmeden üniversitelerin maden işletme veya cevher hazırlama ağırlıklı öğrenci yetiştirme yaklaşımları meslek hayatında sorunlara yol açacaktır.

Üniversitelerdeki öğretim elemanı eksiklikleri madencilik eğitimi için hala önemli bir sorun olarak durmaktadır, bilhassa büyümekte olan bölümlerde yönetimler asistanlık döneminden öğretim elemanlarının yetiştirilmesi ile çözülmelidir. Ayrıca temel mühendislik dersleri bölüm öğretim elemanları tarafından mesleğe uyarlanmış şekilde verilmelidir. Öğretim üyelerinin sayısal yeterliliği tartışılmalıdır. Burada ele alınan bölüm altyapı gereklilikleri sadece eğitim amaçlı olarak değerlendirilmiştir. Üniversitelerin asıl önemli fonksiyonu olan bilimsel araştırmalar düşünülmemiştir.

Burada göz ardı edilmemesi gereken bir husus da öğrenci seçme yerleştirme sınavında mühendislik bölümlerini seçen öğrencilerin yetersizliğidir. Bu öğrencilerin mühendislik bölümlerine yeterli altyapı ile gelmeleri seçme yerleştirme sınavlarında sağlanmalıdır. İnsanın doğumu ile başlayan eğitim süreci sadece üniversite öğrenimi ile mühendislik eğitimi için yeterli seviyeye getirilemeyecektir. Bu nedenle esas olan eşit koşullarda yapılmayan ve bilimsel ilkelere dayanmayan eğitim sistemi toptan sorgulanmalıdır.

Öğlenden önceki konuşmalardan sonra sürücü ehliyeti alınması gerektiği konusunu da burada vurgulamamız gerekir belki; çünkü gerçekten maden mühendisi arayan herkes ehliyeti olsun diye özellikle vurguluyor.

Zorunlu Alınması Öngörülen Dersler:

1	Açık İşletme Madencilik Yöntemleri
2	Akışkanlar Mekaniği
3	Bilgisayar Destekli Maden Tasarımı
4	Bilgisayar Programlama
5	Bitirme Projesi 1-2
6	Cevher Hazırlama - Laboratuvarı
7	Cevher Zenginleştirme 1 - Laboratuvarı
8	Cevher Zenginleştirme 2 - Laboratuvarı
9	Delme Patlatma
10	Dinamik
11	Elektroteknik ve Elektrik Makinaları
12	Genel Ekonomi
13	Genel Fizik - Laboratuvarı
14	Genel Jeoloji
15	Genel Kimya - Laboratuvarı
16	İstatistik
17	İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği
18	Madencilikte Harita Alma Ve Değerlendirme
19	Zemin ve Kaya Mekaniği - Laboratuvarı
20	Kömür Teknolojisi
21	Maden Ekonomisi
22	Maden Kazı ve Mekanizasyonu
23	Maden Makinaları
24	Maden Mühendisliğine Giriş
25	Maden Organizasyonu ve Tesis Yönetimi
26	Maden Yatakları
27	Maden Yataklarının Değerlendirilmesi
28	Madenlerde Hazırlık Ve Kazı İşlemleri
29	İş Hukuku ve Madencilik Mevzuatı
30	Madencilikte Projelendirme ve Tasarım
31	Madenlerde ve Tünellerde Tahkimat
32	Madenlerde Ulaşım ve Su Atımı
33	Madenlerde ve Tünellerde Havalandırma

34	Makine Elemanları
35	Malzeme Bilgisi
36	Matematik 1 (Analiz 1)
37	Matematik 2 (Analiz 2)
38	Matematik 3 (Analitik Geometri, Lineer Cebir)
39	Matematik 4 (Dif. Denk.)
40	Mermer ve Doğaltaş Madenciliği
41	Mineraloji ve Petrografi - Laboratuvarı
42	Mukavemet
43	Mühendislik Etiği
44	Sondaj Tekniği
45	Statik
46	Tasarı Geometri
47	Teknik Çizim (AutoCad içermeli)
48	Temel Bilgisayar Eğitimi
49	Termodinamik
50	Topografya
51	Tünelcilik ve Yeraltı Yapıları
52	Yeraltı Maden İşletme Yöntemleri

Önerilen Derslerin Öncelikli Dönemsel Dağılımları:

1. dönem	Matematik 1 (Analiz 1)
	Genel Jeoloji
	Genel Kimya - Lab.
	Genel Fizik - Lab.
	Maden Mühendisliğine Giriş
	Genel Ekonomi
	Temel Bilgisayar Eğitimi
2. dönem	Matematik 2 (Analiz 2)
	Statik
	Bilgisayar Programlama
	Teknik Çizim (AutoCad içermeli)
	İstatistik
	Maden. Haz. ve Kazı
	Malzeme Bilgisi
3. dönem	Matematik 3 (analitik geometri lineer cebir)
	Mukavemet
	Cevher Hazırlama - Lab
	Açık İşletme Madencilik Yöntemleri
	Mineraloji ve Petrografi - Lab
	Makine Elemanları
	Tasarı Geometri
4. dönem	Matematik 4 (Dif. Denk.)
	Dinamik
	Cevher Zeng. 1 - Lab.
	Akışkanlar Mekaniği
	Maden Makinaları
	Maden Yatakları
	Yeraltı Maden İşletme Yöntemleri

5. dönem	Cevher Zeng. 2 - Lab
	Sondaj Tekniği
	Zemin ve Kaya Mekaniği - Lab
	Elektroteknik ve Elk. Mak. (1)
	Maden Yatakları Değ
	Madenlerde Ulaşım ve Su Atımı
	Termodinamik

6. dönem	Delme Patlatma
	İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği
	Madencilikte Har. Alm. Ve Değ.
	Maden Ekonomisi
	Maden Kazı ve Mekanizasyonu
	Madenlerde ve Tünellerde Tahkimat
	Topografya

7. dönem	Bitirme Projesi 1
	Bil. Des. Maden Tas.
	İş Hukuku ve Madencilik Mevzuatı
	Madenlerde ve Tünellerde Havalandırma
	Madencilikte Projelendirme ve Tasarım
	Tünelcilik ve Yeraltı Yapıları

8. dönem	Bitirme Projesi 2
	Kömür Teknolojisi
	Maden Organizasyonu ve Tesis Yön.
	Mühendislik Etiği
	Mermer ve Doğaltaş Madenciliği

Seçmeli Dersler:

Üniversitelerimizin seçmeli ders listeleri incelendiğinde oldukça faydalı ve değişik mesleki gelişim alanlarında seçenekler olduğu görülmektedir. Burada dikkat edilmesi gereken konu farklı üniversitelerde mesleğimizin temelleri sayılacak bazı derslerin seçmeli olarak, seçmeli kapsamında değerlendirilebilecek derslerinde zorunlu olarak öğrenciye sunulmasıdır. Bu derslerden bazıları şu şekildedir.

Açık İşletme
Cev. Haz. Tesis Tasarımı
Delme Pat.
End. Min. Zeng. Yön.
Endüstriyel Hammaddeler
Flotasyon
Genel Ekonomi
Havalandırma
Hidrometalurji
İstatistik
İş Sağlığı ve Güvenliği
Jeolojik Har. Alma ve Değ.
Kaya Mekaniği
Kazı Mak. ve Mek
Kazı Makinaları
Kömür Hazırlama Tek.
Mad. Nak. Ve Su atımı
Maden Ekonomisi
Maden Makineleri
Maden Mekanizasyonu
Madencilik ve Çevre
Madenlerde İş Sağlığı ve Güvenliği
Malzeme Bilgisi
Mermer teknolojisi
Metalik Cev. Zeng. Yön.
Metalürji
Müh. Jeolojisi
Mühendislik Ekonomisi
Mühendislik Etiği
Mühendislik Matematiği
Nümerik Analiz
Olasılık ve İstatistik
Rapor Yazımı ve Sunumu
Statik ve Dinamik

Tahkimat
Termodinamik
Tesis Yönetimi ve Organizasyon
Topografya
Üretim Metalurjisi
Yer altı Topografyası
Zemin Mekaniği

Arkadaşlar ben veya biz, bu yazıyı hazırlayan arkadaşlar, bu derslerin bir kısmını almadan bir maden mühendisinin yeraltında, yerüstünde veya bir maden ocağında çalışmasını doğru bulmuyoruz.

Seçmeli derslere öğrencinin yönlendirilmesinde, üniversitelerin öğretim elemanı dağılımı ve coğrafi konumu dikkate alınarak belli sektörlere yönelik ders paketleri halinde sunulması sonuç almaya yönelik olacaktır.

Staj:

Staj maden mühendisinin yetişmesinde hayati bir önem taşımaktadır. Ama staj sorunları yıllardır dile getirilmesine rağmen çözülememiştir. Yeni bir staj yasası hazırlanarak maden işletmelerinin stajyer öğrenci bulundurmaları zorunlu hale getirilmeli ve bu öğrencilerin yasal ve sosyal hakları kamu tarafından karşılanmalıdır. Öğrencinin staj yerleşmesinde meslek odaları aktif hale getirilmelidir Meslek Odalarınca staj öncesi öğrencilere staj davranışları ve dikkat edilmesi gerekli konular konusunda eğitim verilmelidir.

Bu konuda Odamızın yaptığı bazı çalışmalar var; ama doğru olan, bütün üniversitelerde staja çıkacak öğrencilerin stajda karşılaşacakları sorunlar, stajda karşılaşacakları davranışlarla ilgili olarak Meslek Odalarındaki daha tecrübeli mühendis arkadaşlardan bir eğitim almalarının doğru olacağı düşüncesindeyiz ve staj sorunun direkt yasayla çözülmesi gereken bir sorun olarak önümüzde duruyor; ama staj yapmadan da bir mühendisin mesleğe hazırlanabilmesi oldukça zor görünmekte.

Üniversitelerde ise her öğrencinin staj danışmanı olmalı ve öğrencinin yönlendirilmesi ve staj yeterliliği sağlanmalıdır. Staj danışmanları kurumlar arası ilişkileri ve denetimi sağlamalıdır.

Staj gün sayısı bütün üniversitelerde 20-90 iş günü arasında değişmektedir. Önerimiz her öğrencinin 20 şer iş günü Açık işletme, Yeraltı İşletmesi, Cevher Hazırlama-Zenginleştirme tesis stajı olarak 60 iş günü staj yapmasıdır. Ayrıca her öğrencinin genel jeoloji dersi kapsamında öğretim elemanının gözetiminde en az 5 iş günü jeoloji stajı yapması gerekmektedir.

Yabancı Dil:

Üniversite eğitiminde, mühendislik faaliyetlerinde yabancı dil bilgisi şüphesiz öğrencinin ve mesleğin gelişimini olumlu etkileyecektir. Ama eğitim sistemimizde yabancı dilin öğretilmemesi sorunu yaşamaktayız.

Düşünün, ortaokuldan veya ilkokuldan beri yabancı dil öğreniyoruz ama çoğumuz bir yabancı dili konuşamıyoruz. O zaman ya bu eğitimi kaldırmak lazım ya da öğrenilir şekilde bir sistem kurmak lazım diye düşünüyorum.

Bu nedenle üniversitelerde yabancı dil öğretiminin hazırlık sınıfı olarak yapılmasının daha faydalı olacağını düşünmekteyiz. Diğer derslerin eğitimi ise anadilde yapılmalıdır.

Laboratuvarlar:

Yukarıda tartışmaya açılan ders programları için üniversitelerde aşağıda belirtilen laboratuvarların bulunması ve öğrencilerin bu laboratuvar imkânlarından yeterli sürede faydalanması, deneyleri bizzat yapabilmesi gereklidir.

Cevher Hazırlama Laboratuvarı

Cevher Zenginleştirme Laboratuvarı

Kaya Mekaniği Laboratuvarı

Zemin Mekaniği Laboratuvarı

Mineraloji ve Petrografi Laboratuvarı

Havalandırma Laboratuvarı

Maden Mekanizasyonu ve Kazı Mekaniği Laboratuvarları

Bilgisayar Destekli Maden Tasarımı ve Planlaması Laboratuvarı.

Seçmeli ders programlarına göre bu laboratuvarlara ekleme yapılmalıdır. Eğitim amaçlı yeterli laboratuvar altyapısı olmayan bölümler, altyapıları tamamlanana kadar sadece bilimsel araştırma yapmalı ve öğrenci kabul etmemelidir. Ayrıca burada, bölümlerin öğrencilerin mesleki araştırmalarını yapacağı kütüphanelere sahip olması gerekmektedir.

Teknik Geziler:

Bölümlerde en az bir kere yeraltı, açık işletme ve cevher hazırlama ve cevher zenginleştirme tesisi görecektir şekilde öğretim elemanları nezaretinde gezi planlanmalıdır. Teknik gezilerde meslek odaları ile de destek ve katılım açısından ilişki kurulmalıdır.

Bu teknik geziler arkadaşlar, öğretim üyesiyle öğrencinin birlikte yer alıp yapacağı çalışmalar olduğundan dolayı stajdan daha farklı bir anlam taşıyor ve daha önemli oluyor diye düşünüyoruz.

YÖK Tarafından Dayatılan Dersler:

YÖK tarafından dayatılan, Türk Dili, Tarih, Müzik, Beden Eğitimi, Temel Bilgisayar Teknolojileri, Atatürk İlke ve İnkılapları dersleri öğrenci programlarında çok yer işgal etmektedir. Bu derslerin kaldırılması gereklidir. Bu derslerin kaldırılması gereklidir. Burada vurgulamak istediğimiz, üniversiteler lise değil. Bu dersler, liselerde verilmeli, orta öğretimde verilmeli, öğrenciye öğretilmeli. Üniversitede bu derslerin tekrarına gerek olmadığı düşüncesindeyiz.

Sosyal Seçmeli dersler

Ortak alınan bu dersler ile öğrencilerin sadece maden mühendisi değil, sosyal olayların farkında olan, kendini ifade edebilen, teknik konularda yazı yazma ve sunum yapma yeteneği kazanmış mühendisler yetiştirilmesi hedeflenmeli.

Tasarım dersleri

Bilgisayar destekli açık işletme, yer altı işletmesi tasarımı baştan sona kadar grup çalışmaları ile yapabilen, cevher hazırlama tesis tasarımı, makine ekipman seçimi ve ekonomik değerlendirmeleri, farklı senaryolar eşliğinde yapabilen, son sınıfta o zamana kadar aldığı tüm mesleki bilgileri kullanabilen, karar verme yeteneği gelişmiş maden mühendisi yetiştirilmesi hedeflenmelidir. Günümüz digital teknolojileri ile maden ocaklarını ve madencilik faaliyetlerini video ve webinarların yoğun ve yaygın kullanımına olanak verecek bir eğitim programı kullanılmalıdır.

Meslek içi eğitim

Maden Mühendisleri Odası kuruluş amaçlarında anıldığı gibi , “maden mühendislerinin gelişen teknolojilere ve değişen koşullara uyumunu sağlamak üzere meslek içi eğitim çalışmaları “ nı yaygınlaştırmalı ve üniversitelerle birlikte hazırlanan programlarla daha fazla meslektaşla ulaşılmalıdır. Bölümler meslek içi eğitim konusunda meslek odası ile işbirliği halinde olmalıdır.

Arkadaşlar sonucu, sizlerin görüşlerinizi alıp değerlendirdikten sonra yazacağız. Beni dinlediğiniz için teşekkür ederim.

- **NEDRET DURUKAN:** Öğretim üyesi Erdoğan Kaymakçı arkadaşımızı bu-
raya rica edeceğim.

- **ERDOĞAN KAYMAKÇI:** Değerli meslek birliklerimiz var şu an aramız-
da, meslektaşlarımız var, hocalarımız, öğrencilerimiz var. Hepinize hoş geldiniz
diyorum İstanbul Şubesi’nin Çalıştayı’na. Burada Hürriyet Bey, “Nasıl bir maden
mühendisi isteriz” diye bir sunum yaptı. Sabahki oturumlardan da oldukça fayda-
landık. Son günlerde, son aylarda sürekli olarak ölümlü iş cinayetleri yaşıyoruz
Ülkemizde tartışılıyor iş cinayetleri. Kamuoyu da konunun farkında. Bu tartış-
malar esnasında maden mühendisleri de sorgulanıyor. Hatta bir hoca arkadaşımız
Ermenek’teki su altında kalan felaketten sonra, “maden mühendisleri de sınıfta

kaldı” diye bir konuşma paylaştı. Dolayısıyla konunun bizle ilgili tarafları varsa bunu da tartışmak durumundayız. Hürriyet Bey konuyu, “nasıl bir maden mühendisi isteriz” diye bize sundu. Sonuç kısmını, buradaki forumdan çıkacak tartışmalar sonucunda değerlendireceğiz dedi. Forum, tartışmanın dinleyicilerle birlikte geçtiği ortamdır. Yani konu anlatılıyor dinleyicilere, daha sonra da, sonuç olması şart değil, konuyla ilgili herkes fikrini söylüyor ve oradan bir sonuç çıkıyor. Sonuçta da bu hazırlanan metnin sonucunda yer verilecek. O halde, “nasıl bir maden mühendisi isteriz” çerçevesinde fikrinizi almak istiyorum.

- **TUĞRUL ÜNLÜ:** Şimdi aslında uzun zamandır böyle bir toplantıyı bekliyorum ben. İlk eğitim çalıştay staj üzerineydi, ona gittim. Ondan sonra da hiçbir tanesine katılmadım; çünkü o zaman aldığımız kararların hiçbirisi hayata geçirilmedi. Hatta geçmeyeceğini de söylemiştik.

Girişim çok güzel; ama ancak bunun olgunlaştırılıp daha sonra kamuoyuyla tartışılması daha iyi olurdu; çünkü eleştiri olsun diye söylemiyorum ama burada sekiz dönemlik falan müfredat var. Dersler belli yerlere konmuş. Artık ezberimizde olduğu için hangi ders hangi dönemde verilir, ne neyin devamıdır diye... Uzun yıllardır bu işlerin içerisindeyiz.

Eskiden şöyle bir şey vardı, hocaya göre ders seçilirdi. Ben yedi sekiz tane jeoloji dersi aldım; çünkü bizim dönemimizde o dönemde hocalık yapanlar (rahmetli oldular bir kısmı, rahmetle anıyorum) jeoloji konusunda uzmanlardı. Kömür jeolojisine, genel jeolojiye... Saymakla bitmez. Yani mesleki derslerimize daha az zaman kalıyordu.

Bu seçmeli derslerin karmaşıklığı veya bazı önemli derslerin seçmeli olmasının nedenlerinden bir tanesi de, o dalda o bölümde yeterli uzmanın olmayışından kaynaklanıyor. Seçmeli dersler biraz daha geçmeli derslerdir; ben öğrencilere öyle derim. Seçersin ve daha rahat geçersin onları gibi.

Şimdi, burada bir tasarı geometri görüyorum. Herhalde bunu hazırlayanlar benim dönemimdeki arkadaşlarım veya benden daha öncekiler; çünkü YÖK'le birlikte tasarı geometri dersi kalktı. Tasarı geometri üç boyutlu görüşü iki boyutta elde edebilen, üç boyutlu modellemeyi kafada canlandırabilen bir model oluşturuyordu. Çok güzeldi; ama YÖK'le birlikte kalktı. Sadece teknik çizimden, teknik resimden ibaret kaldı.

Şimdi planlamaya bakarsak, bir sürü şey var. Onlar aşılabılır. Beraber oldukça, üniversiteler ortak çalışırsa, maden mühendisleri bölümleri bir araya gelip ortak müfredat oluşturacaksa bu halledilebilir. Ama buradan şu karar çıkmaz: şöyle bir müfredatı hadi hep birlikte kabul edelim. Çünkü saatler değil, günler haftalar alıyor hangi derslerin ne kadar olması, ağırlıklarının, AKTS'lerinin vs. bize saç baş yoldurur, ki öğrenciye de boş zaman vereceksiniz bu arada haftalık verdiğiniz derslerin içerisinde.

Tabaka kontrolü dersi veriliyordu, adı tahkimattı dersin 94'te. Tahkimat bir unsurdur. Sadece desteklemeyi alır, tabaka kontrolü tüm madeni kapsar. Ders almaya gidiyorlar piyasa okullarından biz açmadığımız için. Eş değil mi diyorlar, değil diyorum.

Müfredat birliği şarttır, buna inanıyorum. Yirmi küsur tane maden mühendisliği bölümü olmuş, nasıl bir müfredatla nasıl bir öğrenci yetişiyor? Hatta müfredatın da ötesine geçeceğim ben. Uzun yıllardır hep derim ki, uzmanlaşmak şart. Yurt dışında tabaka kontrol mühendisi var... Üretim ayağında çalışan mühendis var. Herşeyi bilen maden mühendisi. Yok böyle bir şey.

Uzmanlaşmak şart. Öğrenciler ikinci sınıftan sonra çay kaşığı yerine kepçeyle bilgiyi alır öğrenciler. Tabii ki cevher hazırlamacı olmayacak maden mühendisi de cevher hazırlama temel bilgisini de alacak. Eskiden şu vardı, arkadaşlarla konuşurken, altı tane maden mühendisliği bölümü varken hocaların bazıları ya işletmede uzmandı, Zonguldak gibi veya Hacettepe gibi cevher hazırlamada uzmandı. İster istemez branşlaşıyorduk biz bilmeden. Onlar daha çok cevher hazırlamayla ilgili dersler adlıları için cevher hazırlamayla ilgili alanlarda çalışıyorlardı, bizimkiler de kömürcüdür veya yeraltıcıdır.

Şimdi böyle değil; MÜDEK süreciyle bir çok ders seçmeli dersler kapsamına girdi. Seçmeli dersler gerçekten çocuğun o alanda branşlaşacağı şeyler; ama bu sefer ne oluyor? O da uymuyor. Niye? Diğer derslerle çakışmıştır şudur budur, bir cevher hazırlama dersi alıyor bir de tünel dersi alıyor. E ne oldu şimdi seçmeli dersler? Olmadı.

Yani diyeceğim, şunun içerisi o kadar kalabalık ki, öncelikle ufak odalarda birer ikişer saat kendi aramızda tartışıp sonuçlarına varsak, sonra bu sonuçları gelip sizlerle tartışsak, bir daha bir daha bir daha bir daha tartışsak; çünkü bu forumdan elde edeceğimiz bir sayfalık yazı bizim eğitim sistemimizi düzeltmez.

Benim görüşlerim bunlar. Belki yanılıyordum. Fikrimi değiştirecek başka görüşler olabilir. Onları da saygıyla karşılayıp dinleyeceğim. Ne yapabiliriz, ne edebiliriz? Ama şu bir felakettir: şuradaki sekiz dönemde tasarı geometriyi üçe koyup teknik resmin birinci dönem dersi olması... Tasarı geometri birinci dönem dersidir zaten; ama öyle bir ders yok zaten şu an. Bu bir başlangıç noktasıdır kabul ediyorum. Başlanması da güzel bir şey, onu da kabul ediyorum. Geç kalınmış bir harekettir. Bugün yirmi küsur maden bölümünü sayın deyin sayamam. Bir tane iki tane hocayla maden mühendisi yetişmez.

Çok güzel dediğiniz; altyapısı tamamlanana kadar bir üniversite sadece bilim yapsın, öğrenci yetiştirmeye kalkmasınlar. Benim söyleyeceğim bu kadar.

-MURAT TURAN: Değerli meslektaşlarım ben aslında akademisyenleri dinledikten sonra görüşlerimi aktarmak isterdim, ama saat 5’te bulunmam gereken bir randevum var. O nedenle öncelikle söz alayım, kendi görüşlerimi belirtiyim dedim.

Burada ben şunun mutlaka eleştirilmesi ve irdelenmesi gerektiği inancındayım: özeleştirimizi yapmalıyız. Bu bütün yaşadığımız olumsuz durumlarda bizim payımız var mıdır, ne kadar vardı, nerededir? Bunun altını çizmek zorundayız.

Kamuoyunda oluşan kötü imajın nedenleri vardır. Bunları açık yüreklilikle söylememiz ve dile getirmemiz gerekir. Maden mühendisleri yetiştiriyorsunuz siz akademisyenler. Sizler gerçekten bana göre akademisyenlerin öncelikle eğitilmesi gerekir. Akademisyenlerimiz gerçekten iş yaşamının, sanayinin veya maden sektörünün gerçeklerini biliyorlar mı? Teoride evet, mükemmel; ama pratikte bilinmediği inancındayım ben.

Benim rahmetli bir hocam vardı, şunu söylemişti bize: Eğer siz çalıştığınız işçilerin saygınlığını kazanmak istiyorsanız ona bu mesleği bildiğinizi iletmeli ve aktarmalısınız. Yani bir arında çekme yaparken burada göbek mi, işçiye biraz dur bunun nasıl yapılacağını göstereyim dediğiniz anda, o işçi, o kitle size inanır. Aksi halde, yalnızca emir veren fakat konuyu bilmeyen durumuna düşersiniz.

Şunu oturup tartışalım, bir öğrenci fakülteye girdiği anda acaba öğretim üyelerimiz şöyle bir anket yaptılar mı? O gelen öğrencilerin yüzde kaçını ilk tercihlerine girdi? Bunu biliyor muyuz? Yani oraya hasbelkader geldi. Eğer gerçekten bir yakını bu sektörde değilse veya o sektörle ilgili yörede yetişmediyse o çocuğun maden mühendisliğini tercih etmesi söz konusu değil. Bu bilgiyle olaya yaklaşmamız gerekir.

Ben bir başka anımı aktarmak istiyorum. Bir zamanlar TKİ genel müdürlüğü yapan bir inşaat mühendisi arkadaşımız, ki o zaman TTK ayrılmamıştı, şunu söylüyordu: Ya başkan, ben sizin meslektaşlarınızı anlayamıyorum, Zonguldak’a gidiyorum mühendis arkadaşlara senin ihtisasın ne diye soruyorum, efendim ben maden mühendisiyim. E tamam iyi de ihtisasın nedir onu söyle diyorum, maden mühendisiyim. Yahu ben inşaat mühendisiyim; ama ben karayolcuyum barajdan, betonarmeden anlamam ben. İnşaat mühendisiyim; ama inşaat mühendisliğinin şu dalında ihtisasım var, bu konuyu biliyorum. Ben yolu çok iyi biliyorum, ama diğerlerini bilmiyorum. Dolayısıyla ihtisaslaşmaya gitme sorumluluğumuz var.

Bakın gerçekler şöyle, üniversitedeki öğrencilerimizi biz öyle hazırlıyoruz ki, buradan gireceksin Fatsa sahilinden oradan İngiltere’ye geçeceksin. Ona göre hazırlıyoruz. Bunun için gereken formasyonların da şunlar... Ama bu arkadaş hayata atıldığı zaman Manş diye bir şey görmüyor. Ortada küçücük bir çay veya dere gibi bir şey var, bunu geçecek. Okuldan verilen bilgilerle yaşamdakiler çok farklı. Ben bu Çalıştay’da şu eksikliği görüyorum: burada en azından işverenleri temsil eden kişiler de olmalıydı. Sendika temsilcileri de olmalıydı. Onların taleplerini de dinlemeliydik. Nereyi eksik görüyorlar, bizim neyimiz eksik?

Bir zamanlar 70’li yıllarda bir iş kazası nedeniyle ilk defa biz Ankara’da “bu bir iş cinayetidir” dediğimizde meslektaşlarımız bize dönüp, “katiller de bizler miyiz?” dediler. Bizi böyle eleştirdiler. Bir gerçeği unutmamız lazım. Yeryüzünde kader birliği yaptığımız işçiler bize güveniyorlar. Biz onların o güvenine layık olmak zorundayız, bu bizim sorumluluğumuz.

Üniversitedeki öğrencilere teoriyi veriyorsunuz, çok iyi alıyorlar; pratiği nereden öğreniyorlar? Bu mesleğin inceliklerini, detayını nereden öğreniyor? Öyle bir şey yok, öğrenemiyorlar. Staj dediğiniz şey, geçiriliyor.

Oda Genel Merkezimiz bugüne dek bir konuyu ısrarla işledi, mühendislerin denetiminin bağımsızlığı. Katıldığım bir toplantıda sayın bakan çıktı dedi ki, “E niye kapatmadınız ocağı sayın mühendisler?” dedi. “Yetkiniz var yönetmelikler-

le yasayla, o maden ocağını niye kapatmadınız?” dedi; ama ben de kalktım orada, “sayın bakan, gerçekleri tahrip ediyorsunuz, gerçekler böyle değil” dediğim zaman etrafımı bodyguardları çevirmişti. Şimdi yasa doğru. Hangi uygulamada siz bir patronun yanında çalışacaksınız ve onun ocağını kapatacaksınız o yasaya dayanarak? Böyle bir şey mümkün mü? Yapılabilir mi? Olabilirliği var mı? Önce Maden Yasası’ndan başlamalı. Üniversiteler bunu zorlamalıdır.

Nedir o? Maden Yasası’ndaki fenni nezaret dedikleri, teknik nezaret dedikleri bizim taa 70’li yıllardan, Sayın Tuğrul Erkin’den, onun döneminden devraldığımız, o günden bu yana ısrarla üzerine gittiğimiz konu vardır: mühendisi, patronun işçisi durumuna getirirseniz o fenni nezaret yürümez.

Fenni nezaret ekonomik yönden patrona bağlı olmamalıdır dedik yıllar yılı; ama hala çözülemedi.

Yeni yapılacak bir Maden Yasası’ndan bahsediliyor. O zaman o yasanın içine staj sorununun beraberinde bunu da koymak zorundadır üniversitelerimiz. Stajı tamam yapsınlar; ama nerede nasıl yapacaklar? Bunu, Maden Yasası’nın içine çok rahatlıkla işletme ruhsatı talebinde bulunan her maden sahibine mükellefiyet getirilebilir. Üretimin belirli kıstası alınarak oraya her yıl, şu kadar stajyer yetiştirmek zorundasınız denebilir.

Bir başka konu, teoride dedik ki teknik nezaretçi veya bir maden mühendisinin bir açmazı da işçiyle arasında teknik bir kadro yok. İşçi ve mühendis. Bu ara bomboş. Zonguldak’taki arkadaşlarım, Karaelmas Üniversitesi’ndeki arkadaşlarım gayet iyi biliyor, eskiden Zonguldak’ta... O binalar hala durur, hatta oranın duvarlarındaki tabelayı kazıtmışlardı bize. Altında, hangi bilimlerin olduğunu gördük. Maden Tekniker Mektebi vardı, orada yetiştirilirdi. Ben onlarla çalıştım, çok çok başarılıdılar. Maden topografi yetiştirilmişti orada. Demek ki ara personel, tekniker, maden başçavuşu ve maden topografinin da mutlaka mühendise yardımcı eleman olarak yetiştirilmesi gündemin önemli konularından biridir.

Demin biraz ağır oldu belki; ama önce akademisyenler eğitilmelidir dedik. Bunu söylerken bir amacım vardı: Bizde üniversitelerimiz bilinir. Başarılı öğrenci çıkar, ilk 3’e giren öğrenciler asistandır hemen. Değişti mi şimdi? Ben biraz geçmişten bahsediyorum. Onlar hemen alınır asistan olarak. Arkasından hemen doktora çalışması. Arkasından doçent ve hoca olabilir; ama sanayiyle kopuktur bu sistem.

Benim bildiğim, eskiden Alman ekolünde maden fakültesini kazanan bir kişi

üniversitede eğitime başlamadan önce maden ocağına giderdi. Orada pratiğini alır öyle gelir başlardı.

Üniversiteyi bitirdikten sonra dahi, o diplomayı götürdüğünde o diploma kaldırılır rafa konur, buyurun der, bir açık işletmede çalış, sonra geçerliliğini kazanırdı. Yani eğitimi sadece teori boyutunda almamalıyız.

Ben şuna inanıyorum ki, teoride gayet iyidir meslektaşlarımız; ama bir tek handikapları var, pratikte çok çok eksik. Ben bunu yaşamım boyunca gördüm. Yaşamım boyunca iş hayatında olsun, gerek meslek odalarındaki çalışmalarımızda olsun, yaşadık ve gördük. Pratiği ön plana almak zorundayız.

Genel merkezimiz oturup diğer şube odalarıyla birlikte Soma ve Elbistan da dâhil, Ermenek olayını çok serinkanlılıkla, açık seçik, çekinmeden ve özeleştiri yaparak bizim eksliğimiz yok muydu? Vardı. Nerede ve nasıl?

Bunları yapmadığımız sürece, bu sistem her zaman bu tür şeyler, biz iş cinayeti diyoruz başka bir şey de denebilir, her zaman olacaktır. Bunu önlemenin yolu, o işçiyi veya ekonomik değer olan ve bu ülke halkının malı olan madenlere sahip çıkabilmesi için arkadaşlarımızın çok iyi yetişmesi ve ona göre meslek icra etmeleri gerekiyor. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

- **ERDOĞAN KAYMAKÇI:** Sevgili meslektaşlarım, on iki yıldan beri AKP iktidarıyla bu ülke yönetiliyor. Toplumun bütün değer yargıları, eğitimden sağlığa kadar deformasyona uğramış. Hepsi bozulmuş. Dün bir yazı okudum, Ermenek'te yaşanan kazadan sonra, yarım sayfalık bir yazı...

İstedığınız kadar eğitim verin mühendislerinize, işçilerinize, ülkede yaşanan bu “iş cinayetleri” sorununu çözme şansınız yok. Bunu çözmenin tek yolu, toplumun tabanını oluşturan geniş halk kesimlerinin örgütlenmesi. Sendikalarda, meslek odalarında veya başka kuruluşlarda bu işin yapılması lazım.

Şöyle bir durum da var, ben hasbelkader burada oturuyorum oturumu yöneten bir kişi olarak. En azından eğitim bizim sektörde yaşadığımız bütün sorunları giderecek mi, bunu da bizim irdelememiz gerek diye düşünüyorum ben.

- **NECMİ ERGİN:** Bir soru sormak istiyorum. Benim anladığım, eğitimin uygulamalı boyutunu öne çıkarıyoruz. Staj olsun, ara eleman olsun. Burada da işte staj sorununu Maden Kanunu üzerinden çözebiliriz diye düşünüyorum... Ruhsat, stajyer ilişkisini kanunla düzenlenebilir, bu bir yükümlülüktür, devlet bu sorumlu-

luğu alır ve bu imkânı da sağlar şeklinde söylendi.

Şimdi bu ara eleman meselesine gelince, tekniker de vs. mesela Maden Mühendisleri Olarak bu ara elaman eğitime de el atmamız ve bunun araçları açısından da pratik bir öneriniz varsa Yönetim Kurulu, sonuçta buradan çıkacak kararlar üzerinden yürüyeceği için görüşlerinizi öğrenmek isteriz.

-MURAT TURAN: Tabii ki ben bunu öne sürerken, bu eğitimin sadece mühendislik eğitimiyle sınırlı kalmaması gerektiğini vurguladım. İkinci konu bir ruhsatı verirken, bir işletme ruhsat alınırken bir sürü taahhütler veriliyor: orman, çevreye verilecek zararlar, her yıl ödenecek rüsum hakları...

Bunun içinde biz şunu iddia ettik: fenni nezaretçiği patron atamasın, Oda'dan talep etsin. "Ben Çankırı'nın feşmekan yerinde şu madeni işletiyorum, bana fenni nezaretçi gönderin." Oda, o bölgedeki üyelerini yapar, yine de maden sahibinin onayına sunar. Böylelikle o meseleyi çözer.

Aynı şeyi staj için de... Yani siz işletme ruhsatı verirken nasıl ki fenni nezaretçi veya iş başında olacak teknik nezaretçiği zorunlu kılıyor iseniz, o işletme ruhsatı kapsamında her yıl verdiği projeyle, üretim hedefiyle ilgili şu kadar stajyeri her yıl eğitmek zorundasınız, diyebilir. Teşekkür ederim.

-A. EKREM YÜCE: Hem üniversitede ki görevim, hem de meslek odasındaki görevim gereği her iki tarafın da aşağı yukarı yakınında ve içinde olanlardan biriyim.

Sabahki oturumları izlediğimizde karşımıza, mühendislik ve onunla ilgili çalışma alanlarına ilişkin oldukça sevimli ve bizi son derece sıcakkanlı hale getiren önlemler listesini izledik.

Bu doğrudur birçok noktasiyla; ama şimdi öğleden sonraki konuşmalarda, demin çok da saygı duyduğum abim Murat Bey'in... Öncelikle şu akademisyenlerin eğitilmesi kavramı, ki prensip olarak karşı değilim, ancak biliyorsunuz ki akademisyen aynı zamanda bir öğretmendir. Bir öğretmenin temel, olmazsa olmazı, bırakın başka konulardaki eğitimini, pedagojik eğitim alması gerekir. Yani bir hocanın çok yüklü bilgi birikimi olması, onun aynı anda kürsüye çıkıp öğrencilerin karşısına geçip derslerini öğrencisine yeterli ölçüde verebilecek yapıya ve yetkiye sahip midir değil midir?

Bırakın mesleki yetkinliği, birikimi falan. Bir kere, pedagojik eğitimi var mıdır? İlkokul öğretmeninden istenir, lise öğretmeninden istenir; ama üniversite hocasından bu istenmez.

Doğrudur, akademisyenin eğitilmesi gerekir; ama eğitim bir süreçtir. Şunu biliyor muyuz acaba, Teknik Üniversite’de üç yıldır genç araştırma görevlisi arkadaşlarımız çadırlar kurarak mücadele verdiler.

Sebebini biliyor musunuz? 33’le alınmış olan asistanlarımızın 50 kadrosuna geçirilmesi. Bu ne anlama geliyordu? Lisansını yapacaksın, yüksek lisansını yapacaksın, doktoranı yapacaksın, doktoranın sonunda üniversiteden ayrılmak zorundasın.

E hadi gelin siz bu koşullar altında usta-çırak ilişkisi diyelim, bu sistem nasıl çalışacak? Faşist 12 Eylül yönetimi ve onun getirdiği YÖK sistemi değiştirilmedikçe çalıştaylarımızda söyleyeceğimiz her şey beyhudedir arkadaşlar.

Eğitim çalıştayının ilkinden beri varım. Üçüncüsünü yine İstanbul Şube olarak

yaptık, orada da vardım. Fakültelere giden öğrencilere anket yapılıyor evet, yapıyoruz yani bunu sonuç itibarıyla. Birinci sırada giren çok az sayıda öğrenci var. Genellikle 12., 13. tercihleri.

Benim yine kendi Odamın danışma kurullarında dile getirdiğim bir şey var: Özellikle artık belli bir yaştan üzerine çıkmış olan, başta kendi üniversitem İTÜ, ODTÜ, Hacettepe, Dokuz Eylül, Eskişehir. Buraya gelen öğrencilerin %90'ı kesinlikle bu mesleği yapmak için gelmiyor. Bu ciddi bir tespittir.

Şimdi sizin elinizde, böyle bir malzemenin içinden iş kazaları, iş cinayetleri, bu çarpık düzen içinde işine gönlünce kendini verebilecek kaç tane maden mühendisi ya da cevher hazırlamacı yetiştirebilirsiniz?

Bir başka şey, uzun yıllar maden fakültesinin staj komisyonu başkanlığını yaptım. Şimdi eğri oturup doğru konuşalım, Murat Abi'nin verdiği rakam var, yirmi değil yirmi yedi tane bölümümüz var şu anda Türkiye'nin genelinde. Bir yılda aldığı öğrenci sayısı 1600'ün üzerinde.

Birikimli olarak bu sayıyı aldığınızda senede yaklaşık 4200 tane öğrenci yapar ve bu öğrencilerin bir yerlerde staj yapması lazım. Biz eğitim çalıştayının ilkinde Erdoğan Beyle hazırlamıştık bir kitapçık, şöyle garip bir durum çıkmıştı: O zaman yirmi üç bölümdü. Yirmi beş günlük staj yaptıran bölüm vardı. Zonguldak gibi 90 gün staj yaptıran bölüm vardı. O bölümden mezun olan da, yirmi beş günlük stajdan mezun olan da benim Odamın kapısına geldiğinde ona ben maden mühendisi kimliğini vermekle yükümlüyüm.

En azından bunlar değişebilir diyorum; ama gördüğüm kadarıyla değişmedi. Tuğrul Bey söyledi, arkadaşlar dışarıdan üniversiteye bakıldığı zaman tartışmak için hazırlanan ders programı çok güzel. Ben alt alta yazdığımda kredi sayısı 155.

Şimdi beni sistem üniversitede boğmuşsa, çerçevelemişse benim bunun dışına çıkma şansım yok. 152,5 krediyi yarım kredi bile arttırma şansımız yok. Bırakın onu, bir dersin yerine 3 kredilik bir dersi çekip onun yerine bir başka 3 kredilik dersi koyana kadar göbeğimiz çatlıyor.

Bütün bunlar eğer mevcut genel sistemi bu haliyle kabul edip bunun içinde bir şeyler yapmaya kalkmak istiyor isek açık konuşuyorum, tam otuz yılım oldu bu meslekte, ben korkuyorum ki ben taa emekli olana kadar da gene bunları ne yazık ki konuşacağız.

Stajla ilgili bir başka konuşacağım şey, demin bahsettim, staj komisyonu başkanlığım dönemimde... Ben özel sektörden beklentilerimi bir kenara bırakıyorum, ki bana göre bu sektörün içerisinde varlar bunu kabul etmek gerekir; ama önce benim stajımı yaptığım ve bizim okul diye tanımladığımız Zonguldak örneğin. Taş Kömürü Kurumu, örneğin Türkiye Kömür İşletmeleri...

Bakın uzun yıllardır üniversitelere gönderilen kontenjanlar var iken, bu artık kurumların bünyesinden alındı, YÖK ve bakanlık üzerinden size kontenjanlar gönderilmeye başlandı, bir. İki, bana gelen yazıda, “size 2014-15 yılında yirmi tane maden mühendisliği bölümüne staj kontenjanı veriyorum, ancak gelen öğrencinin konaklama, yemesi, içmesiyle ilgili hiçbir şekilde ben onlara başka bir kaynak yaratamam.” Tunçbilek’e gidecek olan bir öğrenci ne yapacak, hadi Zonguldak’a gidene bir şekilde otel buluruz da, hangi parayla barınacak? 25-30 günlük bir staj dilimi içerisinde bir öğrencinin en asgari düzeyde harcayacağı para 700-750 lira. Bugün 300-400 lirayla bir ayını geçirmek zorunda olan öğrenci var.

Uzun yıllar kurumla yazıştık, dedik ki bakın gözbebeğimizsiniz, ikinci bir okuldur. Bırakın başka yerleri, siz bir kamusunuz. Özellikle gelen stajyerlere, biz işçi koğuşunda yattık, kalsın orada yatsın, o koşulları da öğrensin; ama işçi koğuşunda hiç değilse 12 kişinin olduğu ranza sisteminde bir yatak verin. Varsın onu yaşasın. İşçi yemekhanesinde yemek yesin; ama siz yer veremem, yemek veremem dediğiniz zaman öğrenciyi siz staja gönderemiyorsunuz. Ondan sonra öğrenci, “ben İstanbul’da, İzmir’de merkezde staj istiyorum” diyor ya da “ailemin yanı şurası, benim evim ora, bana yakında staj verin”.

Bütün bu zorlukları yan yana koyduğumuzda, ben açıkçası bu ders programından da başlamak üzere, bunun aslında Türkiye’de üniversiteler içinde çok iyi değerlendirildikten sonra Odamıza bir öneri niteliğinde dersler olabilir; bu haliyle çocuklara sadece sadece mesleki derslerin dışında soluklanma fırsatı bile kalmıyor.

Bir diğeri, gözden geçiriyoruz, dünyada ve Türkiye’de artık çevre ve atık sorunlarıyla yüz yüze olan bir madencilik anlayışı var. Ben açıkçası meslek örgütümden de, kendi dikkatimden de kaçsa kendimi de eleştiririm, çevreyle ilgili madencilik ve Çevre; ama peki atık yönetimi nerde?

Peki bununla ilgili geri dönüşüm atıkları, kentsel atıkların yeniden kazanılması. Bunları üst üste koyduğunuzda arkadaşlar, hakkını vermek gerekir ki, Murat Abi’nin söylediği gibi manşı boydan boya kazıp geçecek mühendis olsun da, bu çocuklara sosyal zaman da bırakmak gerekiyor. Yani bu çocukların yeri geldiğinde

birbiriyle kavga edebileceği, yeri geldiğinde birbiriyle tartışabileceği, e yeri geldiğinde sevdikleriyle gezebilecekleri zamanı da vermek lazım. Böyle bir programla bunu yapamayız. Ben gençlerime haksızlık edildiğini düşünüyorum. Teşekkür ediyorum.

- **HÜRRİYET DEMİRHAN:** Aslında soru-cevaba dönüşmesini istemiyorum; ama bazı konulara açıklık getirmek istiyorum. Birincisi, biz MÜDEK, ABET, Bologna Süreci gibi uluslararası ve ulusal dayatmaların hiçbirisini dikkate almadık; çünkü bunlar dikkate alınarak yetiştirilen maden mühendisi arkadaşların çok başanlı olmadıklarını düşünüyoruz.

İkincisi, eğitim sistemini komple düzeltmek gibi bir amacımız yok. Zaten şunun da farkındayız, eğitim süreci sadece üniversite eğitimiyle düzelecek bir olay değildir. Eğitim süreci başından itibaren alınıp sonuna kadar düzeltilmesi gereken bir süreç. Türkiye’de zaten sıkıntı burada. Yabancı dil sorunu ortada.

Ortaokuldan beri, ilkokuldan beri iş güvenliği eğitimi alamıyoruz biz; ama burada şunu da yapmamız gerekiyor: elimizi taşın altına koyacaksak biz ne yapacağız, sadece üniversite alanı diye düşündük.

Öğrenme ve öğretme yöntemlerine girmedik burada. Bunlar da tartışıldı oluşturduğumuz komisyonda. Bunlar başka konu diye...

Bir konu nasıl öğretilir, nasıl öğrenilir? Yani akademisyenler nasıl eğitilir, öğrencilerin öğrenme becerileri nasıl artırılır, onlar başka konular.

Tasarı geometri, gerekli mi gereksiz mi bence onu tartışmak lazım. Ben şunu duymak istiyorum, “Hürriyet şu şu dersleri yanlış koymuş, şunlar çıkarılıp yerine şöyle dersler konulabilir” diye. Ekrem Hoca’nın bahsettiği mesela, atık yönetimi, o da geldi gündeme. Atık yönetimi en sonunda madencilik ve çevre diye, onun içerisinde değerlendirilmesi gerektiğine karar verdik.

Buradaki derslerin hepsinin altyapısında içerik bilgileri de var. Onları uzun uzun sunmadık. Orada ele alınması gerektiğini düşündük. İhtisaslaşma konusunda şöyle diyeyim ben, komisyonda, maden mühendisliği eğitimi temel derslerini tartıştık biz.

Maden mühendisliği eğitimi alan bir kişinin cevher hazırlamacı veya maden işletmecisi veya yeraltı maden işletmecisi diye değerlendirilmesi Türkiye’nin yapısı içinde yanlış zaten. Yani sizin yeraltı mühendisi diye yetiştirdiğiniz bir öğrenci gidip mermerde çalışabiliyor veya açık işletmecisi yeraltında çalışabiliyor. O zaman

temel bir eğitimin verilmesi şart. Ha, bunun üzerine seçmeli derslerle öğrenci ve öğretim üyesi yönlendirmeli. Onun imkânları sağlanmalı.

İşveren ve sendikalar dedik... Arkadaşlar Türkiye’de kurulu olan bütün madencilikle ilgili işveren kuruluşlarına kişisel olarak çağrı yapıldı, gelen arkadaşlarımız buradadır herhalde. Aynı şekilde, Türkiye’deki bütün sendikalara kişisel olarak çağrı yapıldı, kendilerine bilgi verilip buraya davet edildi, bir arkadaşımız vardı o da ayrıldı bir işinden dolayı.

Staj sorunu Murat Abi’nin dediği gibi, yasalarla çözülecek bir sorun. Bunun hiç tartışılacak yanı yok. Yasaya konacak, her maden işletmesi, işletme ruhsatı olan kişi yılda şu kadar stajyer alacaktır ve bunun işesi devlet tarafından sağlanmalıdır. Bunun başka hiçbir çözümü yok çünkü.

Onun dışında ne oluyor, staj yapan arkadaşlar geliyorlar, “defteri imzalayıp gideyim” demek zorunda kalıyorlar. Staj süreleriyle ilgili notlarımızda göreceksiniz, değişik alanlarda en az 20’şer gün olmak üzere 60 gün olmasını önerdik; 20 günle 90 gün arasında şu anda üniversitelerimizde uygulanan staj süreleri var. Bu da oldukça fazla yani, ki bunun yanında, mesela biz komisyonda, beş günlük jeoloji stajının da öğretim üyesi gözetiminde yapılması gerektiği de, mesleğin sürdürülmesi açısından gerekli görüldü.

Şimdi arkadaşlar, Ahmet Hoca sabahki kısa konuşmasında bahsetti, biz bu arkadaşlara, Dokuz Eylül’den içeride olan ve ölen arkadaşlara mühendis arkadaşlara. Bu konuları anlattık diye. O zaman bizim maden mühendisliği eğitiminden önce mühendislik eğitimi sorgulamamız gerekir. Yani mühendislikle ilgili bir etik sorunu var olayın içerisinde. Bunu çözmemiz gerekiyor.

Mühendislik etiğinin mutlaka üniversitelerde okutulması, bunun kazandırılması gerekiyor. O sorumlulukların mutlaka kazandırılması gerekiyor. Herkese kazandırabilir miyiz? Mutlaka kazandıramayız; ama öğrenmek isteyenlere kazandırmamız gerekiyor diye düşünüyorum.

Teknik nezaretçi, daimi nezaretçi... Bu konu aslında çok farklı biçimlerde tartışılması gereken bir konu. Ben şundan çok rahatsızlık duyuyorum: bir mühendisin teknik nezaretçi olarak ücret alıp hayatını sürdürmesi, işverenin bunu yeterli görmesi bir mühendise hakaret gibi geliyor bana. Bir mühendisin görevi 15 günde bir ocağa gidip, ocağı denetleyip “bu ocak iyidir/kötüdür” görüşlerini yazması değildir. Bir mühendisin görevi o ocağı yönetmektir. O ocağı ekonomik ve verimli olarak çalıştırmaktır. O ocaktaki bütün sorunları çözmektir.

Daimi nezaretçilik kavramı Odanın girişimiyle başarılı bir çalışmaydı; ama işletmeleri gezdiğimizde görüyoruz ki, daimi nezaretçilik her geçen gün çavuşluğa dönüşüyor. Yani ocağın içerisindeki sorunu çözmekten çok, ocağın içerisindeki üretime dâhil olup işçileşen arkadaşlarımızı görüyoruz. Yani mühendislik eğitiminin, mühendislik formasyonundan uzaklaşıyorlar.

Akademisyenlerin iş güvencesi oldukça önemli bir konu. Zaten iş güvencesi sağlanmadığı sürece akademisyenlerin bir şey yapma şansı yok. Zaten sabahki bölümde akademisyenlerin içine düştüğü sorunları Özgür arkadaş çok net bir şekilde anlattı. Rektörler patron, işveren durumunda. Oradaki akademisyenler de her an işsizleşmeye aday kişiler. Teşekkür ediyorum.

- **MUSTAFA AYHAN:** Aslında bu çalıştay oldukça önemli bir zaman denk geldi. Sektörün daraldığı, iş kazalarının yoğunlaştığı, ölümlü kazalarda rekorların kırıldığı bir yılda, ayrıca da maden mühendisliği eğitimine öğrenci bulamadığımız bir süreçteyiz şu anda. Birçok bölümümüz öğrenci bulamaz hale geldi.

On öğrencinin altında kalan bölüm sayısı büyük çoğunluğu oluşturuyor şu an. Çalıştayı öncesi eğitim müfredatıyla ilgili kısımda ben de bir önceki konuşmacılar gibi, müfredatlarla ilgili bilgi alınması ve orta bir komisyon kurarak ortak,

uygulanabilir bir programın ortaya çıkması daha verimli olacağı kanaatindeyim; çünkü çok tartışmalı bir süreç...

Biraz daha uzun zaman alan bir süreçtir ders programının hazırlanması ve şu an buradaki programlar hiçbir bölümdeki program birbiriyle uyuşmuyor.

Üniversitelerimizden ortak bir komisyonla çözmemiz daha doğru olur diye düşünüyorum.

Tabii burada eğitim müfredatını düşünürken ikiye ayırmak lazım: öğrencisi olan bölümler ve olmayan bölümler. Büyük bir ihtimalle bazı bölümler sıfır öğrenci çekme noktasında. Olmayan bölümler nasıl çalışmalı, sektöre nasıl katkılar sunmalı, öğrenci bulamayan bölümler nasıl çalışmalı bundan sonra?

Belki bunları tartışacağız önümüzdeki yıl. Günümüzde teorik çalışmalarla pratik mühendisler arasında, bizim meslek açısından korkunç bir fark var.

Birçok akademisyen ülkemizdeki pratik mühendislik uygulamasından oldukça uzakta. Bu nedenle hâkimiyeti ve kontrolü kaybediyoruz. Bir diğer sorun ise, günümüzde üniversitelerimiz ticari ve girişimci üniversite olma yolunda. Hatta onu da beceremiyor. Avrupalı olma anlamında, evrensel anlamda bunu becerebilsek belki bu bile kabulümüz olacak; ama onu da beceremiyoruz. Böyle hızla sayısı artan bir üniversiteleşme mantığıyla biz eğitim ve mesleki sorunlarımızı nasıl çözebiliriz üzerinde durmamız gerekir diye düşünüyorum. Üniversitelerin idari özerkliği, demokratikliğini, güncel sorunlara katkılarını tartışmamız gerekir diye düşünüyorum. Teşekkür ediyorum.

- **NECMİ ERGİN:** Hacettepe, ODTÜ, İTÜ dediniz, kendi üniversitenizden de bahsettiniz; buradaki öğrencilerin ileride mesleğini yapmayacak öğrenciler gibi anladım. Sorun şurada, baktığımızda da bu üniversitelerin akademik kadrosu yüksek, yani işte statüsü olaksa bu üniversiteler arasında o zaman buralardaki bu akademik kadroyu başka yere taşımak lazım o zaman. Nasıl olsa...

- **A. EKREM YÜCE:** Ben o zaman sana şunu söyleyeyim: Oda yönetimlerindeyiz. Biz her mezun olan öğrencileri, meslektaşlarımızı istiyoruz ki Odamızın üyesi olsun; ama Oda üyesi olmayan bir yığın da meslekte arkadaşlar var.

Bu anlamda biz bunları ayrı tutamıyoruz biliyorsun. Uzun yıllardır aidatlarını ödememiş arkadaşlarımız var Oda bünyesinde. Uzun yıllardır bunu tartıştık. 20-25 yıldır aidatını Odasına ödememiş olmasına rağmen, bizim merkez Odalarımız

TMMOB genel bütçesine o üyelerimiz de dahil olmak üzere belli bir katkı payı koyuyor. Üniversitelerde benim saydığım bölümlerde, bu bir gözlem uzun yıllara dayanan, gelen öğrencilerin %95'i bu mesleği yapmak istemiyor. Yani bu mesleği yapmak için gelmiyorlar ve nitekim Trakya bölgemizde bizim 65'in üzerinde meslektaşlarımızı var. Bunların içinde iki ya da üç tane bu saydığım üniversitelerden mezun arkadaşlarımız var. Onun dışında genellikle Sivas, Cumhuriyet, Fırat, Dicle...

Niye öyle? Çünkü Anadolu üniversitelerindeki öğrenciler genellikle o mesleği hakikaten yapmak için gidiyor. Buraya gelen öğrencilerin böyle bir durumu var.

Şimdi siz 55 kontenjanın anca beşi, sekizi bu mesleği yapabilir durumda, gerisi yapamıyor tespiti yapsanız bile o sizin öğrenciniz. Bu kadroları beş kişiye, sekiz kişiye göre revize edemezsin, böyle bir şey yoktur.

Benim gözlemlerime göre bu bir gerçek, büyük üniversitede özellikle, zaten kendi annesinin babasının ailesinin işi olan ve mezun olduktan sonra sadece diplomasını bir kenara koyup, maalesef böyle bir gerçek olduğunu söylemeliyim.

Küçük bir ilave, aslında birkaç yıl evvel, bunu Murat Abi'nin dediği gibi Maden Kanunu'na koymak değil de, bir staj yönetmeliği taslağı vardı birkaç sene dolaştı ortalıkta, yani yasal olarak böyle bir staj yönetmeliği taslağı çıkacaktı. Her işletmenin işçi sayısına bağlı olarak belli miktarda stajyer istihdamı... Ancak o da ne yazık ki bir yerlerde kayboldu, bunu hatırlatmak isterim.

- **CEMAL BALCI** : Saygı değer hocalarım, sayın başkan, değerli meslektaşlarım, sevgili öğrenciler; Hz. Mevlana diyor ki, "100'de ısrar etme, 90 da olur; insan dediğinde noksan da olur. Sakın büyüklenme, elde neler var. Bir ben varım deme. Yoksan da olur!"

Bizim bir madencilik müzemiz yok. Almanya'ya gittiğimde çok güzel müzeler vardı. Amerika'ya gittiğimde çok büyük müzeler vardı ve maden mühendisliğinin olduğu yerlerde öğrencilerin staj yapabileceği kendi madenleri var.

Stajlar en büyük problemlerden bir tanesi olduğu için bu konuşuluyor, somut öneri var Odaya. Oda her öğrenciye staj eğitimi veremez, onun için yarımşar saatlik açık işletme stajı ve yer altı stajı olmak üzere iki tane video klip hazırlatın, sitenize koyun. Öğrenci staja gitmeden önce onu izlesin.

Staj konusunda görevimi de yaptım. Aileler arıyordu beni, "benim çocuğum/

kızım yeraltına inemez, yer altı stajı yapmasa olur mu?” Anneye zorunlu diyorsunuz, yoksa maden mühendisi olamaz diyorsunuz, sizi zorluyor.

İngilizce eğitim olmasın diyoruz, çocuklarını Boğaziçi’ne, ODTÜ’ye, İTÜ’ye, Hacettepe’ye gönderiyor İngilizce bilen maden mühendisi olsun diye.

Maden mühendisliği, dünyadaki en saygın mesleklerden bir tanesidir. Rahmetli Cemal Birön hocamız derste söylerdi, “Askeri disiplinle eğitim yapan iki meslek vardır; bir tanesi askeriye, diğeri maden mühendisliğidir.” Eğer o disipline göre öğrenciyi yetiştirmesek maalesef her zaman iş ve maden kazalarıyla yüz yüze kalırız.

Hep, “iş kazası değil, bunlar cinayet” diyoruz. Biz ne kadar uğraşırsak uğraşalım, madenlerimizi en zor ve en tehlikeli iş sınıfı grubundan çıkartamıyoruz.

Bunun için Amerika, Almanya, Avustralya... Bunlarda nasıl eğitim yapılıyor, nasıl yasalar bunları sisteme zorluyor... Onları ülkemize getirmek zorundayız. Burada sayın Şinasi Eskikaya Hocamız var. Yazıları çıkıyor Cumhuriyet’te. Tespit: sivrisineklerle uğraşmak yerine, bataklığı kurutmalıyız diyoruz.

Bizim bir Kömür Kanunumuz yok. Bizim bu işleri A’dan Z’ye işverene yükleyecek veya adım adım görev ve sorumluluklarını belirtecek yönetmeliklerimiz yok. İşveren iş sağlığıyla ilgili gerekli önlemleri alır diyor. Soma kazası olduğunda bizden bir hoca “güzel ölümdür” dedi.

Ben Soma kazasında üç gün orada bulundum ve TTK’nın tavsiye ekiplerinden dinlediğim şey, dünyadaki ölümlerden en kötü ölümün karbon monoksit zehirlenmesi olduğunu söyledi. Savaşırken bile ölümün nasıl olacağını anlarsınız; ama karbon monoksit zehirlenmesinde buz gibi tutulursunuz; ama beyninizde hala 5-10 saniye ailenizi ve diğer yaşadığınız, yaşamadığınız şeyleri düşünürsünüz. Dünyanın en acı, en kötü ölümüdür, demişti.

27 tane maden mühendisliği bölümü var, biz hepsine şablon biçmeye çalışıyoruz; “Sen bu şablonu uygula”...

Türkiye’de ABET Akreditasyon Kurumuna uyan, iki tane maden mühendisliği bölümü var; ODTÜ ve İTÜ. Daha sonra, Zonguldak, Bülent Ecevit oldu. Şu anda Hacettepe almak için uğraşıyor.

Eğer bir şablon biçeceksek 27 bölüme de bu şablonu biçelim maden standartlardan geçmiş, bu standartlar iyi maden mühendisi yetiştirir. O zaman 27 bölüme

de bu şablonu uygulasin. Böyle bir şey pratik değil. Demin hocam söyledi, maa-
leşef dersler hocalara göre açılıyor. Eğer o dersi verecek hocanız yoksa, o dersi
layıkıyla öğretemiyorsunuz.

- **TUĞRUL ERKİN:** Bütün arkadaşlarımı sevgiyle selamlıyorum. Kayıplarımız için derin acıları paylaşıyorum. Kötü bir gün, kötü bir dönem yaşıyoruz tabii ki. Demin Ekrem Hoca bilgi verirken, üniversitede hiçbir öğrencinin maden fakültesini severek benimsediği ve bölüme birinci sırada girmediğini söyledi.

Tabii bu önemli bir bilgi. Yalnız ben şunu belirtmek isterim, madencilğin en gelişmiş ülkelerinden biri olan Almanya’da iki sene önce Aachen Teknik Üniversitesi’ni ziyaret ettim; yalnız bir tek Alman öğrenci vardı maden bölümünde. Gerisi dışarıdan gelmiş öğrencilerdi. Dolayısıyla bütün dünyada bu konjonktür de var, ona da dikkat etmek lazım. Bunu ifade etmek istedim, sağ olun teşekkür ederim.

- **TUĞRUL ÜNLÜ:** İngiltere, Almanya, Hollanda gibi bazı ülkeler ortak eğitime geçtiler. Ortak eğitime geçince bazı dönemlerde Almanya, geçince bazı dönemlerde İngiltere... Dönüyorlar aralarında öğrenciler. Yani birkaç ülke ortak öğrenci yetiştiriyor.

Bir de sanayinin isteğine göre mühendis yetiştirmek... Sabahki konuşmadan gerçi yetişecek gibi görünüyor ama... Talebe göre maden mühendisi yetiştirme olayı var. Diyor ki firma, “bana üç tane açık işletme mühendisi yetiştir, şu şu şu özelliklerde olsun.” Artık olay metalaştı. “Bana sondaj mühendisi yetiştir” diyor. Hatta bundan beş altı sene önce birkaç arkadaşım ile görüştüm ben, her zaman kafamda uzmanlık vardı, dedim ki “biz böyle bir şeyi nasıl hayata geçirebiliriz?”... Genel maden mühendisi yetiştirmek lazım ama, işletmeler bunu istiyorlar artık. Tabaka kontrol mühendisi görmek istiyor, havalandırma mühendisi görmek istiyor. Havalandırma dedim geçen çocuklara, iki paralel kol bir seri koldan ibaret midir? Lisansta hep bunu görüyoruz. Nerede öğrenecek?

Zonguldak’ta eskiden meslek büyüğü yeni gelen mühendisi yetiştirirdi. Saygı duyarlardı üstüne. Şimdi böyle bir şey yok. Nereden öğrenecek çocuk?

Mezun oldu gitti. Havada kalmış ördek gibi kalıyor. Kimse de elinden tutup bir şey öğretmiyor. Her zaman diyoruz, okuldan mezun olunca %50 mühendistir. Sırf teorik bilgiyle, stajla bu işi başaramazsın, gittiğiniz yerde uzmanlaşacaksınız, ki biz de eğer uzmanlığa gereken önemi vermiyorsak o alanlarda o zaman %25’lik-15’lik mühendisler yetiştirmiş oluyoruz.

-NEDRET DURUKAN: Bir meslekte işini bilen birilerinin yanında işe başlamak, o konuda da tartışmalarımız var zaten. Kanunla ilgili tartışmalarımız var. Yani, asistan mı denir... Belli bir maaş alan, belli sorumlulukları alan; ama işi doğrudan almayan, yani Ermenek gibi bir felaketle karşılaşmış bir ocağın yükünü yeni mezun olmuş bir arkadaşımızın üzerine pat diye bırakamazsınız. Olmaz. Olmayacağını biz biliyoruz. O çocuklar da biliyor; ama çaresiz kalıyorlar. İşte bu çaresizliklere karşı bir şeyler üretmeye çalışıyoruz. Deminden beri konuşulanlarla ilgili genel birkaç şey söyleyeyim. Tuğrul Bey söylediniz, evet ders programı biraz benim gibi yaşı kemale ermişlerin ders programına çok benziyor. Biz bunu yaptıktan sonra ben 77 yılının ders programını, yani kendi ders programımı buldum dört yıllık. Neredeyse kafa kafaya geliyordu.

Yani biz asosyal miydik hocam? Fena da değildik, sosyal bir kuşaktık diye hatırlıyorum. O anlamda, biz bunu yaparken benim aklıma yatan yatmayan, uyan uymayan şeyler var.

O komisyondaki arkadaşlarımın da hepsi buraya hemfikir olarak gelmemiştir; ama buradaki amaç, teknik resmi tasarı geometrinin yanında mı olsun, bilmem ne şurada mı olsun'dan öte, burada daha dinamik, canlı bir tartışmayı başlatmak, buradaki çok temel bir sorunuza öğretim üyelerimizi katabilmek, onların dayanışmasına belki de bir adım atabilmektir.

Çünkü benim gördüğüm en temel eksiklik, bundan önceki çalıştayda bunu çok içimde hissetmiştim, evet herkes bu sorunların farkında. Öğretim üyelerimiz bizden daha fazla farkındadır. Kendi temel sorunları var. Üniversitenin sorunları var. Bilim özgür değil. Üniversiteler özgür değil. Sistem aldı başını gidiyor. Tüm bunları biliyoruz; fakat sistemin içine kendimizi daraltıp kaderimize razı olmuş gibi bir halimiz var.

Benim sabahki konuşmalardan sonra da üç kelime vardı: dayanışma, mücadele ve mecburen örgütlenme. Başka bir şey yok arkadaşlar.

Öğretim üyelerinin bu dayanışmayı, bu örgütlülüğü, bu mücadeleyi vermez iseler, bu üniversiteler yarın daha kötü, öbür gün daha kötü olacaktır. Evet, İTÜ'de asistanlar çadır açtılar, bir araç koydular, orada uzun süre direnişlerini yaptılar. TMMOB adına birçok kez ziyaretlerine gittim; ama ben onların yanında bir profesörü, bir doçenti görmedim. Şayet onlar o direnişi yapan asistanların yanında olsalardı, o sorunlar emin olun buralara gelmezdi.

Biz meslek örgütümüzle, akademisyenimizle, emekçimizle bir arada olmaz-

sak hiçbir yere varamayız. Biz burada sendikaları görmek isterdik. Biz burada, kendilerini meslek erbapları olarak tanımlayan işverenleri, iş adamlarını görmek isteriz. Hakikaten tek tek aranarak özellikle çağırıldı ki, burada talepler dile gelsin. Onların da talepleri var, onların da sorunları var.

Bunları biz hep birlikte dayanışma içinde çözemezsek bu işleri böyle adet yerini bulsun diye çevirir çevirir tartışırız. Ben isterim ki, şuradaki derslerden şunu da söylesin hocalarım, “nedir tasarım geometrisi? Hiçbir işe yaramaz. Ben bilimsel olarak bunu biliyorum. Hangi cevher hazırlama dersinden bahsediyorsunuz, siz bunu nereden uydurdunuz?..” Bunları bu şekilde tartışalım arkadaşlar; çünkü koymamış. Bizim temel olarak koyduğumuz dersi seçmeli ders olarak koymuş mesele. Bu üniversite bunu yaptıysa burada da bunları savunalım, tartışalım. Teşekkür ediyorum, sağ olun.

- **EMRA ERGÜZELOĞLU:** Nedret Hanım'ın dediğine de devam gibi olacak. Ben bir öneri için çıktım bu kürsüye. Bizler çok iyi biliyoruz ki, YÖK başımızda olduğu sürece, devlet eğitime bu kadar müdahale ettiği sürece, bizler bu anlayışı yıkmadığımız sürece müfredata müdahale etmemiz mümkün olmayacak.

Benim önerim, biraz böyle tartışmayı da başka bir boyuta çekmeye çalışmak için aslında. Alternatif müfredatlar yaratabilir miyiz? Örneğin yaz dönemlerinde ya da sömestrlerde, özellikle öğrencilerin boş olduğu dönemleri kapsayan bir program hazırlamak. Hocalarımızla ve Oda yönetimleriyle beraber yarısı uygulamalı, yarısı teorik bir program hazırlayarak öğrencilere alternatif bir alan yaratmak.

Yani bunun adına alternatif yaz okulu projesi diyebiliriz, başka bir şey diyebiliriz. Böyle bir şey yaratmak mümkün olabilir mi?

Çünkü gerçekten müdahale edemiyoruz. Burada ABET'ten bahsediliyor, ben ilk defa duyuyorum, çünkü üniversitede değilim. On yıl özel sektörde çalıştım, şimdi devlette çalışıyorum. Sistemler sürekli değişiyor. Eğitime çok fazla müdahale söz konusu, ki bizim öğrencilik yıllarımızda da apolitik bireyler yetiştirmek adına üniversitelerin sosyal alanlarına bile çok fazla müdahale yaşanırken, benim aklıma gelebilen tek şey alternatifler yaratmak. Bunu da, üniversitede hocalarla, örgütümüzle, bütçesinin göre örgüt tarafından karşılanabileceği... Ben bunu şundan da düşündüm aynı zamanda: bu aynı zamanda bir örgütlenme çalışması da olacaktır. Mezun olan öğrencileri örgütte tutabilecek bir çalışma olacaktır. Teşekkür ediyorum.

- **ERKİN KARAÖZBEK:** Hepinizi hürmetle selamlarım. Maden konusundan girerek nasıl bir mühendis yetiştireceğimizi öğrenmek istiyoruz. Deveye sormuşlar boynun niye eğri diye, nerem doğru demiş. Ülkede altı sene içinde dört kere Maden Kanunu değişirse olacak olanlar bunlardır.

Tabii burada bir konu daha var. Murat Abimiz gitti sağ olsun madende ihtisaslaşma dedi... 1977 yılı için bir örnek verdi: bir abimiz ben karayolu falan bilirim, bunları madencilere soruyorum nedir diye... 1977 yılında, ismini de vereyim çünkü ben genel müdür olarak çalıştım, Sayın Celalettin Nursu inşaat yüksek mühendisi Türkiye Kömür İşletmeleri kuruldu, genel müdürü oldu. Ben de has bel kader orada Orta Anadolu Linyitleri İşletmesi Müessese müdürüydüm. Abi dedim buyur göstereyim, gidelim ocağa. “Ya ben çok derin, duydum girmem” dedi. “Burada damar kalınlığı 1’e 1.20, 40 cm kesme var, üstteki damar da 90 cm’miş” dedi. Ben giremem dedi. Celalettin Bey de benim boyumda. Onun yanına bir tane daha ekleyin...

Şimdi biz ihtisaslaşmamış kişileri en yükseklerle koyuyoruz. On yıldır maden İşleri Genel Müdürü, şimdi Müsteşar oldu, Ortadoğu Üniversitesi işletme mezunuydu ve Maden Kanunu’nu on yıldır o idare ediyor. Çorbaya çevirdi. Bu da ihti-

sastır, değil mi? Maden İşleri Genel Müdürlüğü İşletme Mezunu falan... Şimdi bu ihtisaslaşma işi demek ki Türkiye’de bırakın mühendislikte, idarede bile olmuyor.

Zonguldaklılar hatırlar, zamanında jeolojik etüd aramada benim yanımda çalışan arkadaşımız hiç sahaya çıkmadan bir ara TTK Genel Müdürü oldu. Bilirsiniz, ondan sonra yeraltında tünel açtı, kaza falan oldu.

Ne ihtisaslaşması ya? Devlet ihtisaslaşmış insan istemiyor. Niye? Sömürü düzenini yürütebilmek için. Biz burada nasıl bir mühendis yetiştireceğiz falan derken.

Sayın arkadaşlar bakın, ben kömür işletmelerinde falan çalışırken birkaç merkez vardı; Çanakkale linyitleri, Orta Anadolu linyitleri, Doğu Anadolu linyitleri, Ege linyitleri, Bursa linyitleri, Güney Ege linyitleri gibi müesseseler vardı. Bu müesseselerin hepsi devlet tarafından işletiliyordu.

Hatta ve hatta benim dönemimde Yeni Çeltekte olsun, Van İşletmeleri olsun, buradaki özel sektör madenleri devlete vermek için çaba sarf ediyorlardı; çünkü orada o kömürleri piyasaya satıp para kazanma ihtimali yoktu ve o zamanki hükümet tarafından büyük bir enerji politikası için termik santraller kuruluyordu.

Şimdi bunların hepsi hükümetin yandaş firmalarına ve o yandaş firmaların da kendi yandaş taşeronlarına verdiği sahalarda oluyor. Yahu kardeşim burada maden mühendisi çalıştırmasına gerek yok ki, bir tane adam yeter yani. Biz o zaman has bel kader bir komisyona girmiştik. Dedim ki, yerüstünde on tane işçi çalıştırana bir daimi nezaretçi. Bu biraz abartıldı orada, o firmanın muhasebecisi, aşçısı falan da katıldı. Ben buna karşı çıktım. Dedim ki, daimi nezaretçi, teknik nezaretçi aşçıyla falan uğraşmaz... Şöyle olsun, dedim ki orada belirli bir üretime sahip olan kişinin mutlaka devamlı maden mühendisi çalıştırması lazım. Bu nereden kaynaklandı?

Taş ocakları, kum ocakları Maden Kanunu’na geçtiğinde, yani öyle ufak görmeyin; bugün bir taş ocağının başa baş noktasından kâra geçebilmesi için 200-250 bin ton mal üretilip satması lazım. Bunu da en düşük 7 liradan satsa senede 1 milyon 500 bin yapar. 1 milyon 500 bin lira cari geliri olan bir madenci 2000 lira verip bir daimi nezaretçi tutamıyorsa biz hiçbir şey yapamayız. Bunu da belirli cari gelirlere karşı, üretimi yapan firmalar stajyer değil öncelikle mutlaka ama mutlaka bir tane maden mühendisi alması lazım.

Ben şimdi mesela teknik nezaretçilik yapıyorum, maden mühendisi yok. 8 milyon cari geliri var, devamlı bir maden mühendisi yok. Niye biliyor musunuz? Altı kişiyle çalışıyor. Bunları düzeltmek lazım. Bunlar bizim burada bağırıp ça-

ğırmamızla düzelmez. Bunlar, siyasal iktidara baskı yapmakla düzenlenir. Bunlar, muhalefete baskı yapmakla düzenlenir.

Ankara’da bir toplantıda, o zaman bizim hoca başkanlık yapıyordu, CHP, AKP, Milli Hareket Partisi, Selamet Partisi... Hepsinin programlarını çıkardım. Bunların hepsi kaba tabirle kayıkçı, kürekçi muhabbeti dedim. Hiç kimsenin böyle bir işle ilgisi falan yok dedim. Ben bıraktım iktidarı da, ben muhalefete yükleniyorum.

Bir çıkın konuşun bu kazalar niye böyle oluyor diye. Görüyorsunuz, bu saydığım kamu iktisadi devlet teşekkülleri parçalanın biz maden mühendisleri iş bulaamayız. Bunu başka platformlarda da dile getirip artık bazı madenlerin kamu iktisadi devlet teşekkülleri gibi çalışan devlet birimlerine vermemiz lazım.

Mesela Güneydoğu Asfaltit ocaklarında çalıştık, Yeni Çeltekte şimdi başka bir firma çalışıyor. TTK da aynı şekilde. TTK’nın çalışacağı yerleri biz üç dört tane firmaya verdik. Bunlar ne çıkartır, ne üretir, hangi maden mühendislerini çalıştırır haberimiz yok.

Ben 3. sınıfı bitirdim gittim, mühendisim ya. İlk yaptığım iş nedir biliyor musunuz? Rayları çalı süpürgesiyle süpürmek. Sonradan öğrendim niye süpürdüğümü; çünkü rayların üzerinde giden lokomotifin aniden durması için kum dökülmesi lazım. Daha sonra şöyle bir şey geldi aklıma, bir grizu patlamasında süpürülmeyen raylarla demir tekerleğin arasında, kum arasında çıkan bir kıvılcım grizu infilakına sebep vermiş. İngiliz Milletler Topluluğu’na gelince, okulu bitirdikten sonra herhangi bir Odaya kaydolmak için gidiyorsunuz oraya, sizin derslerinize bakıyorlar. “Arkadaş sen harita almayı öğrenemedin, git X üniversitesinde bu dersi gör seni Odaya kayıt edeceğiz.” İmtihana girip Junior oluyorsunuz. Ondan sonra aradan on sene geçiyor, senior olmak için çalışıp tekrar imtihan oluyorsunuz.

Ben burada has bel kader imtihan oldum, Avustralya Mühendis Odası’na kayıtlıydım. İş bununla da bitmiyor. Çalışacaksınız, çalışabilmeniz için ocak şefi, bizde ocak sorumlusu olarak tabir edilen özel bir imtihana giriyorsunuz. Ya mühendis-siniz, Mühendis Odası’na kaydoldunuz, hangi madende çalışacaksınız? Kömür ya da metalik madeni? Yer altı mı yerüstü mü? Bunu seçiyorsunuz, bunun için imtihan oluyorsunuz. Sonra müdür yardımcısı, işletme müdürü olacaksınız, tekrar imtihana giriyorsunuz. Sonra müdür olacaksınız, tekrar imtihana giriyorsunuz.

Bizde böyle bir şey yok. Karayolları müdürü geldi TTK’ya genel müdür oldu. Kime ne anlatacaksınız?

Bunu ben daha önceki şeylerde şöyle dedim, yirmi yedi olmuş, okullar açılmış... Benim ilk 1976'da Ordu Balkaya Sahalarında çalışmışım, şimdi yeni mezun olan çocuk gelsin Odaya üye olsun da, e biz bunu cinayete ortak ediyoruz Oda olarak. Bunun önüne nasıl geçeceğiz? Bunun önüne geçmek için birtakım tedbirler almak lazım.

Tabii ki şu da var, kazalarla ilgili Maden İşleri Genel Müdürlüğü'ne geleceğim, herkes de biliyor ki gerek Afşin Elbistan'da, gerek Soma'da, gerekse Ermenek'teki kazaların başında proje yanlışlıkları geliyor. Hepimiz söyledik. Afşin Elbistan'da suyu belirli bir kota indirmeden, demin dediler ya üretim için tüketim hikayesi, su kotu hesaplanmayınca aldı hepsini götürdü. Bu bir proje hatası.

Soma'daki proje hatası; siz 1 milyon 500 bin metre küp kömür üretimi yaparken bunu 3.6'ya çıkardığınızda... Ya kardeşim, oradaki 80'lik bant bunu çekmiyorsa siz 120'lik 150'lik bant yapacaksınız, galeriyi darlaştıracaksınız. Buradan kim inip kim çıkacak? 1 milyon 500 bin ton kömür için, atıyorum saniyede 50 metre küp alabilecekseniz bu 3.6 için 100-120 metre küp. Oradan nasıl geçecek? Başlayacaksınız hava gazını arttırmaya. Bu da bir proje hatası. Burada şey de var, yandaki eski imalatları hiç göz önüne almıyoruz. Oradan da topuktan çalışıyoruz. Buradaki su hikâyesi de öyle. Yandaki üst katta kalmış, eski bir madenin, siz altına girmişsiniz aradaki topuğuda çalışıyorsunuz. Yeraltında göçertme yapınca tasman belki ilk başlarda göçüklerin üzerine gelmiyor, ama çaldınız çaldınız indirdiniz, yukarıdan aşağı indirdiniz. Sonra...

Biz biliyorsunuz Maden Kanunu'na göre her sene nisan sonunda Maden İşleri Genel Müdürlüğü'ne işletme faaliyet raporu ve önümüzdeki sene yapacağımız işlerle ilgili rapor veririz teknik nezaretçi olarak. Ya bunu bana bir kişi, Maden İşleri Genel Müdürlüğü'nde okuyacak adama ben diplomamı vereceğim. Adam proje okuyamıyor ya.

2004 yılında taş ocakları şeye geçti ya Maden Kanunu'na göre. Adamların yaptıkları proje, "yılda 50 bin ton taş üreteceğim, sekiz ay çalışacağım". Ya 50 bin tonu sekiz falan böl, günde yarım kamyon çıkartacaksın. 90'lık tesis minimum 200 bin tonda çalışır. Bunları Maden İşleri kabul etti. Bunlara biz itiraz ettik. Ondan sonra, belki dikkat edersiniz 2006 ya da 2007'de 160 bin metre küpün altında üretim söyleyenlerin projeleri geri gitti.

Burada tabii teknik nezaretçiye iş düşüyor. Teknik nezaretçi bu detayları bilmiyorsa, gidip soracak mı patrona yahu kardeşim sen burada topuktan çalışıyor musun,

benim elimde bir şey yok diye. Bunu iş güvenliği uzmanları da çözemez; çünkü onlar rutin kontrollerini yaparlar, başka bir şey yapmazlar.

15 günde bir defter imzalamak değil. Bunu hakiki bir teknik nezaretçi yapıyorsa, en az 15 günde bir gidip kontrol etmek lazım. Teknik nezaretçi 24 saat fiilen sorumludur. Şu anda madendeki üretimden ben sorumluyum, hiç kimse değil, patron da değil. Haftada bir giderim, üç günde bir giderim; ama bunlar için daimi nezaretçi koymak lazım. Hürriyet Bey dedi ki, daimi nezaretçiler başçavuşluk yapıyor. Bilmiyorum 72-73'te benim zamanımda, yeraltındaki baş çavuşların köstekleri vardı.

Biz evet zamanında başçavuşluk da yaptık, yeraltına da indik. Zonguldak'ta bir sürü arkadaşım var, kaybettiklerimiz var, hayatta olanlar var. Onlar da bilir, birlikte çok çok büyük mücadelelerde bulunduk. Bu, devlet içinde yapılan bir mücadele. Sizin bunu özel sektörde yapma imkânınız yok.

Her zaman söylediğimiz gibi, teknik nezaretçi veya da iş güvenliği uzmanı olarak siz ücretinizi yaptığınız işten dolayı yaptığınız patrondan alıyorsanız, teknik nezaret yapma şansınız yok. Ya çekip gideceksiniz başka bir iş yapacaksınız veya suya sabuna dokunmadan defterinizi imzalayıp paranızı alacaksınız.

Tabii yurtdışında da maden denetleme ayrıdır. Yani iş güvenliğiyle ilgili değildir. Burada bir insanın görev alabilmesi için en az on yıl mesleki tecrübeye sahip olup, İngiliz Milletler Topluluğu'nda ocak sorumlusu imtihanını verip... Babandan torpilin varsa Maden İşleri Genel Müdürlüğü'ne gayet rahatlıkla girersin. On dan sonra haritayı ters okursun, telefon açarsın Erkin Abi sizin ocağa geleceğiz... Adam Ankara'dan Edirne'ye gelmesini bilmiyor, benim ocağımı denetliyor. ... Ben ocağı göstermeden rapor yazdırılmış; çünkü öyle bir şeyi de yok yani.

Onun işi, Maden İşleri Genel Müdürlüğü'ne girip bir işim olsun, aman ben buradan emekli olayım falan.

Benim genel olarak söyleyeceğim bunlardı. Daha önceki senelerde de biz konuştuk, maden mühendisliğinde okutulacak temel derslerin içeriğinin aşağı yukarı aynı olması lazım, ki arkadaşlar en az elli ders okuyorlarsa veya otuz, on beş temel dersi hepsi aynı kafada okusunlar.

Yani bir ara inanın İTÜ'de topografya ve maden hukuku dersi seçmeliydi. Maden hukukunu bilmeyen, topografya harita almasını bilmeyen, arazide çalışan bir mühendis ben tahayyül edemiyorum. Daha sonra düzeldi.

Yani demek istediğim, seçmeli derslerin bazıları seçmeli olabilir; ama bazıları mutlaka temel olarak ortaya konması lazım.

Odamızın da staj yapamayan arkadaşlara belirli bir şekilde, nasıl veriyorsak, özel sektörle irtibata geçilebilir mi geçilemez mi bilmiyorum, belirli bir şekilde müracaat edip staj sorununu çözmesi, daimi nezaretçi sorununu da artık belirli bir üretim üzerinden yapması... Söylüyorum size, en az üreten 250 bin ton üretiyor, yediyle çarpın, 1,5 milyon lira para. 1,5 milyon liradan 20 bin lira veremiyorsa maden mühendisine, biz bu işleri çözemeyiz. Teşekkür ederim.

- **HÜRRİYET DEMİRHAN:** Yani şöyle bir şey mi öneriyorsunuz, Maden Mühendisleri Odası belirli bir ders programı belirlesin ve bu ders programına uymayan öğrencileri/mezunları Odaya kayıt etmesin?

- **ERKİN KARAÖZBEK:** Ben bunu Maden Mühendisleri Odası olarak demiyorum. Üniversiteler kendi aralarında belirleyecekler. (Avustralya örneği) Onlar kendi aralarında belirlemişler. Kendilerine göre oturmuşlar demişler ki, maden mühendisi olacak kişinin şu dersleri okuması lazım. Bir de orada referans var. Odaya seni referans olarak vermem diyor. Ben de diyorum ki, üniversiteler kendi aralarında konuşacaklar. İçeriklerini konuşacaklar yani, şu dersin içeriği şu olmalı diyecekler. İçerik belirlendikten sonra her öğretim üyesi verebilir yani.

- **AHMET HAKAN ONUR:** Tekrar merhaba. Birkaç not aldım. Başlamadan evvel Erkin Bey'e çok teşekkür ederim; çünkü sabahtan beri öğretim üyeleri bir şekilde suçlanıyorlar. İlk defa çuvaldızı belki başkalarına batırmak gerektiğinden birazcık bahsettik. Birkaç notumdan bahsetmek istiyorum. Özellikle Soma olayı basında Amerika'daki iş güvenliğiyle ilgili en üst düzeydeki bürokrasinin başında bir Türk bulunuyor, onu da biliyorsunuz güney Afrika'dan gitti kendisi, Güner Güntunca. Onun bir beyanı var, çok ilginç bir şey esasında:

Yıllık 1,5 milyon ton üretim yapılan bir ocakta eğer 3 milyon 800 bin ton -2012 yılında- aşıldıysa, kaza çok geç kalmıştır. Çoktan olması gerekiyordu bunun, bu çok büyük başarı" diye ifade etti kendisi.

Bu gerçekten çok önemli şeylerde bir tanesi. Sabahki açılış konuşmasında da bahsetmek istediğim esasında buydu. Üniversiteler olarak, bölüm olarak bir maden mühendisliğinde hangi dersler okutulması gerekiyor mezun olabilmesi için... Bunlar çok standart, üzerinde uğraşılmasına da gerek olmayan şeyler esasında; ama hem bölgesel bazlı şekilde o ihtiyaçların da ortaya konması gerekiyor. Hem ulusal bazda ihtiyaçların ortaya konması gerekiyor. Hem de acaba üniversitelerde

bu dersleri verebilecek yetkin insanlar var mı? En azından bunların da bir şekilde göz önünde bulundurulması gerekiyor.

Bir şekilde öğretim üyeleri de eğitilmeli, diye bir ifade vardı. Sabahki konuşmalarda da üniversitelerin bir şekilde ticarileştiğinden bahsedildi. Şimdi çok ilginç bir ikilem yaşıyoruz. Biz Dokuz Eylül Üniversitesi olarak özellikle maden işletme ana bilim dalında sanayi ile ilişkilerimiz var.

İkilem burada ortaya çıkıyor. O projeleri yaptığınız takdirde bir şekilde tecrübe sahibi oluyorsunuz; ama bu çalışmayı ticarileştirme olarak değerlendirmekte mümkün... Önemli olan toplumun refahını ön planda tutacak olan projeler. Yaptığımız projelerin de zaten birçoğu Türkiye Kömür İşletmeleri'neydi. Yatağan'da yeraltı işletmesi, açık ocak bitmek üzere şu anda, 4-5 yıllık bir rezerv kaldı. Geri kalan büyük sondajlardan, yeraltı işletmesi iki tane, projesi yapıldı. Türkiye Kömür İşletmeleri üniversitelere bir şekilde güvenerek bu projeleri yaptırıyorlar. Gerekli bütün olanakları da her türlü bize sağladılar. O proje kapsamında, bütün güvenlik önlemlerini aldığınız zaman, yeraltı işletmesinden yaklaşık 400 metre bir derinlik vardır. Formasyon biraz daha kötü; ama üniversitenin yaptığı hesaplarda 101 lira-lık bir fiyat ortaya çıkıyor kömür için ton başına; ama bunu 20 liraya üretiyorsanız mutlaka bir aksaklık vardır zaten.

Güner Güntunca Bey'in söylediği gibi, geç kalmış bir olay. Bu şekilde ifade etti Soma Araştırma Komisyonu'nda görüşlerine başvurulduğunda.

Onun dışında, haklısınız çok fazla bölüm var. bu bölümler yeterli öğretim üyesiyle donatılmadıkça öğrenci almaması gerekiyor. Ancak hepiniz de biliyorsunuz Türkiye'de işlerin nasıl yürüdüğünü. Bir meclis komisyonundaki tartışmada dikkatimi çekmişti, herhalde bir üniversite açılacak, o ilin milletvekilinin açıklaması şuydu: Evler, konutlar falan, biraz daha artacak. Halk biraz daha fazla para kazanacak, öğrenciler gelecek oraya...

Türkiye'de eğitime bu gözle bakılıyor. Nasıl bir maden mühendisi yetiştirmemiz lazım? Bu çok önemli. Nereden başlıyor, nasıl bir vatandaş ihtiyacımız var? Ben de sorabilirim, nasıl bir öğrenci gelecek bana, ben onu yetiştireceğim? Şu anda ikinci öğretim olan birçok bölümde kontenjanlar dolmuyor zaten çok az. İki kişiyle üç kişiyle falan; ama üniversitede dört yıllık bir eğitime kayıt olabilmek için 180 puana ihtiyacınız var aksi takdirde kayıt yaptıramıyorsunuz. 186 puanla, 190 puanla maden mühendisliğine öğrenci geliyor.

Temel bilgilerden tamamen yoksun... Bunu kendi öğrencilerim için de söyleyebilirim... Bölümümüzde bir matematik doçenti var, arkadaşımız çok büyük çaba sarf ediyor, çok da emek sarf ediyor bu konularda. Anlattıkları şeylere inanamazsınız.

Türkiye bildiğim kadarıyla, özellikle benim üniversiteye girdiğim 80'li yıllarda, özellikle matematik, fen alanında dünya olimpiyatlarında ilk üçe giren ülkeydi lise aşamasında. Şu anda yapılan yine liselerin yarışmalarında bildiğim kadarıyla sondan altıncı ya da yedinci sıradayız.

Sistemi bir şekilde sorgulamamız lazım. Nasıl bir maden mühendisi değil, nasıl bir vatandaş yetiştirmemiz gerekiyor? Sabahki konuşmamda özellikle bahsettim zaten, bir insanda birazcık vicdan... İnsan dedğim... Bütün mühendisler için konuşuyorum. Sadece maden mühendisi olmak en kolay şeylerden bir tanesi, ki bir olay olduğu zaman bir şekilde gündeme geliyor bunların hepsi.

İki yıl önce Elektrik-Elektronik Mühendisleri Odası'nda exproof malzemelerle ilgili toplantı vardı, sempozyum da düzenlendi. Orada Oda başkanının söylediği çok ilginç bir şey, 2012 yılında Türkiye'de otuz altı tane sahte diploma yakalamışlar. Türkiye'nin en son geldiği nokta burası maalesef.

Etik kavramlarını insanların içine yerleştirmedeğimiz müddetçe insanları her türlü şeye zorlarsınız. Bu, üniversite hayatında öğretilecek bir şey değil. Biz biraz daha meslek etiği öğretmeye çalışıyoruz öğrencilerimize; çünkü almaları gereken değer yargılarını üniversiteye gelen kadar ailelerinden, birçok kaynaktan elde ediyorlar; ama meslekle ilgili yapmış oldukları hatalarda ne kadar çok insanı etkileyebileceklerini, toplumu etkileyebileceklerini biraz daha göz önünde tutmaya çalışıyoruz ve sorumluluklarının çok büyük olduğundan bahsetmeye çalışıyoruz.

Maalesef o sorumluluklar da çok fazla cezai unsurla oluşturulmuyor. Vicdanlarda çok daha farklı bir şekilde algılanmaya başlıyor. İnsanlar korkmadan da 36 tane, sadece elektronik mühendisliği, bilmiyorum maden mühendisliğinde var mı o, sahte doktorlar ortaya çıkmaya başlıyor.

Bunu bu şekilde sorgulamak lazım. Sadece maden mühendisliği eğitimi çok kolay açıklanması gereken şeylerden bir tanesi değil bana göre.

Kanundan, yönetmeliklerden, ki şu anda soruşturma esnasında... Hepsi teker teker yönetmeliklerde var bunların; ama biraz önce çok net bir şekilde değerlendirildi: bunu değerlendirecek, bu yönetmeliklerle o işletmeyi kapatacak cesaretle insanlara ihtiyaç var. Zaten etik dediğimiz olay aslında cesaret olayıdır.

İşsiz, aşız ya da eşsiz de kalabilirsiniz. Sadece maden mühendisliği bölümü için ya da maden mühendisleri için etik değil, bütün toplumun etik olması ve özellikle adaletin etkin olarak ortaya konması gerekiyor ki adil olmayan herhangi bir toplum, herhangi bir düzende ilerleme şansı yok.

Bundan sonra zaten söyleniyor, kazalar her defasında yaşanacak. Çok güzel söylendi, 251 yeraltı işletmesi var. Bu 251 yeraltı işletmesinden bir tanesini bitirdik. Ermenek’le 249 kaldı. Şu anda Ermenek’te 249 tane maden aynı şekilde işletilmeye devam ediyor.

Bu konuları dikkate almadan sadece eğitim tarafından düşüncecek, planlayacak olursak gerekli sonuçların ortaya çıkabileceğini çok fazla tahmin etmiyorum. Hepiniz biliyorsunuzdur, İngiltere’de yazılı bir Anayasa yok. Toplumun uzlaştığı, herkesin kabul ettiği bazı kurallar var, ki o kurallarla bir şekilde toplumu en azından biraz daha rahata yönetebiliyorlar.

Ne kadar çok kural koyarsanız koyun, topluma bir şekilde uygulatamadıktan sonra, toplumun isteği olmadıktan sonra o kurallara elimizden gelen çok fazla bir şey olacağını tahmin etmiyorum.

Genel olarak, yurt dışında biliyorum Avustralya’da, Kanada’da bir etkin mühendislik olayı vardır -rezerv dahi hesaplatmazlar bunlara-, o belgeniz ya da sertifikanız yoksa, eğer o işte uzmanlaşmamışsanız size rezerv hesaplatmazlar; bırakın iş güvenliğini falan. O yüzden hemen üniversiteden mezun olacak olan öğrencilerimize de bütün sorumlulukların verilebileceği bir durum kesinlikle düşünmemiyorum. Biraz önce söylendi, Türkiye Kömür İşletmeleri, TTK, kamu kurumlarının hepsi esasında üniversitelerin devamıdır. Yani bunlar mühendisleri daha iyi yetiştirmeye çalışan kurumlardır; çünkü üniversitede biz sadece teknik bilgilerden, almaları gereken temel bilgilerden bahsediyoruz.

Yaşam boyu öğrenim diye bir kavram var. Bundan daha güzel bir şey olamaz. İnsanlar yaşadıkları müddetçe... “Ben üniversiteden mezun oldum, her şeyi biliyorum” deme şansı kimsenin yok zaten.

Özellikle herkes sorumlu. Kendi maden mühendisliği bölümüm ya da mühendislik eğitimi veren kişiler olarak biz elimizden gelen gayreti göstermeye çalışıyoruz bu konularda. Ancak sabahki konuşmalardan hakikaten çok etkilendim; “öğretim üyeleri de Soma olayının temelini hazırlayan kişilerdir”. Bu çok ağır bir itham, kesinlikle kabul etmiyorum.

Bizim yaptığımız çalışmalar, Türkiye Kömür İşletmeleri'ne ek olarak yapılan çalışmalar; çünkü Türkiye Kömür İşletmeleri işlerin belki daha iyi yürütülmesi için üniversitelere proje verme şansına sahip olan kurumlar bunlar. Ancak özel sektör bir şekilde, özellikle yüksek kâr oranları götüükleri için de iş güvenliğiyle ilgili kısımlara çok fazla önem vermiyorlar.

İngiltere'den örnek vermiştik. İngiltere'de savcılar ve hâkimler ve aynı zamanda iş güvenliği uzmanları, özellikle ülke bazında denetim yapan elemanların hepsi kraliçeye bağlıdır. Bu çok önemli bir şey esasında. Yani maaşları kraliçeden alırlar ve tayin edilme, atılma şansları yoktur. Her türlü eksik gördükleri konuda işletmeleri durdurma ve kapatma yetkilerine sahip.

Böyle bir sistemi meydana getirmediğiniz müddetçe bunların hepsi bir şekilde sıkıntı oluşturacak.

Bunun dışında, basit bir örnek vereyim size Maden İşleri Genel Müdürlüğü'yle ilgili: 2011 ya da 2012 yılında bir taş ocağı işletmesinde mahkeme kapatmak üzere bilirkişi olarak bizi atamıştı. Orada birkaç arkadaşlar beraber bilirkişi olarak gittik. Maden İşleri Genel Müdürlüğü'nden bir onay alınmış ve projeyi onaylamışlar. Çok basit bir şey bu, taş ocağı dediğiniz fazla tehlikesi olmayan bir şey. Köyün 800 metre falan yakınında bir yer. Eğer önlemlerini alırsanız çok fazla titreşim veya taş fırlaması bakımından sıkıntı olmayacak bir mesafedir.

Ancak projeleri okuduğumuz zaman, - Maden İşleri Genel Müdürlüğü'nden onaylanmış bir projeydi. Hepiniz bilirsiniz mühendissiniz ya da adayısınız çok rahatlıkla bilirsiniz hatta öğrenciler dahi bilirler, 3 inçlik deliklerde 12 metre delikler arası mesafe vardı. Bu proje Maden İşleri Genel Müdürlüğü tarafından onaylanmış bir projeydi.

O projeleri okuma yeteneği ya da yetkisi olmayan insanlar bir şekilde denetliyorlar. Zaten en önemli aşamalardan bir tanesi, mezun ettiğimiz öğrencileri korumak ya da o maden mühendislerini değil, işçileri de aynı zamanda korumak adına bu kurumlar, devlet kurumları bir şekilde organize edilmiş vaziyette. Bu kurumların çok iyi bir şekilde zapturapt altına alınması gerekiyor, onların da bir şekilde denetlenmesi gerekiyor; ama sanırım böyle bir şey söz konusu değil.

Sözlerimi bir şeyler bitirmek istiyorum, özellikle Oda'nın bu konuda yapabileceği şeylerden bir tanesi, Oda'nın da eskiden bir etik kurulu, onur kurulu vardı; bu tip faaliyetlerde bilerek yapılan yanlışlıklarını gördükleri insanlarla ilgili mühendislerle ilgili sorgulama çok çok rahatlıkla yapabilirler.

Son olarak bir sitemimi de belirtmek istiyorum. Özellikle bu Soma olayından biz bu rapor hazırlamazdan bir hafta önce Maden Mühendisleri Odası bir açıklamada bulundu; o rapor hakikaten çok iyi hazırlanmış bir rapor. Biz bitirmek üzereydik zaten ve inanılmaz biçimde örtüşüyordu. Ancak rapor ortaya çıktıktan sonra Maden Mühendisleri Odası'ndan şu ana kadar hiçbir şekilde bir tepki, bir görüş dahi belirtilmedi. Yani özellikle sadece üniversitelerde eğitim verenlere değil, bir şekilde hepimize görev düşüğünü belirtmek istiyorum. Teşekkür ederim.

- **NECMİ ERGİN:** Üniversiteler kamu kurumlarının projelerini yapıyorlar. Burada şöyle bir nokta var, mesela Türkiye Kömür İşletmeleri. Üniversitelere projeler veriyor. Bu kurumun bu projeleri yapacak personeli yok mudur? Daha sonra üniversiteler tarafından yapılan bu projeler üniversiteler tarafından izlenmekte mi? Bu projeyi siz üretim aşamasına soktuğunuzda bu projede çeşitli olumsuzluklarla ve olumluluklarla karşılaşabilirsiniz, sonra revize edersiniz. Yani bu tür projeler izleniyor mu? Bunun yasal bir prosedürü var mı?

Kurum bu projeyi aldıktan sonra kendi olanaklarıyla mı yapıyor bu işi? Üniversite daha sonra o proje üzerinden hangi noktalarda sorumluluk alabiliyor? Doğru mudur acaba bu ilişki?

Bunu sorgulamakta fayda var diye düşünüyorum; çünkü kurumun kendi personelleri var. Bununla ilgili istihdam edilen personel var. O zaman şuna varacağız hakikaten, MİGEM'de harita okumayan mühendisler olduğu gibi... Türkiye Kömür İşletmeleri'ndeki mühendisler de bu işleri takip etme yetkisi kaybetmiş sonucuna varabilir miyiz buradan? Bunun açıklığa kavuşması gerekiyor. Maden Mühendisleri Odası adına, hocamın getirdiği eleştiriye de şöyle bir şey yanıt vermemiz gerekiyor: Hukuk süreci devam ettiği için bilirkişi raporuna müdahale edemiyorlar. Yani bu bilirkişi raporu üzerinde Maden Mühendisleri Odası olarak hukuk mücadelemizin bize verdiği şey. Onun üzerinden bir şeyler yaptığımızda sizinle ya da mahkemeye tartışır duruma geleceğiz, bu sırada raporu tartıştırmaya başlayacağız. Bu manada raporunuz üzerinde Odamız görüş ortaya koymadı. Yoksa Oda kendi raporunu da yayınladı. Üç aşağı beş yukarı, dediğiniz gibi örtüşüyor. Yoksa raporu yazarlara veya raporun mevcut yaklaşımına karşı herhangi bir görüşümüz yoktur.

- **AHMET HAKAN ONUR:** Yeterli eleman olup olmadığını çok fazla bilmiyorum esasında; ama Yatağan'da yapmış olduğumuz o çalışmanın sonunda Yatağan özelleşti. Bizden devam etmemizi istemişlerdi. Yani sadece o projede değil, yıllar içinde projenin denetlenmesinde de bizden talep etmişlerdi. Ancak özelleştigi için askıda kaldı olay.

- **YAKUP UMUCU:** Süleyman Demirel Üniversitesi Maden Mühendisliği Bölümü Necip Bey'in sormuş olduğu soru... TKİ içinde Ar-ge çalışması yapan birimler yok mu? TKİ içerisinde ArGe Daire başkanlığı var; son zamanlarda çalıştırılan mühendisler yüksek lisanslarını, doktoralarını yapan insanlar. TKİ hem üniversitelerin bünyesinde bulundurduğu, işte madencilikle ilgili, özellikle kömür ya da yeraltı işletmesi üzerinde çalışan değerli akademisyenlerin bilgilerinden faydalanmak istiyor. Yani orada eleman yok mudur? Vardır elbette; ama üniversitelerin bu konuda çalışan akademisyenlerin bilgilerinden faydalanmak istiyor. Hem bünyelerindeki elemanları, genç mühendisleri yetiştirmek istiyor bu konuda, hem de kendi kurumunun sorunlarını hep beraber, üniversitelerle beraber çözmek istiyor.

- **ERDOĞAN KAYMAKÇI:** Şöyle bir şey olabilir mi peki orada, TKİ gibi büyük kuruluşların çeşitli bölgelerdeki kömür sahalarının projelendirmesini o bölgedeki üniversitelere veriyorlar. Acaba son yıllarda yaşanan toplu ölümlü kazalar sonucunda toplumun tepkisinden etkilenen TKİ Yani “biz bu sahalarla ilgili projeleri maden mühendisliği bölümündeki hocalarla proje yaptık. Onlar bu sahada sorun yok dediler. Biz bu çerçevede çalışıyoruz” gibi bir şey de olabilir mi acaba? En azından TKİ için soruyorum.

-**YUKAP UMUCU:** Süleyman Demirel Üniversitesi Maden Mühendisliği Bölümü Soma'daki faciada, Ermenek'teki sahaların çoğunun TKİ'nin olduğunu söylüyorlar ve TKİ bu sahaları firmalara veriyor. TKİ gerçekten bunu istiyor mu bunu sorgulamak lazım; çünkü bu bir devlet politikası. Daha doğrusu devlet değil de, hükümet politikası. Yani hükümet şu anda mevcut TKİ olsun veya çeşitli kurumlara ait olan bütün sahaların kiralanması yoluna gidiyor. Güya kendi işletmemiş oluyor. “Başkaları işletsin, çıkarsın, ben de hiç uğraşmayayım”ın derdine düşüyor; ama bunun neticesinde özel sektörlerin farklı yaklaşımları olduğu için bu kazalar gündeme geliyor.

- **TUĞRUL ÜNLÜ:** Şimdi aslında ikisi de aynı olay. Önce birincisinden başlayayım: üniversite kendi elemanları yok mu? Evet olabilir. Kendi Ar-ge departmanları da olabilir. Üniversiteyle çalışmak gayet doğaldır. Hatta yurt dışından bir örnek vereyim, ... Üniversitesi'nden, bir şirket geldi, dedi ki: Benim mühendislerimin bazısı 10, bazısı 15, bazısı 20 metre topuk öneriyorlar; hepsi bana anlattı, hepsinin de makul sebepleri var. Biz size geldik, üniversite olarak bunu araştırın, nihai olarak hangi noktada durmak gerektiğini bize bildirin.

Yani aslında bu kadar çok bölüm, bu kadar çok hoca varken ülkenin bunlardan yararlanmaması bence çok kötü. Yani bilgi birikiminin sadece derslerde kullanıl-

ması, sadece indeksli dergilere, başkalarının, Avrupa'nın, Amerika'nın sorunlarını çözecek yayınlar yapması, kendi ülkesinin sorunlarına eğilmemesi çok acı.

İkinci konuyla ilgili, denetleme konusu... Bakın, ne oldu biliyor musunuz Elbistan kazasından sonra? EÜAŞ belli sahaları üniversitelere denetlettirmek istedi. Çok güzel. Ama olmadı, üniversiteler aslında sorumluluktan kaçıyorlar. Risk göstermezseniz, oradan üç tane kaya yuvarlanırsa evlerin üzerine, “üniversite bize rapor verdi, istediğimiz gibi çalıştık. Kabahat bizim değil ki, üniversitenin.” Anladınız mı olayı? Keşke beraber çalışılabilse. O bilgi birikimi ne işe yarayacak? Toplum için bilim. Bu nasıl olacak? Teknopark olmayacak, proje olmayacak. Biz sadece mühendis yetiştiren yerler miyiz? Gerçekten değerlendirilmiyoruz. Gözümün önünde TTK var, sorunları var biliyorum; ama o sorunlarına bedava bile iş yapamaz hale geldim.

- **ÖNER YILMAZ:** Sayın başkan, Oda'nın değerli yöneticileri, hocalarım, meslektaşlarım; maden mühendisliği eğitimi nasıl yapılıyor, nasıl olmalıdır konusunda...

Maden Mühendisleri Odası'nın hayatımın şekillenmesinde çok önemli rolü vardır, bunu her vesileyle söylüyorum ve o hayata başlangıçtaki katkısından dolayı da hep kendimi layık hissettiğim bir kurumdur. O kurumun öncelikleri doğrultusunda da hayatımda icraatlarda bulunmaya çalışırım.

Bugün genel olarak konuşuldu, ben de konuyu tersinden okumak istiyorum. Maden mühendisi diploması alındığı zaman Türkiye’de maden mühendisleri nelerde çalışıyor? Nerede iş buluyor?

Baktığınız zaman aslında “eğitim nasıl olmalıdır”ın tersinden baktığımız zaman, devlerde çalışıyorsa, oraların ihtiyaçları neyse o konuda donatılıyorsa o doğru eğitimidir.

Özgüveni olan maden mühendislerini meslektaş olarak görmek istiyorum. Özgüven nedir? Bilen, uygulayabilen ve uyguladığı zaman da kendine güvenen insan. Nerelerde çalıştığına baktığımızda, bu konuda eğer eğitilmişse, orada karşılaştığı problemleri kendisini kimse orada görmesin psikolojisini düşünecek kadar konuya hâkimse ve sorunların çözümünü yönlendirebiliyorsa güçlü insandır, gelişmeye açık insandır.

Onun çözdüğü her problem gelişmesi ve cesaretlenmesi için yeni bir adım olacaktır. Maden mühendisleri madenlerde çalışıyor. Yeraltı yapılarında, tünellerde, metrolarda çalışıyor. Unutulan bir şey, başlangıçta tamamen maden mühendislerinin kontrolünde olan sondaj işleri giderek sektörden, yani maden mühendislerinin alanından çıktı gibi. Oysa ben tam aksini düşünüyorum, sondaja ilave olarak enjeksiyon, temel mühendislik konularıdır; çünkü ciddi sayıda kişi temel mühendislik konularında çalışıyor, ama üniversitelerde temel mühendislik konusunda donanım yüklemesi anlamında bir boşluk olduğunu ben biliyorum; ama piyasada da, sektörde bu alanda çalışan çok miktarda insan var, kendini ancak orada yetiştiriyor.

Mesela delgi teknikleri, sadece delme patlatma amaçlı değil, patlatma şu anda maden mühendisliği bölümünün sahiden medarı iftihar ve hakikaten çok iyi sahiplenilmeli ve bunu devam ettirebilmelidir. Patlatmaya yönelik delginin dışında, delgi teknikleri diye tüm sektörleri içine alacak, zemin iyileştirme işleri... Bugün zemin mekaniği inşaat mühendisliği tekelindeki bir şeydir. Oysa mesleki yakınlığı maden mühendisliğine çok daha yüksektir. Bu konularda üniversitelerde bu anlamda da ders alınması durumunda, yetişen öğrencilerin çıktığı zaman sektörde iş bulurken ve girdiği işte başarılı olma ve işe katkı koyma ve kendini geliştirmesi noktasında en azından söylenenleri başlangıçta anlaması anlamında önemli kriterler olacaktır. Benim kısaca söyleyeceklerim bu kadar. Çok teşekkür ediyorum.

- **MEHMET CEMİL KURTCEBE:** İstanbul Üniversitesi: Sabahki oturumda da konuşmuştum. Ben buraya bir mühendis adayı olarak konuşmaya çıkmadım ya da iyi bir mühendis nasıl olarak gerçekten bilmiyorum ya da bu işin teknik kısımları nasıl olur onu hiç bilmem. Tecrübesiz bir insan olarak karşınıza çıktım. Burada çok değerli insanlar var. Böyle bir kürsüyü bize sundukları için gerçekten teşekkür ederim. Geçen gün şöyle bir şey okumuştum: Türkiye’de 1942 yılından bu yana olan maden kazalarında 3000’den fazla kişi ölmüş, 100 binden fazla kişi yaralanmış. 42’den bu yana doksan yıllık bir sektör. Hatta madencilik, insanlık doğduğundan beridir olan şeyleri kapsıyor. Çok uzun yıllardır olan koca bir sektör yani. Ben şunu gördüm bugün bu çalıştayda; ilk taşı yontan insan eğer bugün burada olsaydı gerçekten bu konuşmalara gülerdi, diye düşünüyorum.

Belki beni eleştireceksiniz, sen ne iş yapıyorsun diyeceksiniz, ama gerçekten de bugün konuşulan konular neden komiğime gidiyor? Çünkü artık insanlar o kadar geliyor ki, biz hala göçük altında kalan, sabahtan akşama kadar emek veren insanların nasıl daha iyi koşullarda çalışabileceğini konuşuyoruz.

Bu gerçekten de üzücü bir olay. Ben bugün bu çalıştayda şunu anladım, maden mühendisi olmamam gerektiğini anladım; çünkü sabahdan beri konuşulanlara bakıyorum, ben şimdi mezun olacağım, staj yapamıyorum, staj yaptıktan sonra iyi para alamıyorum, sonra bir bakıyorsun, ben bu bölüme girdiğimden beridir üç tane maden kazası oldu.

Her maden kazasından sonra beni annem arıyor, “hadi oğlum ne zaman sınava çalışıyorsun?” Ben bunlar için gelmedim buraya ya da bu konuları nasıl aşarız diye düşündüğüm zaman, beynimin bir köşesinde hep takılıp kalıyorum.

Ben size şöyle bir anımı anlatmak istiyorum: Benim staj tecrübem yok. Geçen gün bir maden ocağına gittik, işçilerle beraber yemeğe oturduk. 72 yaşında bir amca vardı, amcaya dedim “siz burada ne yapıyorsunuz?” Adam yürüyemiyor, taş ocağında çalışıyor. Oraya 25 yaşındaki bir elemanı koysan iki saat duramaz orada. Adam dedi ki bana, “benim evde bakmam gereken dört tane çocuğum var” dedi ve ben bu çocuklar için çalışmak zorundayım, dedi. Kaç para alıyorsun, dedim. Asgari ücret alıyorum, dedi ve bunlar beni gerçekten de üzen olaylar.

Sizinle bir olay daha paylaşmak istiyorum. Biz geçen yıl jeoloji dersinde... Soma olayı olmuştu. Hoca sınıfa girdi, dedi ki, “sizin yüzünüzden bu olaylar oldu” dedi. Ben de birinci sınıfım, dedim “ben katil miyim?” Tırstım yani. Yani düşündüğüm zaman, ileride ben katil olabilirim, bu işçilerin sorumluluğu bende, bu insanlar ölebilir. Gerçekten de katil olabileceğim ve bundan para kazanabileceğim bir mesleğin içinde miyim diye düşünmeye başladım.

Bunun dışında, size şöyle bir şey söylemem gerekiyor: Evet burada her şey konuşuluyor, çok güzel biçimde sonuca kavuşturulmaya çalışılıyor; ama dediğim gibi, yüz yıllık bir sektörden bahsediyoruz. Gerçekten de oturmaya başlamış bir sektörden bahsediyoruz; ama hala eminim ki yüz yıl önceki olaylar değişmeden, sadece günümüzün modern aletlerine ayak uyduracak şekilde bize sunuluyor ve anlatılıyor.

Sadece konuşuluyor, şöyle olması gerekiyor deniliyor; ama gerçekten de böyle olmaması gerekiyor diye düşünüyorum. Onun dışında, bölümdeki hocalar bazen işleri gerçekten de zorlaştırıyor. Saygı duyuyoruz hepsine, sağ olsunlar. Çok güzel okumuşlar bitirmişler. Umarım ki ileride dersimize girerlerse bir sıkıntı çıkmaz. Benim gördüğüm üç çeşit hoca var: Şöyle bir giriş olabilir mi, “ders zor değil, ama ben zorum.” Bir de başka türlü hocalar var, sırf o dersi geçmek zorunda olduğum için oturup o dersi çalışmak zorundayım. Yani ben anlayamıyorum ki, cevheri mi seviyorum, işletmeyi mi seviyorum, patlatmayı mı seviyorum. Bunların hiçbirine

karar veremiyorum; çünkü hoca diyor ki, “ders zor değil, ama ben zorum.” Ya o zaman ben bu dersi geçmek zorundayım bir şekilde. Oturup sabah akşam buna zaman ayırıyorum. O süre zarfında kafam hiçbir şeyi almıyor; çünkü oturup o konuları ezberliyorum. Sınava girdiğim zaman acaba doğru yapar mıyım yanlış yapar mıyım diye ezberliyorum. Böyle sıkıntılarımız var.

- **MEHMET MAKAR:** Öncelikle hocalarımla karşısında böyle bir konuşma yapmaktan çok mutlu oldum. Tanıyanlar bilir belki, 2005’ten beri maden mühendisi olarak giriş yaptım. Karaelmas mezunuyum. Bülent Ecevit oldu da ben hala Karaelmas demeye çalışıyorum.

Madenciligi, sektörü tanımadan Odayı tanıdım bir şekilde. Daha sonra, ilk günden beri de sürekli öğrenci örgütlülüğü içindeyim, genç madenci örgütlülüğü içindeyim. Çıktım, adımımı attım direkt Odaya üye oldum ve bu yaşta beni yönetim kuruluna aldıkları için yönetim kurulu üyelerimize teşekkür ederim.

Herkes çok değerli tecrübelerini paylaştı, teknik bilgilerini paylaştı, hocalarımız bir şeyleri paylaştılar. Benim de çok küçük bir tecrübem var, onu paylaşmak istedim sadece.

Sürekli kazalar oluyor. İşte iş güvenliği uzmanlarının, teknik nezaretçilerin güvencesizliğinden bahsediyoruz. Özgüven eksikliğinden bahsediyoruz. Evet donanıma sahipler; ama bir şekilde ücretlerini işverenden aldıkları için müdahil olamıyorlar, işten atılma korkuları var. Soma'da yaşadık, artık yeraltında çalışmak istemiyorlar.

Genç madenci örgütlenmesi içinde 3-4 sene aktif olarak çalıştım, yavaş yavaş başlatmaya çalıştık. Genç madenci örgütlülüğüne gelen arkadaşlar, mezun olduktan sonra özgüveni yüksek olarak çalışıyorlar. İşveren karşısında ceplerini değil de, bilimi ve tekniği baz alıyorlar.

Ben mesela kendi alanımdan örnek vereyim, Zonguldak'ta yeraltında çalışıyordum ben, ücret konusunda, başka konularda orunlar yaşıyorduk. Sıradan bir maden mühendisi sandılar beni de. Hemen sorunumu şubeye bildirdim, sağ olsun o dönem Hüsnü Abi vardı, hemen müdahil oldular ve sorun çözüldü; çünkü ben biliyordum, ben Odanın içindeyim, arkamda güçlü bir örgüt var ve bunun üstesinden gelebileceğimden emindim.

Hocalarımız var diğer bölümlerden, üniversitelerden. Bizim zamanımızda diğer üniversitelerden hocalarımız, Odaya giden genç madenci örgütlenmesi içindeki arkadaşlarımızı tehdit ediyorlardı neredeyse. Gitmeyin Odaya gitmeyin, genç madenci çalışmalarına katılmayın diye.

Genç madenci çalışmalarına katılan öğrenci arkadaşlarımız reel sektörü tanımaktadırlar. O yüzden çalışmalarımızı yürütürken, üniversitelerde oda örgütlenmesi yaparken, öğrenci arkadaşlarımıza bu durumu anlatıyoruz ve onları teşvik ediyoruz. Mezun olduktan sonra sektörde bu arkadaşlarımız daha başarılı oluyorlar. Unutmayalım bizim mesleki örgütümüz TMMOB ve Maden Mühendisleri Odasıdır. Bölüm hocalarımızdan isteğim genç madenci çalışmalarında bize yardımcı olmalarıdır. Teşekkür ederim.

- **HÜRRİYET DEMİRHAN:** Arkadaşlar kusura bakmayın, ikinciye söz alıyorum ama bir iki konuya değinmek zorundayım.

Staj ile ilgili meslek odalarının öğrenciye eğitim vermesi konusu, zorlukları olabilir ama öğrencilerin meslek odaları ile tanışması anlamında, öğrenciye ders vermesi, eğitim vermesi anlamında bence olumlu bir yaklaşım. Çünkü üniversitede eğitim alan öğrencilerin bir kısmı ne yazık ki meslek odasının ne olduğunu bilmiyor.

Şunu anlamıyorum, hocaya göre ders kavramının günümüzde hala geçerli olmasını ben anlamıyorum. Yani, maden mühendisliğinde verilmesi gereken temel bir dersin öğretim üyesi yokluğundan dolayı verilememesi durumunda... Nasıl laboratuvar altyapısı olmadığında o eğitimin öğrenci eğitiminin durdurulması gerekiyor, öğretim üyesi altyapısı olmadığı zaman, ki bunun olmadığı bölümleri biliyoruz, bu çalışmada öğretim üyeleri de tek tek değerlendirildi. Yani kaç öğretim üyesi var, kaç ders verebilir. Bunların da öğrenci kabul etmemesi gerekiyor bence. Bunlar bilimsel araştırmaya ağırlık vermeli, öğretim üyesi yetiştirmeye ağırlık vermeli bence.

Ekrem Hocam söyledi, öğrencilerin kendilerine vakit ayırması... Şimdi üniversitelerde biliyoruz ki ticari bir anlayışla çift dallar, yan dallar okutuluyor. Yani öğrenci maden mühendisliği okurken makine mühendisi de olabiliyor. Bu öğrenciler iki tane bölümü bitirmeye vakit ayırabiliyorsa maden mühendisleri biraz daha vakit ayırsın. Maden mühendisliği yapacak kişi, maden mühendisliği yapsın, makine mühendisliği yapacak arkadaş makine mühendisliği yapsın. Çok meraklıysa gitsin dört yıl daha okusun.

Yani bunu aynı anda yapacak vakit bulabiliyorsa eğer, bunu değerlendirmek gerekiyor.

İhtisaslaşma konusunda da, mutlaka temel eğitimde ihtisaslaşma gerekir diye bir yaklaşım yanlış bence. Yüksek lisans diye bir öğretim dönemi var. Burada ihtisaslaşması gereken alanlarda, uzmanlaşmak isteyen öğrenciler çok rahat bir şekilde, açık işletme olur, cevher hazırlama olur, yer altı olur; burada ihtisas görülebilirler. Yani bunu mutlaka temel eğitime yansıtmamak gerekir diye düşünüyorum.

Standartlaşma... Standartlaşma istemiyoruz arkadaşlar. Bu çalıştayda standartlaşma diye bir kavram peşinde değiliz; ama temel derslerin verilmesini istiyoruz. Bir mühendis, mezun olduğu zaman bazı şeyleri ortak olarak görebilir. Bunun üzerine üniversiteler kendi özelliklerine, coğrafi özelliklerine, çevresinde bulunan madencilik faaliyetlerine, öğretim üyesine veya çevresinde bulunan madenlere göre değişik alanlarda değişik uzmanlar yetiştirebilirler seçmeli derslerle. YÖK konusu...

YÖK konusu faşist diktatörlüğün dayattığı bir sistem. Bunun kaldırılması için Odamız gerekli bütün mücadeleyi veriyor. Bizlerde odamızın arkasındayız. Bütün öğretim üyesi ve öğrenci arkadaşlarımızı da yanımızda görmek istiyoruz. YÖK kesinlikle üniversitelerdeki bilimsel eğitimi yok eden bir kuruluştur. Kesinlikle

kaldırılması gerekir. Alternatif müfredattan bahsedildi. Aslında çok doğru bir yaklaşım bazı odalar yaz kampları adı altında öğrencilere değişik eğitimler sunabiliyorlar. Bu konu üniversitelerle bağlantılı olarak tekrar gündeme getirilebilir.

Yasal olarak konuşuluyor belirli sayıda işçi çalıştıran ya da belirli bir tonajın altında üretim yapan ocaklarda maden mühendisinin olmasına gerek olmayabilir. Bunu kabullenmek mümkün değildir. Eğer bir maden ocağı açılıyorsa, bir ton da üretim yapsa o maden ocağının, o üretimin başında bir maden mühendisinin bulunması gerekiyor. Yasal olarak bunu talep etmemiz gerekiyor. Bunun dışında bir şey kabul etmememiz gerekiyor.

Öğrencilerin üniversite seçimiyle ilgili Ahmet Hoca çok doğru şeyler söyledi. Okumaya gelen öğrenciler konusunda üniversitelerin bir şeyler söylemesi gerekiyor hakikaten. Üniversitelerin mühendislik bölümlerinde öğrencilere matematik öğretilcekse vay halimize. Bu öğrenciye meslek nasıl öğretilecek. Teşekkür ederim.

- **NECMİ ERGİN:** Aslında eğitimi biraz da çalışma yaşamı açısından sorgulamamız gerekiyor. Tartışmalar bu noktaya fazla gelmedi. Şimdi Maden Mühendisliği bölümlerine gelen öğrenciler daha düşük puanlarla ve alt tercihlerle geliyorlar. Bu arkadaşların büyük çoğunluğu dört yıllık bir eğitimden sonra mühendis olacaklar. Bu düşük profile göre biz nasıl bir eğitim sistemi uygulayacağız? Akademiler burada ne yapmalı bence bunu tartışmalıyız. Çok tehlikeli bir iş kolunda çalışıyoruz diyoruz. Bu çok tehlikeli koluna öğrencileri nasıl hazırlayacağız? Sorun biraz burada. Buradaki müfredat bu konuya nasıl evrilebilir? Aslında bizim burada bunları ortaya koymamız gerekiyordu. Bunları biraz atladık gibi düşünüyorum.

Tabii burada bir öğrenci arkadaş konuştu. Akademide şöyle bir sorun var, öğrencileri gelecekteki meslektaşları olarak görmüyor. Orada bir ortaöğrenim ilişkisi var. Bunu şunun üzerinden söylüyorum, yanlış diyenler olabilir, yani yapmayan arkadaşlar da vardır istisna. Şöyle ki, üniversitenin birinde tuttu, yemek hakkını savunan üniversite öğrencilerine, yani bizim genç meslektaşlarımıza üniversitenin özel güvenlik görevlileri saldırdı, biz de bununla ilgili açıklama yaptık. Üniversite rektörlüğüyle Oda kötü oldu. İlişkiler bozulmaya başladı. Biz burada öğrencinin yemek yeme hakkını savunuyoruz. Özgürlüklerini savunuyoruz, barınma sorununu savunuyoruz.

Bunlar hep eğitimin bir parçası. Tabii müfredat da eğitimin bir parçası. Eğer biz şimdi şöyle bir noktaya varırsak, doğru dürüst bir harçlığı olmayan, doğru dü-

rüst eğitim almamış lise eğitiminde yani üniversiteye gelene kadarki örgün eğitiminde doğru dürüst eğitim olanaklarından yararlanmamış, barınma sorununu, yemek sorununu, giyinme sorununu tam anlamıyla çözememiş öğrencileri birden bire çok tehlikeli iş kolu dediğimiz kollarına hazırlamadan, eğitimin bu amaçlı yönlerini de ele almanız gerektiğini düşündüğüm için bunları paylaşayım dedim. Burada sonuçta hepimiz üniversite öğrenciliği yaptık. Meslek hayatına atılınca görüyorsunuz. İşte hocalarımız iş yerlerimizi gezmeye geldiğinde oradaki meslektaşlarla hemen bir kaynaşma oluyor, “hangi okuldansın?”, belki mezun olduğumuz okulları yüceltiyoruz istemeden de olsa. Yani biraz okulcu davranıyoruz. İnsan psikolojisiyle ilgili.

Belki bu da eğitimin bir boyutu. Şurada bir nefes alacağız diye düşünüyorum, burada bir şey tartışıldı, daha önce bir metin gönderilmişti. O metin biraz tartışıldı. Metnin tartışılmaya ihtiyacı vardı diye düşünüyorum. Sonuçta buradan bir sonuç çıkacak, kararlar üretilecek; ama bu metni biz kısa sürede bu çerçevede biz bunu ivedilikle bir daha tartışıp, bu noktada Odamızın gelecekteki adımlarına yön verecek bir belgeyi buradan çıkarmamız gerektiğini düşünüyorum. Buna vesile olursak çok faydalı olacaktır. Dinlediğiniz için çok teşekkür ediyorum.

- **SELMA DÜZYOL:** Merhaba. Ben Selçuk Üniversitesi adına katıldım bu-
raya. Selçuk Üniversitesi'ndeki öğretim üyeleriyle ilgili söylemeyi ihtiyaç duy-
duğum için belirtiyorum; bütün öğrencilerimiz bizim meslektaşımızdır, mühendis
adayıdır. Biz bu şekilde görüyoruz. Eğitimlerine son derece önem veriyoruz. Bunu
söylemek zorunda hissettim. Stajlarla ilgili öğrencilere Maden Mühendisleri Odası
olarak bir eğitim verebileceğinizden bahsettiniz; ama içeriğinden bahsetmediniz.
Necmi Bey de sanırım Oda yetkilisi olarak cevap verebilir diye düşünüyorum.

Nasıl bir eğitim olacak, Ankara'da mı olmalı, yerinde mi olmalı yoksa teknik
nezaretle ilgili bir eğitim olmalı? Kafanızda mutlaka bir şeyler vardır. Ben içeriğini
merak ediyorum. Teşekkür ederim.

- **NECMİ ERGİN:** Öncelikle özür dileyeyim. Benim tespitimdi, ama yanıldı-
ğımı gördüm. Hakikaten özür diliyorum buradaki kuruldan. Yani genç arkadaşla-
rımız gelecekteki meslektaşlar olarak görülüyorsa bu beni çok onurlandırır. Bunun
için teşekkür ederim.

Staj konusunda öğrencilere verdiğimiz eğitim şöyle, biz staj... Daha doğru-
su Odamız, her maden mühendisini Odanın bir organı olarak görüyor. Ankara'da
başlatabildik bunu. Hacettepe'de, ODTÜ'de... Hacettepe'yle bir protokol var bir
eğitim çerçevesinde. ODTÜ yabancı dil eğitiminden dolayı ufak tefek sıkıntılar
yaratıyor. Öğrencilere burada verdiğimiz, staj öncesi iş yerlerine gittiklerinde işçi
sağlığı ve güvenliği açısından nasıl davranmaları gerekiyor? Staj esnasında kar-

şılaşabilecekleri riskler ve alabilecekleri önlemler nedir? Bu çerçevede bir eğitim veriyoruz. Ankara’da Oda merkezinde veriliyor. Bunun geliştirilmesi zor bir iş değil. Ankara’dan gelmek ya da İstanbul’dan gelmek değil, oradaki üniversitedeki arkadaşlarla bu eğitimi geliştirir, örnekleri çoğaltır, oralarda bu tür eğitimlerin verilmesinde sıkıntı yoktur diyorum.

- **SELMA DÜZYOL:** Staj yaptıkları yerlerde de zaten böyle bir eğitim alıyorlar. Staja gittiklerinde stajın birkaç günü zaten işçi sağlığı ve güvenliğiyle geçiyor. Bize gelen staj defterlerinde buna bir bölüm ayırıyorlar. Bu yeterli görülüyor mu?

- **NECMİ ERGİN:** Bir şeyi takip etmemiz gerekiyor, bütüncülük içinde tartışmamız gerekiyor. Bir taraftan diyoruz ki, stajda problem var, öğrenciler staj bulamıyor vs. diyoruz. Belki iyi yerlerde staj yapanlar açısından bu sorun gideriliyor olabilir. Ancak bütünü açısından düşündüğünüzde böyle bir sorun var.

- **SELMA DÜZYOL:** Sadece işçi sağlığı ve güvenliğiyle kısıtlamak yerine acaba biraz daha mı yelpazeyi açmak daha doğru olur, o anlamda söyledim.

- **CEM ŞENSÖĞÜT:** Selma Hanım'ın dediklerini ben de tekrarlamak durumundayım. İlk günden itibaren öğrencilerimiz hakikaten bizim meslektaşımızdır. Hürriyet Bey'e de şunu ilave etmek istiyorum. Sadece maden eğitimi alsın. Ek programlar almasın. Yok öyle bir şey. Bir mühendislik eğitimi denince üç alanda biz temel olarak olayı değerlendirmek zorundayız. Birincisi, temel bilimler; sosyal bilimler, üçüncüsü de mesleki bilimler. Zaten iki tanesi diğer tüm mühendislik alanlarıyla aynı. Mesleki bilimlerde ayrışıyoruz. Bu öğrencilere verdiğimiz eğitimler hiçbir zaman kısıtlanmış, azaltılmış bir program değil. Kolaya gidiyor bazen öğrenciler.

Belki burada bunu sorgulamamız gerekiyor ayrıca: sistemle ilgili olarak, gelen öğrenci profilinin düşük olması, onların heyecanının az olması bizim de heyecanımızı etkiliyor olabilir. Yani bunu bütünsel olarak düşündüğümüzde sistemle ilgili sorgulayacağımız çok daha fazla şey var.

- **NECMİ ERGİN:** Şunu belirtmek istiyorum, teknik anlamda önemli bir konu. Eğitimle çalışma yaşamı ilişkisi. Şimdi mezun olanlar Oda'ya geldiklerinde, üye olduklarında işsiz kalıyorlar. İşsiz kaldıktan sonra, “biz zemin etüdü niye yapamıyoruz?”

Maden mühendisliği istihdamı konusunda çalışmalarımız var. Üyelere bunları duyuruyoruz zaman zaman. Acaba bunları müfredata sokarsak ne olur? Mesela burada akademinin bunu tartışması lazım. Bunu akademiye eleştireyim diye demiyorum.

Arkadaşlar zemin ve kaya mekaniği diye bir ders önerdi. Daha önceki süreçte akademi şunu söyledi: “Zemin işi bizim işimiz değildir, kaya bizim işimizdir” dedi. Buna şöyle bir yanıt verdik Oda olarak, dedik ki, ya açık ocaklarda şev stabilitesini yaparken zemin vardı. Yeraltı işletmelerinde zeminle de uğraşıyorsunuz. Bu işsizlikle ve mezun sayısı ile birleşince başka bölümlerin alanına müdahale etme ortaya çıkıyor.

O zaman biz de acaba buraya zemini eklersek bundan dolayı, mezunlar sonra zemin etüdü yapabilir mi? O anlamda, bu müfredatı tartışmak biraz da bundan. Yani hakikaten birbirimizi yanlış yönlendirmeyelim. Başka ihtiyaçlar da göz önüne alınarak müfredat tartışılmaya çalışılıyor. Burada bir akademisyen arkadaşı-
mız ikinci öğretime karşıyım, demişti. Kaldırılınca, “ya keşke kalkmasaydı, çocuk okula gidemedi” diye kalınır. Yani bugünün ihtiyacı bu. Yarın farklılaşır, değişir.

- **SALONDAN:** Biliyorsunuz Oda, öğrenci kurultayları düzenliyor. Bunun faydalı olduğunu düşünüyorum; ama şöyle bir şey var: öğrenci kurultayının amacı nedir? Ne amaçla yapıyorsunuz, hedef nedir? Bu hedefe ulaşabiliyor musunuz? Çünkü öğrenci kurultayı içerisinde neler konuşulduğuna dair bilgilerim var benim. Gerçekten hedefe ulaşıyor mu? Mesela işçi sağlığı ve güvenliği konusunda uzmanlar öğrencilere seminer verse daha iyi olmaz mı? Yani sadece öğrenci kurultayına katılanlara değil, bütün üniversite öğrencilerine...

- **NECMİ ERGİN:** Sorun zaten burada. Odamız mesleki demokratik bir kurum. Sorunun sahibi kimse onları tartıştırır. Onların sorununu onların ihtiyaçlarının dan koparıp biz tartışırsak onu bir sonuç çıkamaz.

Eksiklikleri vardır öğrenci kurultayının. Yani burada o eksiklikler örgütleyen öğrenciler tarafından da Odamız tarafından da tartışılıyor. Bunun belgeleri, kayıtları yayınlanıyor; kamuoyuyla paylaşılıyor; ama şunu yapmak hakikaten zor: yani yasa, tüzük, yönetmelik, bugüne kadarki Odanın biriktirdikleri üzerinden şey yaptığınızda, genç meslektaşların sorunlarını onlara biz tartıştırtalım meselesini çok şey görmüyoruz. Onlar kendi sorunlarını kendileri tartışıp onun üzerinden çözümlerini bize sunup, biz de Maden Mühendisleri Odası olarak o sorunları iktidara söyleyerek, gerekli mercilere taşımak zorundayız.

- **SABAHATTİN SAKATOĞLU:** Adana şube başkanıyım. Öncelikle salondaki hocalarım, meslektaşlarımı dinlediniz. Sanırım toplantının sonuna doğru geliyoruz. Ben Adanalıyım. Çevremde maden ve madencilik yok. Diyoruz ya, tesadüfen seçmiş olan öğrenciler geliyor bölüme. Evet ben de has bel kader bir tercih yapıp bölümü kazanan öğrencilerden bir tanesiyim. Öğrencilik yıllarım içerisinde, Şinasi Hocam beni dersten kovdu, 75 bitirme notuyla okulu bitiren bir meslektaşınızım.

Özel sektörde çalışmayı düşünmezken, 12 Eylül öncesinde üç yıl üniversitede okuyup polis copu yemeden okulu bitiren bir meslektaşınız olarak devlet bana iş vermedi.

Hiç istemediğim halde o günden bu yana hala alışamadığım özel sektörde çalışıyorum. Gelen öğrencilerin not ortalamasının düşük olduğundan bahsediyor hocalarım. Ben 4'lük sistemde 2.2 mezun oldum arkadaşlar. Yani 2 geçer nottu; 2'nin hemen üzerinde bir notla mezun oldum.

Geçen sene çalıştığım şirkete iki tane yeni jeoloji mühendisi alınma kararı alınmış. Şirket hocama danışmadan elemanları almış, hocam onların transkriptlerine, not ortalamalarına bakmadan nasıl bu öğrencileri alırsınız diye telkinde bulunurken dedim ki, “hocam benim transkripsiyonumu görseydiniz kesinlikle işe almazdınız. 54 tane dersin çoğunu 50’yle geçmişim arkadaşlar, 49 olsa kalacağım.”

Tabii burada genellikle akademisyenler olunca “nasıl bir eğitim”i tartıştık. Şube başkanı arkadaşlarım konuşmayınca, sektörde çalışan bir maden mühendisi nasıl davranmalı diye bu konuya çok fazla değinmedik.

1984 yılında yine tesadüfen, has bel kadar krom çalışmaya başladım. İlk sekiz aydan sonra çalışma koşullarını ve kuralları ben koydum. Çalıştığım firmalara şunu söyledim: “İşçinin parasını vermiyorsanız, çalıştığım yer eğer her ay düzenli olarak piyasanın parasını ödemiyorsanız ben sizle ikinci ay çalışmam.” Hep diyoruz ya “patron kapının önüne koyar”, anlatacağım o kadar çok olay var ki. Kapının önüne konması gereken bir maden mühendisiyim, bir özel sektör çalışanıyım, hiç-

bir zaman hiçbir patron beni kapının önüne koymadı.

Ocak da kapattım. “Bu malzeme çok pahalıymış, bunu almayalım dedikleri zaman veya mesela bir su pompasını geri dönüşüme kullanmayacağım” diye o sistemi kurmadığın zaman işletmeyi kapatırım dedim ve kurdurdum.

İstanbul’da bir firmada çalışıyorum, patrona dedim ki, benim yerime şantiye şefi olarak çalışan arkadaşımı işten atmam için telefon açtı, dedi ki “o arkadaş iş-ten kov”. “Niye, neyini gördün, şirkete mi zarar verdi” diye sordum. Dedi ki, “ben bu adamı istemiyorum, benim bu adama ihtiyacım mı var? Bu adamın kalitesinde, bu adamın yapacağı işleri bana gönder. Sen patronsun bunlarla uğraşamazsın.” “Sen devletle olan, çevreyle ilgili olan sorunların çözülmesiyle ilgili işlere bak. Sizin işiniz, şirkette üretim problemsiz olarak çalışıyor mu... Maliyetin ne kadar olduğuna bak, eğer şirketin zarardaysa veya yaptığımız projelerin altında bir üretim yapıyorsak o zaman hesap sor.”

Patron benim işime son vermedi. Ne oldu? Dik durdum. Ne oldu? Gerektiği zaman, hayır kardeşim bu böyle olacak, diyebildim; ama bunu yaparken neye güvendim? Kendime güvendim, işime güvendim, çalışkanlığıma güvendim, mühendisliğime güvendim.

İş güvencesinden bahsediyoruz. Bir aileden, bir evi geçindirmekten bahsediyoruz. Evimiz kira, arabamızın taksiti var. Evlendim, hayatım boyunca hiçbir borcu olmayan ben, 11 kalem borcum varken istifa ettim. Neye güvendim? Yine kendime güvendim. Hiçbir patron benim işime son veremedi.

Genç arkadaşımız staj yapamayacağız, iş bulamayacağız dedi. Yani Maden Mühendisleri Odası’nın bütün şubelerinin aynı şeyi yaptığını düşünüyorum. Maden Mühendisleri Odası Adana şube olarak öğrenci bizden hangi staj talebinde bulunursa öğrenci, firmalarla görüşüp arkadaşlarımızın oralarda çalışması için gereken çalışmaları yapıyoruz. Bugüne kadar Maden Mühendisleri Odası’na başvuran hiçbir arkadaşımızın staj yapmaması söz konusu değil. Türkiye’nin neresinde istiyorsa o firmalarla görüşüyoruz. Hatta o arkadaşımızın kalma, yemek problemlerini de çözüp orada staja yolluyoruz.

İş konusunda da... Son günlerde madencilik sektörü en büyük travmayı yaşıyor. Sadece maden mühendisleri değil, mevcut yönetimin maden politikalarından dolayı en büyük travmayı yaşıyoruz; ama bir telefon açıp bana, “üç tane maden mühendisi çalıştırmak istiyorum, bana üç tane maden mühendisi gönder” diyen firmaya iki gündür çalışacak eleman gönderemedim. Mezun olan arkadaşlarımızın

çoğu şehir merkezinde iş istiyor ve inanın, işsiz kalan arkadaşlarımızın %90'ı kendilerine sunulan işi beğenmedikleri için işsiz kalıyorlar.

Bugün Maraş'ta yeraltında çalışacak üç tane maden mühendisi arkadaşı iki gündür bulamıyorum. Beş tane arkadaşım “Adana merkezde iş istiyorum” diyor. Adana merkezde maden yok, kusura bakmasınlar.

Yani her ne olursa olsun, gerçekten çok farklı bir mesleğin mensuplarıyız. Eğitimimizle olsun, çalışma hayatımızla olsun, iş yerlerinde olsun, dayanışmada olsun her zaman çok farklı bir mesleğin mensuplarıyız.

Ben hiçbir zaman da olumsuz bakmıyorum. Yarın staj istiyorum diyen üniversitedeki hocalarım ve öğrenciler, eğer böyle bir problem varsa bunu çözmeye hazırız.

İş bulmaya da hazırız mezun olduktan sonra. Bir de biz hiçbir arkadaşımızı “hadi iş bulduk git” diye göndermiyoruz. Gönderdikten sonra da irtibat halindeyiz. Gidiyoruz işletmelere, arkadaşımızla birlikte ocak denetliyoruz. İşe girmeden önce arkadaşımızla birlikte gidiyoruz, ocakta neler yapması gerektiği konusunda zaten önden bir çalışma yapıyoruz. Biz ve biz yaştakiler, hepimizin bunu yapması lazım. Teşekkür ederim.

- **ALİ UÇAR:** Dumlupınar Üniversitesi, aynı zamanda Oda temsilcisiyim. Eğitim sektörünün içerisindeyiz hoca olarak. Hem özel sektörü biliyoruz. Özelleşmenin en vahşi dönemini yaşıyoruz. Kütahya sanayinin yoğun olarak bulunduğu bir yer. Madenlerin de yoğun olarak bulunduğu bir yer. Bir özelleşme yaşandı. Toplumsal değişme de buna göre yaşanıyor tabii.

Bir de ben Divriği'nden, madencilğin içinden geliyorum. Sabahattin Hocam iyimser konuştu, iş olanaklarından falan bahsetti. 12 Eylül'den sonra vahşi kapitalist döneme geçiş var. Kamu sektörünün yatırımlarının durmasının sebebi büyük oranda bu. Tabii ondan önce de sıkıntılar vardı; ama bir de sosyal imkânları düşünmek lazım. O zaman Etibank olsun, devlet kurumlar olsun bütün kurumlar da işçiler olsun, mühendisler olsun sosyal imkânlar fazlaydı. Küçük Divriği içerisinde sinemasından tiyatrosuna, okuluna, lisesine, yüzme havuzlarına, hastanesine kadar her şey vardı. Şimdi bakıyoruz, toplum her şey özelleştirilsin diye bakıyor; çünkü yıllarca bu politikalar izlendi. Öğrencilere bakıyoruz, birinci sınıfta özel sektör isteyenler son sınıflara geldiğinde KPSS'ye hazırlanıyor. Mezun arkadaşlar devlet

olsun istiyor. Şunu söylemek istiyorum, özelleşen kurumlarda sosyal imkânların hiçbirisi yok şimdi. Herkes kapağı devlete atayım diye düşünüyor. Neden sosyal imkanlar yok, maaşlar düşük, güvence yok. Staj konusu önemli, öğrencinin stajı mutlaka öğretim üyeleri tarafından denetlenmeli.

- **ERDAL EREN ATAMAN:** Hacettepe Üniversitesi 2. sınıf: Bu benim ilk çalıştayım ve Eğitim Çalıştayı'nın şiarı çok hoşuma gitti: “Ne için, kim için eğitim?”

Gerçekten çok önemli bir şiar ve soru aynı zamanda. Bildiğim kadarıyla bir cevap vereceğim ve hemen geri dönüş istiyorum doğru mu yanlış mı diye.

Ne için eğitim? Toplumun ihtiyaçlarını karşılayacak nitelikli mühendislerin ortaya çıkması için eğitim.

Kim için? Zenginleşme ve refaha ihtiyaç duyan halk için.

Nasıl bir eğitim? Demokratik ve bilimsel. Burada bir sıkıntı yok değil mi?

Doğru, tamam.

Oturumun adı da, “Nasıl bir maden mühendisi?”; ama daha önce çok önemli bir konu daha var:

“Nasıl bir meslek örgütü?” Benim bununla ilgili birkaç sorum ve görüşlerim olacak. Elbette burada birbirinden farklı görüşlerin olması, tartışmaların yaşanması güzel; ama bir meslek örgütünün aynı zamanda ortak bir bakış açısının olması gerektiğini düşünüyorum ben.

Sabahki oturumlarda akademisyenler şöyle bir şeyler söyledi, artık yaşanan eğitim düzeniyle beraber okullardaki hocalarımız patronun yani rektörün bir işçisi konumunda. Mezun olmuş mühendislerin durumu belli. Hepsi işte patronun boyunduruğunda kalan bir işçi. Biz öğrenciler ne yapıyoruz? YÖK’ün üniversitelere dayattıkları yüzünden biz hepimiz ucuz iş gücü, işçi durumundayız. Madem buradaki her işi farklı olan insanların durumu böyle açikken, kaygıya sahip olmamız aslında kaçınılmaz bir şey; ama buna rağmen ben burada birkaç sıkıntı yaşadım. Madem eğitim çalıştayının şiarı olan şeylerde hepimiz aynı şeyi düşünüyoruz niye şöyle sonuçlar çıktı? “Ya iyi olsun da, gerekirse girişimci üniversite olsun.” ya da “sermaye bu niteliklere sahip mühendisler arıyor, biz de Odaya üye alırken bunlara dikkat edelim” gibi sonuçlar, aslında bizim sahip olmamız gereken sınıf direncine bir saygısızlık olarak görüyorum.

Bu yüzden de şöyle bir önerim olacak: Başta yöneticiler olmak üzere Oda içinde bir iç eğitim, hepimizin ülke genelinde madencilğe, dünya gündemine, mühendisliğe aynı bakış açısında bakmamız ve bize dayatılanlarla mücadele etmemiz için bir iç eğitim iyi olacaktır.

Öğrenci olarak çıktım buraya, öğrencilik hakkında bir şey söylemeyecek miyim? Burası Maden Mühendisleri Odası. Burası bir meslek örgütü. Sadece mühendislerin değil, öğrencilerin de meslek örgütü. Madem öyle, öğrenci arkadaşlarımızın bunu sahiplenmesi gerekir. Neden şu anda burada bulunan öğrenci arkadaş sayısı yeterli değil, normalde Oda dışındaki hayatında politik olan birçok arkadaş neden burada yok.

Neden ben Odayı okulumda örgütlü olan hocadan değil de eşimden, dostumdan ya da katıldığım bir toplumsal eylemde bayrağını gördüğüm için tanıdım?

Neden benim öğretmenim bana oda hakkında bilgi vermiyor? Oda böyle mi kullanılır. Ben Odaya mart ayında gittim, o sırada 1 Mayıs hakkında konuşuyor-

duk. Şunu dedik: “Biz 1 Mayıs’a arkadaşlarımızı katamıyoruz.” Neden katamıyoruz, biz bu adamlarla niye bir şey tartışmıyoruz bunları tartışmamız gerekiyor. Daha sonra meslek örgütümüzle tartışmak istedik.

Burada konuşulan şeyler üzerinden örnek vereceğim. Bizim sermaye için çalışan bir mühendis mi, “bir katil” mi yoksa halktan ve emekten yana yetkin bir mühendis mi olacağımız cevabı eğer bu sorunun şiarı eğer bu meslek örgütü için de geçerliyse, bu sorunun cevabı daha bize öğrenciyken verilmeli. Başta öğrenci arkadaşlarımız ve yönetim olmak üzere, Odanın olabildiğince öğrencilere indirilmesi, burada tartışmaların yaşanmasını istiyorum. Söyleyeceklerim bu kadar. Teşekkür ederim.

- **BUSELİN YAĞANAK:** İstanbul Üniversitesi: Stajla ilgili bir şey söylemek istiyorum. Ben bölüme isteyerek, gönüllü olarak geldim. Bu sene ikinci sınıfım. Bu sene zorunlu stajım olacak; ama ben geçtiğimiz yaz da gönüllü staj yapmak istedim. Kapıdan daha ilk girdiğimde güvenlik görevlisi, “Buyurun ben evraklarını-

zı alayım” dedi. Ben çok şaşırdım, anlayamadım falan. Bir şekilde içeriye girdim. Gördüğüm insanlara, “ben stajyerim, yetkili birisiyle görüşmek itiyorum” dedim, “Stajyer?” falan dediler. Çok şaşırdım. Meğerse oraya ilk giden stajyer benmişim. Yani naylon staj yaptırılıyormuş. Yani hatta birçok üniversite tarafından yasaklıymış. Naylon staj yapmak. Bu bu kadar biliniyor, bu kadar barizken niye çözüm üretilmiyor? Niye kimse denetlemiyor, kimin denetlemesi gerekiyor? Gerçekten çok ilginç gelmişti. Onu paylaşmak istedim. Bu kadar bilinip de bu kadar üstünün örtülmesi çok ilginç. Teşekkür ederim.

- **Mahir Taylan Köylüoğlu:** Yeni mezunum ben de. Ben normalde konuşmayacaktım; ama birkaç şeye cevap vermem gerektiğini düşündüm. Oda’nın staj eğitimiyle alakalı eleştiride bulunurken staja gittiğimiz yerde bize bu eğitimlerin verildiğini söyledi Selma Hocamız; ama şöyle bir sıkıntı var zaten: Staj defterlerinde sorun yok, gayet nizami, olması gerektiği şekilde. Biraz önce Buselin’in dile getirdiği gibi, çoğu arkadaş zaten okurken tek uygulama yaptığı yer staj iken, biz oraya gittiğimizde de staj defterlerini elimize çıktı olarak veriyorlar veya “mail atarım ben sana, buna göre doldurursun” şeklinde yaklaşıyorlar.

Yani sıkıntı staj defterlerinde değil, stajın uygulamasında. Bir hocamız dedi ki, “çift anadal olabilir.” Biz şunu tartışıyoruz; maden mühendisliği nasıl olmalı, bu kazalar niye oluyor? Bir noktada onu tartışıyoruz. Eksik olan yerleri ne, sektörde niye eksikler var, mühendisler açısından sıkıntılar neler?

Biz maden mühendisliğini yalayıp yutamamışken tutup makinayı da yarım yamalak bir şekilde öğrenip de veya bir şekilde mezun olduğumuzda ikisi de yarım kalacak. Bunu başarıyla yapan vardır illa ki, onları ayrı tutuyorum; ama ne maden mühendisliğini biliyor, ne makina mühendisliğini biliyor tam anlamıyla? İlla ki ikisinden de biraz biliyor; ama ikisini de tam olarak özümseyip de uygulamada işe dökemiyorsa iki diplomasının da bir ehemmiyeti yok.

Şu da var: Sektöre girdiği zaman ya maden mühendisliği ya makina mühendisliği yapacak, makinadan anlar dediğiniz zaman, eline ne bileyim 14, 15 anahtarı alıp da kompresörü tamir eder belki, ama onun için de makina mühendisliği eğitimi almasına gerek yok.

Kusura bakmayın, ben sanki oraya cevaben konuşuyorum gibi oldu şu an belki ama... Öğrenci kurultaylarında da, Odamız bize kesinlikle yönlendirmede bulunmuyor. Yani kurultayda konuşulan şeyleri kesinlikle öğrenciler belirliyorlar; ama şu doğru, öğrenci kurultaylarında konuşulması gereken şeyler tam olarak onlar mıydı, değil miydi? Tamamen meslek odalarına yönelik şeyler konuşulmalı mıydı, bu konuda katılıyorum.

Öyle olması gerekiyordu belki, ama şunu da kesinlikle biz yok sayamayız; biz eğer kapitalizmde ezileceksek mezun olduktan sonra, hepimiz bir bireyiz, öğrenci de, çalışan da olsak fark etmiyor. Güzel, aydınlık günler gelecekse bunlar öğrencilerden gelecek. Kusura bakmayın, ama artık 50-60 yaşını devirmiş insanlar tutup da bize gelecek vaat edemezler.

Siyaset hayatın her noktasında. Onlar da tartışılmalı. Tamam, eğitim sorunu dururken, onlar tartışılmalı mı? Belki değil, bunun başka bir platformda tartışılması gerekiyor; onların da tartışılması gerekiyor. Şu bir gerçek, zaten dile getirildi, üniversitelerdeki akademik personellerin, hocalarımızın pratikte, sektörde eksik kaldığı... Yani teoriyi çok iyi biliyor olabilirler, ama pratikte bu işin böyle olmadığını zaten dile getirmişlerdi.

Şu var, ben mesela okulda aldığım derste bana başlıkları anlatıldı, ama ben gittim maden ocağına, bana “fereye nereden çıkacağız?” dediklerinde ben “fere nedir” diye düşünmemeliyim veya sektörde kullanılan tabirleri, terimleri de aslın-

da okulda bana vermeleri gerekiyor ki ben adamın gözüne boş boş bakmamalıyım. Bize sektöre bu noktada da hazırlamaları gerekiyor diye düşünüyorum.

Şu da çok büyük bir sıkıntı, ben hocalarımın birçok şeyi çok iyi bildiğini biliyorum, yani profesörlük, doçentlik fark etmiyor. Bu unvanları kimse haybeden almadı. Hepsini hakkını vererek aldı; ama bildiği şeyi başkasına aktarabilmek çok farklı bir konu. O noktada da dersleri veren hocalar şunu yapmalı bence: İşinde iyi olanlar tamam işini yapsın, bilimsel araştırmalarını yapsın; ama ders anlatma noktasında eğer eksikler bulunuyorsa, o işi tamamen yapabilen birine devretmeli. Sonuçta bu hep dile getiriliyor, mühendis yetiştiriliyor. Yanlış anlaşılmasın ama, bir ders daha fazla vereyim gibi gelir kapısı olarak düşünülmeden hakkını vererek yapılması gerekiyor diye düşünüyorum. Sürçü lisan olduysa veya birilerini kırdıysam da affedin.

- **SELMA DÜZYOL:** Özür dilerim başını kaçırdım, sadece yakaladığım kısma cevap vermek istiyorum. Çift anadal yapıyor olmak, “ben istiyorum, başvurduğum ve alındım” anlamına gelmiyor. Bunun birtakım kriterleri var. Öğrencinin belli bir not ortalamasını tutturmuş olması gerekiyor bir kere. Buradaki çoğu hocamız bunu biliyordur zaten. Çift anadala başlayan her öğrenci bitirecek demek de değil. Çoğu yarım bırakıyor zaten. Çift anadala başlamış olmak bitirmiş olmak anlamına gelmiyor. Bitiren arkadaşımız da inanın bitirdiği bölümün gerekliliklerini yerine getirmiş oluyor bir şekilde.

Bizden yeni mezun olan bir arkadaşımız, daha doğrusu geçen sene bizim programımızı bitirdi, bu sene çevre mühendisliğini bitirdi. Yani ikisinin eşzamanlı olmasına da gerek yok ve alması gereken minimum ve maksimum ders düzeyleri var. Bunun programda çakışmaması gerekiyor.

Çift anadal yapıyor olmak bir öğrenciye artı sağlar; bu eksik bilgilerle donanmıştır anlamına gelmiyor. Tam tersi, artı bilgilerle donanmıştır anlamına geliyor. İki tane diploması vardır; çünkü hak etmiştir. İstedikini de kullanır. Bu onun kendi tercihidir. İster maden mühendisi olarak çalışır, ister bitirdiği diğer anadal hangisiyse onu kullanır. Burada çift anadal bitirmiş olan öğrenciler sanki yetersizmiş gibi bir anlam çıktı, ben öyle algıladım.

Son zamanlarda yaşanan iş kazalarında... İşverenin, denetleyicinin ya da diğer kimselerin değil sadece üniversitelerin payı varmış gibi bir şey oluştu bende. Tamam biz hocalar olarak üzerimize düşen pay neyse onu almamız lazım; ama biz alırken diğer tarafın da alması lazım. İşverenin burada kusuru varsa, kim uy-

gulamada, denetlemede hata yapıyorsa... Sorun gittikçe daha da büyüyor; çünkü ortaya çıkan yeni kazalar, birtakım sıkıntıların daha da büyümüş olması ki bunlara yeni şeyler de ekleniyor.

Mesela işçi sağlığı ve uzmanlığı gibi yeni bir kavram... Eskiden beri biliniyordu; ama şimdi potansiyel olarak yeni bir iş kolu sağladı. Bu da yeni sorunları gündeme getirdi.

Bu anlamda ben üniversitede bir hoca olarak, daha doğrusu çömez bir hoca olarak; çünkü burada çok saygıdeğer hocalarım var. Onların önünde de konuşuyorum. Sürçü lisan ettiysem hepinizden özür dilerim. 50-60 yaşına gelmiş olsanız da, 80 yaşına gelmiş olsanız da sizlerin tecrübesi benim için çok değerlidir. Ben o konuda da az önce söz alan arkadaşşıma katılmıyorum.

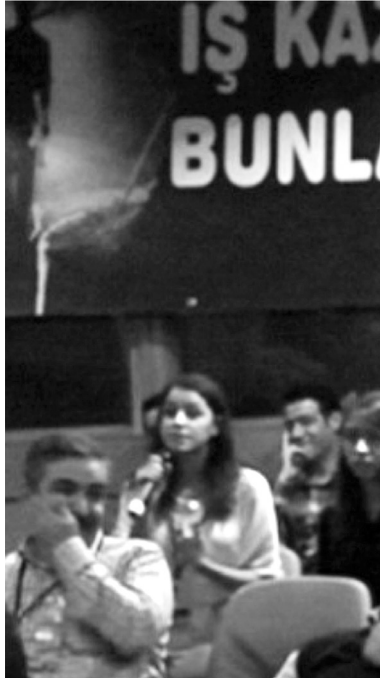
Ne kadar okursak okuyalım... Gezmenin tecrübesi de ayrıdır değil mi? Çok gezen mi çok okuyan mı bilir deriz. Gezmenin tecrübesi elbette ki farklıdır. Akademik camiada olan hocalarımızın tecrübesi elbette ki farklıdır. Yani bir tarafı kaldırırken bir tarafı aşağı indirmek bence çok doğru değil.

Herkes burada övülmeyi hak ediyor. Herkes burada saygı duyulmayı hak ediyor; çünkü herkesin bu anlamda vermiş olduğu bir emek var. Buradaki çoğu hocamız, imkân bulanlar yurt dışına gittiler. Oradaki imkânları gördüler. Bulamayanlar Türkiye'deki madenleri gezdiler.

Fırsatı olmayanlar... Mesela ben bayanım, elimi kolumu sallayıp her yere gidemiyorum. Yeraltına inemiyorum; ama fırsat bulan hocalarımız, büyüklerimiz bunları bize aktarıyorlar. Bu anlamda onların hem yaşına hem tecrübesine hürmeten de bence biraz daha hoşgörülü olmaya davet ediyorum. Belki de yaşınız büyüdükçe belki de tecrübeye daha çok önem ve değer vereceksiniz; çünkü bazı şeyleri ne kadar okursanız okuyun yerine konulmuyor bazı şeyler.

Biraz duygusallaştım belki, ama bunları söylemek zorunda hissettim. Baştan beridir sanki “birini suçlu bulalım, aa kimi bulalım? Dönelim üniversiteye, hadi hocalardan bir başlayalım” gibi oldu. Ben öyle hissettim. Değilse de değil deyin lütfen.

“ Değil ” Ben bitirdim, teşekkürler.

- **TUĞBA GÜLTEKİN:** İstanbul Üniversitesi'nden katılıyorum. Açıkçası Selma Hocamıza eşlik etmek istiyorum bu konuda. Biz çünkü hocalarımızın hepsini eleştirmiyoruz burada. Sadece bize eğitimi doğru veremediğini düşündüğümüz hocalarımızın eğitim verme şeklini eleştiriyoruz. Selma Hocamız da bizi yanlış anladı. Biz hocalarımızı eleştirdiğimiz gibi kendimizi de eleştiriyoruz. Yani bence hocamız bizi yanlış anladı.

- **CANSU KANDİL:** İstanbul Üniversitesi'ndenim ben de. Bu bir eğitim çalıştayı. Sabahtan beri ülke şartlarında, bu eğitim sisteminde mühendislik eğitiminin ne derece iyi olup olmadığını tartışıyoruz. Hocamız demin dedi ki, iyi ortalamayla çift anadal yapabilen öğrenciler var. Biz zaten üniversitelerde yeterli olarak mühendislik eğitimi alıp almayışımızı tartışıyoruz burada. İyi ortalamayla bitirmek ya da diploma notuyla mühendislik yapamayacağımızın farkındayız. Biz burada bunu tartışıyoruz ve bir kadın olarak kesinlikle bir ocakta kısıtlanmış olmayı kabul etmiyorum. Bence insan kendisine nasıl davranılacağını ya da bir konuya nasıl hakim olabileceğini kendisi çabalayarak yapabilir.

- **SELMA DÜZYOL:** Sevgili arkadaşlarımız niye bana gönül koydular anlamadım; ama ben sadece konuşmasını duyduğum arkadaşımın konuşmasına cevap vermek için söylemiştim; çünkü şöyle bir şey anladım ben onun sözlerinden: “çift anadal yapan öğrenciler yarım yamalak üniversiteden mezun olurlar” sözüne cevabendi az önce söylediklerim. İster alının ister alınmayın. Onun gibi düşünüyorsanız alınabilirsiniz. Onun gibi düşünmüyorsanız alınmanıza hiç gerek yok.

İkincisi, bayan olarak elinizi kolunuzu sallayarak her yere gidememekten kastım, mesleğini tam anlamıyla yapamamak değil kesinlikle. Mesela ben yurt dışına gitmek istiyorum, ama sırtıma bir sırt çantası takıp, atıyorum 3. dünya ülkesine çok rahat gidemiyorum. Sizin aileniz izin veriyor mu bilmiyorum, ama benim annem öğrenciyken izin vermiyordu bana. Söylemek istediğim buydu. Yoksa bayan erkek, kesinlikle o konulara girmek istemiyorum.

- **MERVE ÖZDEMİR:** Hocam ben ilk önce pratik ve teoriden bahsetmek istiyorum. Sabah bir hocamız söylemişti. Gerçekten pratik aldıktan sonra teoriyi görmemiz gerekiyor bence; çünkü biz ilk stajımızı yer altında yapıyoruz biz. O kömür kokusunu çekmesi gerekiyor önce içine.

Daha sonra giriş puanından bahsetmek istiyorum. Gerçekten çok düşük puanla giriyoruz ve o kadar bölümümüz varken de bu puanla girilmemesi gerekiyor ve mühendisliklerde aslında bu şekilde bir puan sıralaması yapılmaması gerekiyor. Böyle girince de doğal olarak...

Çan sistemi var bizim üniversitede. Düşük bir puanla girince de zaten bu şekilde devam ediyor bu. Daha sonra hani Kütahya il temsilcimiz söylemişti galiba, kalitesiz şeklinde ithamda bulundu. Düşük puanla girdiğimiz için dedi. Bunun da yanlış olduğunu düşünüyorum. En azından mühendislik puanlarının biraz daha yüksek olması ve maden mühendisliğinin de biraz daha düşünülerek yazılması taraftarıyım.

Almanya'yla Türkiye karşılaştırılıyor hep. Bu karşılaştırmada da galiba teori ve pratikten kaynaklanan bir şey. Altı ay staj yapılmıyormuş galiba orada, sabahki hocamız bahsetmişti. Bu bilinçte olmayan insanların da bu şekilde devam etmesi, ki Türkiye'de de çok fazla staj konusunda naylon yapanlar var. Bu şekilde bir ithamda bulunuldu.

Almanya'daki maden kazalarının da bu kadar az olması bundan kaynaklanıyor diye düşünüyorum. Staj videolarından bahsetti hocam. Ben stajdan önce video izlenilmesi taraftarı değilim; çünkü stajdan önce video, film gibi. İlk önce onu tatmak lazım. Kömürü ellemen, koklaman lazım.

Bizim bir genel jeoloji hocamız var, “bir doktor bir kişiyi öldürür; ama bir mühendis minimum yüzlerce kişiyi öldürür” derdi ve bu bölüme girerken ve bu bölümdeyken biraz daha düşünceli ve biraz daha üzerine düşerek yapılırsa birçok şey, üstesinden gelebileceğimizi düşünüyorum bu tür kazaların.

- **ÖZEN KILIÇ:** Merhabalar arkadaşlar. Ben Çukurova Üniversitesi'nden katılıyorum. Selma Hocamın söylemek istediğini sanırım yanlış anladınız. Çift

anadal yapabilmek için öğrencinin başvuru şartı olarak 4 üzerinden 3 tutturması gerekiyor. Yani her öğrenci, çift anadal yapmak istiyorum dediğinde elini kolunu sallayarak yapamıyor. Onu dile getirdi hocamız. Yani yapan da nadirdir. Onun da kontenjanı vardır ve her iki programın da hakkı verilir; çünkü mezun öğrencilerimiz var.

- **ÜMİT ÖZER:** İstanbul Üniversitesi: Öğrenci arkadaşlarımızın kesinlikle içleri rahat olsun. Sizler 1 milyon 800 bin öğrencinin içerisinde seçilerek geldiniz. Giriş puanınız düşük olabilir; ama bu başarıyı gösterip üniversite sınavını kazandığınıza göre bu başarıyla tamamlayabileceğinizin göstergesidir.

Üniversiteye geldiğinizde her bir öğrencinin genel profilinde bir miktar değişim görüyoruz. Bu, sizlerin de suçu değil. Eğitim sisteminin ülkedeki var olan kokuşmasından kaynaklanan bir sorundur.

İlkokuldan başlayan, orta öğrenime yansıyan ve oradan da üniversiteye gelen bir süreçtir. Maalesef sizler de bu süreç içerisinde ezilerek geldiniz, ama bundan

sonraki aşamada bu eğitimi daha nasıl kaliteli yapabiliriz'i tartışıyoruz burada. Gereken her şey aslında konuşuldu. Derleyip toparlayıp bir sonuç oluşturmak gerekiyor bence. Bunu da Ayhan Başkan toparlar diye düşünüyorum.

- **ERDAL EREN ATAMAN:** Şu konuda haklılar evet, 3 not ortalaması almadan biz bu çift anadal yapamıyoruz; ama bu örnek şuna benziyor: devlet bir işçiye araba alma hürriyeti veriyor, ev alma hakkı veriyor, seyahat etme hakkı veriyor, ama bunun için ona uygun bir ücret vermiyor. Yani eğitimin kalitesi düşük olduğu sürece ben çift değil üç anadal yapayım, bu bir işe yaramaz. Başlığın "Ne için nasıl bir eğitim" in olması da bence burada önemli. Az önce de kürsüden iç eğitim önerisi yapmıştım ya, ben bir de Selma Hocamın söylemleri yüzünden özellikle kadın meselesi hakkında da buraya bir iç eğitimi öneriyorum.

- **CEM ŞENSÖĞÜT:** İsterseniz burada bir nokta koyalım bu konuya. Çift anadal noktasında, kimse yalayıp yutmadan hiçbir eğitimi bitiremez. Yani onu yarım bunu yarım... İki yarımdan maalesef bir tam olmuyor. Bunun daha tartışmasının yapılması çok da uygun değil. Belli kriterlerin olması gerekiyor. Eğitimin kalitesi sorgulanırken herhalde... Belki bir şeyler söyleyebilirsiniz, ama biraz daha ılımlı olun. Burada bu kadar hocalarımız varken eğitim kalitesinden söz etmek... Sistemden söz ettik. Sistemde sıkıntı var. Düşük profil, sizin kalitenizden falan değil, aldığınız eğitimle ilgili bir şey. Yani orta öğretimden bu şekilde geliyorsunuz, ne yapalım? Onlara istediği şekilde eğitim vermemiz herhalde bizim de istediğimiz, bizim de heyecanımızı arttıracak bir şey.

- **MUSTAFA ÇINAR:** Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi: Konumuz eğitim çalıştayı. Genellikle Türkiye'deki üniversitelerin çoğu Bologna Süreci'ne giriyor. Bu Bologna Süreci de bizi ister istemez ders sayısında sıkıntıya sokuyor. Yani biz her dönem en fazla altı ders verebiliyoruz ve verdiğimiz dersler de biliyorsunuz tüm mühendisliklerde 1. ve 2. sınıfta aynı. Hiç meslek dersi verilmiyor. Sadece mühendisliğe giriş dersi var. Onun dışında, üç ve dördüncü sınıflara ders veriyorsunuz.

Verdiğiniz derslerin de en az %25'i seçmeli olacak. Yani bazı şeyleri burada konuşuyoruz, ama Oda üniversitedeki bazı şeyleri bilmiyor. Yani buradaki derslerin hepsini veremeyiz zaten. Üniversitenin şeyinden dolayı bize bazı kısıtlamalar geliyor; çünkü Bologna Süreci'nde diyor ki, "üniversite öğrenciye mühendislik formasyonu verir. Öğrenci kendisini kendisi yetiştirir istediği alanda." diyor. Yani Avrupa Birliği bunu böyle edinmiş. Biz de bunu uyguluyoruz.

Öğrenciler hep şikayet ediyorlar. Nasıl oluyor? Mesela bir ödev veriyorsunuz, internette aynıını kopya ediyor önüme getiriyor. Kendileri hiçbir yorum yapmıyorlar. Öğrencilerimiz hep şikayet ediyorlar, ama kendilerinde hiç suç bulmuyorlar. Aslında çalışmayı sevmiyorlar. Ders yapılmasın, gırgırla geçsin... Biraz da kendimize bakmamız gerekiyor öğrenciler olarak.

Sonuç olarak, bütün üniversitelerde aslında zorunlu olarak verilmesi gereken dersler veriliyor. Bir de şunu söyleyeceğim, biraz önce madenlerde devletin özelleştirmelerinden bahsedildi. Tamam şimdi özelleştirmeler yapılıyor madenlerde. Dünyanın her tarafında, çoğu ülkelerde madencilik özel sektöre tarafından yapılıyor. Bizim ülkemizde de yeni yeni özelleştirmeler oluyor. Madenleri farklı firmalar alıyor diyelim mesela.

Özellikle Türk firmalardan bahsediyorum, hiç madencilikle ilgilenmemiş, madencilik yapmamış, madenciliğin ne olduğunu bilmiyor, işte bir kurum özelleşmeye gitmiş. “Bu kurumu ben alayım, kâr yaparım.” Bilgi birikimi yok. Ne oluyor?

Ne oluyor? Bunun başına gelenler de, şimdi bakın şuna dikkat çekiyorum, hep kamu kurumlarındaki yöneticiler başlarına geliyor. Şikayet eden bu kamu kurumlarındaki insanların çoğu oralarda yönetici oluyor, ama bir şeyleri uygulamadan. Şikayet ettikleri şeyleri o madende uygulamıyorlar.

Böyle bir sorun var. Ellerini taşın altına koymuyorlar. Maden mühendisi olarak bunlara dikkat etmemiz gerekiyor.

Bizdeki özel şirketlerde ne var? Bütçeniz aslında madencilik yapmaya uygun değil, ama ben bu kısıtlı bütçeyle sürekli üretim yapayım, kâr yapayım mantığı var, ama yurt dışındaki madencilik şirketlerine bakın, büyük şirketler. İlk önce yatırım yapıyor, Ar-ge'ye para yatırıyor, işçisinin sağlık güvenliğini ön plana çıkarıyor ve o şirketlerde hiçbir sorun çıkmıyor. Sadece bizim ülkemizdeki özel şirketlerde sorun çıkıyor. Yani bunlara birkaç önlem alınması uygun olacak diye düşünüyorum.

- **MUHAMMED YILDIZ:** Maden Mühendisleri Odası İzmir Şubesi: “Ne için, nasıl bir eğitim” diye başlıklar koymuştuk ve sekizincisini yapıyoruz. Amacımız, bugüne kadar yaşanan olayları ortaya koyup, üniversitede, hatta ilkokuldan beri olan sorunları tartışmak. Dolayısı ile hep beraber şunu görüyoruz: eğitimde ciddi anlamda bir sorun var.

Hele hele son dönemlerde ortaokullardaki, ilkokullardaki kaosu gördüğümüzde gerçekten çok fazla tartışmamız gerektiğini anlıyoruz. Şimdi bunlar yokmuş gibi farz ederek öğrencilere veya hocalara bir şeyler söylemek değil burada. Amaç, bir sorun var, birlikte tartışalım. Yanlış yere gitmeyelim. Kişiselleştirmeyelim.

İkincisi, arkadaşımız özelleştirmeden bahsediyor. Almanya’da veya İngiltere’de özellikle kömür ocaklarının tümünde devlet sübvans ediyor ya da kendisi çalıştırıyor.

Bizim ülkemizde ise, kâr, daha çok üretim ve daha çok üretim anlayışıyla insanlar öldürülüyor. Bakın bu çok önemli. Yani oraya kamu sektöründen bir arkadaşın yönetici olarak gidiyor olması sorunu çözmiyor, çünkü sistemin kendisinde sadece kâr ve çok fazla üretim anlayışı var.

Bunu Soma'da gördük; çünkü biz Maden Mühendisleri Odası olarak oradaydık. Günlerce cenazeler çıkana kadar oradaydık. Çok açık biçimde, 1,5 milyon ton üretim yapmak için projelendirilmiş bir ocakta, 3 milyon ton üretim yapmak istediğinizde ve daha çok kâr elde etmek istediğinizde bu sonuçları yaşarsınız.

Eğitim ve eğitimle beraber çok önemli olan bir şey söyleyeyim bizim ülkemizde yapılmayan. İş sağlığı ve güvenliğiyle ilgili TMMOB'un geçmişte itirazları vardı. Bunun adı işçi sağlığı ve iş güvenliği idi. İşçiyi attılar bir kenara, sadece iş sağlığı dediler. Günah keçisi olarak da mühendisleri ortaya koydular.

Bunların hiçbir tanesinde mühendis odalarını, üniversiteleri ve sendikaları ciddiye almadılar. "Konuşuyoruz", dediler; ama uygulamaya baktığınızda sadece 24 Ocak Kararları'yla beraber işverenlerin istediği şartları ortaya koydular.

Yani gerçek anlamda halkın sorunlarına çözüm ortaya koymak değildi amaç. Onun için, olayı bir bütün olmaktan çıkarıp Türkiye'deki eğitim sorununu bir yere atar, farklı yerlere giderseniz çok farklı çözümler üretirsiniz, hem de birbirinizi kırmaya başlarsınız. Bunlara gerek yok. Biz, sorunları tespit edelim; bu sorunların üstüne hep birlikte gidelim, örgütlenelim. Bu olayları ancak böyle çözeriz. Teşekkür ederim.

- **ALİ UÇAR:** Biz olaya toplumsal açıdan bakıyoruz. Yani özelleştirmeler tabii bugüne kadar uygulandı, halen de uygulanıyor. Uygulanacak da; ama tabii bir de istatistiki açıdan bakmak lazım. Yani bireyselleştirmemek lazım. Birkaç kişinin başarısı özel sektörün çok iyi olduğu ya da mühendislerin hak ettiğini verdiği anlamına gelmez.

Çok büyük bir şirketlerin, mesleğe 20-30 yılını vermiş çok tecrübeli mühendisleri bir gecede dışarı attığını gördük. Bir de tabii dünyadaki özelleştirmelerin ya da büyük şirketlerin arkasında kimlerin olduğunu biliyoruz. O açıdan özelleştirme konusunu çok dikkatli düşünmemiz lazım.

- **YAKUP UMUCU** Isparta İl Temsilcisi: Oda'nın eğitim katkısı noktasında birkaç şey söylemek istiyorum. Burada öğrenci kurultaylarıyla ilgili bir soru olmuştu Oda yönetimine. Öğrenci kurultaylarının yapılmasında fayda var, kesinlikle

bunu destekliyorum; ama bu kurultaylar yapılırken de akademik camiadan bir görüş alınmasında fayda var diye düşünüyorum.

İkincisi, arkadaşımın bir tanesi “benim Odadan haberim yoktu, ben sonradan öğrendim” dedi. Bunu hatta biz başkana teklif olarak da götürmüştük; “ya başkan, yeni gelenlere bir hoş geldiniz, mezun olanlara da aramıza hoş geldiniz” diye birer mektup ya da e-mail gönderelim dedik. Gereken bilgiler bölümlerden sağlanabilir diye de bir öneride bulunmuştuk. En azından öğrencilerde algı yaratıp örgütlülük anlamında, Odaya sahip çıkma anlamında daha başarılı olunacağını söyledim.

- **MUSTAFA ÇINAR:** Ben Muhammed Bey’in söylediğinden farklı bir şey söylemedim. Ben özelleştirilmesin demedim. Yani bizim şirketlerin belli bir madencilik alt yapısı yok. Madenciligi bilmiyor, madencilik yapmaya kalkıyor. Ben dedim ki, dünyada büyük madencilik şirketleri var. Adam madencilik yapıyor ve bu işten para kazanıyor sadece. Yani bu işe önem veriyor, onu demek istedim. Madencilikle ilgili özelleştirme yapılacaksa, gereği gibi yapılacaksa karşı değilim tabii ki.

- **ERDOĞAN KAYMAKÇI:** Arkadaşlar bir hatırlatma yapacağım, bunu yanlış anlamayın. Bu Maden Mühendisleri Odası’nın düzenlemiş olduğu bir etkinlik. Maden Mühendisleri Odası TMMOB bileşeni biliyorsunuz. TMMOB’un da aynı zamanda bu sene 60. kuruluş yıl dönümü. Bizim Odamızın da 60. kuruluş yıl dönümü. Odamızın yaşadığımız özelleştirmelere, bu çalışma sistemine, işçi sağlığı ve iş güvenliği konusuna bakışını biliyorsunuz. Dolayısıyla burada herkes farklı fikirlerde olabilir, özelleştirmeye başka türlü bakabilir; ama en azından bizim bakışımızı da biliyorsunuz zaten. Bu çerçevede yaparsak konuşmalarımızı, birbirimizi kırmamış oluruz diye düşünüyorum ve bu konuda son sözü Oda Başkanımız Sayın Ayhan Yüksel’e veriyorum.

- **AYHAN YÜKSEL:** Hepinize tekrar merhabalar. Şimdi arkadaşlar, Maden Mühendisleri Odası’nın öncelikli görevi nedir? Pek çok görevi vardır. Öncelikli görevlerinden bir tanesi de maden mühendislerinin sorunlarına ilişkin çözüm önerileri üretmektir.

Bu çalışmaya biz hangi sorunla geldik, buradan ne üretmek istiyoruz? Ben bunu söyleyeceğim; Buradaki hiçbir konuşmaya, konuşmacıya cevap vermeyeceğim.

Bizim son günlerdeki önemli iki sorunumuz var. Bunlardan bir tanesi, istihdam sorunudur. Üyelerimiz arasındaki işsizlik oranı %30-35’ler civarında. Bunun bir kısmının, başka mesleklerde olanları da, başka sektörlerde faaliyetlerde bulunanları da biz işsizden sayıyoruz. Tamamen işsiz olanlar da %20-25 civarında.

İkinci bir sorunumuz nedir? Son zamanlarda madencilik ve maden mühendisliği tartışılır olmaya başladı iş kazaları üzerinden. O zaman da maden mühendislerinin nitelikleri konusunda çözüm üretmemiz gerekiyordu ve biz bu iki nedenden dolayı bu eğitim çalıştayı düzenledik. İstihdam konusunda eğitim çalıştaya ne için ihtiyacımız var?

Bugün ülkemizde yirmi yedi bölüm olduğu söyleniyor. Bölümlerden bazılarından cevher hazırlamacı yetiştiriyor, bazılarından işletmeciyi yetiştiriyor. Bazı bölümlerden mermerci yetiştiriyor, bazı bölümlerde yeraltı, kömür mühendisi yetiştiriliyor.

Adı yok, ama tanı bu. Biraz önce uzmanlaşmadan bahsedildi. Uzman mühendis yetiştirelim; ama ülkemizde maalesef şöyle bir sorun var: havalandırma mühendisi çalıştıracığımız kaç tane işletme var? Bu sorunlar varken, biz o anlamda bu öneriyi getirdik, ama bu mühendislerin standardizasyonu gibi anlaşıldı. Her alanda faaliyet gösterebilecek maden mühendisi yetiştirebilmeliyiz. Burada ders müfredatlarının ortaklaşması gerektiğini söylerken de bu anlamda söyledik.

Şu söylendi; insanların ihtiyacı neyse, hangi alanda çalışacaksa o alana göre eğitim alsın. Burada şu da söylendi; bu bölüme nasıl geldiğiniz bile belli değilken, hangi kriterlerde, isteyerek mi istemeyerek mi geldiğiniz belli değilken... Okurken biz böyle bir istihdam ve işsizlik sorunu varken bizim okulu bitirmeden çalışacağımızı nereden biliyoruz?

Biz o anlamda Türkiye'nin her yerinde, hatta dünyanın her yerinde çalışabilecek mühendisler yetiştirmeye ihtiyacımız var.

İstihdam sorununa çözüm önerisi ihtiyacı olan başka bir alan da, açılış konuşmamda da söyledim, gelişen teknoloji diye çalışma alanları var. Zemin mekaniğinden bahsedildi, jeotermalden bahsedildi.

Bizlerin bu alanlarda faaliyetlerde bulunabilmemiz, istihdam yaratabilmemiz için genç meslektaşlarımıza veya işsiz meslektaşlarımıza, üniversitelerin ders müfredatlarında buna göre de alanlar yaratmamız lazım. Şimdi bu çalıştayı defalarca yaptık, belki çoğunda da aynı şeyleri konuştuk. Bologna Süreci, ders kredilerindeki sınırlar...

Evet biz onların hepsini biliyoruz. Kaç kredi alınabilir, kredinin sınırları nelerdir; ama bizim kendi ihtiyaçlarımızı da görüp onlara çözüm üretmemiz lazım. Bu çözümler nelerdir?

Yaşadığımız sorunların hepsinde, madencilik anlamında, maden mühendislerinin payı var. Yani burada konuşuldu; akademisyenler eğitim almalı, akademisyenlerde sorun var. Akademisyen arkadaşlarımız alındı. Hiç alınmasına gerek yok.

Denetim elemanlarında sorun var; hiç gerek yok. TKİ’lerde sorun var. Sorunumuz var arkadaşlar. Biz bunları konuşuyorsak maalesef bir sorunumuz var.

Peki kim sorumlu? Hepimizin ortak paydası nedir burada? Nerede çalıştığımız hiç önemli değil. Hepimizin ortak paydası, hepimiz maden mühendisiyiz. Hepimiz sorumluyuz. Hepimiz sektörün değişik kesimlerinde çalışıyoruz.

Akademisyeniyle, denetim elemanı, TKİ’lisiyle, TTK’lısıyla, öğrencisiyle her yerde birlikte çalışacağız. O zaman ortak sorunlara birlikte çözüm üreteceğiz. Burada konuşulanları şahsileştirmememiz, üzerimize alınmamamız gerekiyor.

Bu Soma faciasından sonra biz pek çok yerde sunum yaptık. İlk önemli sorunu TBMM Soma Araştırma Komisyonu’nda yaptık.

Orada şunu çok rahatlıkla söyledim; sunumumuzun bir kısmında “kimler sorumlu” diye açıklama yaparken işverenlerin sorumluluğundan, TKİ’nin sorumluluğundan, Maden İşleri Genel Müdürlüğü’nün sorumluluğundan, Çalışma Bakanlığı’nın sorumluluğundan bahsederken orada bırakmadık biz bu işi. Eğitim sorununu orada da dile getirdik. YÖK’ü sorumlu tuttuk, üniversiteleri sorumlu tuttuk, kendi Odamızı sorumlu tuttuk.

Bu işin bir demokrasi, yaşam hakkı sorunu olduğunu düşündük. Hepimizin sorumlu olduğunu paylaştık ve bu açıklamalarımızı defalarca her yerde söyledik.

Geçen hafta Boğaziçi Üniversitesi’nde idim, orada bir milletvekili kabul etti. Dün de bir partinin genel başkanı kabul etti. Hepimiz sorumluyuz.

Evet, onlar da sorumlu; ama biz burada Maden Mühendisleri Odası olarak üyelerimizle kendi sorunumuzu tartışıyoruz. Çözümü de kendimiz üretmek zorundayız. Eğer çözümü biz kendimiz üretmezsek başkaları bizim adımıza çözüm üretir ve dayatır.

Sayın katılımcılar, Maden Mühendisleri Odası kimlerden oluşur? Hepimizden, bizlerden oluşur. Akademisyeniyle, kamu kurumunda çalışanıyla, özel sektörde çalışanıyla.

Maden Mühendisleri Odası nasıl üretir? Maden Mühendisleri Odası amatör,

gönüllü kadrolarıyla üretir. Odamız üzerine düşen her şeyi yapmaya hazırdır. Ancak şu unutulmamalıdır, bunu da biz sizlerle yapacağız arkadaşlar.

Bunu biz sizlerle yapmadığımız sürece başkaları yapıp dayatacak ve daha büyük sorunlara yol açılacaktır.

Biz aslında bugün bu oturumdan sonra ikinci bir oturum yapmak istiyorduk. Burada amacımız şuydu: Son günlerde yaşanmış iş kazaları üzerinden, özellikle Soma fezlekesinin yayınlanmasından sonra, Ermenek'teki kazadan sonra bu yaşanan olumsuzlukların asıl sorumlularının maden mühendislerinden öte, sistemin, sistemi kuranların olduğunu açıklayan bir deklarasyon yayınlamak istiyordum. Bunun altına da siz akademisyenlerin imzasını istiyoruz; çünkü buna ihtiyacımız var. Oda'nın açıklamalarıyla birlikte akademik cepheyi de bizimle birlikte hareket etmeye davet ediyoruz. Bu anlamda bizden desteğinizi de esirgemeyeceğinizi düşünüyorum. Nasıl Bir Maden Mühendisi

Sevgili katılımcılar, bu çalıştayın düzenlenmesinde emeği geçen bütün arkadaşlarımıza, bu saate kadar kalan ve canla, şevkle katılım sağlayan siz katılımcılarımıza, hepinize teşekkür ediyorum Odamız adına. Hepinizi saygıyla selamlıyorum. Gelecek güzel günlerde birlikte mücadele etmek dileğiyle. Hepinize teşekkürler.

- **ERTUĞRUL ÜNLÜ:** Bir gün sınıfta dedim ki, “siz 35’le geçen bir cerraha ameliyat olur musunuz?”. Çocuklar dedi ki, “olmayız hocam”. Dedim, “siz 35’le mezun olup yeraltında mühendislik yapıyorsunuz.” “E yeter” dedi, “yaz okulu”... Sıfır almış. Yanımdan havayla geçiyor, yazın bir yerlerde geçmiş. Yarın bir gün kafasına taş düşse benden aldığı görülecek dersi. E ne olacak o zaman? Hani derler ya “bakkaldan mı aldın ehliyeti” diye...

Deprem oldu bu ülkede, komisyon kurduk. “Hocam biz de sondajdan anlıyoruz, biz de zemin etüdü yapalım.” “Siz zemin mekaniği aldınız mı?” dedim. “Yoo” dedi. Gidin bakın hangi dersleri alıyor, mekanik kaç tane dersi var? Zemini tanımak ayrı şey, zemin mekaniği ayrı şey. O zaman ne yapalım, dedik. O zaman “zemin mekanik dersi açalım”; ama dersten geçen zemin etüdü yapсын değıl.

Odayla da o zaman temasımız vardı, yazılarımız oldu. Dedik ki, yetkin... sınavı girsinler, ister madenci olsun, ister jeolog olsun, ister inşaat mühendisi olsun, o sırada onu başaran insanlar zemin etüdü yapabilsinler, dedik.

Bu tür belgeleri okullar verebilir. Nasıl fenni nezaretçilik dersi veriliyorsa... Çünkü ben hiç inanmıyorum, lisansta zemin dersini alıp seçmeli meçmeli ufak

tefek şeylerle kalkıp zemin etüdü yapacaklar falan. Her türlü mühendisin içinde olduğu, jeofizikçisinin, jeologunun, inşaatçısının, madencisinin ortak çalışma alanları... Günümüzde zaten mühendislikte öyle çok büyük ayrımlar yok. Beraber, yan yana birbirini tamamlar şekilde olması lazım bazı şeylerin. Çok teşekkür ederim.

- **ERDOĞAN KAYMAKÇI:** Evet değerli meslektaşlarımız, bugün yoğun bir gün geçirdik gerçekten. Sabahki oturumlar güzeldi. Öğleden sonra da yine “nasıl bir maden mühendisi istiyoruz” konusu tartışıldı. Ben bu foruma eleştirileriyle, görüşleriyle katkı koyan tüm meslek birliklerimize, hocalarımıza, genç öğrenci kardeşlerimize, meslektaşlarımıza Odamız adına teşekkür ediyorum.

8. MADEN MÜHENDİSLİĞİ EĞİTİMİ ÇALIŞTAYI SONUÇ BİLDİRGESİ

TMMOB Maden Mühendisleri Odası 8.Maden Mühendisliği Eğitimi Çalıştayı Odamız İstanbul Şubesi tarafından 8 Kasım 2014 tarihinde İstanbul İTÜ Maçka Sosyal Tesislerinde gerçekleştirilmiştir.

Çalıştay'a, ülkemizde maden mühendisliği eğitimi veren 24 bölümün bölüm başkanları, sektörde faaliyet gösteren sivil toplum örgütleri ve sendikalar davet edilmiştir. Ayrıca Odamız merkez, şube, temsilcilik ve genç madenci birimlerimizden temsilciler çağırılmıştır. Çalıştaya; 15 bölümden 26 akademisyen 12 sivil toplum örgütü temsilcisi, 1 sendika temsilcisi, 35 meslektaş, 30 öğrenci olmak üzere toplam 104 kişi katılmıştır.

Ülkemizde maden mühendisliği eğitimi veren bölümlerin 2014 yılı öğrenci kontenjanı 697'dir. Bu kontenjanlara giren öğrencilerin ÖSYS puanları 200,140 ile 425,290 arasında değişmektedir. Bu eğitim gören öğrenci sayısı ve Öğrenci Seçme Yerleştirme sınavlarında alınan puan dağılımı, GSMH içerisinde değeri artamayan ve bir politika dahilinde geliştirilemeyen madencilik sektörün de, maden mühendisliği eğitiminde sorunları açığa çıkarmaktadır.

Çalıştay «Ne İçin, Kimin İçin, Nasıl Eğitim» şiarı ile toplanmış olup;

- Ne İçin, Kimin İçin, Nasıl Eğitim,
- Taslak eğitim programı ve öneriler,
- Mühendislik Eğitiminde Etik Sorunu ve Maden Mühendisine Kazandırılması Gerekli Sorumluluklar,
- Katılımcılar tarafından taslak eğitim programının değerlendirilmesi ve tartışmalar,

oturumları ile tamamlanmıştır.

Yapılan tartışmalar ve değerlendirmeler sonucunda,

- Maden mühendisliği eğitiminde, temel mühendislik dersleri ve temel maden mühendisliği derslerinin belirlenmesi gerektiği tespit edilmiştir.
- Sunulan taslak zorunlu ders programının Maden Mühendisliği Bölümlerinde bu yaklaşımla tartışılarak yazılı hale getirilmesi,
- Mevcut durumda seçmeli dersler olarak verilen birçok dersin maden mühendisliği eğitiminde zorunlu kapsamında yer alması gerektiği,
- Maden Mühendisliği Bölümlerinde hala öğretim elemanı, laboratuvar ve kütüphaneler konusunda yetersizlikler olduğu,
- Staj sorununun tüm öneri ve uyarılara rağmen devam ettiği,
- Eğitim sistemimizde ve bir parçası olan üniversite eğitiminde yabancı dilin öğretilmemesi sorununun devam ettiği,
- Tasarım derslerinde, öğrencilerin yeterince mesleki bilgileri kullanan ve karar verebilen şekilde yetiştirilemediği,
- Öğrencilerin barınma hakkının sosyal devlet anlayışı içerisinde çözülmeyeceği,
- Akademik kadroların özlük hakları ve maddi olanaklarının iyileştirilmediği,
- Bölümler arası ve üniversite-Oda ilişkilerinin sürekliliği ve etkinliğini sürdürmek açısından periyodik tekrarlanan eğitim çalıştaylarının düzenlenmesi gerektiği,

hususlarına dikkat çekilmiştir.

TMMOB Maden Mühendisleri Odası olarak, ülkemizde maden mühendisliği eğitimi bilimsel, demokratik ve özerk bir yaklaşımla ele alınmalı ve bunun yanı sıra ülkemiz madencilik gerçekleri de unutulmamalıdır. Çokuluslu yapılar tarafından önerilen eğitim sistemlerinin anti demokratik bir kuruluş olan YÖK tarafından üniversitelere dayatıldığı bilinmektedir. Bu yapılara son verilmelidir.

Bu bakış açısı ile;

- Üniversite eğitimi özerk ve demokratik ortamlarda sürdürülmelidir.
- Tüm öğrencilere eşit ve ücretsiz eğitim imkânı sunulmalıdır.
- Maden mühendisliği eğitimi için yeterli öğretim üyesi kadrosu bulunmayan bölümlerin bilimsel çalışmalara, öğretim elemanı yetiştirmeye ağırlık verilmesi ve öğrenci kabul etmemesi gerekmektedir.
- Maden mühendisliği eğitiminde temel madencilik dersleri belirlenmeli ve bu dersler seçmeli olarak verilmemelidir. Seçmeli dersler bölümlerin coğrafik konumuna ve öğretim elemanı durumuna göre paket halinde öğrenciye sunulmalıdır.
- Temel madencilik dersleri için gerekli laboratuvar ve kütüphane imkanına sahip olmayan bölümler altyapıları tamamlanana kadar öğrenci kabul etmemelidir.
- Staj gün sayısı bütün üniversitelerde 20-90 iş günü arasında değişmektedir. Önerimiz her öğrencinin 20 şer iş günü açık işletme, yeraltı işletmesi, cevher hazırlama-zenginleştirme tesis stajı olmak üzere 60 iş günü staj yapmasıdır. Ayrıca her öğrencinin genel jeoloji dersi kapsamında öğretim elemanının gözetiminde en az 5 iş günü jeoloji stajı yapması gerekmektedir. Yeni bir staj yasası hazırlanarak maden işletmelerinin stajyer öğrenci bulundurmaları zorunlu hale getirilmeli ve bu öğrencilerin yasal ve sosyal hakları kamu tarafından karşılanmalıdır. Öğrencinin staj yerleşmesinde meslek odaları aktif hale getirilmelidir Meslek Odalarınca staj öncesi öğrencilere staj davranışları ve dikkat edilmesi gerekli konular konusunda eğitim verilmelidir.
- Üniversitelerde yabancı dilde eğitim yerine, yabancı dil eğitimi öncelikli olmalıdır. Yabancı dil öğretiminin hazırlık sınıfı olarak yapılması önerilerek, eğitimin bir bütün olarak anadilde yapılması esas alınmalıdır.
- Üniversite öncesi eğitimlerde verilmesi gereken ve YÖK tarafından dayatılan Türk Dili, Tarih, Müzik, Beden Eğitimi, Temel Bilgisayar Teknolojileri, Atatürk İlke ve İnkılapları dersleri öğrenci programlarında çok yer işgal etmektedir. Bu derslerin kaldırılması gereklidir.

- Öğrencilerin teknik eğitimi yanında sosyal ve kültürel eğitimlerini de tamamlayacak yapılar oluşturulmalıdır.
- Üniversite-Sanayi işbirliğinden; üniversitelerin girişimcilik hedefi ile şirketleşmesi önlenmeli ve şirketlerin üniversiteleri kendi AR-GE'leri gibi görme yanlışlığının düzeltilmesi gerekmektedir.
- Maden Mühendislerinin işsizlik sorunlarının çözümünde, bizzat maden mühendislerini ilgilendiren iş alanlarında istihdam sağlanması konusunda yasal girişimler artırılarak sürdürülmelidir. Maden mühendislerinin çalışma alanları ile ilgili bir çalıştay düzenlenmelidir.
- Maden mühendisliği uygulama alanları hakkında tanıtıcı etkinlikler olarak bölümlerde verilen derslere endüstriden konusunda uzmanlaşmış meslek erbapları davet edilmeli, ders içerikleri teknik gezilerle ve benzerleri ile kuvvetlendirilmeli,
- Akademik kadroların özlük hakları ve maddi olanakları iyileştirilmelidir.
- Barınma hakkı sosyal devletin en önemli görevlerindendir. Devlet, üniversiteler için yeni yurtlar inşa etmeli ve var olan yurtların şartlarını iyileştirmelidir. Yurtlardaki tüm hizmetler öğrencilere ücretsiz olarak sunulmalıdır.
- Tasarım derslerinde bilgisayar destekli açık işletme, yer altı işletmesi tasarımı baştan sona kadar grup çalışmaları ile yapabilen, cevher hazırlama tesis tasarımı, makine ekipman seçimi ve ekonomik değerlendirmeleri, farklı senaryolar eşliğinde yapabilen, son sınıfta o zamana kadar aldığı tüm mesleki bilgileri kullanabilen, karar verme yeteneği gelişmiş maden mühendisi yetiştirilmesi hedeflenmelidir.
- Maden Mühendisleri Odası kuruluş amaçlarında anıldığı gibi , “maden mühendislerinin gelişen teknolojilere ve değişen koşullara uyumunu sağlamak üzere meslek içi eğitim çalışmaları”nı yaygınlaştırmalı ve üniversitelerle birlikte hazırlanan programlarla daha fazla meslektaşla ulaşılmalıdır. Bölümler meslek içi eğitim konusunda meslek odası ile işbirliği halinde olmalıdır.

• Maden Mühendisleri Odası; demokratik, laik, çağdaş bir ülkede, barıştan, emekten yana bireyleriyle; bilimsel ve teknolojik yenilikleri sürekli takip eden ve uygulanmasına öncülük eden, meslektaşlarının özlük haklarını savunan ve çözümler üreten bir anlayışı temsil etmektedir. Maden Mühendisleri Odası; analitik düşünme yeteneği olan, gelişen teknoloji dayalı problem çözme becerisine sahip, sosyal olayların farkında, araştırmacı, yönetici, disiplinler arası grup çalışmalarına yatkın, değişime hızlı uyum sağlayan, teknik ve sosyal iletişim becerisi olan, meslek alanlarının geliştirilmesi ve yaşam boyu öğrenme ihtiyacı duyan meslektaşların yetiştirilmesi konusunda başta üniversitelerimiz olmak üzere ilgili tüm taraflarla sürekli ilişkilerini sürdürerek, Maden Mühendisliği Eğitiminin günün koşullarına göre şekillendirilmesinde katkılar sağlayan görev anlayışını gelecek yıllarda da sürdürecektir.

Saygılarımızla,

TMMOB
MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI
YÖNETİM KURULU
08 Kasım 2014, İSTANBUL

**TMMOB
MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI
İSTANBUL ŞUBESİ**

Adres:

Büyükdere Cad. Çınar Apt. No:95 K:8 D:31
Mecidiyeköy / İstanbul
Tel: 212 356 7410
Faks: 212 356 7412
e-Posta: istanbul@maden.org.tr